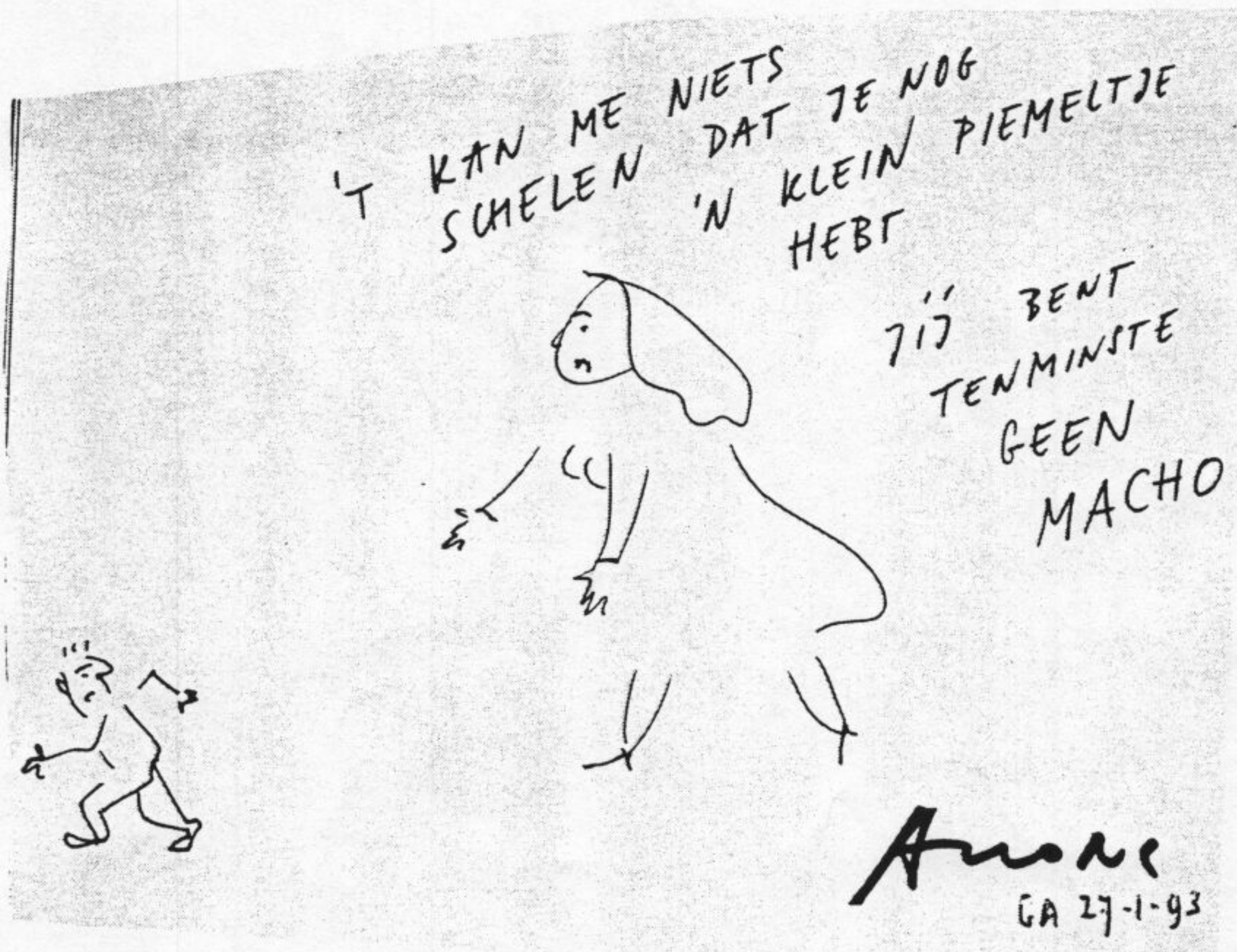

PERSFOCUS

NEGENDE JAARGANG NUMMER 5 - MEI 1993

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

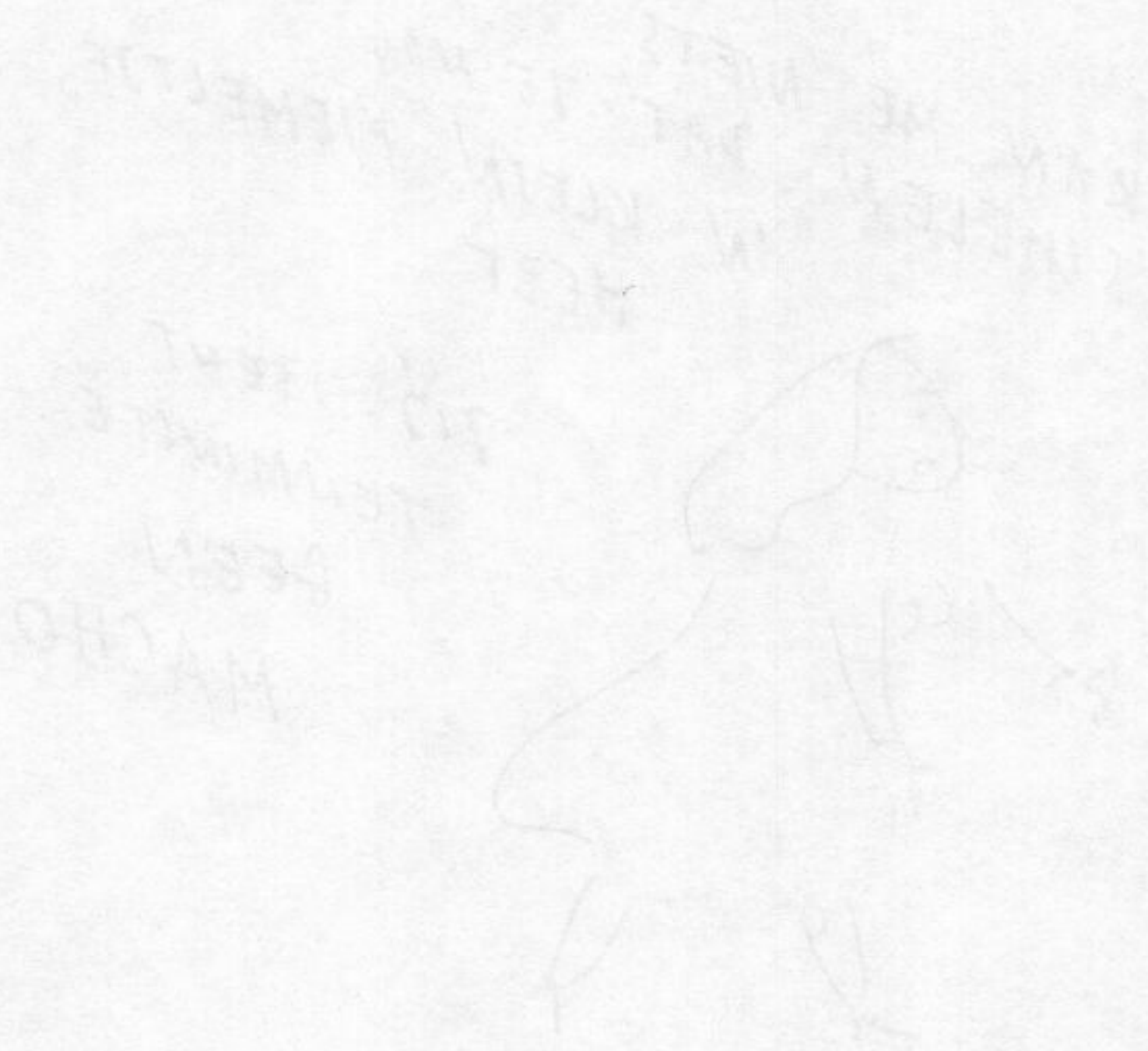
IN DIT NUMMER:

Oom agent knijpt 'm	pag. 2
Jeugdige O.I. bestreden	pag. 3
Jeugdig seksleven op school	pag. 6
Gays all over the world	pag. 9
Jeugdig homoleven	pag. 11
Obsessed by sex abuse	pag. 13
De laffe smaak van vanillesex	pag. 20
Katholieke sexschroom	pag. 22
Jongenskoren en andere kinderporno	pag. 24
Telefacts	pag. 25
Kindermishandeling/Pedagogen op Dreef	pag. 26
Kinderporno! Oeps, foutje...	pag. 29
Ontucht van de maand	pag. 31
Juramonster/Britse peutermoord/kindermoord	pag. 33
Kinderprostitutie/straatkinderen	pag. 35
Achtergrond	pag. 38

PERSEFOCUS

STREEK DANKBRIEF NUMMER 2 - JUNI 1988

INSTITUUT VAN TECHNISCHE WETENSCHAPPEN
OVER NEDERLAND - VOORAFGEVEN IN PERSEFOCUS

[Faint signature or name]
[Illegible text]

IN DE NUMMER

[Illegible text, possibly a list or index of contents]

[Illegible text, possibly a list of names or addresses]

PERSFOCUS, NEGENDE JAARGANG, NUMMER 5, MEI 1993

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
Telegraaf	Tel
Algemeen Dagblad	AD
NRC Handelsblad	NRC
Trouw	Tr
Nieuwsblad van het Noorden	NvhN
Haagsche Courant	HC
Alkmaarse Courant	AC
Utrechts Nieuwsblad	UN
Het Nieuwsblad	NB
Brabants Dagblad	
VPRO-gids	VPRO
Veronica-gids	
Primeur	Prim
Groene Amsterdammer	GA
Menens	
Gay Krant	GK
Uit Duitsland:	
Tageszeitung	TAZ
Express	EXP
Frankfurter Rundschau	FRS
Kölner Stadtrevue	KSR
Süd Deutsche Zeitung	SDZ
Uit België:	
Gazet van Antwerpen	GvA
La Dernière Heure	LDH
De Standaard	STA
Uit Frankrijk:	
Libération	Lib
Uit Engeland:	
The Guardian	Gua
The International Times	TIM

Abonnementen op Persfocus kosten f 65,-- per jaar. Verzending als brief is f 15,-- duurder en komt op f 80,--.
Losse nummers f 8,--.

Giro 5459646 van Vereniging Martijn
Postbus 43.548
1009 NA Amsterdam

Politievrouwen vaak lastiggefallen door mannelijke collega's

Van onze verslaggever **VK**
AMSTERDAM

Seksuele intimidatie en ongewenste omgangsvormen komen regelmatig voor bij de Nederlandse politie. Vrouwelijk politiepersoneel wordt geregeld geconfronteerd met seksistische grappen en schouderklopjes. Bovendien wordt 10 procent van de vrouwelijke agenten door mannelijke collega's betast.

Dit blijkt uit het onderzoeksrapport *Dat hoort er nu eenmaal bij... aard en omvang van ongewenste omgangsvormen bij de Nederlandse politie* van de Landelijke Politie Emancipatie Commissie, LPEC.

Het onderzoek, gehouden onder 1.450 vrouwen die bij de politie werken, wordt op 27 mei aangeboden aan de ministers Dales van Binnenlandse Zaken, Hirsch Ballin van Justitie en de regionale korpsdirecties. Op die dag worden de volledige onderzoeksresultaten van het in opdracht van Dales uitgevoerde onderzoek bekendgemaakt.

Uit de zondag reeds vrijgegeven cijfers blijkt dat 95 procent van de vrouwen seksistische grappen en denigrerende opmerkingen van hun mannelijke collega's moet aanhoren, 60 procent van de vrouwen een schouderklopje of een arm om zich heen moet gedogen en 10 procent wordt betast.

Volgens de onderzoekers 'belemmeren deze omgangsvormen de

vrouwen in de uitoefening van hun functie' en hebben ze 'een negatieve invloed op de kwaliteit van het politieproduct'.

Het onderzoek toont bovendien aan dat vrouwen die een klacht indienen, de ervaring hebben dat deze klacht ondeskundig en inadequaat wordt afgehandeld door de leidinggevenden.

Binnen de korpsen zijn volgens het onderzoek geen voorzieningen waar 'veilig' kan worden geklaagd. Omdat evenmin is vastgelegd hoe met deze klachten dient te worden omgegaan, worden vrouwen belemmerd om een formele klacht in te dienen bij de korpsleiding. 'Een goede afhandeling van de klachten wordt hierdoor gefrustreerd', stellen de onderzoekers vast.

Secretaris E. Burger van de LPEC is geschrokken van de resultaten van het onderzoek. 'De genoemde percentages kan ik tenminste niet normaal noemen', zegt ze.

Maar haar definitieve oordeel schort ze op tot 27 mei als de LPEC een conferentie ('Beleid tegen seksuele intimidatie; Organisatiebeleg') voor de leidinggevenden binnen de politie organiseert. Tot nu toe hebben slechts weinig korpschefs op de uitnodiging gereageerd. Daarom is er 'een reminder' onderweg.

Woordvoerders van Nederlandse Politiebond willen nog geen commentaar leveren op de cijfers.

Politie kijkt in nachtdienst massaal naar pornofilms

TEC door Martijn Koolhoven
29/5 DEN HAAG, zaterdag

De Nederlandse politie blijkt 's nachts massaal (in beslag genomen) pornofilms te bekijken. Maar liefst 80 procent van de agentes kijkt in de late uren samen met mannelijke collega's naar deze harde seksproducties.

In veel gevallen stellen leidinggevenden de tv-kanalen zo af, dat de vrouwelijke collega's de zenderindeling niet meer kunnen veranderen.

Slechts 50 procent van de agentes acht het kijken naar de pornofilms ontoelaatbaar. Ze komen tot dit milde oordeel om bij de groep te horen.

Deze feiten worden gemeld in het onderzoeksrapport 'Aard en omvang van ongewenste omgangsvormen bij de Nederlandse politie', dat deze week is gepresenteerd.

In een reactie is de voorzitter van het Coördinerend Politie Beraad (het overlegorgaan van de 26 nieuwe regio-korpschefs), de Twentse korpschef P. IJzerman, duidelijk in zijn veroordeling over het kijken naar porno in diensttijd. 'Porno-films draaien in diensttijd is per definitie onacceptabel', aldus IJzerman. 'Veel vrouwen worden ermee geconfronteerd, binnen de omgangscultuur wordt het blijkbaar als normaal ervaren. Zover ik weet komt het binnen mijn korps niet meer voor, maar ik weet wel dat het in het verleden is gebeurd.'

Een sfeer van: die dozen hebben altijd wat

VK 27-5

'Dames, stel je niet aan. Je hebt zelf gekozen, doe dan niet zielig maar toon je inzet. Wanneer je in deze mannengroep niet kunt functioneren, kies dan maar een ander beroep.' Een ingezonden brief in het dagblad *De Telegraaf* is illustratief voor de manier waarop binnen de politiekorpsen werd gereageerd op de begin mei uitgelekte gegevens uit een onderzoek naar ongewenste omgangsvormen bij de politie.

10 Procent van de 1.450 politievrouwen die voor het onderzoek zijn geïnterviewd, werd door mannelijke collega's betast, en 95 procent zegt dat ze seksistische grappen en denigrerende opmerkingen moet aanhoren. Vandaag worden de resultaten van het onderzoek en het advies voor een beleid tegen ongewenste omgangsvormen door de Landelijke Politie Emancipatie Commissie bekendgemaakt.

Het veelgehoorde 'als je er niet tegen kunt, kies dan maar een ander beroep' leidt niet tot de noodzakelijke toename van het vrouwelijk aandeel in de politiekorpsen. Om de politiekorpsen op peil te houden nu door het teruggelopen geboortecijfer het aantal jonge mannen drastisch daalt, wordt al meer dan tien jaar moeite gedaan vrouwen te werven. Het gemiddelde van 12,7 procent staat ver af van de doelstelling:

Seksuele intimidatie bij de politie komt niet voor. Totdat vrouwelijke agenten van elkaar horen dat de ander er ook last van heeft. Erover praten is moeilijk, eng. Je verlinkt je maten, en dat is tegen de cultuur bij de politie. Dus wat doet de brigadier-op-cursus die staand aan de bar het kruis van een collega tussen haar benen voelt: ze vlucht naar de wc om een kwartiertje te graan zitten janken. Vandaag worden de resultaten gepresenteerd van het onderzoek naar ongewenste omgangsvormen bij de politie.

door Ineke Jungschleger

Maar het probleem speelt heus niet alleen in de nachtdienst.

Als naaste collega's ben je solidair met elkaar. Het doorbreken van die gedragscode is bij de politie taboe. Maar corruptie gaat boven de grenzen uit en seksuele intimidatie niet, zegt een 36-jarige vrouwelijke brigadier uit Amsterdam. Zij vindt zichzelf 'door de wol geverfd', na achttien jaar ervaring en binnen het team van acht agenten over wie zij de leiding heeft, kan zij de 'vieze bakken' afkappen. 'Maar in een andere omgeving gebeurt het je weer. Ik ben op een

van leidinggevende vrouwen op dat

op de tekening voor de verbouwing van het hoofdbureau in Amsterdam de damestoiletten ontbraken. 'De paar vrouwen die daar werken, kunnen best op de herentolletten, vond de plaatsvervangend korpschef. Er ontstond zo'n sfeer van: die dozen hebben altijd wat. Toen vroeg die plaatsvervangend korpschef wie van de aanwezigen dan wel zelf last had van die ongewenste intimiteiten. En verdomd, alle 23 staken we onze hand op. We waren er zelf verbaasd over.'

Als je een klacht indient, breng je jezelf en je omgeving in moeilijke situaties, zegt Corinne van der Vliet. 'En ik spreek uit ervaring. Zolang er geen procedure voor is, weet niemand wat hij ermee moet. Het gevaar dat het uitlokt is groot zolang er niet op een deskundige manier met de klacht wordt omgegaan. De korpschef zit met de handen in het haar, en de vrouw weet niet wat er met haar klacht gebeurt.'

De hele politie-organisatie is erbij gebaat als er een formele procedure komt voor deze klachten. 'En het is niet de verantwoordelijkheid van de vrouwen, die meestal laag in de organisatie zitten, maar van de leiding. Een agente die naar haar brigadier stap met een klacht, heeft een grote kans niet serieus genomen te worden. Of de brigadier is

zelf degene die haar lastigvalt', zegt Van der Vliet. 'Zelf durfde ze pas een klacht in te dienen toen bleek dat vier andere vrouwen na haar hetzelfde was overkomen, met dezelfde man. 'Ondanks dat we met zijn vijven waren, lukte het nauwelijks om serieus genomen te worden.'

Zij hadden steun van de politiebond, waar Corinne van Vliet voorzitter was van de werkgroep Gelijke kansen. Die werkgroep is in 1979 ingesteld naar aanleiding van de heisa die een echgenote van een politiemannetoon maakte, omdat zij niet wilde dat haar man nachtdienst deed met een vrouwelijke collega. Van der Vliet: 'Door mijn vakbondservaring kende ik de klappen en de valkuilen. Desondanks hebben wij het maar op het nippertje gehaald. Ze kregen gelijk, maar structureel veranderde er niets in die regio. Dezelfde ervaring hadden drie politievrouwen in Amsterdam, van wie twee officieren, die samen een collega aanklaagden. De man werd overgeplaatst en daar bleef het bij.'

Corinne van Vliet is nu beleidsmedewerker van de Nederlandse Politiebond (NPB). De bond heeft twee jaar geleden de minister van Binnenlandse Zaken gevraagd het onderzoek in te stellen.

Politiekorpsen krijgen klachtencommissie seksuele intimidatie

Van onze verslaggeefster **VK**
DEN HAAG

Minister Dales van Binnenlandse Zaken wil dat het politiemanagement zijn verantwoordelijkheid neemt voor de seksuele intimidatie van agentes door mannelijke collega's. Zij zal binnen de politiekorpsen klachtencommissies en vertrouwenspersonen aanstellen.

De minister zei dit donderdag tijdens een conferentie van de Landelijke Politie Emancipatie Commissie (LPEC) in reactie op een onderzoek dat in opdracht van Binnenlandse Zaken door de Erasmus Universiteit werd uitgevoerd.

De uitkomsten van het onderzoek werden begin mei al gepubliceerd. 10 Procent van de 1.450 ondervraagde politievrouwen klaagt over het ongewenst betasten van 'specifiek vrouwelijke lichaamsdelen' en 95 procent zegt op het werk last te hebben van seksistische grappen en denigrerende opmerkingen van mannelijke collega's.

Een op dit onderzoek gebaseerd rapport van het LPEC werd gistermiddag aangeboden aan de ministers Dales en Hirsch Ballin van Justitie en aan de regionale korpsdirecties. Uit het rapport blijkt dat ruim een derde van de 'plegers' van ongewenst gedrag tot het midden- of hogere management behoort. Dit maakt het volgens de onderzoekers voor de vrouwen bijna onmogelijk ervoor uit te komen dat zij van dergelijk gedrag niet zijn gediend. De chef die bescherming zou moeten bieden, is vaak zelf degene die de politievrouw lastigvalt.

In de organisatie wordt geen beleid gevoerd ten opzichte van ongewenst gedrag. Driekwart van de vrouwen die met seksuele intimidatie te maken hadden, geeft aan dat het voor de 'pleger' geen gevolgen heeft gehad. 'Dit betekent dat het gaat om binnen de organisatie als normaal beschouwde omgangsvormen, waar niemand iets aan hoeft te doen' stelt het rapport.

'Je zou kunnen zeggen dat de integriteit van het beroep in het geding is', zei minister Dales in een reactie op het rapport. 'De politie mag zich niet schuldig maken aan zaken die ze geacht wordt te bestrijden. De wijze van omgaan met elkaar heeft te maken met de beroeps-cultuur en de beroepsethiek. En hoe je het ook wendt of keert: die heeft uiteindelijk zijn weerslag op de kwaliteit van de politiezorg.'

25 procent vrouwelijke politie in de uitvoerende dienst in 1995. Corinne van der Vliet (33) begon bij de rijkspolitie op haar 19-jarige leeftijd, als 'tweede man' in een dorp in de Hoekse Waard waar men tot dan toe gewend was aan een agent, van het vrouwelijke veldwachter-type. 'Als ik langs fietste, werden de gordijntjes opgetild. De eerste vijf jaar heb ik ook geropen dat seksuele intimidatie bij de politie niet voorkomt', zegt zij. 'Althans, dat ik er geen last van had. De reacties die nu weer ontstaan naar aanleiding van dit onderzoek, herkennen alle politievrouwen. Er staat een artikel over in de krant en dat is dan het gesprek van de dag. 'Heb jij daar dan ook mee te maken?', zeggen de collega's. Als je 'ja' zegt, dan moet je wat. En dat is vreselijk eng, want dan overtreed je de regel dat je maten niet verlinkt. Bovendien geef je dan toe dat het werk dat je leuk vindt, gedaan moet worden in een sfeer die je niet aanstaat. Dat is een hele barrière want als je dat toegeeft, is de vraag wat je daar dan nog te zoeken hebt. De sfeer van 'wij waken over de mensen die slapen' geeft een bepaalde intimiteit, geeft Van der Vliet toe. 'Het is soms moeilijk om precies de grens aan te geven van wat je wel en niet wil in die sfeer.'

Postbus 51-spotjes tegen seksueel geweld

DEN HAAG (ANP) - „Als ze in het café naar je lacht, bestaat ook altijd de mogelijkheid dat je echt iets geestigs hebt gezegd.”

Zo luidt een van de vijf spots uit de campagne „Seks is natuurlijk, maar nooit vanzelfsprekend”, die binnenkort op de radio en vanaf maandag in de vorm van Postbus 51-filmpjes op televisie worden uitgezonden. De campagne is vooral gericht op jongens in de leeftijd van veertien tot achttien jaar oud. Met dit initiatief beoogt de Nederlandse overheid deze groep jongeren aan te spreken op hun seksuele verantwoordelijkheid.

Staatssecretaris Ter Veld (Sociale Zaken) heeft gisteren het bij de campagne behorende voorlichtingsmateriaal aangeboden aan de Eerste en Tweede Kamer. De bewindsvrouw deed dit namens de ministeries van Justitie, welzijn, volksgezondheid en cultuur en onderwijs en wetenschappen. De ministeries steunen de campagne, die tot half juni doorloopt.

Het uitgangspunt van de campagne „Seks is natuurlijk...” is, dat seksueel geweld niet alleen een zaak van vrouwen is, maar juist van mannen. En als het gaat om het voorkomen van seksueel geweld, moeten in de eerste plaats jongens en mannen worden aangesproken op hun gedrag en verantwoordelijkheid.

De mediacampagne tegen seksueel geweld omvat Postbus 51-televisiefilmpjes, verschillende radioboodschappen, een brochure en een magazine voor jongens. Langs deze wegen proberen de ministeries de kennis over seksueel geweld bij jongeren te vergroten. In het begin

van de campagne beoogt de voorlichting vooral de vermeende seksuele rechten van mannen op vrouwen aan de orde te stellen. Daarbij richt de overheid zich ook op wat oudere mannen, tot 35 jaar.

De overheid probeert gedurende de looptijd van de campagne leerkrachten bij de voorlichting in te schakelen. Het ministerie van onderwijs en wetenschappen subsidieert een onderdeel van de campagne, het project „Veilig klimaat binnen de school”. Daarin wordt ingegaan op seksuele intimidatie in het onderwijs.

Zo zijn bij voorbeeld de ernst en de omvang van seksueel geweld geen algemeen bekende gegevens, concludeert het ministerie van sociale zaken. Onderzoek toont aan dat één op de drie vrouwen in Nederland voor hun zestende jaar ongewenste seksuele ervaringen heeft opgedaan. Tijdens de campagne „Seks is natuurlijk...” proberen de ministeries er daarom op te wijzen dat seksueel geweld al begint met handtastelijkheden. Dat onderscheid vindt het ministerie nodig, omdat zwaardere vormen van seksueel geweld (zoals aanranding en verkrachting) doorgaans de meeste aandacht opelsen.

De nummer-1 hit „Let's talk about sex” van de Amerikaanse rap-groep Salt n' Peppa vormt de herkenningmuziek van de Postbus 51-spots, die op de televisie worden uitgezonden. De filmpjes worden begeleid door een brochure, die onder dezelfde (Engelstalige) titel verkrijgbaar is bij postkantoren en bibliotheken.

Jongen valt meisje lastig

Van een onzer verslaggevers

HOOGVEEN - De politie is op zoek naar een jongen van tussen de 17 en 19 jaar, die gisteren in de speeltuin aan de Tamboerlaan in Hoogeveen een achtjarig meisje heeft lastiggevalen. Hij lokte haar volgens de politie achter een speelhuisje, zette een knie op haar borst en probeerde haar te kussen. Vervolgens ging hij er van door.

N 4/1 N 14.5.93

De badmeester

Het was Koninginnedag, de eerste dag dat het openluchtzwembad weer open was. Ik reed er met m'n buurmeisje heen. Het was heel heet weer en we doken meteen in het diepe. Na even gezwommen te hebben, gingen we zonnen. Ik deed m'n hadpak iets omlaag zodat het een soort broekje werd. Op een gegeven moment kwam er een jochie en die probeerde aan m'n borst te voelen. Eerst dacht ik dat-ie het per ongeluk deed, maar hij deed het meer en ook nog andere jongens (rond 10, 11 jaar denk ik) deden dat spelletje.

Ik werd kwaad (want het is toch iets persoonlijks) en trapte er een paar. Inmiddels stonden er vier of vijf van die jongens om onze handdoeken. Er kwam ook een vet meisje van 13 of 14 jaar. Ze wist niet eens wat er aan de hand was, maar toen ze zag dat ik ruzie had, begon ze me te krabben (er zitten nu vier striemen op m'n been), op m'n tenen te staan, te schelden en ze sloeg me op m'n heup. Je zag die hele handafdruk en het was helemaal rood. Door mijn woede deed het niet eens zeer.

Ik liep huilend naar de badmeester (die kinderen renden weg) en... hij deed er niet eens iets tegen. Ik vind dit niet normaal meer. Ik moest nog meer huilen (niet van de pijn maar van kwaadheid.) Mijn buurmeisje troostte me en na ongeveer een kwartier gingen we boos naar huis.

Dit is niet normaal meer!

VPRO 25
Een meisje van 12

HOOFDROLSPELERS THE WONDER YEARS BETICHT VAN ONGEWENSTE INTIMITEITEN

BRENTWOOD - Een getrouwde vrouw, die werkte als costumière op de set van „The Wonder Years”, heeft een klacht ingediend tegen Fred Savage, de 16-jarige hoofdrolspeler van deze inmiddels beëindigde serie, die bij ons nog door de VPRO wordt uitgezonden. De 32-jarige vrouw beweert in haar aanklacht dat 1) Savage overal beweerde een affaire met haar te hebben, 2) dat hij continu probeerde haar aan te raken, 3) dat hij seksuele opmerkingen en toespelingen maakte en hem zelfs 4) uitnodigde om met haar naar schoolfeestjes te gaan. „Ik heb er over geklaagd bij de productieleiding, maar die namen me niet serieus”, zegt Monique Long. „dus moest ik uiteindelijk wel een aanklacht tegen hem indienen.”

• Fred Savage (rechts) en Jason Hervey (links): vieze ventjes?

De aanklacht betreft overigens niet alleen Fred Savage, maar ook zijn TV-broer Jason Hervey. Long: „Hij heeft mij een keer in m'n kont geknepen en een keer van achteren gegrepen en gedaan of hij het zo met me deed. Bovendien informeerde Hervey regelmatig naar mijn seksleven en één keer beweerde hij er zeker van te zijn dat ik vast heel wild in bed zou zijn.”

Frustraties

De beweringen van Monique Long worden afgedaan door de productieleiding als „de frustraties van een medewerkster die ontslagen is omdat ze haar werk niet goed deed.” Howard Weitzman, de advocaat van Savage: „Ze is een jaar geleden, in april 1992, ontslagen. Hoe aangenaam is het dat een jochie van 16 serieuze avances maakt tegenover een vrouw die twee keer zo oud is dan hijzelf? Het is een berg flauwekul.” Long's advocaat, Beverly Grant, is er zeker van dat haar cliënte de waarheid spreekt en emotioneel geschaad is. „De aanklacht die we ingediend hebben spreekt voor zichzelf. Verder hebben wij er niets aan toe te voegen.” (EB)

Veronica cyclus 15/2 21-5-93

Wilt u een gratis abonnement?
 Souw dan een briefkaart naar het
 Ministerie van Sociale Zaken en
 Werkgelegenheid, Postbus 90801,
 2509 LV Den Haag of bel naar de afdeling
 informatie tel. 070-333 41 55.

Een samenwerkingsproject van
 de Ministeries van
 Justitie,
 Onderwijs en Wetenschappen,
 Sociale Zaken en Werkgelegenheid en
 Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur.

MENENS

M A T I E B L A D

**PREVENTIE
 SEKSUEEL
 GEWELD**

nummer 2 mei 1993

Preventie seksueel geweld op Het Vlietland College in Leiden

ZOWEL VOOR MEISJES ALS JONGENS

"Met vallen en opstaan is iets op gang gekomen en dat kan niet meer worden stopgezet", zegt Hilde de Vries, docente lichamelijke opvoeding aan Het Vlietland College in Leiden; een scholengemeenschap voor VWO, HAVO en MAVO met achthonderd leerlingen. Sinds het begin van het leerjaar '92/'93 leert zij niet alleen de meisjes van 4 HAVO de zelfverdedigingstechnieken, maar geeft zij ook de jongens uit die klassen inzicht in de problematiek van seksueel geweld. Maatschappijleer heeft voor dezelfde leerlingen een serie ondersteunende lessen en Biologie is zo goed op de hoogte van het hele project dat er bij seksuele voorlichting ook aan wordt gerefeerd.

De leerlingen vinden de lessen heel prettig en allerminst bedreigend en de ouders reageren positief. Het bestuur, de directie en de collega's van de school staan er ook achter. Hoe hebben ze dat op die grote (interconfessionele) scholengemeenschap in een buitenwijk van Leiden voor elkaar gekregen en wat doen ze precies?

JONGENS ERBIJ BETREKKEN
 Hilde de Vries: "In 1987 volgde ik een cursus van de Landelijke Coördinatie Commissie Zelfverdediging voor Meisjes, de LCC, voor docenten lichamelijke opvoeding. Toen kwam ik tot de ontdekking dat mijn belangstelling voor alles wat te maken heeft met de

Terwijl de meisjes zelfverdedigingstechnieken leren, hebben de jongens een groepsgesprek over de problematiek van seksueel geweld.

Foto: Marian Spinhoven

INHOUD

- 1 Zowel voor jongens als voor meisjes
Marian Spinhoven
- 3 Nieuw campagnemateriaal aanleiding seksueel geweld met jongens te bespreken
- 3 Machtmisbruik op school
Bob van der Meer
- 4 "Die Jooj is een ziele macho"
Marc van Blijsterveldt
- 5 Houding omtrent seksueel geweld moeilijk te beïnvloeden
Jos Engel
- 6 MateM coördinatiepunt "preventie seksuele intimidatie in het onderwijs"
- 7 Mannen aangesproken door affiche
Hon Sponjaard
- 8 Jongensspecial, jongens over liefde en seks
Marcel Lindhorst
- 8 Tips
Gerret Schippers

Hilde de Vries (links) en Corry Sinia: "Je doet het omdat je op de werkvloer ziet dat het nodig is".

Foto: Marian Spinhoven

ook meteen over eens dat we de jongens er bij moesten betrekken". Hilde de Vries: "We keken echt uit naar de overheidscampagne over de onmisbaarheid van jongens en mannen bij preventie van seksueel geweld. Die spotjes van 'Seks is natuurlijk, maar niet vanzelfsprekend'. Ik ben naar een studiedag in het kader van die campagne geweest en daar heb ik enorm veel ideeën en inspiratie opgedaan. Eerst kregen de meisjes op vrijwillige basis na schooltijd zelfverdediging, maar nu staat het in het vakwerkplan en sinds september krijgen ook de jongens gedurende zes blokken, dat zijn twee lesuren achter elkaar, lessen die te maken hebben met preventie van seksueel geweld".

WINST
 De lessen lichamelijke opvoeding zijn zo ingedeeld dat, terwijl de meisjes derug minuten een warming up krijgen van een collega, de jongens in de kleedkamer een groepsgesprek houden.

"Ik begin bij de jongens met: wat is seksueel geweld. En ik vertel ze over de inhoud van de meisjeslessen. Mijn doelstelling is: het vergroten van de kennis over seksueel geweld. Ik vertel ze over de winst die meisjes én jongens hebben als de houding tegenover seksueel geweld verandert. Voor jongens ook winst, want dan hebben hun vrouwen, moeders en meisjes er ook minder mee te maken. Heel vaak gaat een relatie kapot als zo iets is gebeurd. Heel belangrijk is ook: hoe ga je dan wel met elkaar om? Hoe laat je de ander weten wat je wel en niet prettig vindt? Ze moeten leren zelf grenzen te stellen en die van een ander te accepteren" zegt Hilde de Vries.

NOOIT LACHERIG
 Bij maatschappijleer wordt gebruik gemaakt van de videofilm 'Buitenspel'. Corry Sinia: "Mijn ervaring met deze film is dat je hem het beste stukje voor stukje kan laten zien. Het inleven in de emoties van een ander, daar gaat het

om. En over het duidelijk aangeven van eigen grenzen. Ook over de gevolgen voor het slachtoffer, waarbij de omgeving van het slachtoffer mede slachtoffer wordt. Je moet die film dus wel goed bespreken". Ze maakt daarbij ook gebruik van de lessenserie 'Doelen of Stilstaan'.

"Er wordt in de lessen nooit lacherig gedaan. Ik begin met: wat is seksualiteit, de emotionele en de lichamelijke kant, en de sterk cultureel bepaalde kant er van. Ik vertel allerlei onderzoekgegevens. Daarbij probeer ik de leerlingen duidelijk te maken dat ieder mens uniek is en dat je dat moet respecteren. Als je de lessen op deze manier inleidt, is het voor de jongens niet meer zo bedreigend. Lessen over seksueel geweld kun je nooit zomaar 'los' geven, maar alleen aansluitend op lessen over relaties en seksualiteit. Heel belangrijk is ook dat je duidelijk maakt dat seksueel geweld alles is wat tegen je zin gebeurt, ook als er gedreigd wordt met: Als je niet met me naar bed gaat, maak ik het uit".

naar een oplossing, zo mogelijk met de ouders en eventueel een hulpverleningsinstantie inschakelen. Je mag het kind nooit laten stukken. En als je dat zelf niet aan kan, moet je iemand op school van wie je weet dat die het wel kan, vragen om die taak van je over te nemen".

Een ander knelpunt dat ze beiden tegenkomen, is dat er geen geld beschikbaar voor is en dat alles in de vrije tijd moet worden ontwikkeld. "Maar je doet het omdat je op de werkvloer ziet dat het nodig is".

Marian Spinhoven

Informatie

- Video 'Buitenspel', gemaakt in opdracht van de RIAGG en het Ruitershuis in Groningen en voor f 150,- te koop of voor f 40,- te huur bij Cinemien, Entrepotdok 16, 1018 AD in Amsterdam, tel. 020 - 6279501 of 6238152.
- Lessenserie 'Doelen of Stilstaan'. Deze serie is aan te vragen bij de RIAGG Zuid-Holland-Noord, Postbus 1172, 2302 BD Leiden, tel. 071-350665.
- Van de Studiedagen Preventie Seksueel Geweld gericht op mannen en jongens is een verslag gemaakt. De studiedagen zijn georganiseerd in november 1990 door preventieafdelingen van enkele RIAGG's in opdracht van de Ministeries van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Onderwijs en Wetenschappen, Justitie en Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur. U kunt het verslag bestellen bij de afdeling Informatie van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, tel. 070-3334455.

"DIE JOOP IS EEN ZIELIGE MACHO"

"Hij is geen uitgesproken macho, maar ook geen wafje. Hij kan over zijn gevoelens praten; ook al is dat niet gemakkelijk. En hij hoeft zichzelf niet voortdurend te bewijzen door zich aan meisjes op te dringen". Deze karakterschets van een 'echte jongen' is afkomstig van enkele leerlingen die op 18 maart aanwezig waren op de conferentie 'Veilig klimaat in de school'. De jongens spraken daar over het tegengaan van seksuele intimidatie en de rol die zij daarbij binnen hun school kunnen hebben.

NIET GEÏSOLEERD

De conferentie was bedoeld voor schoolleiders en vertrouwenspersonen en hun zonen of pupillen. De organisatie van de studiedag lag in handen van MateM. In samenwerking met de Landelijke Pedagogische Centra en het Landelijk Centrum GVO. Tijdens de volwassen genodigde tekst en uitleg kregen over de mogelijkheden om een veilig schoolklimaat te creëren. discussieerden hun zonen naar aanleiding van enkele fragmenten uit de video bij het lesmateriaal "Een wereld van verschil". Daarin vraagt Jooop zich af wat er verkeerd is aan zijn hanige gedrag tegenover meisjes: ze geven er toch vaak aanleiding voor? En daar waren de jongens op de conferentie het dus niet mee eens. Meisjes geven hooguit aanleiding tot vragen, vonden ze. Vervelende situaties tussen jongens en meisjes hebben immers veel te maken met misverstanden. De jongens zelden dat ze gewoon niet goed weten wat meisjes wel willen.

WERKBOEK

Aan het einde van de dag nam mw. T. Blok, lokaal-secretaris-generaal van het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen de aanbevelingen van de jongens in ontvangst. Deze aanbevelingen gingen vergezeld van het Regio-werkboek preventie seksueel geweld in het voortgezet onderwijs, uitgegeven door het Landelijk Centrum GVO. In dit werkboek is ondermeer een checklist opgenomen die scholen kunnen gebruiken bij het bevorderen van een veilig schoolklimaat.

Marc van Bijsterveld, Landelijk Centrum GVO, Instituut voor gezondheidsbevordering en preventie

Informatie

Informatie over het verslag van de conferentie 'Veilig klimaat op school' is te verkrijgen bij MateM., tel. 030-856600 (vanaf begin mei).

Informatie over het 'Regio-werkboek preventie van seksueel geweld in het voortgezet onderwijs' is te verkrijgen bij de sectie Onderwijs van het Landelijk Centrum GVO, tel. 030-543888.

Schoolleiders, vertrouwenspersonen en hun zonen of pupillen bij de conferentie over een veilig schoolklimaat.

Foto: Studio André Ruigrok

Magazine voor jongens tussen 14 en 16 jaar 'JONGENSSPECIAL, JONGENS OVER LIEFDE EN SEKS'

JongensSpecial is een magazine voor jongens dat jongens wil betrekken bij het voorkomen van seksueel geweld. Het magazine kan op school gebruikt worden; eventueel samen met een docenthandleiding. Het blad kan ook zelfstandig worden gelezen. JongensSpecial besteedt aandacht aan gedrag van jongens op relationeel en seksueel gebied. Ze komen zelf aan het woord; onder andere in brieven en in interviews. Bovendien geeft het magazine informatie over seksueel geweld.

'Hoe leg je contact?' Is een belangrijke vraag voor jongens en een belangrijke ingang voor het magazine. Hoe doe je dat? Wat is er makkelijk, moeilijk, leuk, spannend aan? Hoe zou het ook kunnen? Hoe pak je het aan met (meer) succes? Hoe ga je om met een afwijzing?

Marc van Bijsterveld, Landelijk Centrum GVO, Instituut voor gezondheidsbevordering en preventie

TE GRAZEN

Vrienden van me vragen vaak: 'Hee Rex, wanneer versier jij nou een meid?' Dan zeg ik geheimzinnig: 'Letten jullie maar eens op hoe Rex er binnenkort een te grazen neemt.' Of ik antwoord iets anders wat daar op lijkt. Maar inmiddels ben ik zespiten en ik heb nog nooit een meid versierd. Wordt het niet eens tijd als je zo oud bent? Wat is eigenlijk de gemiddelde leeftijd van de eerste verrieders? Ik maak me zorgen dat ik te laat ben. Of zijn die anderen er juist vroeg bij? Met mijn vrienden kan ik er niet over praten want die doen alleen maar stoer.

Rex (16)
(Voorbeeld van een brief uit JongensSpecial)

Informatie

'JongensSpecial, jongens over liefde en seks' is geschreven door Jos van Hest. Het magazine is een uitgave van de Ministeries van Justitie, Onderwijs en Wetenschappen, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur in samenwerking met het Landelijk Centrum GVO en de MateM.

Het magazine is (gratis) verkrijgbaar vanaf medio mei. Voor informatie over de beschikbare kun je zich wenden tot het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, afd. Informatie, tel. 070-3334455.

De bijbehorende docenthandleiding is hier eveneens te verkrijgen.

TIPS

Onderstaande tips zijn speciaal bedoeld voor de uitvoering van een preventief programma seksueel geweld gericht op jongens binnen de jeugdhulpverlening.

- Seksualiteit en seksueel geweld zijn beladen onderwerpen. Als je ze met jongens aan de orde wilt stellen via een project of programma, introducer dit dan bij de jongens als iets vanzelfsprekends. Seksualiteit, hoe om te gaan met meiden, het zijn zaken die gewoon geleerd moeten worden.
- Het is niet zo logisch hier aandacht aan te besteden als bijvoorbeeld aan zelfstandigheidsspecten.
- Wanneer een groep jongens voor de start van een programma een moraliserend toonje en inhoud verwacht, is het aardig om te open te stellen (sofijormo) waarna je de ontstane aandacht gebruikt om de vrouwvriendelijke en/of stereotiepe aspecten van de film aan de orde te stellen. Deze aanpak vergt een goede begeleiding omdat het anders leidt tot een bevestiging van vrouwvriendelijke opvattingen en gedrag.

Terwijl het dit juist ter discussie moet stellen.

VARIATIE

- Zorg voor een programma met variatie: wissel videofragmenten af met groepsopdrachten en opdrachten die de groep actief houden. Voorkom achterover leunen. Zorg ervoor dat je wat achter de hand hebt voor het geval dat een onderdeel niet aanslaat of verkeerd uitpakt.
- Sluit zoveel mogelijk aan bij het taalgebruik van de jongens, ook als het om seksualiteit gaat. Noem de dingen bij de naam. Dit betekent dat het meestal slimmer is om het over neuken te hebben in plaats van over geslachtsgemeenschap.
- Voorkom dat in je programma een zware doem of seksueel in het algemeen wordt geleid. Maak duidelijk dat (gewenst) seks vooral leuk, oké en gezond is.

TWIJFELGEVALLEN

Als je het over seksueel geweld gaat hebben, is het uiteraard van belang om duidelijk te maken hoe ernstig de gevolgen daarvan kunnen zijn voor de slachtoffers. Dat aanranding en verkrachting niet acceptabel zijn, weet bijna iedere jongen wel. Interessanter is het daarom om vooral aandacht te besteden aan zogenaamde twijfelgevallen. Twijfelgevallen zijn gedragingen van jongens die door meisjes vaak als hinderlijk en soms als bedreigend ervaren worden, maar waar veel jongens zelf niet zoveel kwaad in zeggen te zien.

Gerrit Schippers
STAPP. Stichting Ambulante preventie programma's, Groningen.
tel. 050-131922

Overheid licht jongens wel heel voorzichtig voor

Nadat meiden zijn overspoeld met de kreet 'Een slimme meid is op haar toekomst voorbereid', is de beurt nu aan jongens. Voor hen geen kreet als 'Een slimme knul gedraagt zich niet als een lul', maar een bravig blad en idem folder.

Natuurlijk is, bij voorbeeld, maar niet vanzelfsprekend. De vier ministeries willen zo duidelijk maken dat vrijen nooit teugen de zin van iemand mag gebeuren. Een mooi streven. Alleen is de boodschap wat lullig opgeschreven. Hoewel in een van de verhalen staat dat aanranding en verkrachting strafbaar zijn, wordt dat toch op een krampachtige manier gebracht. Net alsof niet verteld mag worden dat die jongens gewoon fout zitten.

De special is te bestellen op tel: 070-3334455.

TRUW 26-5-93

Over seks praten, dat is pas moeilijk

'S-HERTOGENBOSCH - Of hij misschien kon demonstreren hoe je een condoom gebruikt. Die vraag overviel Earvin 'Magic' Johnson toch wel een beetje. Hij werd er zelfs wat verlegen van, al begreep hij natuurlijk ook wel dat het best mocht zonder z'n broek te laten zakken. Twee toegestoken vingers van een meisje uit 4-vwo brachten uitkomst. "Kijk", zei Magic, "als je hem niet soepeltjes naar beneden kunt rollen, weet je dat je 'm binnenstebuiten hebt."

door Paul de Lange

Magic Johnson (33), een van de beste basketbalspelers aller tijden is besmet met het HIV-virus. Hij sprak verleden week openhartig over seks, aids en veilig vrijen met leerlingen van twee middelbare scholen uit Den Bosch. Magic weet sinds oktober 1991 dat hij drager is van HIV, het virus dat aids veroorzaakt. Sindsdien be-

Earvin 'Magic' Johnson in Den Bosch (Foto: Tjabring van Egten)

schouwt hij het als zijn missie om jongeren in te lichten over de ziekte. En hen te wijzen op de gevaren van 'unsafe sex'. Daarvoor was hij ook in Nederland, samen met een stel vrienden waarmee hij ook nog een potje basketbal tegen het

Nederlandse team speelde (en dik won natuurlijk). In de discussie met scholieren zei Magic dat je vooral open over seks en het gebruik van condooms moet praten. "Vaak schamen we ons om het over die dingen te hebben. Maar

die schaamte moet je overwinnen. En neem, als je vriend of vriendin er niet over begint, zelf het initiatief. Want vergeet nooit: "You got to have SAFE sex." De scholieren waren na afloop zeer te spreken over hun ont-

moeting met de Amerikaanse legende. "En het is goed dat hij ons aanspoorde over seks en zo te praten", zei een meisje. "Want hoewel we precies weten hoe je aids kunt krijgen en moet voorkomen, blijf dat toch het moeilijkste." ♦

Seks op school

'Als je nu nog aids krijgt, ben je gewoon stom!'

UTRECHT - "If you are in love with a boy and the boy wants to fuck you, do you talk about a condom?" Het moest allemaal in het Engels. Nederlandse scholieren en leraren vertelden hoe zij op school over seks en aids praten. Spanjaarden, leraren, Duitsers en andere Europeanen die iets met gezondheidsvoorlichting te maken hebben, luisterden.

door Janneke Vonkeman

Een groot lokaal in College Blaucapel in Utrecht. Voor de klas een rij tafels, met leerlingen erachter, in de schoolbanken een stuk of zestig volwassenen. Ze maken ernstig aantekeningen. Frits Wafelbakker (van de Primeurrubriek 'Lijf en Leden') vertelt over zijn ervaringen met aidsvoorlichting: "Ik raad ouders altijd aan om een voorraad condooms in de kast te hebben. En om ze niet steeds na te tellen." Gegrinnik in de zaal. Volgens Wafelbakker maken veel ouders problemen over een condoomautomaat op de school van hun kinderen.

Sommige scholieren zijn ook tegen. Sietske Volkers (16) zegt in goed Engels: "Ik vind het niet nodig, een condoomautomaat op school. Je kunt die dingen overal kopen." Maar dat is niet haar grootste bezwaar, ze maakt zich zorgen over de jonge leerlingen: "In de brugklas zijn ze nog zo kinderachtig. Ik weet zeker dat

die dan condooms gaan trekken en opblazen en dan vind je die troep overal." Frits Wafelbakker: "Nou en? Laat ze d'r maar ballonnen van maken, daar is toch niks op tegen?" Lerares Annelies Helleman: "De we's raken er verstoofd van." Wafelbakker lacht. Hij vindt dat condooms zó ingeburgerd moeten raken, dat er ook mee gespeeld kan worden.

College Blaucapel is een grote, christelijke scholengemeenschap in Utrecht. Ik heb er zelf ook op gezeten en nu hier toevallig die internationale bijeenkomst is, moet ik denken aan de biologielessen die we in de tweede kregen. Het onderwerp 'voortplanting' was aan de beurt en nadat we planten en dieren hadden behandeld, ging de lerares over de voortplantingstechniek van de mens vertellen. Toen ze 'penis' en 'vagina' op het bord had geschreven, stak een jongen zijn vinger op. Die jongen was elf, hij had twee klassen overgeslagen. Met een benauwd gezicht vroeg hij toestemming om naar de wc te gaan, hij zag er erg misselijk uit.

Niet iedereen is op hetzelfde moment toe aan seksuele voorlichting. Conrector Annelies Helleman: "We deden het hier op school altijd in de tweede, bij biologie dus. Vijf jaar geleden vonden we dat er iets nieuws moest gebeuren. We waren altijd zo bezig met kinderen naar hun eindexamen helpen, maar ondertussen heb je als leraar amper de tijd voor hun problemen. We wilden aidsvoorlichting geven, maar ook

verder over seks, homoseksualiteit en seksueel misbruik praten." Blaucapel heeft nu het 'seksproject'.

Vlak voor de zomervakantie krijgen alle derdeklassers twee weken lang les over seks, en ze praten over zichzelf. De jongens apart van de meisjes. Zeven leraren en zeven leraressen doen eraan mee. Meindert Bouta (16):

Toen de lerares 'penis en vagina' op het bord had geschreven, vroeg een jongen met een benauwd gezicht of hij naar de wc mocht. Niet iedereen is op hetzelfde moment toe aan voorlichting.

"Jongens zijn niet zo open, maar we hebben het er toch wel over gehad. En niet alleen op zo'n manier van 'heb jij het al gedaan'? Ja, er zaten wel een paar van die macho's tussen, die vinden dat er iets mis met je is als je geen vriendin hebt."

In het seksproject wordt bijvoorbeeld nagespeeld hoe je een condoom moet kopen bij de supermarkt, net zoals een reep chocola. Marianne Kirchner (16): "Ik

zou het beter vinden als we op school een condoomautomaat hadden, in de wc of zo." Eén van de leraren legt uit dat ouders geen problemen maken over het seksproject, maar dat er wel afkeurende geluiden zijn gehoord over een condoomautomaat. Omdat gemakkelijke verkrijgbaarheid van condooms misschien zou aanmoedigen tot seks.

Volgend jaar wil de schoolleiding meer aandacht besteden aan homoseksualiteit. Bij het seksproject gaat het bijna de hele tijd over jongens en meisjes die met elkaar vrijen. "Er is één stukje video waarin iets over homoseksualiteit wordt gezegd", vertelt lerares Annelies Helleman. Haar collega Joop Nugteren, die ook lesgeeft in het seksproject: "Ik vraag altijd: kennen jullie iemand die homo is? En als ze nee zeggen, wijs ik op mezelf." Leerling Marianne: "Iedereen weet het van hem, hij doet er heel normaal over, maar als je hier als leerling op school laat merken dat je homo bent, dan heb je geen leven, volgens mij."

Na afloop van de bijeenkomst praat ik nog even met de leerlin-

gen uit het forum en een paar van hun schoolgenoten. Jeannette heeft een oudere vriend: "Ik ben daar misschien wel ouderwets in, maar ik vind dat de jongen altijd een condoom bij zich moet hebben, niet het meisje."

Bert: "Het gaat zo snel. Als je met een meisje in bed ligt, gebeurt er ineens van alles, je denkt amper aan een condoom." Sietske: "Maar als je nu nog aids krijgt, ben je wel ongelooflijk stom, vind ik." Jeannette heeft haar vriend gevraagd om een aidstest te doen: "Gewoon, omdat ik dat wou. Maar ik vond het wel moeilijk, alsof ik hem niet vertrouwde of zo." Robin: "Het is net of je dan van die ander denkt dat hij met iedereen naar bed gaat."

Sietske zegt dat aids heel ver weg lijkt. "Je weet van alles uit boeken, maar ik denk dat ze meer films en zo moeten laten zien. Je kunt je haast niet voorstellen dat je het krijgt. Dat iemand hier op school het bijvoorbeeld heeft." Ruud zegt dat hij niet zo snel met iemand naar bed zou gaan. "Ik zou eerst een hele tijd verkeren willen, denk ik. En dan weet je dus alles van elkaar, dan weet je ook dat je geen aids hebt." Robin: "Iemand kan toch op vakantie een keer iets met iemand anders gedaan hebben, dat weet je toch niet zeker, ook al heb je jaren verkering?" ♦

De namen van sommige leerlingen zijn op hun verzoek veranderd.

Zijn er nog katholieke scholen?

In het BD van 13 mei staat te lezen, dat de bekende basketbalspeler Magic Johnson, draager van het HIV-virus, aan driehonderd leerlingen van het Sint Janslyceum in Den Bosch en het MBO-college les gaf in veilig vrijen.

Wat het Sint Janslyceum betreft, vraagt men zich af, of er nog wel rooms Katholieke scholen zijn overgebleven. Het is diep verontrustend, dat scholieren van een in naam Katholieke middelbare school naar een dergelijke 'les' gaan.

De godsdienstige instelling van het betreffende schoolbestuur, de directie en de leraren zou zodanig moeten zijn, dat de leerlingen er in onderwezen worden kuis te leven, om de eenvoudige reden dat God zulks van de mensen verlangt. Zijn geboden hieromtrent zijn meer dan duidelijk. Dit basisprincipe blijkt geheel losgelaten te zijn met rampzalige gevolgen voor nu en voor de generatie,

die straks her roer van de ouderen moet overnemen.

Oud-bisschop mgr.dr.Gijsen had enige tijd geleden het grootste gelijk van de wereld, toen hij er op stond, dat er weer echt rooms Katholieke scholen zouden moeten komen. Dus geen scholen, waar het uithangbord bepalend is, maar datgene, wat aan geloof en moraal gedoopt wordt. Helaas werd deze bisschop, ook wat het onderwijs betreft, door zijn collega's in de steek gelaten. Zijn ambtsgegoten geven de voorkeur aan de dialoog, een uitdrukking in dit verband gebruikt om aan te geven, dat zij niet de moed hebben het hun door God gegeven gezag uit te dragen.

VLIJMEN
P.W. de Vries

Magic Johnson geeft voorlichting over aids.
Foto Jan Verhoeff

BRABANTS DAGBLAD - DINSDAG 25 MEI 1993

Foto: Bureau Bell

Veel jongens durven condooms niet ter sprake te brengen, omdat ze dan alleen maar op seks uit lijken te zijn.

aan om een condoom te gebruiken. Volgens mij konden alleen homo's Aids krijgen. Maar dat is niet zo. Het is een ziekte voor homo's en hetero's, voor mannen en vrouwen. Daarom moeten jullie meer met elkaar praten over safe seks. hield Magic zijn gehoor voor. "En zorg dat je altijd een

graag. Nee, denk niet aan het verleden. Denk aan het nu. gebruik gewoon een condoom". Als een scholier opmerkt dat het niemand iets aangaat of hij het met of zonder condoom doet, reageert Johnson onmiddellijk. "Als jij mijn maatje bent, waarschuw ik je voor elk gevaar. Gewoon omdat ik om je geef. That's cool".

Amersfoortse Courant/Veluws Dagblad

Splinter

Elke zaterdag

Postbus 1262, 3800 BG
Stadsring 2, 3811 HR Amersfoort
Telefoon: 033-647263
Eindredactie: Ceas van Weerd

'Condoomschroom' verhindert veilig vrijen

ofzo. Ik vind het ook helemaal niet nodig. Condooms zijn overal verkrijgbaar. Waarom dan ook nog op school?" Hun klasgenote Marianne Kirchen (16) is het daar niet mee eens. "Ik zou het heel goed vinden. Natuurlijk kun je overal condooms kopen. Maar veel jongeren, met name jongens, durven dat nu eenmaal niet."

Alle drie weten dat het zeer onveilig is om zonder condoom te vrijen. "Maar als je er direct mee te maken krijgt, ligt het een stuk gecompliceerder", zegt Marianne. "Al maakt het volgens mij wel uit, hoe lang je elkaar kent. Ik bedoel: als je al een paar jaar verkering hebt, voordat je met elkaar naar bed gaat, is het anders. Dan praat je makkelijker over condooms of een Aidsstest."

Een wereldbekende diegens het vrijen, en daar nu ontzettend spijt van heeft, is de Amerikaanse basketballer Earvin 'Magic' Johnson. Woensdag was hij even op het Sint Janslyceum in Den Bosch. "Ik ben hier om jullie te waarschuwen", zei hij tegen de leerlingen. "Ik wil gewoon niet dat jullie overkomt, wat mij is overkomen."

"Ik dacht er gewoon niet eens om een condoom te gebruiken. Volgens mij konden alleen homo's Aids krijgen. Maar dat is niet zo. Het is een ziekte voor homo's en hetero's, voor mannen en vrouwen. Daarom moeten jullie meer met elkaar praten over safe seks. hield Magic zijn gehoor voor. "En zorg dat je altijd een

Ballons
Meindert Bouta (16) en Sietske Volkers (16) uit de vierde klas van het gymnasium vinden dat niet zo'n goed idee. Sietske: "Een school is een plaats om te leren. Bovendien loop je de kans dat jongens ermee gaan spelen, dat ze er ballons van gaan maken."

Sterbasketballer 'Magic' Johnson waarschuwt met eigen voorbeeld

Het is stom als je het niet doet. Je kunt er Aids van krijgen. Dat weet eigenlijk iedereen. Toch vrijen veel jongeren nog steeds zonder condoom. Omdat ze last hebben van 'condoomschroom'.

Paul Venniks van het Nederlands Instituut voor Sociaal Seksuologisch Onderzoek (Nisso) in Utrecht weet een beetje hoe dat komt. Hij ondervroeg pas, samen met twee collega's, ruim tweehonderd jongens tussen de twaalf en negentien jaar.

"Wat bleek", zegt hij. "Jongens beginnen bijvoorbeeld niet over een condoom, als ze weten dat het meisje de pil gebruikt. Als ze niet aan de pil is, kun je zeggen dat je een condoom omdoet om te voorkomen dat zij zwanger raakt. Dan doe je het voor haar. Maar als ze wel aan de pil is, dan doe je het voor jezelf. Omdat je geen ziekte van haar wilt. Die indruk willen jongens niet

VK DONDERDAG 13 MEI 1993 19

Brabantse jeugd krijgt een lesje van de magiër

Van onze verslaggever
Coen Vemer

DEN BOSCH

De Maaspoort in Den Bosch, even voor negenen. Een vijftiental seconden resten er nog in de tweede periode. Earvin 'Magic' Johnson kijkt op de klok, hij heeft Chris van Dinten in de rug. Rustig dribbelend laat hij de tijd verstrijken. De toeschouwers verheffen zich van hun plaats. Nog vijf seconden, nog vier, nog drie.

Het gejuich zwelt aan. Dan een simpele schijnbeweging en er is ruimte voor een hoekschot zoals alleen hij dat kan. Tergend langzaam zweeft de bal door de lucht richting ring. Raak. Een orkaan van geluid barst los. 'Magic' heeft het weer gedaan. Hij doet het overal.

De aanwezigheid van de 33-jarige Amerikaanse basketballer, die zijn profcarrière heeft moeten beëindigen omdat hij is besmet met HIV, maakt deze avond in De Maaspoort nog draaglijk. Zijn onnavolgbare *no look passes* en zijn gedurfde *drives* door de vijandelijke defensie zijn de krenten in de pap van het vrijblijvende treffen tussen de nationale selectie en het 'Legend Team', een gezelschap voormalige NBA-vedetten die hun beste tijd hebben gehad als basketballeer.

Johnson maakt de show en is met zijn dertig punten en vijftien passes waaruit direct is gescoord de held van de avond. Hij leidt zijn ploeg naar een 142-128 overwinning. De bezoekers, die 75 gulden voor een kaart hebben betaald (dertig gulden meer dan de avond ervoor toen de ster een bezoek aan de bioscoop (prefereerde), vinden het allemaal even prachtig wat hij doet. Als hij ruim twee minuten voor het einde met veel gevoel voor entertainment naar de kant gaat, wacht hem een lang en dankbaar applaus.

's Middags na vijven, om welke reden dan ook ruim een uur later dan gepland, heeft hij dan al zijn kunstje gedaan in een bijzaal van De Maaspoort. Daar is hij het stralende middelpunt van een door het Rode Kruis georganiseerde panel-discussie met leerlingen van het Sint Janslyceum uit Den Bosch. Uiteraard gaat het over aids en vooral over wat je kunt doen om het te voorkomen. Johnson is van alle markten thuis.

De discussie, aan de hand van drie stellingen en onder leiding van TROS-presentator Martijn Krabbé, komt niet echt van de grond. Dat komt deels door de taalproblemen en deels door de schroom van de jeugdige panelleden zich te uiten voor het oog van een veelkoppig publiek, een aantal televisiecamera's en niet in de laatste plaats vlak

in de buurt van zo'n beroemde persoonlijkheid.

Er blijken bij de aanwezigen in de zaal, hoofdzakelijk leerlingen uit de vierde klas havo, vijfde klas vwo en voorts wat mts'ers en mbo'ers, nogal wat misverstanden te bestaan over het onderwerp. Een medewerker van de stichting Sexueel Overdraagbare Aandoeningen legt uit dat je het virus dat aids veroorzaakt vrijwel alleen kunt krijgen door seksuele omgang. 'In de normale, dagelijkse contacten loop je geen risico's.'

'Magic', stevig kauwgom kauwend, knikt instemmend. 'Yeah, dat is de reden waarom we hier zijn', zegt hij op slepende, zangerige wijze. Er bestaat veel onzin over de gevreesde ziekte, en die wil hij wegnemen. 'De mensen zijn bang omdat ze niet geschoold zijn. Hoe meer wij erover praten, hoe meer jullie begrijpen.'

De legende geeft op vaderlijke toon advies. 'Als je een vriend hebt die besmet is, blijf zijn vriend. Behandel hem hetzelfde. Omhels hem, geef hem liefde en begrip. Geen medelijden. Als je het virus hebt, kun je toch een gewoon leven leiden en de dingen blijven doen die je altijd al deed. Ik kan met mijn vrouw gewoon *protected sex* hebben.'

De scholieren hangen aan zijn lippen. Een jongeman uit de zaal die opmerkt dat het hem niet aangaat wat een ander in zijn privé-leven uitspookt en zich daar dan ook niet mee wil bemoeien, wordt vriendelijk terecht gewezen. Hij krijgt een lesje in verantwoordelijkheid van de meester.

'Je hebt de plicht je vrienden erop te wijzen dat ze voorzichtig moeten zijn met sex', zegt de basketballer. 'Magic zegt dat het gevaarlijk is. *all right?*' Bedremmeld loopt de knul terug naar zijn stoel. 'Are you cool now?', roept de enige ware ambassadeur van *safe sex* hem nog na. Hij krijgt luide bijval.

'Magic' heeft alles onder controle. Ook als hem wordt gevraagd de werking van een condoom te demonstrenen. Een scholiere van het Sint Janslyceum leent giechelend haar hand, waarna Johnson breed grijnzend het voorbehoedsmiddel over haar vingers laat glijden. Tot de zaal: 'Als het condoom niet gemakkelijk naar beneden rolt, weet je dat het aan de verkeerde kant zit.'

Bij het vertrek heeft hij nog een boodschap. 'Als je droomt, kun je alles voor je zien. Dokter worden, of advocaat, wat het ook is, je kunt het worden. Als je er maar in gelooft en hard blijft werken. Ik ben er het levende bewijs van.' En weer krijgt 'Magic' Johnson een ovatie. Hij is niet anders gewend dezer dagen.

'Ze gebruiken ze toch maar als ballonnen'

TR 12-5

Condoom-automaten op scholen zijn niet alleen handig voor scholieren die geen condooms durven te kopen. Ze kunnen ook de discussie over veilig vrijen op gang brengen. Dat zei Frits Wafelbakker, oud-hoofdinspecteur voor de jeugdgezondheidszorg, maandag in Utrecht. Basketballer Magic Johnson zal het hier ongetwijfeld mee eens zijn.

Johnson discussieert vanmiddag in de Maaspoort in Den Bosch met scholieren over veilig vrijen. Zelf is de met het aids-virus HIV-besmette basketballer het wandelende voorbeeld van onveilige seks. Daarom zal hij ook met de leerlingen praten over hoe het is als je met HIV besmet bent. Johnson geeft deze voorlichting op verzoek van het Rode Kruis.

In Nederland is aidsvoorlichting inmiddels ingeburgerd. Zo'n 90 procent van de Nederlandse scholen voor voortgezet onderwijs doet aan enige vorm van voorlichting. Maar veel effect lijkt dat niet te hebben. Uit onderzoek blijkt dat ongeveer de helft van alle heteroseksuele jongens tussen de twaalf en negentien jaar niet altijd veilig vrijt. Ook homoseksuele jongens uit die leeftijdscategorie doen het zonder.

De suggestie die Frits Wafelbakker maandag deponerde op de Utrechtse scholengemeenschap Blaucapel tijdens een bijeenkomst over aidsvoorlichting op scholen is daarom misschien zo gek nog niet. Aanwezige docenten en leerlingen waren echter minder enthousiast over de condoomautomaten. Want condooms worden tijdens lessen al op grote schaal uitgedeeld. Meindert Bouta (16): 'Condooms kun je bovendien gewoon in de supermarkt halen. Op school gebruiken ze ze toch alleen als ballonnetjes.'

Porno voor Zweedse pubers

In Zweden is ophef ontstaan nadat een landelijke krant woensdag kopte dat 'Leraren leerlingen pornofilms laten zien'. Het artikel gaat over een middelbare school waar tijdens de lessen seksuele voorlichting stukjes seksfilm getoond worden.

Volgens het hoofd van de school, Edberg, gebeurt dit om 'de leerlingen voor te bereiden op de samenleving, waar zij ook met pornografie geconfronteerd zullen worden'. In Zweden wordt op de middelbare scholen veel tijd uitgetrokken voor de seksuele voorlichting. Slechts een klein gedeelte van die lessen wordt naar pornoboekjes en gedeel-

7/5 Tr.

Aids als amusement

GA 12-5

'Ronduit walgelijk', zo noemde de Zwitserse voorzitter van de jury van het Festival van Montreux afgelopen zaterdag de inzending van een aflevering van *De schreeuw van De Leeuw*. Het jurylid, een gewezen Franstalige filmdiva, vond de vrolijke wijze waarop Paul de Leeuw de aids-problematiek belichtte - met in het middelpunt de zingende aids-patiënt René Klijn, die daar zijn nummer één-hit 'Mister Blue' voor het eerst ten gehore bracht - stuitend en obsceen. Al ver voordat het jurybeeraad plaatsvond, gaf de voorzitter een persconferentie waarin ze stelde dat De Leeuws programma nooit had mogen worden geaccepteerd door de organisatie van het Montreux-festival. De rest van de jury dacht daar anders over, en daarom kreeg de Rotterdamse cabaretier toch nog een Bronzen Roos voor het op twee na beste amusementsprogramma.

Veel stelt de prijs niet voor, in ogenschouw genomen dat de Nederlandse televisie al jaren niet eens de moeite neemt om de met de Gouden Roos bekroonde programma's in de programmering op te nemen. Daar heeft de Nederlandse televisiekritiek - nu eenmaal gevormd door het zuurste slag mensen op aarde - vanzelfsprekend al tot in den treure op gehamerd. Het doet echter niets af aan het feit dat De Leeuw niet minder dan een revolutie heeft veroorzaakt in het denken over televisie-amusement. Het Montreux-festival biedt traditiegetrouw slechts het allerverderlichtste vertier, en om het daar dan toch een uur lang over aids te hebben, is een heroïsche daad van het formaat dat in het Gooi reeds lang doodverklaard was. Het is zoiets als naakt lopen op de begrafenis van koningin Victoria.

Pierre Grandjean, voorzitter van het festivalbestuur, zei na de prijsuitreiking tegen Paul de Leeuw en zijn regisseur Rinus Spoor dat hij het betreunde dat de show niet met de Gouden Roos was bekroond. Grandjean stelde dat De Leeuw met zijn inzending de normen voor het televisie-amusement totaal heeft opgerekt en dankte hem daarvoor hartelijk. Inmiddels is deze aflevering van *De schreeuw van De Leeuw* verkocht aan Finland, Zweden, Slovenië en Frankrijk, zo meldt regisseur Spoor.

□ □ □

tes van seksfilms gekeken. Verder houden de leerlingen zich gewoon bezig met het bezoeken van zwangerschapsklinieken en lessen over voortplanting en relaties. Zweedse middelbare scholen delen gewoonlijk ook comdooms uit aan leerlingen vanaf veertien jaar.

Edberg vertelt dat iedere lente drie klassen de stukjes porno te zien krijgen. De leraar maakt dan een compilatie van tien minuten uit Franse, Amerikaanse, Italiaanse en Zweedse seksclips, die 's nachts op de commerciële kabel te zien zijn. Zo gebeurt het al jaren en nooit is daarover enige opschudding ontstaan. Totdat een regionale krant een groot artikel wijdde aan het onderwerp. In het stuk worden ook meisjes geïnterviewd die zeggen dat ze zich geïntimideerd voelden door de film. De Zweedse sekslessen mogen door de leraren zelf worden ingevuld. Zij beslissen wat er behandeld wordt, en de school is nu dan ook niet van plan de filmvertoningen te verbieden.

Tasmanië Ad homovijandig 24-5

De deelstaat Tasmanië brengt de naam van heel Australië op het gebied van de rechten van de mens in diskrediet met zijn wetgeving ten aanzien van homoseksualiteit, vindt Amnesty International. De organisatie drong er bij Tasmanië op aan de wet die 'homoseksuele daden' strafbaar stelt, in te trekken en zijn wetgeving in overeenstemming te brengen met die van de rest van Australië. Op 'tegenaantuurlijke' seksuele gemeenschap staat in Tasmanië maximaal 21 jaar gevangenis.

A boy was killed, at one of my schools by a cricket ball. At another, many went to hospital suffering from concussion, following head injuries in sport; with such head trauma cases there is the risk of brain damage and death.

People will say, "Well you mustn't mollycoddle children. You can't wrap them in cotton-wool". And "Sport is a healthy way to release aggression." But there is no conclusive evidence for such a claim. Compulsory violent sports should be prohibited in schools. I am not necessarily opposed to team spirit but I am against the implied encouragement of machismo.

Of course, there are varieties of machismo. There are a range of qualities traditionally identified as being "manly" and some are far less objectionable than others. But it is the idea, especially prevalent in small groups of young males, that they have to prove their manhood by breaking the law, or being destructive or by being violent that is at the root of many of our society's problems. No one should have to prove their manhood in a modern society, but if they do then they should be able to prove it by being kind and unselfish.

RICHARD RYDER The author is a psychologist. This is extracted from his lecture given to the RSA in London yesterday.

TIM 11.05.93

Pasolini's geest waart door homowereld Italië

trouw, zijn of homo of bi, ondanks de de katholieke kerk. Ik ben zelf ook katholiek. In Italië maak je als homo heel gemakkelijk contact. Dat schijnt al eeuwen zo geweest te zijn, ondanks de maatschappelijke veroordeling. Florence was, en is nog steeds, het centrum van het Italiaanse homo-leven. De homoseksualiteit werd in de vorige eeuw, de vizio fiorentino genoemd, de Florentijnse ondeugd.

Consoli: 'Eeuwen lang, tot de jaren vijftig, zijn veel rijke buitenlandse homo's naar Italië gekomen. Vooral in het zuiden konden ze gemakkelijk terecht bij simpele zielen, boeren, vissers. Die deden het niet zo goed met elkaar, ook omdat de meisjes tot hun huwelijk maagden moesten blijven. Deze contacten bleven doorgaan als ze getrouwd waren. Door het verlopen gaan van die oude tradities, zijn mannen nu aangewezen op prostitutie'.

Op de Via Flaminia staan de auto's in de rij. Dit is het domein van de riados, de Braziliaanse travestieten. Bij de Italiaanse huisvaders zijn ze ontzettend populair. Carlo, hetero: 'Ze zijn vrouwelijker dan vrouwen en omdat ze man zijn, weten ze precies hoe ze de snaar moeten raken'.

De homo-activist en schrijver Massimo Consoli: 'Eerder van de zelfmoordpogingen onder jongeren betreft homo's die zijn uitgekotst door hun schoolvrienden, hun familie en de hele omgeving. In films zie je altijd maar homo's met wie het slecht afloopt. Ben ik ook zo'n smeerpak, vragen die jongens zich af. Als ze een positief model hadden gehad, zouden ze misschien geen zelfmoord hebben gepleegd'.

Consoli komt met een voorbeeld over het negatieve maatschappelijke beeld van de homo's: 'Als ik van een populaire Italiaan zeg dat hij homo is, is de reactie: wat een onzin. Als diezelfde Italiaan uit de gratie raakt, zeggen ze: en hij is nog homo ook'. Tegen de verachting van de hetero's staat de angst van de homo's. Gays die op tv worden geïnterviewd, willen onherkenbaar worden gemaakt. Vanwege de angst voor de televisie, meent Consoli, zijn er in Italië geen grote homominstaties.

Macho - and a menace Surely the time has come for us to stop teaching our boys to be men

I was sent to a British boarding school in the bad old days. It was a sort of paramilitary training: cold baths, beatings and rigger. The whole system seemed to be geared to teaching boys to be a MAN. It was not called a cult of machismo, but that is what it was. When one looks around the cultures of the world, you can see it almost everywhere. Look at the extraordinary emphasis we place upon sport in our schools; especially physically dangerous team sports that might have been designed to produce well disciplined team-spirited soldiers. I am not surprised that a study of American soldiers who committed atrocities in the Vietnam War revealed that all had been fond of, and active in, team sports.

Britain leads the world in football hooliganism and in the production of mercenary soldiers. Many of the hundreds of teenage criminals I assessed in Oxford were motivated by the machismo cult. Some had fathers who beat them, taught them to "fend for themselves", praised them for being aggressive. But schools, too, are to blame. There is this obsession with sport despite the many serious injuries sport causes. If a teacher hits a boy on the head causing concussion, all hell breaks loose. But if the teacher organises a game of football or cricket and the same injury occurs then everyone takes it as normal.

Homo-militairen krijgen vertrouwenspersoon

ANP DEN HAAG De krijgsmacht krijgt een onafhankelijk vertrouwenspersoon voor homoseksuelen. Bovendien zal een professionele functionaris voorlichting gaan geven over homoseksualiteit en komt er een klachtenprocedure voor homo-militairen die last hebben van seksuele intimidatie. Minister Ter Beek van Defensie heeft deze maatregelen genomen naar aanleiding van een onderzoek door het Nederlands Instituut voor Sociaal-Sexuologisch Onderzoek (Nisso) naar de positie van homoseksuelen in de krijgsmacht. De vertrouwenspersoon wordt gestationeerd bij de inspecteur-generaal voor de krijgsmacht, die de minister gevraagd en ongevraagd kan adviseren. De voorlichtingsfunctionaris kan worden aangewezen door de Stichting Homoseksualiteit en Krijgsmacht, die daarvoor geld krijgt van de minister.

Homo-krant choqueert Roemenen

Van onze correspondent Cees Zoon BOEKAREST VK 20.5 Op de voorpagina een foto van Bill Clinton met opgestoken duim: 'De meest liberale president van Amerika'. Pal erboven een grote foto van twee zoenende mannen. Amerikaanse weliswaar, maar de plaat is voldoende om een heel land te choqueren. Net als het hele blad Gay 45, de eerste homoseksuelenkrant van Roemenië.

Het op de markt brengen van het blad is een gewaagde onderneming, maar het komt geen dag te vroeg. Gay 45 is de eerste voorzichtige poging bespreekbaar te maken wat in Roemenië absoluut uit den boze is: alle uitingen van homoseksualiteit zijn verboden op grond van artikel 200 van het wetboek van strafrecht.

Dat dient vooral zo te blijven, vindt een groot deel van het politieke establishment. Tijdens een debatje over een nieuwe gezinswet, vorige week in de Senaat, pleitten enkele senatoren voor het bemoeilijken van echtscheidingen. Echtparen zouden vanaf het moment van indienen van een aanvraag tot echtscheiding een 'afkoelingsperiode' van twee jaar in acht moeten nemen, voordat de rechter uitspraak doet.

Na de val van het communisme is de wet op het punt van homoseksualiteit ongewijzigd gebleven. Volgens politiewoordvoerder kolonel Ciobanu, geciteerd in Gay 45, zijn dit jaar alleen al 47 homoseksuelen gearresteerd en veroordeeld. Maar, voegt hij eraan toe, de politie ziet alleen toe op naleving van de wet en in de meeste gevallen betrof het contacten met minderjarigen.

Het leven in Roemeense gevangenis is verre van comfortabel, maar voor de veroordeelde homoseksuelen is het nog zwaarder. 'Om te beginnen isoleer ik ze', zegt de directeur van de gevangenis in Galati. 'Als ik ze bijvoorbeeld in de keuken te werk stel, weigeren de andere gevangenen nog te eten, omdat ze denken dat ze met aids worden besmet. Bovendien is het zeker dat ze door hun medegevangenen mishandeld zouden worden'.

Homoseksualiteit en aids zijn voor het grootste deel van de Roemeense publieke opinie één. De voorlichtingscampagne over aids is eigenlijk pas het afgelopen jaar een beetje op gang gekomen, en de informatieachterstand is enorm. Het blad Gay 45 probeert een bijdrage

aan de campagne te leveren, in samenwerking met de Roemeense anti-aids Stichting. Amerikaanse organisaties als de Lesbian and Gay Human Rights Commission zijn in toenemende mate actief in Roemenië, waar zij behulpzaam zijn bij het opzetten van lokale organisaties. Het belangrijkste doelwit is artikel 200, dat een schending van de rechten van de mens is.

In Roemenië is de mensenrechtengroep Helsinki Comité een eerste lobby begonnen onder parlementariërs, die uiteindelijk moet leiden tot het afschaffen van artikel 200. De tegenstand, zowel bij de regeringspartijen als bij de oppositie lijkt echter groot. Druk uit het buitenland is er ook en niet geheel zonder resultaat. De Roemeense delegatie bij het Europese parlement kreeg vorige week een lijstje onderwerpen voorgelegd die de toetreding van Roemenië in westerse ogen belemmeren. Bij te rugkeer in Boekarest liet delegatielid Adrian Severin weten dat hij van plan is met collega's van andere partijen het al dan niet afschaffen van artikel 200 op de agenda van het parlement te zetten.

De moorden zijn bijna steeds gepleegd met een keukenmes, in het weekeinde en bij de slachtoffers thuis, allen wat oudere mannen. Ze hadden sex bedreven met hun moordenaar. Een moord is opgehelderd. Volgens de politie is in geen van de gevallen sprake van roofmoord. Men denkt eerder aan crimes passionels. Of is een gestoorde figuur aan het werk geweest? Pas na vijf moorden werd de homowereld echt bang. De gay-organisaties eisten maatregelen van de gemeente. Wethouder Luigi Cerina zelf homo en seropositief, werd belast met de behartiging van homobelangen. Een andere Italiaanse priester was de instelling van een sermo's anoniem aangifte kunnen doen van bedreigingen en mishandeling. Van dat nummer is nog maar nauwelijks gebruik gemaakt. Homos, zegt Cerina, overwinnen hun historische wantrouwen in de politie niet één, twee, drie. De pers heeft de reeks moorden 'het bloedbad van de zaterdagavond' gedoopt. De meeste slachtoffers leidden een verborgen homoleven. In het weekeinde een vluchtig, betaald contact. Gabriele Russo, bestuurslid van de homovereniging Mario Miceli: 'De ouderen

Van onze medewerkster Esther Gasseling ROME Perversiteiten, geweld en gore steegjes: de Romeinse homo's hebben er genoeg van dat ze altijd en alleen maar in verband worden gebracht met vuiligheid. Maar ze hebben de feiten tegen. In acht maanden tijd zijn in Rome zeven gays - Italiaanse homo's dragen de Engelse benaming - vermoord door geïntimideerden, en in Turijn legendarisch minnaars, en in Turijn sinds begin dit jaar vijf. De geest van Pasolini, die op een gruwelijke manier aan zijn eind kwam, waart nog altijd rond door de Italiaanse homowereld.

Er zijn in Rome een stuk of zes homocafés. Een daarvan is discotheek Alibi, vlakbij de Pyramide. De Pino loopt vrolijk prattend van de een naar de ander. Bang is hij helemaal niet: 'De vermoorde homo's waren allemaal oudere mannen, die hoerjongens van de straat hadden opgepikt. Ik ben 28. Ik val op jonge jongens, van wie je niet eens ziet dat het homo's zijn. En ik betaal nooit iemand'. De moorden zijn bijna steeds gepleegd met een keukenmes, in het weekeinde en bij de slachtoffers thuis, allen wat oudere mannen. Ze hadden sex bedreven met hun moordenaar. Een moord is opgehelderd. Volgens de politie is in geen van de gevallen sprake van roofmoord. Men denkt eerder aan crimes passionels. Of is een gestoorde figuur aan het werk geweest? Pas na vijf moorden werd de homowereld echt bang. De gay-organisaties eisten maatregelen van de gemeente. Wethouder Luigi Cerina zelf homo en seropositief, werd belast met de behartiging van homobelangen. Een andere Italiaanse priester was de instelling van een sermo's anoniem aangifte kunnen doen van bedreigingen en mishandeling. Van dat nummer is nog maar nauwelijks gebruik gemaakt. Homos, zegt Cerina, overwinnen hun historische wantrouwen in de politie niet één, twee, drie. De pers heeft de reeks moorden 'het bloedbad van de zaterdagavond' gedoopt. De meeste slachtoffers leidden een verborgen homoleven. In het weekeinde een vluchtig, betaald contact. Gabriele Russo, bestuurslid van de homovereniging Mario Miceli: 'De ouderen

19. MAY 1993

The Guardian
the Washington Post Weekly

Dublin to legalise homosexuality

Joe Joyce
and Alex Leith in Dublin

Northern Ireland in 1985 after a parallel European human rights court ruling. It was brought into line with Britain in spite of fierce opposition from fundamentalist groups, among them Ian Paisley the leader of the Democratic Unionist Party.

Flanna Fail, while it was in power in Dublin, was in no hurry to change the law, pointing out that there had been hardly any prosecutions in recent decades. But Labour made the reform one of their headline demands in negotiating the coalition agreement.

Ministers chose the most radical option partly because any change would be opposed by traditionalists and partly because there seemed little point in copying British legislation which is in line for changes.

Right-wing Catholic groups are expected to campaign against the change but will find little support in the Dail. A large majority of deputies from all parties is expected to back the proposals.

A handful of Flanna Fail backbenchers have expressed reservations, but the prime minister, Albert Reynolds, has ruled out a free vote on any government-sponsored reforms. The most prominent opponent, Noel Davern, indicated ahead of last night's announcement that he would vote against. He is likely to be joined by several others, but the coalition will have a clear majority.

Ms Geoghegan-Quinn put two main alternatives before the cabinet. The minimum amendment required to comply with the European Court of Human Rights decision would have excluded homosexual acts in private while retaining the principle that such activity was unacceptable. The other was essentially to put homosexuality on a par with heterosexuality with the same legal protection for under-age boys as for girls.

Arguments in favour of the second option and for 17 as the age of consent have been made by the Law Reform Commission which is looking into the updating of a wide range of legislation.

The Irish government yesterday decided to legalise homosexual acts, opting for the radical alternative of putting homosexuality on a par with heterosexuality with the age of consent at 17.

The decision was taken by the Flanna Fail-Labour cabinet on the recommendation of the justice minister, Maire Geoghegan-Quinn, who had put several other less radical options before her colleagues. Ministers were asked to decide the age of consent between 17, 18, the age of majority, and 21, the age in the United Kingdom, including Northern Ireland.

The move is the first of a series of social reforms promised by the coalition government when it took office in January including the lifting of restrictions on contraception, a referendum on divorce and legislation to permit abortion in limited circumstances.

The decision was welcomed by the Gay and Lesbian Equality Network, which had been consulted by Ms Geoghegan-Quinn in preparation for the decision. Christopher Robson, the co-chair of GLEN and a senior architect in the agriculture ministry, said: "We are indeed very impressed and delighted with the performance of the government."

He added: "It has changed nothing and it has changed everything because the knowledge of criminality affects homosexuals at work, within the family and friends, and in their capacity to stand up for their rights."

Ms Geoghegan-Quinn also announced that she would strengthen prostitution laws to include male prostitutes and make kerb crawling a crime. The laws will also make clients liable to prosecution as well as prostitutes.

Ireland's ban on homosexual acts, based on 19th century law, was found to be in breach of the European convention on human rights almost five years ago. The law was changed in

Homo's in leger VS kunnen beter zwijgen

Het Amerikaanse Congres heeft deze week hoorzittingen gehouden over de plannen van president Clinton om het verbod op de toelating van homoseksuelen tot het leger op te heffen. Tijdens de zittingen zijn meer tegen- dan voorstanders aan het woord geweest.

Door onze correspondent
MAARTEN HUYGEN

WASHINGTON, 14 MEI. Strom Thurmond, een 91-jarige Senator met rossig geveerd haar, kijkt streng naar de twee jonge mannen in marine-uniform voor hem. Zij zijn ontslagen, omdat ze hun homoseksualiteit openbaar maakten. „Ik wil u prijzen voor uw verlangingen om uw land te dienen maar ik heb veel kritiek op uw gedrag. Dat is niet normaal. Het is niet normaal voor een man om met een vrouw om met een vrouw te zijn”, zegt hij in zijn lijzige tongval van South Carolina. Er klinkt luid applaus van de in wit uniform gestoken marinemensen in de zaal. De voorzitter klopt hard met de hamer: „Orde, orde”.

Thurmond gaat voort: „En ik vraag me gewoon af of ieder van u de stap heeft genomen om de mogelijkheid te onderzoeken om medische of eeh... psych... eeh... psychiatrie te krijgen?” Weer applaus uit de zaal. Luitenant Thorne antwoordt rustig en geduldig. „Nee, ik ben niet naar een dokter of psychiater gegaan. Die zouden verklaren dat ik kerngezond ben.”

Dit is een fragment uit de hoorzittingen over homoseksualiteit, die afgelopen weken in het Congres zijn gehouden. Toen president Bill Clinton aankondigde dat hij het verbod op homoseksuelen in de krijgsmacht wilde opheffen, zette Democratisch Senator Sam Nunn, voorzitter van de defensiecommissie, hem de voet dwars. Als bezitter van een groot ego voelde Nunn zich gepasseerd. Bovendien is Nunn's oppositie tegen homoseksuelen in de krijgsmacht even populair als de oppositie tegen het communisme en de Sovjet-Unie vroeger. De traditioneel zuidelijke politicus Nunn, die altijd zwaar heeft gesteund op zijn hechte reputatie in militaire zaken, kon het onderwerp niet laten liggen.

In de hoorzittingen van de defensiecommissie komen meer tegen- dan voorstanders aan het woord. Volgens peilingen is tachtig procent van de Amerikaanse militairen gekant tegen openlijke homoseksuelen in de krijgsmacht. In 1953 was slechts dertig pro-

Luitenant Thorne (rechts) in het Congres: „Nee, ik ben niet naar de psychiater gegaan.” (Foto Reuter)

cent van de Amerikaanse militairen tegen de integratie van zwarten. Het ziet er nu naar uit dat de Senaat het plan van Clinton tot toelating van openlijke homoseksuelen niet zal aanvaarden. Er wordt over gedacht om alleen de vraag naar de seksuele geaardheid bij de sollicitatie te schrappen, zoals president Clinton al tijdelijk heeft gedaan. Verder zou alles bij het oude blijven, mét het ontslag na ontdekking. Met andere woorden: homoseksuelen worden niet meer gedwongen te liegen maar verder moeten ze zwijgen over hun geaardheid.

De Amerikaanse caesar bd., Norman Schwarzkopf, voormalig opperbevelhebber in de zegerijke Golfoorlog, beval dit compromis deze week aan. „Sociale experimenten zijn niet de belangrijkste taak van de krijgsmacht”, zo begon hij. „In elk mij bekend geval, waar iemands homoseksualiteit openbaar werd, raakte de gevechtseenheid gepolariseerd, waarop soms geweld volgde. De moraal stortte in en de effectiviteit van de gevechtseenheid verminderde.” Maar „homoseksuelen hebben in het verleden het land op een uitstekende manier gediend in de krijgsmacht en volgens mij moet dat ook in de toekomst kunnen. Het gaat erom dat open homoseksualiteit de problemen veroorzaakt. Dus als we geen open homoseksualiteit toestaan en duidelijke gedragsnormen vast-

stellen, dan is het huidige beleid duidelijk voor iedereen. Zodra je de zaken anders definieert, kom je in ambigüiteit terecht”, concludeerde hij.

Allerlei argumenten zijn inmiddels de revue gepasseerd. Grote aidsrisico's bij rechtstreekse bloedtransfusies, die na ongelukken op een schip of op het slagveld worden gegeven, agressie van heteroseksuelen of de angst voor

Stemmingmakerij bij hoorzittingen in Amerikaans Congres

homoseksuele echtparen op militaire bases. De angst voor het delen van de douche en de slaapzaal kwam het vaakst terug.

Senatoren gingen zelfs voor snorrende televisiecamera's aan boord van oorlogsschepen in de marinehaven van Norfolk om te snuffelen in het beddegoed, zodat kon worden getoond hoe dicht op elkaar de matrozen moeten slapen. Dan zou een homoseksueel meteen kunnen toeslaan, is het onuitsproken argument. „Het laatste spoor van mijn privacy, mijn seksualiteit, zou worden weggenomen”, klaagde een marva-

voor de Senaat. Admiraal Gordon Holden beschreef zijn schip: „We hebben 113 bedden. Daar kunnen er nog 30 bij. Verder hebben we vier douches, zeven wc's en vier urinoirs. Dit totale gebrek aan privacy maakt voor mij de toelating van homoseksuelen onbegrijpelijk”.

Kolonel Frederick Peck, Amerikaans woordvoerder in de vredesoperatie in Somalië, getuigde dat hij een halve week eerder voor het eerst had gehoord dat zijn 27-jarige zoon homoseksueel was. „Ik denk dat er voor hem geen plaats is in de krijgsmacht”, zei hij. „Ik hou van hem. Ik denk dat hij een goed persoon is. Maar ik heb 27 jaar van mijn leven in de krijgsmacht doorgebracht en ik weet dat het een hel voor hem zou zijn. Als hij mij in mijn voetstappen zou volgen en sergeant of kapitein zou worden, dan ben ik bang dat zijn leven in gevaar zou komen door zijn eigen troepen.” Zijn zoon, die later op de televisie werd geïnterviewd, was het daar duidelijk niet mee eens.

Ook het voorbeeld van de integratie van homoseksuelen in de Nederlandse krijgsmacht komt veel aan de orde in vragen van senatoren. De socioloog Henderson zei dat het er in Nederland allemaal niet zo vreedzaam toegaat als wordt voorgesteld. „Er is een voortdurend conflict binnen de Nederlandse krijgsmacht over dit vraagstuk”, zei hij. „Door de

pressie tegen hun seksuele geaardheid blijven negen van de tien homoseksuelen in Nederland in de kast.” Desgevraagd wist Schwarzkopf daaraan toe te voegen: „De meeste krijgsmachten, die zogenaamd de homoseksuelen hebben geïntegreerd, praktiseren een eclatante vorm van hypocrisie.”

Ook buiten de hoorzittingen gaat het hard toe. Het populaire programma *Sixty minutes*, dat een zeer positieve uitzending besteedde aan de Nederlandse homoseksuele militairen, kreeg boze brieven van militairen. „Wat is de laatste oorlog die het Nederlandse leger heeft gewonnen?”, vroeg een kolonel zich af. Nederlandse militairen die in Amerika op bezoek zijn, wordt de veelvuldige Amerikaanse berichtgeving over Nederland aangerekend. „Waar bemoeien jullie je mee? Laat ons onze eigen zaken oplossen”, kregen ze te horen.

Tegen dergelijke stemmingmakerij konden de inmiddels ontslagen homoseksuele militairen die afgelopen weken getuigden, niet op. Het zal Clinton niet meevallen om veel verder te komen dan het schrappen van één sollicitatievraag. In juni zou hij een beslissing nemen. Maar dan moet hij tevens de grondlijnen van de hervorming van de ziektekostenverzekering bekend maken, een vraagstuk waarvoor hij alle politieke hens aan dek nodig heeft.

LDH 18.05.93

LEEFDE

Woedend kunnen ouders en vrienden worden als je plotseling in *luv* valt met een oudere vriend of vriendin. Sven kreeg alleen negatieve reacties van zijn werkgever en vrienden: „Mijn moeder vindt mijn relatie met Stefan juist heel positief.”

Sven de Jonge en Stefan Kokkelink.

FOTO MAARTJE GEELS

'Jong en oud horen geen relatie te hebben'

Trouw 19.5.93

„Een vrouw voor wie ik wel eens werk was heel blij toen ze hoorde dat ik een vriend heb. Ze reageerde echt zo van 'eindelijk!'. De blijdschap temperde toen ze hoorde dat Stefan tien jaar ouder is. „Of ik niet iemand van mijn eigen leeftijd kon vinden.”

Sven de Jonge (nèt 18), verontwaardigd: „Blijkbaar verwacht zo iemand van mij niet dat ik op een oudere jongen val.” Stefan Kokkelink (28) krijgt weinig commentaar over de leeftijd van zijn vriend. „Ik heb geen vrienden die zeggen 'wat moet je met zo'n jonge jongen'. Als ze dat wel zouden doen, zou het me niet interesseren.”

Stefan nuchter: „Ook al is het beeld van ons niet perfect. Jong en oud horen samen geen relatie te hebben, dat voldoet niet aan het algemene beeld. Ik vind het zelf ook niet perfect. Maar ja, ik vind Sven een leuke vent...”

Sven: „Het past gewoon niet in het maatschappelijke plaatje. Mij maakt het niet uit of Stefan nu 40 of 15 jaar zou zijn geweest. Ik vind hem gewoon leuk.” Ook Stefan vindt het eigenlijk belachelijk dat

anderen zich druk kunnen maken over een leeftijdsverschil. „Wat maakt het uit als iemand opa, oma of puber is? Het gaat er toch om dat die mensen samen gelukkig zijn? Iedereen moet gewoon doen wat 'ie zelf wil. Alleen daar word je gelukkig van. Anders zadel je bovendien andere mensen ongevraagd op met jouw ongelukkigheid. Dat is vreselijk.”

„Ik zou nooit iets met leeftijdsgenoten beginnen”, verklaart Sven ferm, ook al had een van zijn eerste vrienden dezelfde leeftijd als hijzelf. „Geestelijk hebben zij zulke andere interesses dan ik. Ik voel mij veel volwassener dan je met achttien jaar zou moeten zijn. Ik woonde, bij voorbeeld, vanaf mijn zestiende al op mijzelf. Ik ben juist op zoek naar iemand met ervaring. Niet dat hij mij lesjes moet leren, ik zoek meer iemand die mij kan beschermen.”

„Dat was ook het eerste wat mijn moeder zei toen ze Stefan zag: 'Bij hem ben je in goede handen'.” Stefan straalt. Volgens Sven maakt het zijn moeder ook niet uit hoe oud zijn verkeringen zijn. „Zij vindt het veel belangrijker dat je echt van

elkaar houdt en dat het tussen ons klikt”, vertelt Sven.

„Het is meer een kwestie van smaak”, bedenkt Stefan. „De een vind zwart leuk, een ander blond. Ik vind toevallig jonge mensen leuk omdat die vaak veel spontaner zijn dan mijn leeftijdsgenoten.” Zuchtend: „Die zijn vaak zo serieus...”

Veert op: „Sven is nog heerlijk onbezorgd. Hij doet veel dingen ondoordacht en dat vind ik positief. Daarom zeg ik ook niet dat hij dingen wel of niet moet doen. Ook al zijn dat soms zaken die ik zelf absoluut niet zou uitvoeren. Maar ik vind dat hij het zelf allemaal moet ervaren.”

Stefan zegt niet voor Sven te zijn gevallen omdat hij nog vrij jong is en het risico voor aids daardoor kleiner kan zijn. „Natuurlijk is Sven pas achttien en heeft hij nog niet zoveel vrienden gehad. Daardoor is het inderdaad wel veilig om met hem te vrijen.”

Gepikeerd: „Maar dat ik verliefd op hem ben geworden, heeft er nog geen één procent mee te maken dat ik minder kans loop om besmet te worden met het HIV-virus. Zelfs geen één procent!”

N 1/4 N

vrijdag 14 mei 1993

Ontboezemingen van bekende homoseksuele Nederlanders:

'Albert Mol was een schrikbeeld'

Van onze medewerkster Monique Brandt
DEN HAAG - Voor Henk Krol, voormalig VVD-voorzitter en tegenwoordig hoofdredacteur van de Gay-Krant, was de Club van Herman, een geheim genootschap op een katholiek jongensinternaat in Venlo, zijn inwijding in de homoseksualiteit. Het ging om een groepje jongens, waarvan telkens door Herman aangewezen tweetallen 'het' met elkaar deden, vertelt hij in het boekje 'Hoe vertel ik het mijn ouders. Ontboezemingen van 20 homoseksuele mannen en vrouwen' van François de Waal.

Acteur Joop Admiraal werd in zijn jonge jaren smoorverliefd op de toen al bekende Ramses Shafy. Het was Admiraal's tweede 'jongensliefde'. De vrienden van Ramses waren aanvankelijk niet

blij met zijn jonge minnaar: 'Zo van Dijk maakte duidelijk dat hij het vreselijk vond. Josephine van Gasteren en Hetty Blok waren min of meer verliefd op Ramses en die vonden het ook maar niks. Als we in American zaten deden ze net of ik niet bestond,' vertelt de acteur.

Anecdotes

Het boekje van François de Waal bevat veel meer zeer grappige, trieste of spannende anecdotes over de 'coming out' van homoseksuele bekende Nederlanders als schrijver Guus Vleugel, regisseur Gerardijn Rijnders, judoka Irene de Kok, scheidsrechter John Blankestein en auteur Hans Warren.

De Waal liep al langer rond met het plan om dit boekje te

schrijven. Zijn vriend, sinds 'jaan en dag vrijwilliger bij een telefonische hulpdienst voor mensen met vragen rond homoseksualiteit, vertelde hem over het 'Jos Brink-effect': jonge mensen die, als ze hun ouders vertellen dat ze homoseksueel zijn, er meteen even bij zeggen dat Jos Brink 'het' ook is. Voor het gemak. Bovendien bleek hem dat jongeren veel steun hebben aan de voorbeeldfunctie van 'bekende' lotgenoten. 'Zo kwam ik op de gedachte: maar hoe heeft Jos Brink het aan zijn ouders verteld. En hoe zijn andere bekende homoseksuelen met hun geheim omgegaan? Wellicht hebben mensen in nood meer baat bij persoonlijke en emotionele verhalen van mensen die ze kennen en misschien bewonderen en met wie ze zich kunnen identificeren, dan bij de zoveelste academische

studie over de emancipatie van de homoseksualiteit.'

Familie

In het uiterst leesbare boekje zijn 20 interviews opgenomen waarin bekende Nederlanders vertellen over het moment dat ze voor het eerst beseften dat zij 'anders' waren, en de wijze waarop zij - en hun omgeving - ermee om leerden te gaan. In de meeste gevallen blijkt dat de familie het al heel vroeg in de gaten heeft. Journalist Jacques d'Ancona, die pas tegen zijn dertigste met een jongen mee durfde te gaan, legde zijn zusje na veel dralen en met het zweet in de handen uit dat hij een vriend had. 'En mijn zusje zei toen 'God, ik dacht dat er wat was.' Ze dacht dat ik ziek was of dat ik zou vertellen dat ik ontslagen was of een ernstig ongeluk had gehad. Ze zei 'dat wisten we allang! Maar omdat jij het niet wilde vertellen, wilden we het jou niet

UTRECHT - Op deze pagina schreven we al eerder over de problemen waarmee homo's en lesbo's op de middelbare school te maken hebben. Moet je 'het' wel of niet vertellen? En als je het vertelt, hoe zullen klasgenoten en leraren dan reageren? Veel jongeren kiezen ervoor om tijdens hun schoolcarrière 'veilig' in de kast te blijven zitten, omdat ze bang zijn voor negatieve reacties uit hun omgeving, of omdat zelf nog niet precies weten of ze nu ho, hé of bi zijn. Lange tijd was dit onderwerp in onderwijskringen een taboe en werd er niet of nauwelijks in de klas of door beleidsmakers over gesproken. Daar lijkt echter verandering in te komen. Het Contactcentrum Bevordering Openbaar Onderwijs (CBOO) heeft zelfs opdracht gegeven voor een onderzoek naar de knelpunten waar hojo's in het openbaar onderwijs tegenaan lopen.

moeilijk maken door erover te beginnen.'

Gerardjan Rijnders: 'Ik was iets ouder, veertien of vijftien, toen ik een boek van Van het Reve kocht. Ik wist precies waarom, want ik had in de kranten gelezen waarom het ging. Toen riep mijn moeder: 'O, als je maar niet zo'n Albert Mol wordt. Dat was geen grap, ze was er echt als de dood voor.'

Doorbraak

Albert Mol, één van de eerste bekende homo's, lijkt voor velen een waar schrikbeeld te zijn geweest. Als je homo was, was je als Albert Mol, en dus éng. John Blankestein's vader vond dat ook. Terwijl Albert Mol achteraf gezien op zijn eigen manier juist wel een doorbraak heeft geforceerd en dus zijn waarde heeft gehad.'

Erwin Olaf werd meer aangesproken door Genet. Toen wist ik ineens dat er meer homo's waren buiten Albert Mol en de voorzitter van de Oranjevereniging van Hoevelaken, een hele dikke homo die met een oranje sjerp om op Koningsdag het verkeer liep te regelen. Ik vond hem doodzwaar. En Albert Mol vond ik ook helemaal niet leuk.'

Na een korte verwarrende periode, meestal in de pubertijd, ondervinden de meeste geïnterviewden geen enkel probleem meer door hun geaardheid. Modeontwerper Frank Govers: 'Ik denk dat die kloof tussen homo en hetero weg zal vallen. Mensen die 24 uur per dag met hun seksuele geaardheid bezig zijn vind ik vreselijk. Ik heb niet zo nodig een homoseksuele slager, bakker of kapper te hebben, en al was dat zo, dan zou me dat een rotzorg zijn.'

En Jos Brink ten slotte: 'Toen er weer een stuk over me in de krant stond zei mijn vader: 'Je bent van beroep homoseksueel, moet dat nou? En toen antwoordde ik: 'Ja, pap, dat moet nog steeds.'

THE YOUNG ONES

ONDER REDACTIE VAN PETER VAN DER VORST

"En dat is ontzettend positief, want een jaar of vier geleden zou dat waarschijnlijk niet gekund hebben," zegt Anne Kersten. Zij is onderzoekster bij het Interdisciplinair Sociaal-wetenschappelijk Onderzoeksinstituut (ISOR) van de Universiteit Utrecht en heeft zich samen met de werkgroep Homostudies de afgelopen maanden beziggehouden met het **homononderzoek**. Belangrijk onderdeel daarvan vormen de interviews met jonge homo's en lesbo's tussen de 15 en 25 jaar die of nog op school zitten, of daar net van af zijn.

Anne: "We hebben ongeveer zestig mensen gesproken. We wilden weten wat ze in verband met homoseksualiteit op school hebben meegemaakt, wat er bijvoorbeeld in de les aan wordt gedaan en of ze grappige of rare dingen hebben beleefd. Dan blijkt dat het niet zozeer incidenten zijn waarmee jongeren komen, maar vooral situaties die heel lang voortduren. Niet weten hoe je omgeving tegen je aankijkt bijvoorbeeld. Of niet met anderen kunnen meepraten over verliefd zijn en zo. Zelfs als je het op school verteld hebt is dat nog moeilijk. Vaak zeggen klasgenoten dan: 'Ja, nu weten we het wel, hoor' of: 'Je hoeft er toch niet zo mee te koop te lopen'."

REDDING

Voor Anne waren de verhalen van waarmee ze geconfronteerd werd heel herkenbaar. "Dat was eigenlijk voor het hele team van zeven interviewers zo. Ikzelf heb bijvoorbeeld nooit op school verteld dat ik meer voor vrouwen voel. Alleen aan het eind van de HAVO heb ik een goede vriend in vertrouwen genomen. Maar ik had ook het voordeel dat ik in een vriendinnenclubje zat met zes meiden. Niemand van ons hield zich bezig met jongens. Het was in de tijd van de democratisering op scholen en we hadden het veel te druk met acties om bijvoorbeeld een koffi-automaat in de kantine te krijgen. Dat is mijn redding geweest. Ik zou op dat moment ook nog niet goed hebben geweten hoe ik het zou moeten vertellen. Dat kwam vooral, omdat ik niemand had om me aan te spiegelen. Ik kende alleen de figuur

GK 17-4

Berth, uit een boek van Anna Blaman. Maar dat was een heel stoer meisje waarop ik absoluut niet leek. Daarom kwam ik op een gegeven moment zelfs tot de conclusie: Ik ben niet zo. Mijn ouders hebben ook heel vaak gevraagd of ik 'homofiel' was. Dat ontkende ik dan altijd."

Volgens Kersten is er wat dat betreft nog niet zo heel veel veranderd. "Voor zowel jongens als meisjes zijn er nog weinig voorbeelden. Oké, we hebben momenteel Frank Govers (couturier en 'Robijnkleurenspecialist') die veel in de publiciteit staat, maar dat is voor veel jongeren toch een soort schrikbeeld. Daar wil niemand mee geassocieerd worden. Net zoals je dat vroeger had met Albert Mol. En beginnende lesbo's hebben al helemaal niemand. De meeste meiden zouden geen enkele lesbische beroemdheid kunnen opnoemen. Meiden hebben het sowieso iets moeilijker, denk ik. Want in het straatbeeld zijn 'soortgenoten' niet echt te herkennen. Bij mannen ligt dat vaak iets makkelijker. Die komen ook eerder op plaatsen waar ze andere homo's kunnen ontmoeten. Die cultuur is bij vrouwen veel minder aanwezig. Veel, vooral allochtone, meisjes weten niet hoe ze hun voorkeur gestalte moeten geven. Die zetten er dan vaak een dikke streep onder en krijgen een vriendje. Het is verbaazend wakkend om te zien dat dat nog vaak heel lang goed gaat ook."

Tot nu toe is uit de interviews echter niet gebleken dat meisjes het ook op school moeilijker hebben. Anne: "Het omgekeerde wordt juist vaak gezegd. In bepaalde jongensculturen wordt er veel gepraat over vrouwen en seks en is er geen plaats voor het tonen van gevoelens of emoties. Dat kan heel onverstaanbaar zijn. Dan is het ook niet zo vreemd dat jongens eerder aansluiting zoeken bij de meisjes in hun klas. Dat zie je vrij vaak. Daar ontstaan heel hechte vriendschappen uit."

PRESTATIES

In het onderzoek wordt ook aan jongeren gevraagd of de problemen die zij met hun geaardheid hebben of hadden van invloed zijn geweest op hun studieresultaten. Anne: "Het kan, hoe raar het ook klinkt, heel positief werken. Veel hojo's doen niet mee aan de uitgangscultuur en hebben op school weinig vriendschappen. Ze denken ook veel meer na over hun toekomst. Sommigen trekken zich dan terug op hun kamertje om te leren. 'Dat is de enige reden waarom ik op school zit,' is dan het excuus. Ze bijten zich als het ware vast in de leerstof en dat kan heel positief uitwerken op je prestaties. Dat herinner ik me nog van mezelf. Maar het tegenovergestelde kan natuurlijk ook. Ik ken een meisje, een goede leerling, dat op school ontzettend getriced werd. Ze heeft het niet volgehouden en is gestopt met de HAVO. Ze vond zichzelf belangrijker dan school. 'Wat is een repetitie aardrijkskunde in vergelijking tot wat ik nu moet doormaken?' zei ze. Dat vond ik ontzettend triest. Want diploma's zijn tegenwoordig, hoe truttig het ook klinkt, haast onmisbaar."

LEERKRACHTEN

Een deel van het scholierenonderzoek is gericht op leerkrachten. Volgens Kersten gaan die tegenwoordig wel makkelijker met het thema homoseksualiteit in de klas om, maar weten ze vaak niet hoe ze het in de les precies moeten aanpakken. "Ik heb één meisje geïnterviewd wier leraar Duits tijdens een les tekstverklaring er aandacht aan besteedde. De tekst die behandeld werd ging over homo's en stereotypen en zo. Naar aanleiding daarvan werden er ook vragen aan de leerlingen gesteld. Dat meisje kon die vragen echter niet beantwoorden, omdat het onderwerp zo dicht bij haar stond. Het werd bedreigend. Ze is ook huilend de klas uitgerend. En ja, zo'n leraar weet dan natuurlijk ook niet meer of hij het goed gedaan heeft. Die gaat zich dan afvragen of hij er in het vervolg nog wel aandacht aan moet besteden. Moet je jongeren wel of niet erop aanspreken? Dat is heel lastig. Meestal voelt iemand dat wel aan, al zitten er ook een hoop botteriken tussen die leraren. Zo is het bijvoorbeeld niet verstandig om in een klas domweg te roepen dat tien procent van de bevolking homoseksueel is. Dan gaan leerlingen vaak elkaar ervan 'beschuldigen' zo te zijn. Ook dat kan voor een jonge homo of lesbo heel bedreigend zijn. Want stel dat ze erachter komen..."

Het was voor Anne Kersten overigens nog een hele toer om de zestig jongeren, die verspreid over heel

Nederland wonen, te kunnen interviewen. "Ze hebben zichzelf telefonisch aangemeld en de meesten zijn voor het gesprek zelf hiernaartoe gekomen. Dat is op zichzelf al een hele drempel om te overwinnen. Maar voor sommigen was het echt ontzettend ingewikkeld om een afspraak te maken. Je moet toch aan je ouders uitleggen waar je de hele middag naartoe gaat. Vaak zijn we daarom zelf het land ingetrokken, maar ook dan wilde het nog weleens moeilijk zijn. Soms hebben we echt via allerlei codes en herkenningstekens op stations moeten afspreken."

Ze is zich ervan bewust dat de geïnterviewde jongeren misschien niet helemaal representatief zijn voor alle hojo's. "Degenen die wij gesproken hebben, zitten vaak al in het homo-circuit. We hebben de meeste mensen geworven via jongerengroepen en dergelijke. En die hebben sowieso minder problemen met hun homoseksualiteit dan iemand in een klein dorpje met weinig contacten. Dat soort jongeren zie je hier helaas niet. Maar ik hoop in ieder geval dat mensen in het onderwijs door dit onderzoek gaan meedenken over hoe de situatie van jonge homo's in het onderwijs verbeterd kan worden. Dat zou al een hele stap vooruit zijn."

Verwacht wordt dat de resultaten van het onderzoek in het najaar van 1993 bekend zijn. Rond die tijd zal er ook een studiedag over het onderwerp gehouden worden, georganiseerd door de Nederlandse Vereniging van Leerlingenbegeleiders (NVL).

Ein Gericht prüft, ob in zwei westfälischen Kindergärten Mädchen und Jungen sexuell mißbraucht worden sind. - in mehr als sechzig Fällen

Die Sprache der Juristen ist karg, was einen gelegentlich mit Dankbarkeit erfüllt. „Dem 33jährigen Rainer M. aus Gescher ist mit der Anklage der Staatsanwaltschaft zur Last gelegt worden, als Erzieher in den Montessori-Kindergärten in Borken und Coesfeld - tätig in Borken ab Sommer 1983 bis August/September 1989, in Coesfeld ab Oktober 1989 bis März 1991 - in der Zeit bis zum März 1991 62 Kinder sexuell mißbraucht zu haben.“ So meldete das Landgericht Münster am 13. November des vergangenen Jahres: „Die 1. Strafkammer hat das Hauptverfahren nunmehr eröffnet...“

Die Kargheit, so gnädig, war damit beendet. Die Verlesung der Anklageschrift dauerte eine Stunde. Die Details darin trieben den Gerichtsdienern den Schweiß auf die Stirn. Zuhörer verließen seit mehr als dreißig Verhandlungstagen, ein Ende ist nicht abzusehen. Es ist der größte Prozeß dieser Art, der in diesem Land je stattgefunden hat. Immer neue Kinder werden geladen, immer neue Menschen belastet, schon gibt es fünf weitere Anklagen, Mitarbeiter der Kinderhäuser, sowie Ermittlungen gegen fünfzehn Personen. Die Geschichten der Kinder beschreiben, in exzessiven Varianten, einen Abstieg in die Hölle.

Das Westfälische ist ja, insbesondere im Frühling, eher so etwas wie ein Garten Eden. Die Felder sind satt, dazwischen ruhen Höfe, wie mit lokaler Geste in die Landschaft gestreut. Jedes Haus liegt darin geschützt im Grün, geborgen in der Hand des Herrn. Dies ist eine katholische Gegend. Die Kirchen stehen noch zu Recht mitten darin in den Gemeinden. Voller Autorität erheben sie sich über autofreie Einkaufszonen, zu ihren Füßen wird aus weißen Marktwagen Lakritz verkauft und Gemüse aus dem Bio-Anbau. Es gibt kein besseres in deutschen Landen als dieses - und kaum Unglaublicheres als das, was hier, im Schatten der Kirchtürme, passiert sein soll.

Eine Mutter: „Es war im Herbst 1989, etwa ein halbes Jahr, bevor wir hier in Borken aus Coesfeld von den Vorwürfen hörten. Hannes (Name geändert) und ich saßen auf dem Sofa und haben gekuschelt. „Ach, was bist du für ein Lieber“, habe ich zu ihm gesagt. Da fing er an zu weinen und sagte: „Nee Mama, das stimmt nicht. Ich bin kein Lieber. Ich bin ein ganz Böser!“ Ich habe versucht, ihn zu trösten. „Hannes“, habe ich gesagt, „was kannst du denn schon Böses gemacht haben!“ Er weinte und weinte und sagte: „Das kann ich dir nicht erzählen, Mama.“ Und dann fragte er, ob Kinder ins Gefängnis kommen könnten. Als ich ihm sagte, daß Kinder nie ins Gefängnis kämen, fragte er: „Müssen dann die Eltern für ihre Kinder ins Gefängnis?“ Irgendwann, Monate später, hat er dann erzählt, Rainer habe ihn und seinen Freund nach dem Frühstück streng angesehen und gesagt: „Ich weiß, ihr habt euch nicht die Zähne geputzt. Ihr kommt jetzt mal mit...“

Aus der Anklageschrift: „Der am ... geborene X, der von 1986 bis 1989 in der Eichhörnchengruppe im Borkener Kinderhaus war, war ebenfalls wiederholt von den sexuellen Übergriffen des Angeschuldigten betroffen. Etwa einmal in der Woche, damit mindestens einhundertmal im Tatzeitraum, kam es zu solchen, die sich jeweils anders gestalteten. X mußte mit dem Penis des Angeschuldigten auf dem Zahncreme war, die Zähne putzen oder Marmelade, mit der der Angeschuldigte sich beschmiert hatte, vom Geschlechtsteil des Angeschuldigten ablecken...“

Der Ort, an dem solches geschehen sein sollte die Eichhörnchengruppe. Die Mäusegruppe. Das Schmetterlingszimmer. Oder: die Turnhalle. Das Badezimmer. Die Maria-Montessori-Kinderhäuser sind Paradiese der Kindheit, pädagogisch gesehen wie auch räumlich - weitläufig, so verschwenderisch wie liebevoll ausgestattet von Eltern, die für ihre Kinder das Beste wollen und dafür gerne zahlen: Lehrer, Ärzte, Rechtsanwältin. Der Vorsitzende Richter Walden ist mit seiner Kammer - Schöffen, dem Gerichtsstenographen - sowie Gutachtern, Nebenklägern (Eltern) und deren Rechtsanwältinnen, dem Angeschuldigten und dessen zwei Rechtsanwältinnen, Gemeindegliedern und drei durch Los bestimmten Vertretern der Presse, insgesamt mehr als dreißig Leuten, zur öffentlichen Begehung des Coesfelder Montessori-Hauses angereist. „Moki“ wird es in Coesfeld genannt. Ein Haus ganz in Hellblau und Weiß. Vorne, in der kleinen Wohnstraße, richten prüfend zwei Männer ihre Sonnenbrillen auf Korkenzieherhaarselnuß und Kirschlorbeer. Hinter dem Haus, wo sich die „Obstwiese“ blühend dahinzieht, sind vier Polizisten auf einer Gartenbank anzutreffen. Es hat Drohungen gegeben, gegen den Angeschuldigten. Der wirkt bedrückt. Ein kleiner Mann mit hängenden Schultern. Das braune Haar trägt er kurz, den Backenbart getrimmt, seine Nase ist scharf gezeichnet und von weißer Durchsichtigkeit. Unablässig kneten sich seine Finger ineinander, wozu er die Hände auf seinem Rücken hält. Sofern er nicht dem Richter auf freundlich vorgetragene Fragen antwortet und dann den Arm ausstreckt und etwas atemlos erklärt, wo früher einmal die Wickelkommode gestanden hat. Wie man die Jalousien herunterlassen konnte. Ob die Tür verschlossen werden konnte. Denn zu klären ist bei dieser Ortsbegehung, ob denn alles, was dem Angeschuldigten zur Last gelegt wird, von den Räumlichkeiten her überhaupt möglich gewesen wäre.

Aus der Anklageschrift: „Der am ... geborene X, die seit Sommer 1989 der Regenbogengruppe angehörte, steckte er an verschiedenen Tagen, mindestens zweimal, einen Finger in die Scheide, wenn sie auf der Toilette saß... X verspürte dabei starke Schmerzen... Auf der Toilette mußte Y einmal aus dem Toilettenbecken die Exkremente des Angeschuldigten essen... Ein anderer mal brachte der Angeschuldigte Z dazu, Urin mit Brause zu trinken, sowie in einem weiteren Fall

ein anderes Kind in Gegenwart des A dazu, mit Marmelade bestrichene Exkremente zu essen...“ Der Angeklagte erfuhr Ende Februar 1991 zum ersten Mal vom Verdacht des sexuellen Mißbrauchs gegen ihn. Ein Kind, das zu Hause über Unwohlsein klagte, hatte sich gegen Fiebermessen gewehrt. „Der Rainer steckt mir immer den Finger in den Po“, hatte es gesagt. Das hörte eine Freundin der Mutter, die Mitarbeiterin des Vereins Zartbitter ist, einer Beratungsstelle für mißbrauchte Kinder. Sie schlug Alarm. Eine Lawine brach los. Zehn Tage später wurde Rainer M. gekündigt. Er bestritt die Vorwürfe. Er verlangte ein Persönlichkeitsgutachten über sich, das würde, sagte er, seine Unschuld belegen. Damals, sagte die Leute, war er ein anderer Mann. Langhaarig und immer gut gelaunt, „irgendwie so flockig, schon morgens“, sagt eine Mutter fast wehmütig. Ziergänge mit den Kindern, Kaulquappenfängen und Kicken. Die Mütter schätzten sich glücklich, wenn ihre Kinder zu ihm in die Gruppe kamen.

Der Gruppenraum, in dem der Angeklagte früher arbeitete, heißt „das Sonnenzimmer“. Das Sonnenzimmer hat eine breite Fensterfront, die auf die Wiese mit den Polizisten schaut. An der Wand rechts vom Fenster ist aus rotlasierendem Holz eine kindermaßstabgerechte Küche eingebaut: Spülbecken mit rotem Geschirrkorb, ein Herd mit zwei Platten, sauber abgedeckt mit Emailledeckeln. Auf den Hängeschrankchen wächst ein Efeu. Eine Wanduhr darüber, ein Kinderbettchen davor. O. schrecklich schöne kleine Welt! Ob es denn hier irgendwelche Matratzen gab, „auf denen man es sich gemütlich machen konnte“, möchte der Vorsitzende wissen. Die gab es, wie in allen Kindergärten, Ecken zum Verstecken - hinter selbstgenähten Vorhängen aus Ikea-Stoff, unter pastellernen Baldachinen, am Ende schmaler Gänge. Fast könnte man sich in diesem Haus verirren. „Wir haben das früher als Vorteil empfunden“, sagt die 54jährige Leiterin des Hauses mit einem heiteren Grinsen, der zu den gesunden flachen Schuhen einen erfrischenden Kontrast abgibt, „... als wir uns noch sicher fühlten.“

Alle fühlten sich sicher. „Wir wollten ja die Welt so heile“, sagt eine Mutter. Viele Eltern haben die Montessori-Häuser mitbegründet und die weiterführende Schule aufgebaut. Es war eine pädagogische Herausforderung, sie waren mehr als Freunde: eine große Familie. „Im nachhinein muß man sagen, daß Kritik auch nicht erwünscht war“, sagt eine Mutter heute. Gab es Probleme, sie fielen unweigerlich auf die Eltern zurück. Das Kind klammert sich morgens weinend an die Mutter? „Bist du sicher, daß du loslassen kannst?“ mußte sie hören. Das Kind schreit nachts, schwitzt die Bettlaken durch? Will nicht mehr aus dem Haus? Verständiglich, wo ihr doch das neue Baby habt!

Das Kind malt ein Jahr lang nur brennende Häuser? Na ja, da gab es diese Explosion in der Nachbarschaft! Das Kind onaniert exzessiv, noch mit fünf? Entwickelt einen Waschzwang, schnürt sich zwanghaft den Hosengürtel zu? „Da solltet ihr doch mal bei euch in der Familie gucken, was da so ist“, empfehlen die Erzieher - Leute, die heute unter Anklage stehen. Es gab für alles, wie überall, eine Erklärung. Dann kam der Schock. Eine Mutter: „Als die Borkener Eltern im März 1991 erfuhren, daß ein Coesfelder Kind in der Woche zuvor den Rainer belastet hatte, wußte ich sofort: Mach dir nichts vor, das betrifft auch dich. Anna (Name geändert) war in seiner Gruppe gewesen, und sie hatte damals einfach immer Scheiden-

jucken. Immer Scheidenjucken. Sie war eine der wenigen, die nie zu Rainer wollten. „Den find' ich blöd“, sagte sie und flüchtete sich geradezu zu seiner Kollegin. Ich verstand das nicht. Die ist doch so langweilig, dachte ich. Oder: Wenn er blöd zu ihr war, wird das schon seinen Grund gehabt haben. Das schlimmste ist, daß sie gedacht haben muß, ich hätte das alles gewußt und nichts getan.

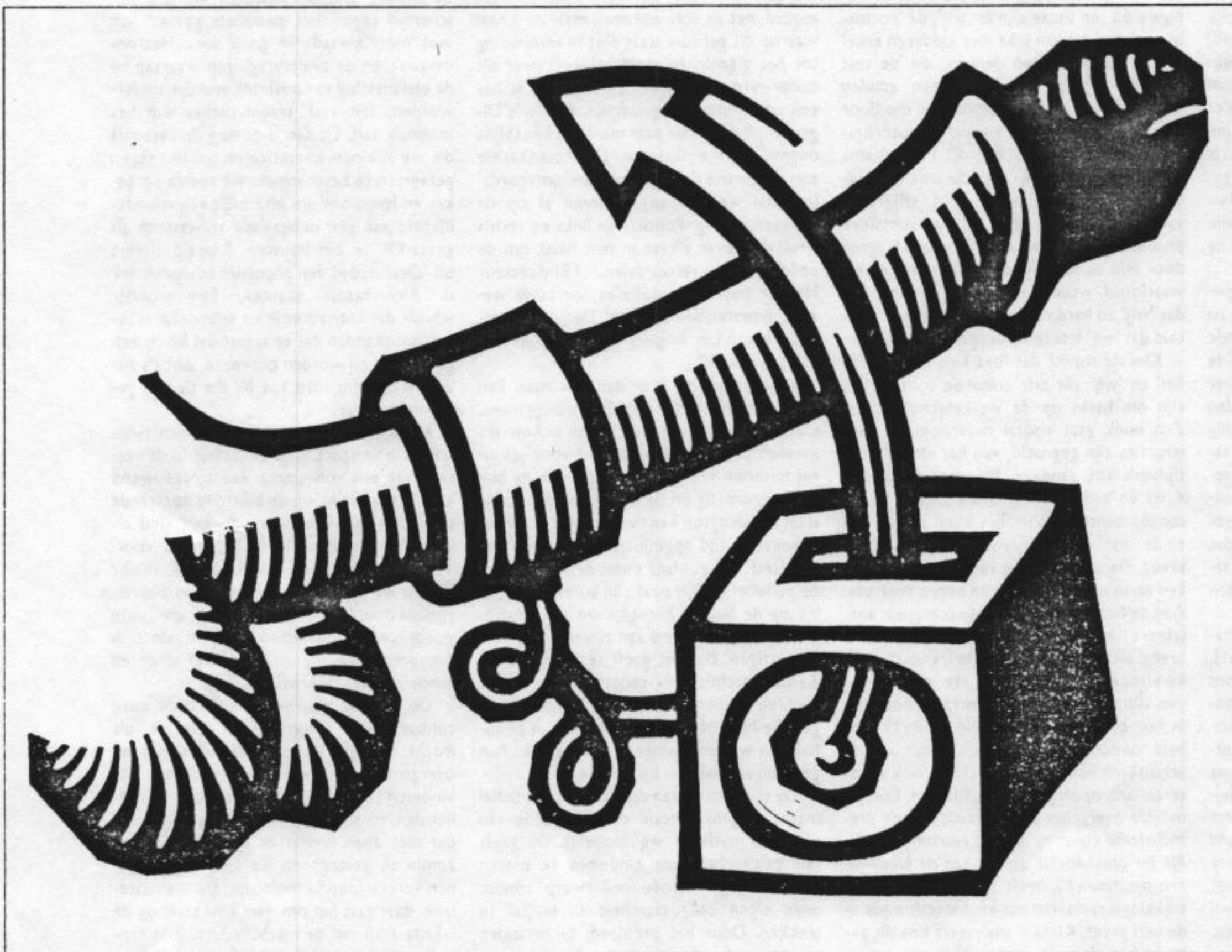
Mittags, wenn ich sie abholte, war sie immer unglaublich müde. Ich mußte sie zum Auto tragen, und dann schlief sie regelmäßig auf dem Nachhauseweg ein. Ich wunderte mich, aber die anderen Eltern erzählten, daß es bei ihren Kindern auch so sei, und das beruhigte mich. Sie war ja auch erst vier. Anna hat dann später, wie andere Kinder auch, von Medikamenten erzählt, orangefarbenen Pillen, die man ihr gegeben habe. Auf meine Frage, was die denn gemacht hätten, sagte sie: „Ich konnte dann nicht mehr richtig sehen.“ Kann ein Kind sich das ausdenken?“

Aus dem Gutachten einer Psychologin über Anna: „Ihre visuelle Beobachtung und die entsprechende Wiedergabe aus dem Gedächtnis war recht umfassend und erwies sich in der überprüften Leistung als wenig anfällig für Suggestionen positiver wie negativer Art. Anna zeigte sich ausgesprochen wenig geneigt, eine Phantasiesgeschichte zu erfinden...“

Eine Mutter: „Als ich von der Versammlung nach Hause kam und meinen Kindern erzählte, was Rainer getan haben sollte, sagte meine Tochter: „Aber Mama, wann sollte er denn das getan haben? Das hätten wir doch gemerkt!“ Zwei Wochen später malte sie dann ein Bild, das einen Mann in einem Haus zeigt: „Rainer im Gefängnis“ mußte ich danebenschreiben. Es zeigte einen Mann mit großen Genitalien in einem kleinen Häuschen. Mir fiel jetzt auf, daß sie schon lange Bilder von Männern malte, die ein ganzes Haus ausfüllten oder die phallische Form hatten. Wieder Wochen später, als sie abends schon im Bett lag, erzählte sie dann, er habe sie gezwungen, einen Bonbon von seinem Glied abzulutschen. Ich war erst noch skeptisch - bis mein Sohn aus dem Etagenbett darüber sagte: „Mama, das stimmt, ich habe das gesehen.“ Ich konnte es nicht richtig glauben - und war doch auch erleichtert. Jedenfalls ist es jetzt raus, dachte ich.“

Die Kinder erzählen, über Monate hin, in einzelnen Schüben, immer schrecklichere Geschichten. „Man muß das sehen, um zu begreifen, wie sich die Kinder schämen“, sagt eine Mutter. „Die beißen sich doch eher die Zunge ab, als so was zu erzählen!“ Ihr Sohn hatte zu den Vorwürfen gezwungen. „Mama, is' schon gut“, hatte er eine Frage abgewehrt. Dann, ein halbes Jahr später, kamen die Kopfschmerzen. Übelkeit. Hitzegefühl. Wirbel im Kopf. Erstickungsangst.

„Wir haben gewartet. Eines Abends saß er dann da, er hat gezittert, an seinem Schlafanzug gezerrt, als wollte er ihn zerreißen. Er hat mit seinen Händen gekämpft, als wollte er die Finger brechen. Dann kam es raus. Bei jeder Aussage habe ich gedacht: Nee! Nee! Er hat so gezittert, wir mußten ihn manchmal festhalten. Bei ganz schlimmen Sachen hat er sich unter der Decke versteckt.“ Was für Sachen? Die Mutter zögert. Dann zählt sie auf: anale Vergewaltigung, Sperma aufdecken. Orale Vergewaltigung. Auspeitschen. Photographieren und gefilmt. Andere Kinder sprechen von schwarzen Messen, von unterirdischen Kirchen, von geopferten Babys und der Tötung junger Frauen, deren Blut nur so gespritzt sei. Überbordende Phantasie? Oder Anhaltspunkt für das Treiben einer satanischen Sekte? Jedenfalls

DUIVELAANBIDDING

De gotische melodrama's rond pedofielen

Seksueel misbruik van kinderen neemt schrikbarend toe de laatste jaren, maar is er ook geen sprake van massa- en mediahysterie? Terwijl vooral familie en bekenden kinderen misbruiken, wordt de mythe over de perverse pedofiel in de speeltuin steeds hardnekkiger. In Amerika is de heksenjacht op pedofielen geopend, meent professor Kincaid.

door Tom Ronse

8
De Groene
Amsterdammer
5 mei 1993

NEW YORK – Norman Harrington stond jarenlang bekend als een modelpolitie-agent. Maar in 1980, nadat zijn naam was genoemd in een sensationele zaak van seksueel misbruik van kinderen, werd hij verplicht om een test te ondergaan die zou uitwijzen of hij zich al dan niet seksueel voelde aangetrokken tot kinderen. Harrington weigerde en werd prompt ontslagen.

Het apparaatje dat voor de test zou worden gebruikt, was de 'penis-plethysmograaf', kortweg de P-graph. Het bestaat uit een rubberen of metalen band die rond de penis wordt bevestigd. De testpersoon krijgt dia's of videobeelden te zien van seksuele situaties. In de band rond zijn penis bevindt zich een kleine hoeveelheid kwik die dient als geleider voor elektronische signalen die worden doorgegeven aan een computer. Zo wordt de kleinste verandering in de omtrek van de penis gemeten.

Het apparaatje is ontwikkeld in Tsjechoslowakije, waar het in de jaren zestig werd gebruikt om na te gaan of dienstplichtigen die beweerden homoseksueel te zijn de

waarheid spraken. De Wall Street Journal rapporteerde onlangs dat het steeds vaker wordt gebruikt in de Verenigde Staten en Canada. De Amerikaanse firma die het toestel maakt en er agressief mee adverteert, exporteert het ook naar China, Brazilië, Engeland en Spanje. De P-graph werd in de regel gebruikt door sekstherapeuten maar de laatste tijd is de functie van seksuele leugendetector in opkomst. In New York werd de P-graph gebruikt in een scheidingszaak, om na te gaan of een vader al dan niet de voogdij over de kinderen kon krijgen.

En in Maine diende het om agent Harrington, die nergens van was beschuldigd of veroordeeld, de facto te berechten. Harrington was slechts een van de 170 mensen die door twee tieners, broer en zuster, werden beschuldigd van seksueel misbruik. De kinderen beweerden dat hij, in uniform en vergezeld van zijn vrouw en zoon, in zijn politiewagen naar hun huis was gereden en had aangebeld met de mededeling: 'We zijn hier gekomen voor seks.' Dat er geen andere getuigen waren van de 'seksuif', dat de beschrijving van Harringtons vrouw niet de minste gelijkens vertoonde met de dame in kwestie en dat Harrington die dag vrijwel voortdurend in radiocontact had gestaan met andere agenten, was voor de *district attorney* die het onderzoek leidde geen beletsel om Harrington op de verdachtenlijst te plaatsen zolang hij de test met de P-graph weigerde. Harringtons carrière kwam abrupt ten einde.

Wat Harrington overkwam, blijkt niet zo uitzonderlijk in het hedendaagse Amerika. Volgens Richard Gardner, professor kinderpsychiatrie aan de Columbus-universiteit, worden de Verenigde Staten overspoeld door 'de derde grote golf van hysterie': 'De eerste, de Salem-heksenprocessen in 1692, duurde slechts enkele maanden', schrijft hij. 'Negentien mensen werden opgehangen alvorens het duidelijk werd dat de beschuldigingen dubieus waren. In de jaren vijftig, de periode van de McCarthy-hoorzittingen, leidde hysterie over het communisme tot de vernietiging van vele carrières. De huidige hysterie, over seksueel kindermisbruik, is vanuit de ergste wat het aantal levens betreft dat erdoor wordt vernietigd en het aantal gezinnen dat erdoor wordt ontwricht.'

In de afgelopen tien jaar zijn in dit land honderden spectaculaire processen gevoerd tegen personen die werden beschuldigd van seksueel kindermisbruik. Ongetwijfeld zijn vele beklagden schuldig; seksueel misbruik van kinderen is een zeer reëel en groeiend probleem in de Verenigde Staten. Volgens de organisatie The Children's Campaign nam het aantal gerapporteerde gevallen in de jaren tachtig met 277 procent toe en wordt er nu om de twee minuten een kind misbruikt. Het aantal kinderen onder de dertien met geslachtsziekten is verdrievoudigd. Ook kindermishandeling neemt toe, evenals geweld tegen vrouwen en ontwijking van het gezin.

Onderzoekers benadrukken dat de stijging van het aantal gerapporteerde gevallen van seksueel misbruik van kinderen ook te maken heeft met een houdingsverandering tegenover dit probleem. Incest werd vroeger meestal gelaten voor wat het was, nu veel minder. Voor zover de huidige golf van processen een correctie is op die eerdere, misplaatste tolerantie, is het alleen maar toe te juichen. Opvallend is echter dat het in de meeste van die spectaculaire processen niet om ouders of familieleden gaat, terwijl uit alle onderzoeken blijkt dat vooral zij zich aan kinderen vergrijpen. Het vaakst zijn de beklagden mensen die zelden de gelegenheid krijgen om de kinderen alleen te zien: personeelsleden van crèches en kleuterklassen.

Een vreemd fenomeen verspreidde zich over Amerika in de jaren tachtig. In meer dan honderd steden rapporteerden kinderen in dagverblijven en kleuterscholen de meest fantastische ervaringen: personeelsleden dwongen hen om deel te nemen aan orgieën, kannibalisme en satanaanbidding. Kinderen werden opgesloten in ijskasten, in zakken genaaid en aan bomen gehangen, verplicht tot orale seks met geiten en ezels, het nuttigen van urine, uitwerpselen en harten van ritueel geslachte dieren. Ze zagen hoe baby's werden geslacht, verbrand, gekookt en opgegeten. Naakte onderwijzers speelden op de piano, smeerden kinderen in met jam en pindakaas en lieten hen elkaar aflikken. Een onderwijzer stak een bom in een hamster en liet die ontploffen. Enzovoort.

Het meest grotesk was de McMartin-zaak, die leidde tot het langste en duurste proces uit de Amerikaanse geschiedenis. De zaak begon toen een schizofrene vrouw in 1983 een brief schreef naar de *district attorney* waarin ze beweerde dat haar zoon seksueel werd misbruikt in de McMartinkleuterschool. Hoewel de brief duidelijk was geschreven door iemand die aan hallucinaties leed – ze schreef onder meer dat ze een van de personeelsleden door de lucht had zien vliegen – werd een allesbehalve discreet onderzoek ingezet. De politie stuurde een brief naar alle ouders waarin stond dat de personeelsleden ervan werden verdacht hun kinderen seksueel te misbruiken. Dit leidde tot paniek en een stortvloed van beschuldigingen. Opgewild door ongeruste ouders en onprofessionele therapeuten vertelden de kinderen bizarre verhalen over duivelaanbidding, kerkhoven en opgegraven lijken. Ze waren meegenomen in vliegtuigen en raketten, hadden rituele slachtingen van paarden en andere dieren bijgewoond, hadden naakte priesters gezien in geheime kelders onder de school, waren naakt gefotografeerd, verplicht tot orale seks en copulatie. Personeelsleden stopten instrumenten in hun achterste en gaven hun drugs. Op het hoogtepunt van het onderzoek, inmiddels uitgebreid tot andere kleuterscholen in de omgeving, waren er volgens de politie 42 verdachten en meer dan 1200 slachtoffers. Het doek viel in juli 1990: alle beschuldigden werden vrijgesproken. Niet omdat de jury ten volle overtuigd was van hun onschuld, maar omdat de grens tussen fantasie en werkelijkheid niet meer was te achterhalen. Het proces had de beschuldigden geruïneerd, kinderen getraumatiseerd en vele ouders bitter en paranoïde gemaakt. Alleen voor de media was de episode een succes.

Wanneer spreekt een kind de waarheid en wanneer niet? Wanneer denkt het de waarheid te spreken terwijl het eigenlijk zijn verbeelding verwoordt of napraat wat volwassenen willen horen? Allesbehalve simpele vragen. De beroemde ontwikkelingspsycholoog Jean Piaget zei dat de vroegste herinnering uit zijn jeugd een poging tot kidnapping betrof toen hij twee jaar oud

was. Piaget herinnerde zich haarscherp hoe zijn kindermeld hem verdedigde, hoe de kidnapper op de vlucht werd gejaagd. Maar toen hij vijftien was, bekende de kindermeld dat ze het voorval had verzonnen.

Veel onderzoekers houden zich aan een simpele vuistregel: kinderen liegen niet over seksueel misbruik. Daarvoor zijn ze te onschuldig. Als ze iets vertellen dat onmogelijk kan zijn (een raketreis bijvoorbeeld) of als ze seksueel misbruik ontkennen, hebben ze een 'accommodatiesyndroom' dat hun belet hun traumatiserende ervaring onder ogen te zien. Anders gezegd: als een kind zegt dat seksueel misbruik is gebeurd, dan is het gebeurd; als het zegt dat het niet is gebeurd, dan is het ook gebeurd. Deze methode versimpelt de bewijsvoering aanzienlijk maar is desastreus voor de rechten van de beklagden.

Waarom worden feiten die beschuldigingen van seksueel misbruik tegenspreken zo vaak genegeerd? Een voor de hand liggende verklaring is dat de *district attorneys* die de gerechtelijke vervolging in gang zetten, er baat bij hebben. *District attorneys* worden gekozen en trachten vaak hun herverkiezing veilig te stellen met spectaculaire rechtszaken. En niets is zo spectaculair en mediageniek als een proces tegen seksuele misbruikers van kinderen. Dit wordt natuurlijk gevoed door de vraag van het publiek, zodat de vraag blijft waarom het publiek, de samenleving, zo intens door deze processen wordt gefascineerd.

'We creëren', zo meent literatuurprofessor James Kincaid, 'deze gotische melodrama's omdat ze ons niet alleen seksueel opwinden maar ook onze eigen deugdzaamheid bevestigen. Door de kinderverkrachter te demoniseren, vergasten we onszelf op een pedofiliëdrama terwijl we doen alsof we het theater sluiten. We gebruiken ons rechtssysteem voor schuld vrije pornografie waarin iemand anders de zondebok is. Het feit dat deze processen langer en langer duren en met steeds grotere frequentie plaatsvinden, wil niet zeggen dat ze hun taak niet vervullen. Het kan waar zijn dat we er steeds meer nodig hebben omdat ze geen bevrediging geven, maar bevrediging is niet wat we zoeken. We willen niet dat het voorbij is en die processen houden zichzelf in leven om onze noden en verlangens op te jagen.'

Kincaid was een van de trouwste toeschouwers bij het McMartin-proces en schreef een boek over de erotisering van het kind. Hij ziet zichzelf als zelfbenoemde vertegenwoordiger van het volk, van 'dit land van pedofielen'. Volgens hem zoekt slechts een zeer kleine minderheid daadwerkelijk seks met kinderen, maar zitten we allen vast in een cultuur die 'het erotische kind' voortdurend voor onze ogen houdt.

(Ingezonden mededeling)

Nu in paperback

HUGO CLAUS
Het verdriet van België
Roman

'Hugo Claus's masterwork'
The Times Literary
Supplement
774 pagina's
f 45,00 in de boekhandel

Bij De Bezige Bij

Daarom fascineren die processen ons zo. In deze drama's ziet Kincaid een duidelijke rolverdeling. Er zijn de kinderen, die 'puur' en 'onschuldig' zijn, vrij van elke vorm van seksualiteit of sensueel verlangen, niet in staat om te liegen. Er zijn de pedofielen, monsterachtige perversen die hun tegennaaturlijke driften op gruwelijke wijze bevredigen. En ten slotte zijn er 'wij', de 'normale' mensen, die aan seks met kinderen enkel met afschuw kunnen denken, die de test met de P-graph zonder blozen zouden doorstaan. Het is die normaliteit die door het gerecht, de media en andere autoriteiten wordt gesanctioneerd. Het drama wordt zo verteld dat 'wij', die niet-beschuldigden, worden geïmmuniseerd, vrijgepleit van zondige verlangens, en dat complexe problemen, zoals waarom zoveel kinderen door hun ouders worden misbruikt en verwaarloosd, worden vermeden. Juist het feit dat 'wij' zo hard roepen, toont volgens Kincaid dat 'we' iets te verbergen hebben.

Kincaid meent dat 'het kind', 'de pedofiel' en 'wij' alle drie culturele constructies zijn die haaks op de werkelijkheid staan. Zijn boek gaat vooral over hoe die constructies zijn gegroeid, van het victoriaanse tijdperk tot vandaag. Hij citeert Philippe Ariès en andere historici die stellen dat de conceptualisering van 'het kind' pas op het einde van de achttiende eeuw gestalte kreeg. De ontwikkeling van speelgoed, boeken en mode voor kinderen begon toen pas. Aan de hand van victoriaanse literatuur analyseert Kincaid hoe het concept 'kind' vorm kreeg: als onschuldig, puur, lief, anders, leeg, kwetsbaar, machteloos. Deze eigenschappen zijn volgens Kincaid centrale elementen in hoe onze cultuur seksuele aantrekkelijkheid omschrijft. Terwijl onze cultuur de seksualiteit van het kind ontkent (ook al noteren antropologen zoals Richard Currier dat 'de overgrote meerderheid van de pre-industriële culturen seks als een onvermijdelijk en onschadelijk aspect van de kinderjaren beschouwt'), heeft ze de seksuele aantrekkingskracht van het kind steeds meer in de verf gezet. Kincaid analyseert hoe dit gebeurt in reclame, tv-series, films en popmuziek. Hij wijst er op dat het vaak kinderen zijn, sommigen niet ouder dan twaalf, die als *beauty queens* of fotomodellen de norm bepalen van het schoonheidsideaal.

Door het kind te definiëren als object van verlangen, creëren we volgens Kincaid ook de pedofiel als diegene die verlangt. 'De pedofiel is onze belangrijkste burger: zonder hem zouden we geen aanvaardbare verklaring hebben voor de aantrekkelijkheid van het kind.' Kincaid meent dat onze cultuur een pedofielenmythe in het leven heeft geroepen. Volgens deze mythe worden kinderen overal (behalve thuis) bedreigd door pedofielen die zijn verbonden met benden die kinderen ontvoeren en ze exploiteren in pornografie en prostitutie. Volgens een onderzoek uit 1990 is 72 procent van de Amerikaanse ouders 'zeer bang' dat hun kind door een pedofiel zal worden ontvoerd. Maar volgens het Center for Missing and Exploited Children is de kans dat een kind door een vreemdeling wordt gekidnapd in de Verenigde Staten 0,0000015 procent. Vrijwel alle vermiste kinderen zijn weggelopen, door hun voogden uit huis gezet of meegenomen door een ouder in een voogdijconflict.

Nochtans is de mythe van de pervert die aan de rand van een speeltuin met snoep kindjes lokt, onverwoestbaar. Kincaid: 'Verhalen over benden die kinderen ontvoeren en kinderprostitutie organiseren, blijken ongegrond. Er wordt geen kindporno gepubliceerd in de Verenigde Staten, behalve door de FBI om pedofielen in een val te lokken. Pedofielen, voor zover die er zijn, zijn meestal zachtzinnig en niet-agressief.' Hij

citeert een FBI-bulletin dat toegeeft: 'De kinderen worden niet gedwongen of gelokt met bedreigingen. Ze zijn in vele gevallen vrijwillige, niet-klagende slachtoffers. Sommige kinderen beschrijven de mensen die hen misbruiken als hun beste vrienden.'

Kincaid ontkent niet dat er ook kinderen worden ontvoerd (en verkracht en vermoord, net als volwassenen), maar de schaal waarop dit gebeurt staat niet in verhouding tot het gigantische media-aanbod over dit onderwerp. Voor films en tv-shows is het een onuitputtelijke goudmijn. Reader's Digest wijdt er om de paar maanden een (bijna ongewijzigd) artikel aan. De Amerikaanse zuivelindustrie drukt foto's van 'ontvoerde' (meestal weggelopen) kinderen af op de melkverpakking. Politici van links en rechts struikelen over elkaar in hun haast om de pedofiel te veroordelen. FBI-directeur Hoover noemde pedofielen 'ontaarde wezens, woester dan beesten'. De politiecommissaris van Los Angeles vond pedofilie 'erger dan moord'.

De behandeling is er dan ook naar. Een moordenaar die zijn straf heeft uitgezeten, is een vrij man. Maar in 22 staten in Amerika moeten personen veroordeeld voor seksueel misbruik van kinderen zich ook na hun straf regelmatig bij de politie melden. In de staat Washington kan de overheid hen voor onbepaalde tijd opgesloten houden, ook na hun straf. In Louisiana moet de veroordeelde pedofiel na zijn straf zijn bureaus persoonlijk op de hoogte brengen van zijn strafregister en de bewoners van zijn wijk per post verwittigen. De wet geeft rechters bovendien de macht om ex-gedetineerden te verplichten te allen tijde speciale kleren te dragen die hem of haar identificeren als pedofiel, om waarschuwingen te kleven aan hun gevel en aanplakkers op hun wagen.

De constructie van de mythische pedofiel maakt volgens Kincaid de constructie van een even mythisch 'wij' mogelijk. Dit geeft ons gelegenheid om eindeloos te praten over het opwindende onderwerp zonder onze eigen deugdzaamheid in twijfel te trekken. Door het probleem te herleiden tot perverse, abnormaliteit of zonde kunnen we de echte problemen omzeilen: problemen zoals het verval van het gezin als institutie, de druk van economische en sociale achteruitgang, het feit dat het niet pedofielen maar vooral ouders zijn die kinderen misbruiken, ze als bezit behandelen en ze

genegenheid onthouden. De mythe veegt de tekortkomingen van de 'normale' meerderheid onder het tapijt en geeft ons de heldenrol van beschermer der onschuldigen.

Wat men ook van Kincaids these moge denken, men kan hem moeilijk ongelijk geven als hij stelt dat de manier waarop kinderen worden beschermd tegen 'het pedofiele gevaar' hen vaak meer kwaad dan goed doet. Het onderzoek en de ondervragingen waaraan ze na een melding van misbruik worden onderworpen, zijn vaak traumatischer dan het misbruik zelf. En dan is er nog de paranoia die we in kinderen cultiveren om hen tegen perversen te beschermen: we spelen op zeker en leren hen om elke blij van vriendelijkheid van een onbekende volwassene als gevaarlijk te beschouwen. Kincaid citeert uit 'Dear Abby', een populaire adviesrubriek in Amerikaanse kranten. Een moeder schrijft dat haar zoontje zo vriendelijk is tegen onbekenden dat ze vreest dat hij op een goede dag zal worden ontvoerd. Abby's advies: straf hem hard tot hij die slechte gewoonte afleert.

Kincaid vraagt zijn lezers om zich twee scènes in een park voor te stellen: in de eerste slaat een volwassene een schreeuwend kind herhaaldelijk op de billen; in de tweede omhelzen een volwassene en een kind elkaar. 'Welke scène komt het meest voor? Welke maakt ons ongemakkelijk? Welke vinden we normaal? Welke riskeert politietussenkomst? Een maatschappij die slaan goedkeurt en omhelzen verdacht vindt, is immoreel; een die slaan gezond vindt en omhelzen ziek, is krankzinnig.'

De context waarin het kind door onze cultuur werd geërotiseerd, bestaat uit macht, schrijft Kincaid. Zeker is dat de overgrote meerderheid van diegenen die kinderen seksueel misbruiken (ouders, familieleden en steeds vaker oudere kinderen) dat niet doen omdat ze pedofiel zijn, net zomin als gevangenen die andere gevangenen verkrachten homo's zijn. De machtsrelatie, daar gaat het om. Het kind staat op de laagste trap van de machtsladder. Zijn erotiek is zijn beschikbaarheid als slachtoffer.

James Kincaid, *Child-Loving: The Erotic Child and Victorian Culture*, uitgeverij Routledge, New York en Londen, 1992.

„Koresch' (kind)vrouwen droegen Davidster"

Dear ~~David~~ David Koresch

I miss you. I am OK. I hope everybody will be OK.

I go to the gym. And play outside.

Deze brief is geschreven door een door het team van dr. Perry ondervraagd meisje. De tekst luidt: „Lieve (Papa, is doorgestreept red.) David Koresch (sic). Ik mis je. Het gaat goed met me. Ik hoop dat het met iedereen goed gaat. Ik ga naar de gymzaal. En speel buiten." Foto AP

HOUSTON, donderdag
Hoewel de kinderen uit de Branch Davidians-sekte van de zich de Messias wanende David Koresch seksueel geïntimideerd werden, heeft de psychiater, Bruce Perry, gisteren verklaard, dat er geen bewijzen zijn gevonden, dat ze ook daadwerkelijk seksueel misbruikt zijn.

Perry, hoofd psychiatrie van het Texas-kinderziekenhuis, staat aan het hoofd van een team artsen en maatschappelijk werkers, dat

seksueel misbruikt zijn, aldus Perry.

„Honden"

In een door Perry c.s. uitgebracht rapport was eerder gemeld, dat de kinderen bij wijze van gymnastiek een soort para-militaire training moesten ondergaan, voor kleine „ver grijpen" als het omstoten van een glas met een houten peddel werden geslagen. Voorts had Koresch hun bevolen hun ouders „honden" te noemen. Alleen Koresch mocht „vader" worden genoemd.

De kinderen aarzelden volgens Perry aanvankelijk met het naar buiten brengen van de geheimen van de sekte. „Maar in de loop van twee maanden praatte ze er steeds openlijker over dat elf- en twaalfjarige meisjes 'de vrouwen van David' waren", zei hij.

Volgens Perry hadden de kinderen, voorafgaand aan de verwoestende brand in de vesting op 19 april, „vele, vele, vele toespelingen gemaakt op explosies. We vroegen hun bijvoorbeeld: Wat denk je dat er gebeuren gaat?' Dan antwoordden ze: 'Iedereen gaat dood' of 'We gaan jullie allemaal opblazen', zei Perry, die zei al deze toespelingen al op 11 maart aan de FBI te hebben laten doorgeven. (AP)

Illustratie: Kafak

Amerikaanse Bolderkar

ALS ik zo af en toe eens kritiek heb op Amerika (alsof dat land zich iets van mijn geschrijf zou aantrekken) dan is er altijd wel een handvol lezers die mij erop wijzen dat wij destijds bevrijd zijn door 'de Amerikanen' (ze weten nog steeds niet waar ons land ligt hoor) en dat er ook veel moois te melden valt. En daar hebben ze gelijk in. Ik ken zelfs een aantal Amerikanen met wie ik heel goed kan opschieten.

Blijft het feit dat 'de publieke opinie' van dat land 'de moraal', 'het fatsoen' me soms zo tegen de borst stuiten dat ik mezelf gelukkig prijs dat ik daar niet hoeft te wonen en te werken. Op dit moment schijnt er in de USA een enorme bolderkar-affaire aan de gang te zijn.

Het 'topje van de ijsberg' lijkt daar groter te zijn dan waar ook ter wereld. Iedereen klaagt iedereen aan. Kinderen stappen naar de rechter om hun ouders te beschuldigen van incest, grootouders worden opgesloten omdat ze het met hun kleinkinderen gedaan zouden hebben, kleuterpersoneel wordt veroordeeld voor orgieën met kinderen waar geen enkel bewijs voor te vinden is, maar alleen al de geruchten zijn voldoende om rijken advocaten op de been te brengen, die allemaal miljoenen dollars schadevergoeding eisen vanwege hun slachtoffers.

En Justitie en hulpverlening staan blakend van energie klaar om al die flauwekul te verwerken. Begrijp me goed; ik zeg niet dat incest flauwekul is en ik zeg ook niet dat het in Amerika of waar dan ook niet bestaat maar zelfs in de United States zijn er weldenkende en minder hysterische lieden die beginnen te twifelen aan de plotselinge golf van seksuele uitpattingen. Aan de andere kant van de oceaan waar men zo puriteins is dat het soms bespottelijk lijkt, zeker voor ons, gelooft men maar al te graag in 'het kwaad'. Toen Rusland

ROBERT LONG

nog partij was in de Koude Oorlog geloofde men, niet gehinderd door enige kennis, dat de Russen beesten waren.

Voor Vietnam gold hetzelfde: verraderlijke spleetogen, communisten, zonder iets menselijks dus mocht je daar best napalm over uitstrooien. Nog steeds worden er mensen die seropositief zijn uit hun woning gezet, kinderen van school gestuurd uit angst voor... Ja voor wat eigenlijk?

Amerikanen zijn groot gebracht met angst. Angst voor spoken en geesten (honderden films gaan daarover), angst voor seks (honderden films), angst voor het onbekende (honderden) en als er dan eens sprake is van liefde, hartstocht, opwinding, dan heb je kans dat dat eindigt voor een rechtbank.

Het is helemaal niet vreemd als aanklager of de officier van justitie daar aan een vrouw vraagt (omdat zij afgeschilderd moet worden als een slechte moeder) of het waar is dat zij wel eens ging winkelen zonder slipje. Of dat het waar is dat zij voor haar huwelijk wel eens met een man naar bed is geweest. Alsof dat er iets toe doet. Alsof het van belang is dat Elvis Presley het graag met jonge meisjes deed. Als die meisjes dat zelf ook graag wilden is er niks aan de hand en Elvis zong er niet minder goed om. Misschien zelfs wel beter.

te opsporen staan de organisaties, net als de politie, machteloos: "Dit land is gewoon te groot en de sociale controle juist erg klein", zegt Ivana, een medewerkster van het Missing Children Help Center in Florida. "Mensen verhuizen veel en kennen vaak hun eigen burelen niet eens." Wat misschien ook meespeelt, zegt Ivana, is dat Amerikanen graag het recht in eigen hand nemen. Bovendien lopen er in de Verenigde Staten relatief veel mensen op straat die eigenlijk in een inrichting zouden moeten zitten. Zij zijn een gevaar voor hun medemens, dus ook voor kinderen. Ivana: "En natuurlijk moeten ouders wat meer verantwoordelijkheidsgevoel hebben. Je eigen kind ontvoeren, dat doe je je kind en die andere ouder toch niet aan?"

heid. Na verloop van tijd komen ze meestal uit zichzelf weer thuis. In Amerika houden twee organisaties zich bezig met het opsporen van vermiste kinderen. Ze hebben een gratis telefoonnummer waar iedereen naartoe kan bellen die een kind van een foto meent te herkennen. De organisaties adviseren ouders om hun kind "nootit, voor nog geen seconde", uit het oog te verliezen. En ze niet alleen in de auto achter te laten terwijl ze zelf even een boodschap doen. (Dat is trouwens sowieso verboden. Als de politie het ziet, krijgt de bestuurder een bekeuring.) Scholen moeten van de organisaties met een de ouders bellen als een leerling aan het begin van de les niet aanwezig is.

Maar dat zijn allemaal preventieve maatregelen, bij het ech-

Amerikaanse ouders zijn vaak kidnappers van hun eigen kind

Volgens een studie van het Amerikaanse ministerie van Justitie gaat het om 450.000 ouder-kidnaps per jaar. Meestal betreft het gevallen waarin het kind na een scheiding aan de moeder is toegewezen. De vader neemt het stiekem mee en gaat duizenden kilometers verderop in Amerika wonen. Vader hangt meestal een mooi verhaalje op en zorgt vaak opvallend goed voor zijn gekidnapte zoon of dochter. De moeder en andere familieleden horen nooit meer iets.

Het griezeligst zijn natuurlijk de ontvoeringen door vreemden. Die eindigen vaak in geweld, verkrachting en, in het ergste geval, moord. En vanzelfsprekend zijn er onder de vermiste kinderen ook veel run-aways. Ze lopen weg om ruzies te ontvluchten, of omdat ze in de war zijn over een verliefd-

MIAMI - Jaarlijks worden in Amerika meer dan een half miljoen kinderen en tieners als vermist opgegeven. De helft komt vroeger of later weer boven water. De anderen (350 duizend jongeren) blijven spoorloos. Ze lijken alleen nog te bestaan als een fotootje op een pak melk.

door Paul de Lange

Bijna iedere week ligt er wel een briefkaart met het portret van zo'n vermiste jongere in de briefbus. Er staan een paar gegevens bij, zoals de naam van het kind, de leeftijd en zijn laatste woonplaats. En natuurlijk de datum waarop het verdween. Amerikanen zijn gewend aan die foto's. Soms worden ze ook afge-

incestslachtoffer was. Ellen Bass is een "nationaal erkend counselor, spreker en professionele trainer, die meer dan vijftien jaar met slachtoffers van seksueel geweld heeft gewerkt". Het schrijversduo verkocht in de VS al meer dan een half miljoen exemplaren van hun boek.

De verkenning van seksueel geweld is in een nieuwe fase terecht gekomen: incest geldt inmiddels als verklaring van alle persoonlijke problemen. Wat begon als de bestrijding van een verwaarloosd leed, heeft in Amerika groteske vormen aangenomen. Christelijke fundamentalisten zijn geobseedeerd door een satanscultus die door het land zou waren. Maar zij zijn niet de enigen die de hand van de duivel herkennen. Leden van de Ritual Abuse Task Force, een onderdeel van de Vrouwencommissie van Los Angeles County, denken dat satanisten hun kantoren vergiftigen. De ene kleuterjuf na de andere wordt voor de rechter gesleept omdat ze in plaats van lessen in tekenen en kleuren seksuele orgieën zou hebben gehouden met de kinderen. Seksueel geweld kan bovendien een effectief argument zijn tegen een bezoekregeling van de voormalige echtgenoot. De actrice Mia Farrow heeft haar voormalige geliefde Woody Allen van incest beschuldigd om hem van een om-

AD 13-5-1983

Ook in uw familie

NRC
0-5 Amerika is geobsedeerd door seksueel geweld

Een onderwerp dat nog niet zo lang geleden onbespreekbaar was, heeft bezit genomen van de Amerikaanse puriteinse geest. Rechtszaken rond incest

zijn een nationale sport geworden. Overal wordt kindermisbruik ontdekt: in de kinderdagverblijven waar de juffrouw orgieën aanricht met peuters, in het huis van de grootouders waar het kleinkind wordt verkracht. En moeders beleven plotseling de nachtmerrie van hun

eigen jeugd. Achter iedere Amerikaanse voordeur gaat het kennelijk mis. Advocaten, hulpverleners en satansjagers spinnen er garen bij.

Maarten Huygen

Voelt u zich slecht, vuil of beschaamd? Voelt u zich machteloos, als een slachtoffer? Voelt u zich anders dan andere mensen? Voelt u zich

vaak verlamd? Dit zijn volgens de Amerikaanse bestseller *The Courage to Heal* signalen van een verleden met incest. Het maakt niet uit of het slachtoffer of - beter gezegd - de 'overlevende' van niets weet: "Als u zich geen specifieke gebeurtenissen herinnert maar toch het gevoel hebt dat er iets is gebeurd, dan is het waarschijnlijk gebeurd", schrijven Ellen Bass en Laura Davis. Ze zijn geen professionele psychologen, maar volgens de flaptekst hebben ze wel gedichten en korte verhalen geschreven. Hun therapeutische ervaring ontwikkelden ze zelf. Laura Davis afficheert zich als "nationaal erkend workshopleidster en expert in genezing van de gevolgen van seksueel geweld", dank zij het feit dat ze zelf

gangsregeling af te houden. De zaak wordt in de pers uitvoerig behandeld, inclusief de laatste traan van Farrow, de onnozele blik van Allen en de zucht van de gezinstherapeut.

Werkverschaffing

In de puriteinse geest is alles verdacht. Tientallen deelstaten hebben de verjaringstermijn voor seksueel geweld verlengd tot 30 jaar. Hoe betrouwbaar de getuigen dan nog zijn, is geen punt van discussie. Met beschuldigingen van seksueel geweld zijn in Amerika meer belangen gemoeid dan in Nederland. De openbare aanklagers zijn politiek verantwoordelijk, advocaten en ouders kunnen, als een eis tot schadevergoeding wordt toegewezen, flink verdienen en dan is er nog de werkverschaffing voor gesubsidieerde en ongesubsidieerde therapeuten zoals Bass en Davis.

Bij strafzaken worden getuigen of verdachten aan verfijnde methoden van psychische dwang onderworpen. In civiele gedingen voor schadevergoeding wordt meer bewijs toegelaten dan bij strafzaken. Het resultaat is nu een ware golf van processen. Maar met het groeiend aantal zaken neemt ook de kritiek op de soms middel-euws aandoende bewijsmethoden toe. De wegens incest veroordeelde Ray en Shirley Souza, beiden 61 jaar, wacht een zware gevangenisstraf.

Afgelopen februari verklaarde een rechtbankjury hen schuldig aan incest. Hun 27-jarige dochter Shirley Ann had na lezing van *The Courage to Heal* herhaaldelijk gedroomd dat haar moeder een penis had en haar verkrachtte. Haar vader zou het daarna nog eens hebben overgedaan met een kruisbeeld. Ook haar broer was van de partij. Shirley Ann waarschuwde in 1990 haar zus dat ze de kinderen moest weghouden van hun grootouders. Na suggestieve ondervragingen kwamen ook de kleinkinderen met verklaringen over misbruik en verkrachting. "Mamma zei dat opa me vastbond", zei de vierjarige Cindy. Na lang doorvragen bevestigde Cindy de lezing die er van haar verlangd werd.

Elizabeth Loftus, psychologisch onderzoeker van de University of Washington, heeft de programmeerbaarheid van herinneringen geanalyseerd. Mensen kan een verzonnen verleden worden ingeprent. Loftus schakelde voor haar onderzoek familieleden van proefpersonen tussen de 8 en 42 jaar in. Zij moesten aan de proefpersonen vertellen dat ze op hun vijfde jaar in een winkelcentrum waren verdwaald. Toen Loftus de proefpersonen daarover later ondervroeg, wisten zij zich het verzonnen voorval te herinneren, com-

pleet met kleurrijke details die er door het familielid niet bij waren verteld. "Heel wat mensen gaan in therapie zonder enige herinnering te hebben aan seksueel misbruik. Dat bij velen die herinnering tijdens de therapie bovenkomt, roept natuurlijk vragen op over wat er in die therapie gebeurt", was haar commentaar in de *Washington Post*.

Bij 'gespecialiseerde' therapeuten staat incest als oorzaak van het psychische probleem al gauw vast. "Veel, zo niet de meeste overlevenden van incest zijn zich er niet van bewust dat er sprake van incest was!" schrijft therapeute Sue Blume in *Secret Survivors*. Maar eenmaal bij haar in therapie, komen ze er achter. "Driekwart van mijn cliënten zijn vrouwen die in hun jeugd werden misbruikt door iemand die ze kenden", schrijft ze. Inzicht brengt volgens haar genezing.

De Hollywoodversie van de vergeten herinnering werd vertolkt in de televisiefilm 'Not in my family'. Het begint met een vrouw, die niet in staat is haar eerstgeborene de borst te geven. Pas als ze na allerlei avonturen achterhaalt dat ze is misbruikt door haar vader, komt de borstvoeding weer op gang. Dan zet de glorieuze slotmuziek in. De boodschap: ook in uw familie kan het zich hebben voorgedaan, ook al weet u het niet.

Fantasie

Zaken over seksueel geweld zijn nationaal amusement. Orthodoxe protestanten spreken schande over de 'satanische handelingen bij de kinderopvang, maar wrijven zich intussen vergenoegd in de handen. De fantasie is onuitputtelijk. Het publiek smult van verhalen over penetraties met kruisbeelden en misbruik onder hypnose. Als kinderen getuigen, vertellen zij soms absurde verhalen over vliegtochten op bezemstelen. De verhorende therapeuten nemen die verhalen met een korreltje zout, maar zodra de verklaringen seksuele orgieën behelzen, verandert scepsis in onvoorwaardelijk geloof.

Volgens de Mondale Act van 1974 zijn hulpverleners en dokters verplicht signalen van incest onmiddellijk bij de autoriteiten te melden. De deskundige die eerst zelf een mededeling die op incest zou kunnen duiden, aan de waarheid wil toetsen, krijgt een berisping en is zelfs strafbaar. Het onderzoek komt daarmee in handen van aanklagers die het met het bewijs niet zo nauw nemen en niet deskundig zijn waar het gaat om het verhoren van jonge kinderen. Geruchten over orgieën in een kinderopvangcentrum bevestigden de nachtmerries van ouders, die zich al schuldig voelen als ze hun kind ergens moeten achterlaten. Opmerkingen van kinderen krijgen daardoor een extra lading. Zo begon de zaak tegen de inmiddels 31-jarige Kelly Michaels anderhalf jaar na haar vertrek uit kinderdagverblijf *Wee Care* in de welgestelde slaapstad Maplewood, New Jersey. Ze had de ambitie om actrice te worden maar in 1988 werd ze tot 47 jaar gevangenisstraf veroordeeld wegens seksueel geweld.

Toen de dokter bij een meisje koorts opnam, zei het kind dat de kleuterleidster dat eerder ook al had gedaan. De dokter en de moeder sloegen alarm. Ze vroegen aan andere ouders of hun kinderen zich 'vreemd' hadden gedragen. 'Ja, nu je het zegt,' was het algemene antwoord, want elk opgroeiend kind doet wel eens iets 'vreemds'. Toen de ouders hun kinderen gerichte vragen stelden over de 'orgieën' van Kelly Michaels, kregen ze de gewenste antwoorden over wat er bijna twee jaar eerder zou zijn voorgevallen. Onderzoekers vroegen door: "Duwde ze de vork in je bips, ja of nee? Als je daarop antwoordt, mag je gaan."

Michaels was almachtig. Ze had auto's in een boom gegooid. Ze kleepte zichzelf en de kinderen uit. Dan moesten ze allemaal 'in stapels' bovenop haar gaan liggen. Ook smeerde zij zichzelf vol met pindakaas en dan moesten de kinderen het aflikken.

De hysterie nam overdreven vormen aan. Een driejarige hield niet van tonijnslade - de ouders concludeerden dat dit het gevolg was van de seksuele contacten met de kinderjuf. De wandaden zouden zijn begaan in een klaslokaal. Maar ouders liepen er in- en uit en het lokaal was slechts gescheiden door een gordijn, waarachter iemand werkte die nooit iets vreemds had opgemerkt. Geen van de 31 kinderen was ooit met verkeerde sokken of kleren thuis gekomen.

Niettemin ronselden de ouders ondernemende advocaten om een schadevergoedingsprocedure aan te spannen tegen de 'onoplettende' directie van het kinderdagverblijf. De advocaten krijgen bij een overwinning in een schadegeeding één miljoen. Eind maart is de veroordeling van Kelly Michaels in hoger beroep vernietigd. "De vereiste onpartijdigheid van de rechtbank was in de rechtszaak uit het oog verloren", was het oordeel van het gerechtshof. De veroordeling "berustte op ontoelaatbare deskundigenverklaringen". De rechter in de zaak-Michaels had de kinderen ook aangemoedigd, in het oor gefluisterd en geknuffeld. Het was in strijd met een zuivere procesgang, omdat de rechter in de ogen van de jury partij koos voor de kinderen. De advocaten van de verdachten mochten de getuigen niet zelf verhoren.

Michaels is nu op borgtocht vrijgelaten, maar er komt een nieuw proces. Voor geen van de betrokken partijen, ouders, kinderen en verdachte, is het een pleziertje. De ouders zeggen dat ze het met zelfvertrouwen tegemoet zien, omdat de kinderen nu ouder zijn en nog geloofwaardiger kunnen getuigen. De traumatische 'herinnering' is stevig in hun geheugen geplant. Volgens de advocaat van Michaels is er dan ook sprake van 'seksueel geweld door onderzoekers'.

Michaels is niet het enige slachtoffer van wat wel is vergeleken met heksenprocessen. In de deelstaat North-Carolina loopt een vergelijkbare zaak. In Californië werden een moeder en zoon, die een kinderopvang bestierden, na

een vervolging van jaren in het duurste proces van de Amerikaanse geschiedenis vrijgesproken. De zoon had al een tijd in de gevangenis gezeten. Toen de zaak ahangig werd gemaakt, werden zeven andere kleuterscholen in de directe omgeving gesloten wegens beschuldigingen van seksueel geweld. In Nevada moest een echtpaar een kinderdagverblijf sluiten en stelden hebzuchtige advocaten, die het vuur bij de ouders hadden opgestookt, een schadevergoedingsprocedure in werking. Het echtpaar was - en dat sprak niet in hun voordeel - van Arabische afkomst.

Ook in de bewijsvoering worden nieuwe grenzen overschreden. In justitiële kringen doet nu een nieuw apparaat de ronde, de *penile pletysmograph*. Daarmee wordt de spanning op de penis gemeten op het moment dat een proefpersoon kijkt naar filmbeelden waarin seksueel geweld wordt getoond. Ontwikkeld als therapeutisch middel voor plegers van seksuele misdrijven, dient het apparaat steeds vaker als bewijsmiddel - terwijl het slechts bewijst dat bepaalde vormen van seksueel geweld iemand kunnen prikkelen, en geen enkel uitsluitel geeft over de vraag of de betrokkene die prikkels in daden omzet. De politiecommissaris van een plaatsje in de deelstaat Maine werd ontslagen toen hij zich na enkele vage beschuldigingen van een paar tieners, die hij op een overtreding had betrapt, niet aan deze test wilde onderwerpen.

Gebrekkige methode

De nieuwe minister van justitie, Janet Reno, was in haar voormalige functie van openbare aanklager van Miami actief op het gebied van seksueel geweld tegen kinderen. Tijdens de Senaats hoorzittingen voor bekrachtiging van haar benoeming zei ze dat het bestrijden van seksueel misbruik prioriteit heeft. Onder haar hoede werd in 1985 bij voorbeeld een Hondurees-Cubaans echtpaar, de 17-jarige Ileana en de 31-jarige Francesco Fuster, vervolgd wegens seksueel geweld bij hun kinderopvang thuis. Francesco kreeg zes maal levenslang plus 165 jaar, Ileana werd na vijf jaar wegens goed gedrag vrijgelaten.

Het is een omstrede zaak, die werd gereconstrueerd door journaliste Debbie Nathan in het meest recente nummer van het kwartaalblad *Issues in child abuse accusations*. Uit Nathans onderzoek blijkt hoe gebrekkig de methode was, die de justitie hanteerde.

Zoals in haar geboorteland Honduras en ook elders niet ongebruikelijk is, kuste Ileana de baby's vaak over het gehele lichaam, ook op de geslachtsdelen. Een ouder kind vroeg in het voorjaar 1984 aan haar moeder of zij dat ook bij haar wilde doen. Daarop brak paniek uit. De kinderen werden onderzocht door twee ongediplomeerde 'deskundigen'. Na veel suggestief doorvragen kwamen de wildste verhalen los. Francesco en Ileana zouden de kinderen drugs en alcohol hebben gegeven. Ze zouden de kinderen hebben bedreigd met monstermaskers. Ilea-

na en Francesco gingen meteen de gevangenis in. Hij was - zo bleek - eerder veroordeeld wegens het stelen van een negenjarig meisje; met dat gegeven gingen de aanklagers aan de slag.

De zaak-Fuster was in 1984 een belangrijk *issue* in de herverkiezingscampagne van Janet Reno als openbaar aanklager. Haar voorganger was ervan beschuldigd, dat ze zaken van seksueel geweld had laten liggen. Een jaar lang werd Ileana onder druk gezet om schuld te bekennen en te getuigen tegen haar man. Vaak werd ze naakt in een isoleercel opgesloten. Daarop werd ze bewerkt door een psycholoog. Ook Janet Reno bezocht haar. Uiteindelijk bezweek Ileana onder de druk en besloot zij tegen haar man te getuigen. Daarbij bekende ze ook zelf schuld, maar voegde eraan toe dat ze onschuldig was. Ze deed het in het belang van haarzelf, "van de kinderen, de rechtbank en alle mensen die aan deze zaak werken. Ik ben onschuldig. Ik zou nooit iets gedaan hebben om die kinderen kwaad te doen. Ik beken schuld om er van af te zijn." Vier gezinnen en de advocaten streken vijf miljoen dollar schadevergoeding op van een organisatie waar de crèche onder viel.

Meest schokkend in de reconstructie zijn de dialogen van de verhoren, die op de band werden opgenomen en daarna op schrift zijn gesteld. De peuters werden duidelijk onder druk gezet om te vertellen wat de ondervrager wilde horen. Een kroongetuige, J.L., wist in het eerste gesprek dat Ileana en Francesco 'slecht' waren. "Mijn moeder zei het me", antwoordt de vierjarige jongen. Als het kind zegt dat er een spelletje werd gespeeld, trekt de ondervrager meteen de conclusie dat daarbij de kleren zijn uitgetrokken. Het kind wil het niet bevestigen en zegt dat de verhalen zijn verzonnen. Het gesprek eindigt teleurstellend voor de ondervrager.

Ondervrager: "Misschien kun je ons iets vertellen."

Het kind schudt het hoofd.

Ondervrager: "Je ouders zouden heel trots op je zijn."

Een half jaar later wordt J.L. opnieuw ondervraagd en dan komen de verhalen los.

"Hoe komt het dat je er pas zo laat mee komt?" vraagt de ondervrager.

"Ik denk dat ik te jong was", antwoordt het jongetje. Zijn ouders waren de grote gangmakers in de affaire.

Getuige à décharge

Dr. Richard Gardner, hoogleraar kinderpsychiatrie aan Columbia University in New York, heeft boeken geschreven over het herkennen van kindermisbruik. Veel beschuldigingen zijn volgens hem juist, maar soms is er sprake van "hysterie" over gebeurtenissen die niet hebben plaatsgehad. Hij is ook als getuige à décharge opgetreden in rechtszaken over misbruik, onder andere in die van Kelly Michaels. Hij vermoedt dat de stemming in Amerika nu omslaat. Dank zij zijn getuigenissen heeft de volksvertegenwoordiging

in de deelstaat New York ervan afgezien om de verjaringstermijn voor seksueel misbruik te verlengen. Er worden handtekeningen-acties voor de Souza's georganiseerd. Televisiejournalisten kiezen niet meer automatisch de kant van de kinderen.

Gardner heeft honderden uren videobanden van kinderverhoren gezien en weet uit zijn eigen praktijkervaring dat getuigenissen van kinderen onbetrouwbaar zijn. Meestal ontbreekt een open vraagstelling. De kinderen worden bij voorbaat op allerlei gedachten gebracht. Gardner weet dat poppen met karikaturaal grote, behaarde geslachtsdelen hevige reacties teweegbrengen bij kinderen. "De onderzoekers schijnen niet te beseffen dat de anatomische plaatjes en poppen anders zijn dan wat de kinderen ooit eerder hebben gezien", schrijft hij in zijn boek *True and false accusations of Child Sex Abuse*. Als de kinderen deze plaatjes en poppen hebben gezien, is het onmogelijk te achterhalen of hun uitlatingen het gevolg zijn van een eerdere persoonlijke ervaring of door die plaatjes werden gestimuleerd. Uiteraard steken ze hun vingers in alle gaten van de poppen, aldus Gardner. "Als men een haak en een gat geeft, dan steekt het kind de haak in het gat, tenzij het achterlijk of psychotisch is." Voor de ondervragers zijn dergelijke handelingen al het begin van een bewijs dat er van misbruik sprake is geweest. "Doet je vader dat bij je?" luidt de suggestieve vraag van de onderzoeker. Een kind geeft graag antwoorden die van hem worden verwacht. Dat geldt in het bijzonder als de verhorende persoon ook nog eens tegen het kind zegt dat de andere kinderen van de school allemaal hebben gezegd dat er iets aan de hand was. De door derden ingeprinte gebeurtenissen uit het verleden, de heftige reacties van de ouders, het optreden van de autoriteiten, gevangenisstraf opgelegd aan mensen die zij vroeger blindelings vertrouwden - het zijn zaken die de kinderen diep treffen. Veel kleuterscholen willen nu 'preventief' gaan werken door kleine kinderen het verschil bij te brengen tussen een 'goede' en een 'slechte' aanraking. Het is goed bedoeld, maar werkt averechts. De kinderen krijgen als vanzelf een beeld voorgespiegeld waar achter elke boom een potentiële seksuele misbruiker schuilt, misschien zelfs één van de ouders. Mogen kinderen 'nee' zeggen, ook als de ouders hen aan het wassen zijn? Een dergelijke vraag werkt de verwarring in de hand. Zoals Gardner zegt: "Jonge kinderen kunnen nog geen subtiel onderscheid maken." Zij weten het verschil niet tussen een elleboog, een wang of een geslachtsdeel, als zij worden aangeraakt. Zo wordt in de zucht naar resultaat bij de bestrijding van seksueel misbruik veel schade aangericht. De vermeende slachtoffers houden een levenslang trauma over, omdat ze altijd blijven geloven in de bekentenis die hen is opgedrongen. En uiteindelijk kan dat ten koste gaan van de geloofwaardigheid van werkelijke slachtoffers.

BRIEVEN

NRC 6-6

Kindermishandeling

In het Zaterdag Bijvoegsel zijn onlangs twee artikelen verschenen over kindermishandeling. In het eerste, op 8 mei, gaf de journalist Maarten Huygen een boeiend (en beangstigend) overzicht gaf van de obsessie in de VS met mogelijk seksueel misbruik van kinderen en de bloeiende industrie eromheen. Het tweede, op 22 mei, was een lang interview met de kinderrechtster Kalbfleisch over analoge problemen in ons eigen land, waaruit blijkt dat hij niet verwacht dat in Nederland een dergelijke heksenjacht rond incest zal komen. Nu lijkt Huygen in zijn verslag Kalbfleisch gelijk te geven. Hij noemde o.a. het dubieuze optreden van de minister van justitie, Janet Reno, toen zij nog openbaar aanklager was en als gedreven kinderredder volwassenen en kinderen ernstige schade toebrengt. Zijn verslag had misschien nog beter geïllustreerd kunnen worden door affaires, die onlangs aandacht trokken in de VS en elders, ook in deze krant. Zo analyseerde op de opiniepagina van 22 april R. Nauta het drama van de Branch Davidians, waarbij (op 19 april) een aantal kinderen omkwam na FBI-ingrijpen. In Nauta's verhelderende sociaal-psychologische analyse bleef, zoals in bijna alle Waco-post-mortems, één kant onderbelicht: de kersverse minister van justitie greep gewelddadig in, omdat zij dacht dat de kinderen misbruikt werden - waarvoor, o.a. volgens dr. Bruce Perry (CNN, 4 mei), geen bewijs bestond en bestaat. Reno's argument van child abuse roept nogal wat vragen op, vragen die al voor 'Waco' gesteld waren, en niet alleen naar aanleiding van de affaires door Huygen genoemd. Zo eiste zij bijvoorbeeld 99 jaar voor een 14-jarige (Nederlandse) jongen in verband met 'satanic and sexual abuse' van tientallen kinderen, en liet zij hem 20 maanden in een (volwassenen-)gevangenis in Florida zitten. Ondanks al haar moeite en meer dan \$ 3 miljoen werd hij vrijgesproken. Haar voordracht en benoeming waren mede daarom gekritiseerd.

Net als Nauta ziet Kalbfleisch terecht verschillen tussen de VS en Europa. Maar of zijn sociaal-psychologische diagnose juist is en of die verschillen bij vermoedens van kindermisbruik nu erg groot zijn, waag ik te betwijfelen. Zouden ook in ons land niet dubieuze of gedreven psychotherapeuten graag een aantrekkelijke markt willen aanboren, een met would-be 'survivors' als cliënten? Die verschillen zijn er nauwelijks wat betreft dubieus optreden van de be-

schermers. Uit de dossiers van onze leden blijken evenzeer de collectieve waan, heksenjacht, irrationaliteit bij de combinatie kind en seks, immuniteit tegen kritiek als gevolg van het kinderredders-aureool, monopoliepositie, impulsieve uithuisplaatsingen, de demagogische manipuleerbaarheid van incest-vermoedens, etc. Ook na Bolderkar, Oude Pekela en Enschede blijven vermijdbare misers van ons eigen child abuse establishment doorgaan. Laten we voor Nederlandse Waco's waken.

Prof.dr. J. Wind,
Bestuurslid vereniging Ouders voor Kinderen.

De laffe smaak van vanillesex

Is de mannelijke erectie iets overbodigs? Je zou het haast denken na een onderzoek van Margriet naar de erotische voorkeuren van vrouwen. Realiteit of ideologie? Een weerwoord: 'Er bestaat niet zoiets als een vrouwvriendelijk libido.'

VK 22-5

door Sarah Verroen

HET LIJKT IN de mode om de sekseverschillen te benadrukken. Natuurlijk staat het ideaalbeeld van de gelijkwaardigheid nog altijd voorop, maar de overtuiging groeit dat mannen nu eenmaal fundamenteel anders denken en voelen dan vrouwen. Voor het eerst in pakweg twintig jaar lijkt men te berusten in de gedachte dat er een onoplosbare sekse-oorlog woedt. Uiteenlopende enquêtes vliegen je om de oren, waarin *Playboy* een onderzoek doet naar De Nieuwe Man, Margriet de erotische voorkeur van vrouwen in kaart brengt, en Iteke Weeda De Ideale Man probeert samen te stellen.

Seksegebonden eigenaardigheden worden uitgebeeld als vette karbonaden, oeroude clichés worden opgediend met een feministisch sausje. Er is sprake van een psychologische wirwar rond de erotiek. Af en toe lijkt het of de gemiddelde krantelezer zijn libido liever uitkeeft op het lezen en praten over sex, want een en ander daadwerkelijk consumeren: daar hoor je niet zo veel meer over.

Mannen en vrouwen ervaren elkaar langzamerhand als een tikje vermoedend, denk ik. Men heeft net iets te vaak zijn hoofd gestoten, de afgelopen decennia leverden behalve vrijheid ook nogal wat relatie-ongelukjes op, en men probeert elkaar niet allatend te veranderen. Vrouwen klagen over mannen met 'bindingangst' en het zogenaamde Casanovacomplex, terwijl mannen er genoeg van krijgen eigenschappen te moeten cultiveren die hun van huis uit minder goed afgaan. Men voelt zich overwegend onbegrepen en verongelikt.

Sex floreert alleen in een klimaat van wederzijdse aantrekkingskracht. En het zijn vooral de contrasten die erotische opwindend garanderen. Elke vorm van ideologie die gelijkheid tussen de seksen propageert, is overbodig zodra men de slaapkamer binnentreedt, want de seksualiteit onttrekt zich per definitie aan politieke voorkeur of verantwoorde principes.

Helaas lijken sommige wetenschappers er op gebrand door middel van enquêtes te bewijzen dat sekseverschillen weliswaar bestaan, maar dat ze onmiskenbaar moeten leiden tot een gefrustreerd seksleven voor vrouwen. Zo publiceerde Iteke Weeda vorig jaar in *Opzij* de belangrijkste resultaten van haar onderzoek naar De Ideale Man. Volgens de feministische sociologe hebben vrouwen een uitgesproken voorkeur voor mannen die zowel empathisch zijn als uitstekend kunnen luisteren. Ze zijn dol op huishoudelijke taken en de kinderen, terwijl ze seksueel trouw zijn en in bed erg toegewijd aan de tedere verlangens van hun echtgenote. Ze zijn bepaald voorstander van vrouwen in leidinggevende functies, vinden hun persoonlijke relaties belangrijker dan hun carrière. Ze moeten weinig hebben van de 'warm-vriendschappelijke aanraking met andere mannen'. Ze hebben een natuurlijke afkeer van porno en

agressiviteit, voelen geen behoefte aan macht en zijn onafhankelijk van vrouwen. Ze vinden het helemaal niet belangrijk om te winnen of gelijk te krijgen.

Kortom: een wel erg bizarre verzameling eigenschappen voor de gemiddelde man. Want het geestige aan Weeda's onderzoeksresultaten is natuurlijk dat ze de rake typering van een vrouw behelzen. In haar

feministische bevlogenheid lijkt ze helemaal over het hoofd te zien dat mannen nu eenmaal geen vrouwen zijn. De verborgen boodschap van het onderzoek is dan ook even simpel als krankzinnig. Bouw mannen om tot feministische vrouwen, en de sekse-oorlog is opgelost. De oplossing ligt immers voor de hand. Waarom verbroken huwelijken en ingewikkelde relatietherapieën accepteren als het zoveel eenvoudiger kan? Alle mannen moeten gewoon net zoals vrouwen worden, dan strekt de ideale samenleving zich vanzelf voor ons uit.

Helaas ligt de werkelijkheid anders. Er bestaat niet zoiets als een vrouwvriendelijk libido, en elke feministe die gelooft dat mannen opgewonden moeten raken van 'vrouwen in leidinggevende functies' heeft een gaatje in haar hoofd. Natuurlijk vallen mannen niet op het opleidingsniveau van hun (potentiële) partners. Net zo min als vrouwen een erotische voorkeur vertonen voor huisvaders met op iedere arm een zojuist verschoonde baby. Want ik geloof niets van Weeda's onderzoeksresultaten, waar het de erotiek betreft. Natuurlijk wensen vrouwen dat mannen wat meer op hen lijken - net zoals mannen op hun beurt wensen dat iedereen voelt en denkt als zijzelf. Dat is evenwel alleen het geval zolang er geen seksuele aantrekkingskracht in het geding is. Zachttaardige huismannen met de vatenkwast op het brandschone aanrecht zijn misschien trouwe echtgenoten, maar als ze in de steek worden gelaten, is dat niet zelden voor een uitgesproken masculiene seksegenoot. Net zoals de vrouw in de leidinggevende functie soms tandenknaarsend moet toezien hoe haar minnaar het ruime sop kiest met achter hem aan trippelend een bedenkelijk huissloofje. Iteke Weeda wil graag dat mannen veranderen, opdat ze aan het beeld van 'de ideale man' voldoen, en ze lijkt zich erover te verbazen dat het daar vooralsnog niet naar uit ziet. Mij verbaast dat niets. Geen man die er nog iets van snapt. Willen vrouwen niets liever dan een sterke minnaar die eeuwig bij hen blijft? Of zoeken ze gewoon een goede vader voor de kinderen? Moeten mannen leren praten over hun emoties of af en toe een potje huilen?

MANNEN worden overspoeld met tegenstrijdige berichten en het enige wat ze zeker weten is dat ze zelden

beloond worden voor hun emancipatiedrift. Vrouwen daarentegen lijken verslaafd aan het massaal onderzoeken en analyseren van hun seksleven, de mannelijke aard en de erotische passie.

Angstig om opnieuw aan het kortste eind te trekken lijken ze niet meer te zeggen wat ze echt menen, maar datgene wat in strategisch opzicht het verstandigst klinkt. De pure seksualiteit wordt dan ook traditiegetrouw tot het domein van de vijand in deze sekse-oorlog gerekend. De enquêtes bevestigen telkens weer het stereotype beeld dat vrouwen vooral geïnteresseerd zouden zijn in het intermenselijke gehalte van hun relaties. Zo verscheen er deze week in het weekblad Margriet een sex-enquête waarin lezeressen werd gevraagd naar hun erotische voorkeuren. Als je het leest, valt je mond erbij open. Volgens Margriet vindt 93 procent van de vrouwen 'gestreeld worden' het belangrijkste bij het vrijen. Wat denken de lezeressen dat mannen in erotisch opzicht minder belangrijk

vinden dan vrouwen? In een Top-8 staat 'iets liefs zeggen' bovenaan, op de voet gevolgd door 'teder en voorzichtig vrijen'. Masturberen doet 41 procent van de vrouwen nooit of een keer per jaar, terwijl 42 procent beweert nooit te fantaseren over iemand anders dan de eigen partner. Slechts 4 procent van de vrouwen geeft toe 'vaak' over sex met een andere man te fantaseren. Als conclusie stelt Margriet dan ook dat 'vrouwen meer gericht zijn op intimiteit en sensualiteit dan op gemeenschap en orgasmen. Vrijen en gemeenschap hebben zijn gevoelsmatig voor vrouwen niet hetzelfde. Integendeel. Veel vrouwen geven aan minder gemeenschap te willen hebben, maar meer te willen vrijen. In de praktijk lijken vrijen en gemeenschap hebben echter vaak samen te vallen.'

Zichier de opmerkelijkste resultaten uit dit onderzoek naar vrouwen en seksualiteit. Misschien zijn Margriet-lezeressen niet representatief te noemen voor de hele vrouwelijke bevolking, maar de resultaten wijken niet echt af van Iteke Weeda's enquête, waarin vrouwen zeggen dat in seksueel opzicht 'aandacht' op de eerste plaats komt, terwijl de viriliteit van mannen hun daarentegen niets kan schelen. 'Feministen raken niet echt bevlogen van sterk potente mannen', beweert Iteke Weeda in *Opzij*. Net zo min als Margriet-lezeressen blijktbaar.

ERLIJK GEZEGD geloof ik er allemaal niets van. Vrouwen als kuise fatsoensrakers die het als het toppunt van opwindend ervaren als hun partner 'iets liefs' tegen hen zegt? Kom nou. Strelen en veel aandacht, 'geestelijk en lichamelijk', biedt erotische extase, terwijl de mannelijke erectie als iets overbodigs wordt beschouwd? Neem je zuster in de maling. Bijna de helft van de vrouwen masturbeert nooit, terwijl slechts een enkeling wel eens over aantrekkelijke mannen fantaseert? Doe!

Het is de moraal uit de jaren vijftig die zijn glorieuze herintrede doet. Mannen heten notoire viezeriken die volgens de Margriet-lezeressen alleen maar geïnteresseerd zijn in klaarkomen, terwijl vrouwen een tedere echtgenoot ambiëren, die 'voorzichtig' met hen vrijt, want anders mochten hun fragiele genitaliën eens bezwijken. Vrouwen hebben geen pure lustgevoelens en wensen in de eerste plaats 'geestelijke aandacht', terwijl ze volgens de Opzij-enquête niets liever willen dan 'lachen' in bed.

'Gemeenschap hebben' (Margriet) of 'neuken' (Opzij) scoort dan ook buitengewoon laag op de vrouwelijke prioriteitenlijst. Het lijkt mij slaande waanzin. Want ook ik hield een enquête (voor het VPRO-

radioprogramma *Stenen des aanstoots*) naar de ideale minnaar. Dertig vrouwen uit de kunst, wetenschap, journalistiek en prostitutie werden benaderd of zij wilden meedoen aan deze - overigens geheel niet representatieve - mini-enquête.

De uitkomsten waren opmerkelijk. Op de vraag wat vrouwen in seksueel opzicht het meest bevredigend vonden, kruisten 29 van de 30 vrouwen het antwoord 'goed en stevig neuken' aan, een van hen koos voor 'langdurig vrijen met veel aandacht voor jou', terwijl helemaal niemand iets voelde voor 'vanillesex'. Slechts 20 procent van de vrouwen vond dat de ideale minnaar 'goed moet kunnen luisteren' en 'empathisch' moet zijn. 50 procent vond het aantrekkelijk als een man 'daadkrachtig, geestig en energiek' is, terwijl 30 procent vond dat hij 'intelligent en kunstzinnig' moet zijn. Hoe gedraagt de ideale minnaar zich in bed? Alweer 24 van de dertig vrouwen kozen voor 'doortastend, weet wat hij en jij wil(t)', vijf keer werd het antwoord 'dominant en een tikje brutaal' aangekruist, terwijl 'teder en helemaal op jouw verlangens gericht' slechts door een vrouw werd gekozen.

Ongetwijfeld betreft het hier een lichtzinnige enquête, die natuurlijk niets zegt over de hele vrouwelijke bevolking. Maar gek blijft het wel. Want ook het wereldberoemde *Hite Report*, dat wel degelijk een representatieve groep vrouwen betreft, wijkt drastisch af van bijvoorbeeld het eerder genoemde Margriet-onderzoek. Van de drieduizend vrouwen die Shere Hite in 1976 ondervroeg, zei slechts 15 procent nooit te masturberen, terwijl 81 procent toegang regelmatig aan zelfbevrediging te doen. Op de vraag wat men het belangrijkste vond aan sex, scoorde het orgasme het allerhoogste, terwijl het merendeel van de ondervraagden toegang de coitus nogal op prijs te stellen. Zijn vrouwen in de afgelopen vijftien jaar soms verleerd hoe ze moeten masturberen? Weten misschien alleen Margriet-lezeressen niet de exacte locatie van hun genitaliën?

Seksualiteit lijkt in toenemende mate tot een riskante bezigheid gerekend te worden. Was het in de jaren zeventig nog gebruikelijk om erotisch als een aangename verstrooiing te beschouwen, tegenwoordig ligt de nadruk op de levensgevaarlijke gevolgen van een nachtelijke doorbrengen met een aantrekkelijke bedgenoot. Angst voor aids, incest, seksueel geweld en psychische beschadiging in relaties: het zijn de dagelijkse onderwerpen in de *Oprah Winfrey Show*, een programma waarin de presentatrice zich tot doel lijkt te stellen om een bruikbare moraal te formuleren in de janboel van de westerse maatschappij.

Het lijkt taboe om toe te geven dat seksegebonden eigenschappen erotisch opwindend kunnen zijn. Alsof we daarmee twintig jaar emancipatie in een roekeloze klap uitwissen. Vrouwen zeggen trouwhartig dat ze van zachtzinnige types houden, want ze vrezen de mannelijke wraak als ze iets anders beweren.

Je weet nooit of mannen dan niet collectief uitroepen dat ze eigenlijk nooit iets anders hebben willen zijn dan een gezeglijke huismus met een parttime haantje. We leven liever in celibaat, niet toevallig de nieuwste Amerikaanse modevloek, dan de moeizaam verworven

smeulende vlam die onverwacht in de pan slaat. En verstandelijke afwegingen zijn misschien zinvol waar het om zelfbescherming gaat, maar angst heeft de neiging besmettelijk te worden. En het is de erotische lust die daarvan het slachtoffer dreigt te worden.

gelijkwaardigheid in de waagschaal te stellen. Alles doen we liever dan iets afdoen aan de eigen onafhankelijkheid.

Maar de erotiek bestaat bij de gratie van de generositeit. Het is de

Een sex-enquête zonder opwindende resultaten is kennelijk verdacht

Vrouwen zijn meer gericht op sensualiteit en tederheid dan op een orgasme, volgens het laatste Margriet-onderzoek. Waanzin, reageerde Sarah Verroen vorige week in het Vervolg, de vrouw van tegenwoordig houdt juist wel van 'een tikje bruit'. **Annette Heffels** en **Willeke Bezemer**, de Margriet-onderzoeksters, zijn niet onder de indruk.

VK 22-5 LUST

EEN TIJD terug adverteerde een exploitant van weckendhuisjes met een affiche waarop je vier benen zag. Twee van een man en twee van een vrouw. Ze lagen op lakens, dus waarschijnlijk in bed, en gemeten naar de stand van hun voeten met de rug tegen elkaar. 'Die moeten er eens hoognodig tussenuit', vond de adverteerder. Want, zoals u weet, dienen voeten van mannen en vrouwen in bed door elkaar heen te liggen.

Op dit moment is half Nederland er tussenuit. Ik zag ze langs komen op de A1, die rond Hemelvaartdag van Hilversum tot Maastricht verstopt zat met caravans, surfplanken, bagagewagentjes en imperials met daarop tenten en fietsen. Eindelijk even tijd voor elkaar. Zullen ze het goed doen? Laten we hopen dat ze de laatste aflevering van de Margriet bij zich hebben, want daarin staan de meest recente richtlijnen.

Ze zijn verwerkt in de verhalen van Heleen, Mieke, Ingrid en Eline. Die hebben allemaal mannen die het verkeerd doen. Zoals de meeste Nederlandse mannen. Dat is de uitkomst van het onderzoek van de mevrouwen Heffels en Bezemer. Het wondermiddel tegen deze kwaal volgens de onderzoeksters is de Haarlemmer Olie van onze tijden: erover praten. Wat is het toch jammer dat ze niet ook tabelletjes laten zien hoe het de vrouwen is vergaan nadat ze netelige kwesties als 'knuffelen' en 'aaien' eenmaal met Henk, Gert, Marcel en Jaap hebben durven aansnijden na het gourmetten. 'Je tenen zoenen?' 'Ssst, niet zo hard, de kinderen zijn nog wakker.'

Vakantiehuisjes, caravans en tenten zijn namelijk vanwege hun gehorigheid de meest ongeschikte plaats voor sex.

De richtlijnen over het correcte lustgedrag in bed werken als vurenhouten schrootjes tegen een oude wand: ze benadrukken eerder de gammele staat van een huwelijk, dan dat ze er een stevige basis aan geven. Praten leidt af, niet tot passie.

Je kunt de televisie niet aan zetten, of er wordt over sex gesproken, van Oprah Winfrey tot Paul Witteman. Iedere affiche, iedere reclamspot, iedere film, ieder boek, ieder consumptie-artikel verwijst naar sex. Er wordt al vrijmoedig over sex gesproken, sinds Joop van Tijn twintig jaar geleden in de televisieserie *Open en Bloot* het woord 'neuken' uitsprak alsof hij het over kaviaar had. Al dat gepraat en gezeur heeft opgeleverd dat nog steeds driekwart van de vrouwen onbevredigd schijnt rond te lopen.

Er is genoeg gepraat, meisjes. Doe zelf nou maar eens iets. Desnoods met je rug naar hem toe liggen.

Pauline Terreehorst

Vanillesex 2

Dank zij Pauline Terreehorst ('Lust') en Sarah Verroen ('De laffe smaak van vanillesex') konden we eindelijk eens iets lezen over de seksuele behoeften van vrouwen dat niet als kut op dirk slaat. Terecht bekritisseren zij de Margriet-sex die ons wil doen geloven dat vrouwen meer van knuffelen dan van neuken houden.

Sex heeft te maken met begeerte, opwinding, lust, extase, overgave en -dus - klaarkomen. Als dat gepaard gaat met intimiteit, vertrouwen, warmte en dergelijke kan dat de pret nog eens verhogen. Vrouwen die andere zaken van sex verwachten, moeten maar onder de dekens de Margriet blijven knuffelen.

AMSTERDAM Ben van Weelden

Vanillesex 1 VK 26-5

Bedankt voor het prachtstuk van Sarah Verroen: 'De laffe smaak van vanillesex'. En natuurlijk ook voor de twee stukken van Pauline Terreehorst (*de Volkskrant* 22 mei).

Grote klasse dames, het zat me al jaren dwars. Die nieuwe dogma's over de man, de vrouw en hoe sex zou moeten zijn. Ze zijn een last waardoor sex weer een taboe zou moeten worden. Hè, lekker niet over praten - veel doen.

Want voor we er erg in hadden werden Echte Mannen vakkundig weggesaneerd door vrouwen die van feminisme een soort Margriet-variant hebben gemaakt.

Ze hebben vast gedacht 'als je alle passie uitbant, kun je ook geen slachtoffer worden'. Dat je dan geen sex-leven meer over houdt, zien ze als een voordeel. Alsof een relatie begint met het verdelen met huishoudelijke taken. Nee, een relatie begint in bed en dat blijft het belangrijkste. Tenminste als het goed is.

Maar nee, de dames-deskundigen brengen naar buiten dat de Nederlandse vrouw 't liefst wil knuffelen. Als er nog meer van dit soort valse enquêtes verschijnen, ben ik bang dat we echt een anti-lust-land worden.

Of we moeten het anders aanpakken en op zoek gaan naar ouderwets verborgen lusten en sappige echte mannen die je nog kunt vinden achter struiken, geheime deuren en in hooibergen. En beloven: niet over praten, tegen niemand.

AMERSFOORT S. Liefegoed

VK 29-5

DE meeste vrouwen zijn wel tevreden over hun seksuele relatie, ze vinden sensualiteit en tederheid belangrijker dan klaar komen, hoewel ze daar op zijn tijd ook wel van houden, maar daar zijn ze zelf wat bedrever in dan hun mannen. Ze moeten eerlijk gezegd ook wat meer voor hun man klaar komen dan voor zich zelf. En in het begin van de relatie vrijen vrouwen veel en enthousiast, maar daarna wordt het minder, hoewel ze zeggen dat het ook leuker wordt.

We kregen niet echt veel handen op elkaar, voor deze uitkomst van het seksualiteitsonderzoek voor Margriet.

De veronderstelling dat de uitkomst alleen geldt voor Margriet-lezeressen moeten we van de hand wijzen. De 1500 ondervraagden waren niet alleen niet representatief voor de Nederlandse vrouwen, ze waren ook niet echt representatief voor de Margriet-lezeressen. Ze waren namelijk gemiddeld te hoog opgeleid. Bovendien zijn de resultaten vermoedelijk een tikje positief gekleurd omdat mensen, die tevreden zijn over hun seksuele relatie nu eenmaal eerder zo'n enquête invullen dan mensen die sex maar niks vinden of er bang voor zijn.

Als ons gevraagd was (wat niet gebeurde) of we niet diep in ons hart gehoopt hadden iets anders te vinden, dan zouden we misschien - als we besloten hadden daar eerlijk op te antwoorden - wel hebben moeten toegeven dat we het een beetje leuk gevonden hadden als uit het onderzoek bleken was dat vrouwen als gretige tijgers hun amechtige mannen achtervolgden. Wij lezen ook onze glossy's tenslotte en gaan ook graag voor eigentijds door.

Zo bleek het echter niet te zijn, dus sliken we en schreven we op hoe het wel was. En gaandeweg, luisterend naar al die verhalen, van vrouwen tussen de achttien en de tachtig, met recente of zeer langdurige relaties, konden we ons daar van alles bij voorstellen.

Het kan ook anders, leerden we uit het artikel 'De laffe smaak van vanillesex' van Sarah Verroen in *de Volkskrant* van 22 mei. Wat een onzin nou toch, om eerst een onderzoek te doen en dan de resultaten weer te geven. Veel praktischer is toch om eerst de uitkomst te bedenken en vervolgens je (beperkte) onderzoek daarbij aan te passen. Dan kom je ook niet voor het ongemakkelijke probleem te staan, dat die uitkomst je niet bevalt. Het is een techniek die door veel tijdschriften al maanden wordt toegepast, zo systematisch, dat het haast lijkt op een campagne, met als doel vrouwen ervan te overtuigen, dat de ideale vrouw altijd zin heeft, altijd klaar komt, van nature geneigd is zich te hullen in uitdagende lingerie en houdt van spierversterkende acrobatiek in bed.

Als gehoorzame volgelingen van deze leer, besloot Sarah Verroen dus een eigen onderzoek te doen, onder dertig vrouwen, waarbij ze - eerlijk is eerlijk - met ontwapenende bescheidenheid toegeeft, dat het hier geen representatieve steekproef betreft, maar dat haar onderzoek evengoed opmerkelijke resultaten oplevert, en daar gaat het uiteindelijk om. Ze benaderde dertig vrouwen uit de wereld van de 'kunst, wetenschap, journalistiek en prostitutie'.

Ze vermeldt niet hoe oud deze vrouwen zijn en hoe lang ze een relatie hebben. Dat is jammer, want volgens ons zijn dat factoren, die in grote mate bepalen hoe je seksuele relatie er uit ziet. Hoe langer een relatie duurt, hoe minder vaak men gemeenschap heeft, vonden wij helaas en wij niet alleen. Dat beschreven Vennix, Weeda, De Bruijn,

Hite, Sandfort en Van Zessen ook al.

Deze dertig vrouwen werden door Verroen ernstig aan de tand gevoeld met vragen als: 'Hou je van goed en stevig neuken?' 'Gek genoeg kunnen wij ons voorstellen dat die vrouwen daar voor het grootste gedeelte 'ja' op zeiden, zoals wij ons ook kunnen indenken, dat het antwoord op de vraag: 'Hou je van slecht en zachtjes neuken?' 'nee' geweest zou zijn. Nieuwsgierig worden wij pas naar het antwoord op de vraag: 'Hou je van goed en zachtjes neuken?'

En hoe is het mogelijk, dat niemand van de onderzoeksgroep iets bleek te voelen voor 'vanillesex'?

Verlagen moeten wij het toegeven Verroens onderzoek levert, in tegenstelling tot het onze, opwindende resultaten op. Maar er komt nog meer: de onderzoeksgroep deed ook uitspraken over de ideale minnaar, die het tuttige *Opzij*-onderzoek van Heke Weeda naar de kroon stekten.

Luisteren hoelt de minnaar van de progressieve vrouw niet. Reke-

'Houd je van goed en zachtjes neuken?'

ning houden met haar gevoelen is eveneens overbodig. Tederheid is passé en 'een tikje bruit' strekt tot aanbeveling. 'Er is niet zo iets als een vrouwvriendelijk libido', doceert Verroen en wijst daarmee mannen die nog denken, dat je best wel eens lief mag zijn voor je vrouw, zonder dat ze in seksueel opzicht onmiddellijk op je afknapt, terecht. Opgelucht bedachten wij op dit punt dat we dan misschien eindelijk rustig en behoudend onze menopauze in kunnen gaan, omdat wij bruit niet zo hoeven. Maar zo eenvoudig komen we er niet vanaf. Sarah Verroen dreigt namelijk in het artikel dat mannen die helpen in het huishouden, door hun echtgenotes worden verlaten, ten favore van een echte man en dat de man van een vrouw met een leidinggevende functie toch liever het bed in duikt met een trippelend huissloofje.

Wil je hem houden, dan toch maar weer zelf aan de afwas en je dochter naar de huishoudschool of eenzaam: het moderne leven zit vol toberijen.

Toch 'bewijst' Verroen niet zo maar dat 1500 vrouwen in een ano-

nieme enquête zaten te liegen, ze haalt er ook een wetenschappelijk boek bij: het Hite-rapport. Alla, het is zeventien jaar geleden gepubliceerd, maar ze geeft er blijk van haar klassieken te kennen. Of toch niet? Vooropgesteld: het Hite-rapport is prachtig, was onthullend en niet voor niets veroorzaakte het veel commotie.

Verroen heeft het mis als ze suggereert dat Hites rapport een representatieve steekproef betrof. Hite kon juist door wetenschappers onderuit gehaald worden, omdat ze helemaal geen representatieve steekproef had. Dat 81 procent aangaat regelmatig te masturberen, zegt daarom niet alles. In het preutse Amerika van zeventien jaar geleden gold namelijk helemaal, dat zo'n enquête alleen werd ingevuld door vrouwen, die zeer positief stonden tegenover seksualiteit.

'Positief staan tegenover de coitus' is ook zo iets. Het merendeel van de vrouwen in Hites onderzoeksgroep, in die van Verroen en in die van ons, geeft aan positief te staan tegenover de coitus. Maar wat zegt dat nou? Stel dat je zou vragen waarom, wat zou het antwoord op die vraag dan zijn?

Laat dat nou wel eens gedaan zijn en er is bovendien geluisterd naar het antwoord. Veel vrouwen blijken dan te houden van de coitus omdat hun partner ervan houdt. Uiteraard geldt dit niet voor de vrouwen uit de groep van Verroen, maar het is toch wat!

Nogmaals, onze onderzoeksgroep is evenmin (hoewel iets minder min) representatief als die van Hite of Verroen, maar de uitspraken van 1500 vrouwen blijken te belangrijk om er zomaar 'doei' tegen te zeggen.

ZOLANG er onderzoek gedaan wordt, komt het al voor dat de resultaten van dat onderzoek ons niet bevallen en dat we op grond daarvan besluiten dat het onderzoek niet deugt of dat de onderzochten massaal de verkeerde kant op liegen. Hite werd op die manier gekielhaald, Drayer werd verguisd met haar gegevens over incest en een voorbeeld uit een andere hoek is de discussie over de vraag of erfelijkheid nou wel of niet een rol speelt bij antisociaal gedrag. Onderzoek leek uit te wijzen van wel, maar wij hadden dat in die tijd liever niet. Mooier was toch om te bedenken dat je door de opvoeding voorbeeldige mensen kon creëren. Het bleek eenvoudiger om de onderzoeker neer te sabelen dan om het onderzoek te lezen en toen later zijn gelijk keer op keer werd bewezen, ach toen waren we er aan gewend.

Niets nieuws dus onder de zon, maar Verroen slaat wel zeer reactinaire taal uit bij het halen van haar gelijk en daarom is het van belang erop te reageren.

Al eeuwen lang, ver voor de tijd dat Sarah Verroen dit verhoef tot een van de kwaliteiten van de ideale minnaar, is er slecht naar vrouwen geluisterd. Als er desondanks wel eens iets doordrong van wat ze zei, werd vaak gereageerd met: Liefje, dat zeg je nu wel, maar dat meen je toch niet echt. Je bedoelt toch zeker gewoon 'ja', je zegt 'nee' per abuis. Dus we doen 'ja', afgesproken?

En zo is het maar net.

Weliswaar zeggen de 1500 ondervraagden tederheid belangrijk te vinden, maar wij weten wel beter. Ze willen gewoon goed en stevig geneukt worden, vertel ons wat. En er hoeft trouwens geen woord bij gezegd te worden.

Zeker niet door haar.

Annette Heffels is psycholoog; Willeke Bezemer is seksuoloog. Samen verrichtten zij het seksualiteitsonderzoek voor Margriet.

Bisschopsambt is niet het probleem

door Pieter van der Ven

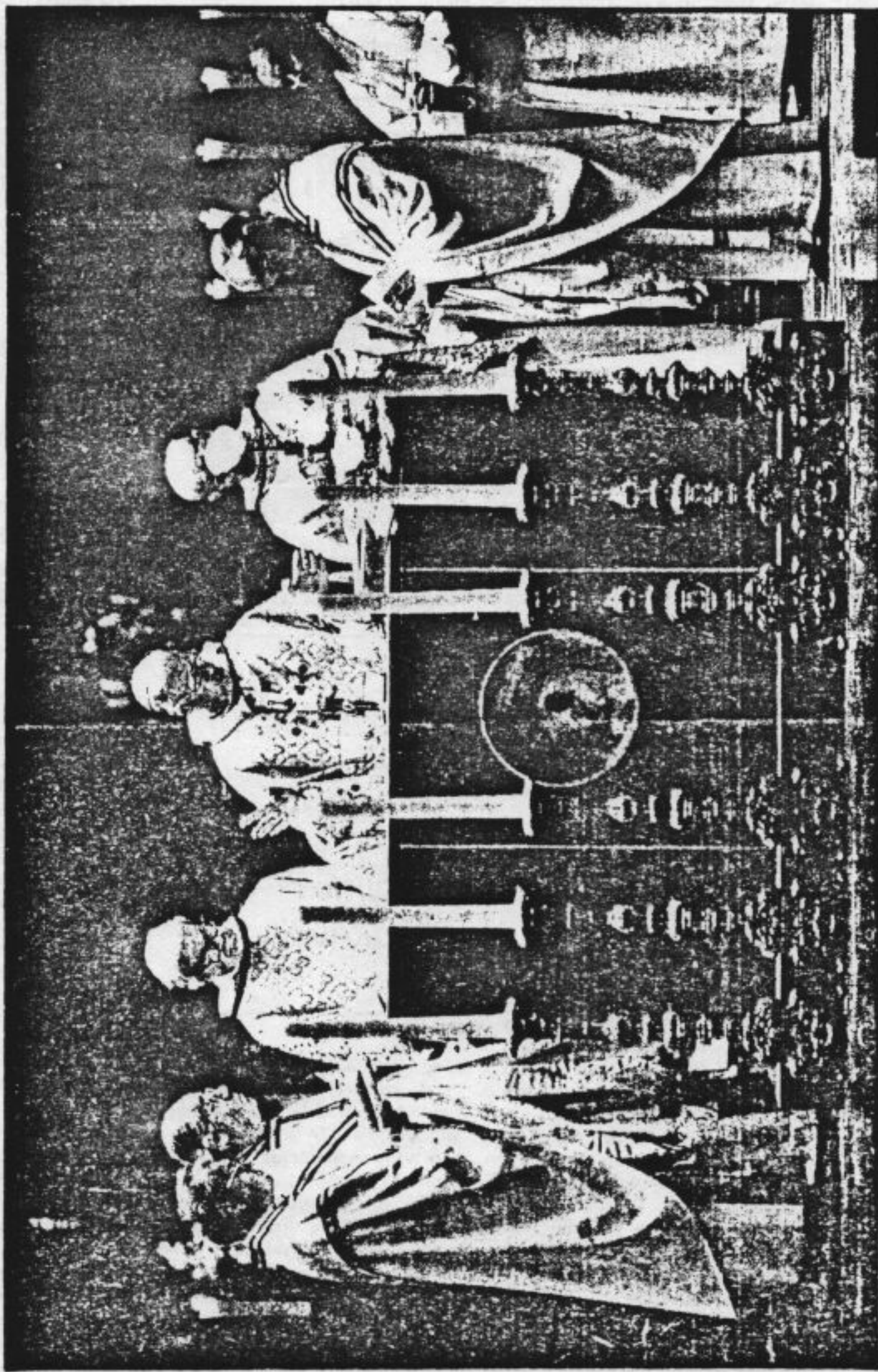
'Pastoraal vacant': de term is nieuw en duidelijk. Hij is deze week toegepast op het rooms-katholieke bisdom Haarlem. Juridisch moge daar bisschop H. Bomers nog in volle heerlijkheid zetelen, in feite is hij onze bisschop niet meer, zeggen de pastores. We schamen ons voor zijn optreden, dat frustrerend is en ontmoedigt. **TR 26-5**

De pastores die de bewuste verklaring hebben ondertekend zullen wel niet namens alle pastores en alle gelovigen spreken, maar er is duidelijk crisis. Dat is al sinds Bomers' komst en de prompte dood van zijn voorganger Th. Zwartkruis (1983) het geval, maar het is alleen maar erger geworden. Vicaris Durr, de dekens en nu de vereniging van pastores houden de schijn niet langer op: het is met die man geen doen. Zijn simplisme, rigide rechtlijnigheid, achterbaktheid harden ze niet langer.

Dat is naar voor hen, naar voor de bisschop en voor de gelovigen. Maar bovendien: in de katholieke kerk kun je de gelovigen gemakkelijk afschaffen dan de bisschop. In het Volk Gods moge iedere gedoopte kerk is pas sprake als gelovigen zich rondom hun bisschop scharen. Kennen zij zich af dan zal ook met een kleine rest van twee of drie de bisschop nog steeds de bisschop zijn. Anders gezegd: in de ogen van een rechtlijnige bisschop is niet de Haarlemse bisschopszetel pastoraal vacant, maar zijn de Haarlemse schapen bokkig en wegloperig.

Het geval-Haarlem staat zoals bekend niet op zichzelf. De bisdommen Roermond en Rotterdam vielen dit jaar plotseling echt vacant. Breda is dat nu al meer dan een jaar, maar omdat de oude Ernst nog al die tijd gedegegen op de winkel past, gaat het daar 'pastoraal prima'. In Utrecht en Den Bosch is er ook vrijing tussen bisschop en pastores of basis, maar de onrust daar wordt nu door die in Haarlem overstemd. Het bescheiden bisdom Groningen weet goed te leven met een bisschop die zich fysiek veel moet ontzien.

Drie Noordhollandse dekens zijn vorige week namens collega's hun nood gaan klagen bij de nuntius. De pauselijke vertegenwoordiger, mgr. H. Lemaître (71), dacht in Den Haag misschien een rustige laatste post te krijgen, maar zijn carrière krijgt nu toch in Nederland onverhoopt

Bisschop Bomers (3e van rechts) temidden van collega's bij de herdenking van 100 jaar Rerum Novarum in de Bossche St. Jan. FOTO MAARTEN HARTMAN

een slot met tropenjaren. Eerst moest hij als eerste nuntius sinds de oorlog „op het matje“ komen bij minister Kooijmans (euthanasiewet), daarna nam hij in Chevotgne niet zijn gesprekspartners. De rapportage van de nuntius aan Rome zal zeker reppen van de moeilijkheden, maar niet zonder te melden wat de Nederlandse bisschoppen ervan vinden. In de eerste plaats de voorzitter van de Nederlandse bisschoppenconferentie, kardinaal Simonis, en Bomers' eigen hulpbisschop, dr. J. Lescauwat. Deze laatste werd tien jaar geleden tegelijk met Bomers aangesteld voor de tweede viool. Al toen was het niet duidelijk waarom Lescauwat moest dienen onder een bisschop die sociaal, intellectueel, theologisch zijn mindere was. Nooit heeft in die jaren Lescauwat iets van onmin of onenigheid met zijn bisschop naar buiten gebracht, dat wordt van een hulpbisschop ook niet verwacht. Maar van meet af

aan vult mgr. Lescauwat zijn tijd toch liever met dingen die niets te maken hebben met het bestuur van het Haarlemse bisdom. Ferme steun voor de bisschop tegen de kritische vicarissen, dekens, pastores hoor je niet van hem. Lescauwat wekt de indruk dat ook voor hem werken met deze bisschop geen vreugde is, maar dat hij dat niemand laat merken, zeker niet in een publieke verklaring, ook niet in een uit te lekken persoonlijke brief. Misschien wel in een onderhoud met de nuntius, als die daar expliciet naar vraagt. Hulpbisschop Lescauwat, met zijn degelijke reputatie in Rome, is de Niet kardinaal Simonis. Diens positie is zelf aangetast en wordt niet sterker als de zwakke broeders worden weggelaten.

De beste kans voor een doorbraak in de vastgelopen verhoudingen is natuurlijk dat bisschop Bomers zelf opstapt. De situatie in Ethiopie is sinds zijn komst naar Nederland grondig

ten de bisschop geen heil. De Acht-meibeweging, althans voorzitter Wasser, lijkt zich in de ideologische ring van het bisschopsambt mee te laten slepen, door het omgekeerde te bepleiten. Weg met bisschoppen, we roepen zelf wel een concilie bijeen, we maken een Nederlandse kerkorde. Allemaal goed bedoeld, maar ook een doorzetten van ideologie in omgekeerde volgorde.

Stichtelijkheid

De bisschop en het heil. Te weinig wordt besef of onderstreept dat er natuurlijk miljoenen mensen zijn en zijn geweest die heel 'heil'ig waren of zijn, zonder dat zij ooit een bisschop hebben gezien, gehoord, gesproken, handje gegeven, ring gekust of wat dan ook. De geschiedenis, om te beginnen in Nederland, kent lange periodes zonder dat er in de verste verte een bisschop te bekennen was, laat staan een die zich om aller geestelijk heil bekommerde. Niet dat al die perioden nu zo uitblonken door stichtelijkheid, maar dat garanderen tien bisschoppen op een kluitje evenmin.

Alle kloosterorden zijn vanouds broedplaatsen van heil, beproefde oorden van heiligheid, met minimale plek en aandacht voor bisschoppen. Zo is de plaats van de bisschop er meer een van spiritualiteit dan van ideologie en zo kan ook een Acht-meibeweging met meer vrucht ijveren voor het goed recht van haar wat laag-kerkelijke, niet zo op purper en prelaten georiënteerde spiritualiteit dan voor afscheiding en omverwerpen van de hiërarchie.

In de kern draait het niet om de ideologie van het bisschoppelijk systeem, maar om de simpele vraag of het systeem zo werkt dat mensen er zich thuis bij kunnen voelen. Wie zich niet wél voelt bij autoritaire verhoudingen en bij uitspraken zonder redelijke argumenten, moet vooral werken aan betere verhoudingen en argumenten, maar heil en vreugde zolang zoeken ook buiten de verstikkende plekken. Oud-katholiek en anglicanen laten allang zien dat een bisschoppelijk systeem ook anders kan.

De zetel van Bomers is 'pastoraal vacant'. Verbaal een aardige nieuwigheid. Maar echt nieuw wordt het pas, als de Haarlemse pastores zoiets wel signaleren en er iets aan doen, maar ondertussen zonder ach wee en steen en been in elke hoek van hun Noordhollandse schaaftal vrolijk heil stichten.

Bisschop Bomers

Als staf van de priesteropleiding 'Willibrordhuis' van het bisdom Haarlem reageren wij op het artikel van uw verslaggever, Henk Müller, 'Bomers steunt alternatief seminarie' (18 mei). Wij hebben er behoeft aan een paar zaken recht te zetten. Dit vooral omdat de goede naam van een aantal personen ernstig gemoeid is.

1. In uw artikel staat: 'Bomers wil een man tot priester wijden die vanwege zijn homoseksueel gedrag volgens de leiding van het seminarie niet geschikt is voor het celibaat.' Dit is niet waar. Het meningsverschil, zo u wil het conflict, tussen de staf van het Willibrordhuis en bisschop Bomers gaat over het al dan niet wijden van de betreffende op dit tijdstip, nu al. De staf heeft daar zijn redenen voor, die verder niemand iets aangaan, behalve de daarbij betrokkenen.

2. Correct is, dat de vorige rector van de priesteropleiding een hooglopend conflict heeft gehad met bisschop Bomers. Maar dit conflict had niets te maken met de persoon die u noemt: de kunsthistoricus A. Bodar.

3. U spreekt in uw artikel herhaaldelijk over 'het seminarie'. Om verder misverstand te voorkomen: Het bisdom Haarlem kent tot nu toe geen seminarie. Er is een convict, het Willibrordhuis, waar priesterstudenten kunnen wonen, leven, bidden en studeren, terwijl ze het theologisch onderwijs aan de KTU of KTO (Katholieke Theologische Opvoeding) volgen. En er is een staf van vier personen, die parttime de belangen van de priester- en diaconopleiding in het bisdom Haarlem behartigen.

AMSTERDAM Rector J. Berkhout

VERVOLGD

TR 26-5

De r.-k. aartsbisschop Maurice Couvreur van de Murville van Birmingham zal worden aangeklaagd wegens nalatigheid. Volgens twee ouderparen heeft de aartsbisschop te lang getalmd met het overplaatsen van een priester die hun kinderen seksueel misbruikte. In maart werd de 53-jarige priester tot 7,5 jaar gevangenisstraf veroordeeld, nadat hij had bekend seksueel contact te hebben gehad met zeven jongens en meisjes tussen de 7 en 16 jaar. In een maandag uitgezonden tv-documentaire vertelde een van de moeders dat ze al in 1984 bij de vicaris-generaal haar beklag had gedaan over het seksueel misbruiken van haar 14-jarige zoon. (De bisschop werd gerde haar te zien.) De vicaris-generaal bevestigde haar dat zulke zaken al eerder hadden plaatsgegrepen. Het aartsbisdom zegt dat het pas in 1991 hoorde van het seksueel misbruik door de priester.

'Ramen seminaries moeten wijd open'

De huidige priesteropleidingen trekken voornamelijk nog homoseksuele mannen. Dit maakt het taboe op een discussie over seksualiteit en celibaat steeds ongeloofwaardiger, meent Th. Koster, priester en secretaris van het Werkverband van Katholieke Homopastores. Hij pleit voor het oprichten van nieuwe opleidingen.

VX
22-5
Van onze verslaggever
Henk Müller
HUISSEN

De huidige rooms-katholieke priesteropleidingen zijn moreel en spiritueel failliet. Op de seminaries en convicthen heerst een 'broeierige sfeer'. Volgens de dominicaan drs Th. Koster, priester en secretaris van het Werkverband van Katholieke Homopastores, trekken deze seminaries voornamelijk nog homoseksuele jongemannen die zich geborgen voelen in het benauwde, wereldvreemde milieu van deze opleidingen. De toeloop van homoseksuele studenten leidt ertoe dat de bisschoppen voornamelijk homoseksuele mannen wijden.

En toenemend aantal incidenten maakt volgens Koster duidelijk dat er nieuwe opleidingen moeten komen waar plaats is voor een open

discussie over celibaat en (homo-) seksualiteit. Het verplichte celibaat moet worden afgeschaft. De mannen die toch voor het celibaat kiezen, moeten daarbij pastoraal worden begeleid omdat het celibaat 'dagelijks veroverd' moet worden, aldus Koster.

Koster: 'In de Volkskrant van afgelopen dinsdag staat dat de Haarlemse bisschop Bomers een homoseksuele man tegen advies van zijn staf in juni toch tot priester zal wijden. Verder had hij hem al tot diaken gewijd. Dat is er één in een reeks incidenten.'

Hij wijst erop dat ook de leiding van het aartsbisdom Utrecht en het bisdom Haarlem een aantal studenten uit hun opleidingen hebben verwijderd omdat zij seksuele betrekkingen met elkaar onderhielden. Op de priesteropleiding Roduc van het bisdom Roermond bleek de vice-rector een relatie te hebben met een van zijn studenten. De 'onduidelijke rol die geruchten rond homoseksuele betrekkingen speelden bij het plotselinge aftreden van de Rotterdamse bisschop Bär', plaatst Koster ook in dit kader.

De secretaris van het werkverband stelt 'met zorg' vast 'hoe momenteel door een aantal bisschoppen de hand wordt gelicht met de

kwaliteitseisen die het ambt stelt'. Koster: 'Als je maar niet gehuwd bent, een man en onderdanig dan is dat al bijna voldoende om tot priester te worden gewijd. Op die manier schep je een klimaat waarin steeds opnieuw mensen het slachtoffer zullen worden, waarin schandalen zich aaneenrijgen, chantage moge-

voltooiing van hun studie in de praktijk weinig aan de opleiding te hebben. Deze seminaries hadden echter wel een behoorlijk intellectueel niveau, en ook kwam daar tenminste de vraag nog wel eens ter tafel of het celibaat wel zo geschikt was voor de seminarist, aldus Koster, die als begeleider de novicen in het klooster er nadrukkelijk op wijst dat het celibaat een 'genade maar ook een zware opgave' kan zijn.

De huidige opleidingen à la Roduc ontheten dat intellectuele niveau, zegt de dominicaan, en ook de pastorale begeleiding laat in vergelijking met vroeger alles te wensen over. Over seksualiteit, laat staan homoseksualiteit, kan niet worden gesproken. De opleidingen van Gijzen en Ter Schure hebben nooit lering getrokken uit de ervaringen van voormalige seminaries. Bisschoppen als Bomers en Ter Schure gaan helemaal niet na of hun nieuwe priesters het celibaat aankunnen. Integendeel, ze zien vrijwel alles door de vingers om maar aan nieuwe priesters te komen, aldus Koster.

De secretaris van het werkverband, waarbij honderd pastores zijn aangesloten, onderstreept dat een homoseksuele geaardheid een 'gezonde beleving' van het celibaat

'bepaald niet in de weg staat'. Maar hij kent voldoende voorbeelden van homoseksuele mannen die hun seksualiteit verdringen of in het verborgen belevden om voor de priesterwijding in aanmerking te komen.

Zulke pastores schaden niet alleen zichzelf, maar ook de kerk, aldus Koster. Kerkelijke leiders die hiervoor hun ogen sluiten en door hun wijze van selecteren en wijden mensen stimuleren hun seksualiteit te ontkennen, te verdringen of verborgen te houden, laden daarmee een zware verantwoordelijkheid op zich, zegt hij.

Koster: 'Er is sprake van een obsessie rond homoseksualiteit op de convicthen en seminaries. Ik vind dat dat doorbroken moet worden. Het priesterlijk ambt is niet de particuliere zorg van bisschoppen. Ik roep daarom Diocesane Pastorale Raden op hun bisschoppen en de mensen die verantwoordelijk zijn voor de ambtsopleiding, kritisch te onderwerpen en ze ook kritisch te volgen.'

'Alleen zo zul je in de toekomst serieus te nemen priesters krijgen, die hebben nagedacht over hun manier van leven en die vrijwillig en weloverwogen voor het celibaat hebben gekozen. Daar is openheid en moed voor nodig. De ramen van de seminaries moeten wijd open.'

Bisschoppen wijden voornamelijk nog homo's tot priester'

lijk is en de kerk verder aan geloofwaardigheid zal inboeten'

Koster benadrukt dat het priesterchap een zwaar ambt is. Vroeger werkten er meerdere priesters in een parochie. Door het huidige tekort staan pastores er helemaal alleen voor. Ook zijn de huidige seminaristen nog minder toegerust voor hun ambt dan vroeger. De studenten van de vroegere seminaries bleken na

Priester wil voor bruid desnoods naar de rechter

Het was niet een klein beetje schrikken voor de parochianen van het Vlaamse Tiel. Priester Norbert Bethune kondigde tijdens zijn zondagspreek in de St Pauluskerk aan dat hij in juni zal trouwen. Niet echt uitzonderlijk natuurlijk, er zijn in België honderden priesters uit de kerk gestapt om in het huwelijk te treden. Maar Norbert Bethune wenst zijn priesterkleed niet uit te trekken. Hij kiest voor 'het getrouwd priesterchap'.

Norbert Bethune verklaarde al jaren een verhouding te hebben met zijn toekomstige bruid. Volgens hem was zijn bisschop daarvan zelfs op de hoogte, maar die ontkent dat hij oogluikend priesterrelaties zou toestaan.

Terwijl in de andere kerken van het bisdom een herderlijke brief werd voorgelezen waarin bisschop Vangheluwe het ongehuwde leven van priesters verdedigde, viel de voormalige ziekenhuispastor Bethune scherp uit. Hij noemde het celibaat 'in strijd met de rechten van de mens', 'een onrecht' en zelfs 'een zonde'. 'Aan een onrechtvaardige wet wil ik niet gehoorzamen', klinkt het in zijn homilie.

De nieuwsdienst van de commerciële televisie-

zender VTM was blijkbaar op de hoogte van Bethunes plannen, en stond met een camera-ploeg aan de kerkdeur om te vragen naar de reacties van de gelovigen. 'Ze moeten priesters daarin vrij laten', meende een vrouw, maar een man zei: 'Ik hoop dat dit zijn laatste mis is geweest.'

Bisschop Vangheluwe moet dat gezien hebben, want nog geen half uur na de journalistenzending hing hij bij Bethune aan de lijn. De dissidente priester werd meteen de bevoegdheid ontnomen nog voor te gaan in de eucharistie en andere sacramenten toe te dienen. 'De Kerk drijft zijn duivels uit, zoals in de twaalfde eeuw', reageerde de priester schamper. Tegelijk kondigde hij aan voortaan elke eerste zondag van de maand thuis de mis te lezen: 'Als het niet meer in een kerk mag, houden we elders vieringen. De plaats waar dat gebeurt is bijkomstig.'

Norbert Bethune wil zijn actie doorzetten, desnoods tot voor het Hof van de Rechten van de Mens in Straatsburg: 'De grondwet zegt dat iedere Belg het recht heeft te trouwen. De kerkelijke wetgever stelt zich daarboven: ondemocratisch kan het niet.'

André Grosemans

Meerderheid priesters wenst vertrek Bomers

VX
25-5
Van onze verslaggever
AMSTERDAM

Een meerderheid van de priesters en pastoraal werkers vraagt om het vertrek van bisschop Bomers van Haarlem. De leden van de Vereniging van Pastoraal Werkenden (VPW) hebben maandag unaniem een aanklacht vastgesteld tegen de wijze waarop Bomers de rooms-katholieken in zijn bisdom zou ontmoedigen en frustreren.

De bisschop heeft in de tien jaar in Haarlem bewezen ongeschikt te zijn voor zijn functie, stelt de vereniging, waarbij 170 van de 251 priesters en bijna alle 66 pastoraal werkers in het bisdom zijn aangesloten. 'Wij beschouwen daarom, pastoraal gezien, de bisschopszetel van Haarlem als vacant', aldus de priesters en pastoraal werkers.

De verklaring van de jaarvergadering van de vereniging laat zich lezen als een lange aanklacht tegen Bomers. Hij wordt afgeschilderd als een dwingeland die zich niets aantrekt van zijn naaste medewerkers en de priesters en pastoraal werkers in het bisdom.

'Wij schamen ons', schrijft de ver-

eniging, 'dat hij zijn persoonlijke opstelling maakt tot enige maat voor allen, waardoor hij als bisschop gelovigen niet kan verbinden maar tegenover elkaar polariseert, en eenzijdig ruimte schept voor reactionaire groepen en hun activiteiten.'

Met zijn opstelling heeft Bomers zich geïsoleerd van medewerkers en gelovigen in het bisdom, vinden de priesters en pastoraal werkers. 'Echte communicatie en samenwerking met hem is onmogelijk. Integere beleidsmedewerkers worden aangetaal in hun geweten, hun gezondheid en hun arbeidsvreugde.'

VPW-voorzitter M. Fiederiks erkent dat de priesters en pastoraal werkers Bomers niet kunnen dwingen tot aftreden. 'We zijn niet bij machte een bisschop aan te stellen of af te zetten. Zo democratisch is de rooms-katholieke kerk helaas niet. Onze verklaring moet meer worden gezien als steun voor allen die door het handelen van de bisschop gefrustreerd en ontmoedigd zijn geraakt.'

Bisschop Bomers is bijna tien jaar bisschop van Haarlem. Hij was niet voor commentaar bereikbaar.

PEDO-ROOMS

Lead Us Not Into Temptation.
Catholic Priests and the Sexual Abuse
of Children

door Jason Berry
407 blz., Doubleday 1992, f 52,-
ISBN 0 385 42436 1

De afgelopen acht jaar zijn in de Verenigde Staten vierhonderd katholieke priesters beschuldigd van ontucht met kinderen. Ruim vierhonderd miljoen dollar was de kerk kwijt aan proceskosten, smartegeld maar vooral aan onderhandse schikkingen. Er zal onder de gelovigen flink gecollecteerd moeten worden, want als het zo doorgaat zal de schadepost door pedofilie in de Noord Amerikaanse kerkprovincie nog ver voor het einde van deze eeuw de miljard dollar zijn gepasseerd. Dit schrijft de Amerikaanse onderzoeksjournalist Jason Berry in zijn *Lead Us Not Into Temptation: Catholic Priests and the Abuse of Children*, een boek dat bij katholiek Amerika als een bom is ingeslagen.

Berry is zelf rooms-katholiek en raakte een paar jaar geleden

geïnteresseerd in een schijnbaar op zichzelf staand geval van pedofilie in een parochie dicht bij hem in de buurt. Hij ging op onderzoek uit en trok vervolgens tot zijn eigen ontzetting een gigantische beerput open van perversie en toedekking. Het betrof vooral 'klassieke' gevallen van pederastie: genitale betrekkingen tussen prille tienerjongens (meestal een misdienaar of een koorknaap) en hun oudere geestelijke leermeesters. Pedofilie komt bij de beste religies voor, maar wat het bij het katholicisme zo walgelijk en schandelijk maakt, is dat de kerkelijke leiders tot in Rome aan toe het oogluikend gedogen en het zoveel mogelijk in de doofpot pogen te stoppen, aldus Berry. Het patroon is steeds hetzelfde. Telkens wanneer er een zaak aan het daglicht treedt, wordt naarstig getracht het geruisloos in der minne te schikken, waarbij het slachtoffer en de ouders de nodige intimidatie van de kant van de kerkelijke autoriteiten over zich heen krijgen. Voor alles moet de kerk immers voor negatieve publiciteit behoed worden. De beschuldigde priester wordt in de regel na een verlossende biecht en een korte 'medicinale behandeling', naar een nieuwe parochie uitgezonden. Dit met de statistische zekerheid dat twee van de drie weer in hun oude zonden vervallen. Er is crisis in de katholieke kerk, en misschien wel de ergste sinds de reformatie. Volgens Berry is die crisis vooral te wijten aan het hardnekkig vasthouden aan het celibaat, dat in de elfde eeuw vooral vanuit de praktische overweging was ingesteld om versnippering van het kerkelijk bezit tegen te gaan. Het celibaat wakkert pedofilie niet meer aan dan bijvoor-

beeld het huwelijk incest, stelt Berry voor de duidelijkheid. Wel is het zo dat het celibaat van oudsher fungeert als een veilige en een sociaal aanvaardbare schuilplaats voor mensen die hopeloos in de knoop liggen met hun eigen seksualiteit.

Het is wellicht mede daarom dat ook homoseksualiteit onder de clerus relatief veel voorkomt. Recente ramingen spreken van twintig tot veertig procent. Als we Berry mogen geloven, zijn de huidige seminaria in Amerika dampende broeinesten van promiscue homoseksualiteit. Een verplichte Aids-test behoort dan ook bij vrijwel alle seminaria tot de toelatingsprocedure. Overigens, zo stelt Berry weer voor het goede begrip, heeft homoseksualiteit even weinig of even veel te maken met pedofilie als heteroseksualiteit dat heeft. Naar zijn eigen inschatting zou twee tot vier procent van de priesters uitgesproken pedofiele neigingen hebben. Uitermate hypocriet is het, zo meent de auteur, dat priesters die actief de heteroseksualiteit belijden, terstond uit het ambt worden gezet, terwijl het bedrijven van homoseksualiteit en pedofilie zo niet aangemoedigd dan toch oogluikend wordt toegestaan. Door afschaffing van het celibaat zouden mensen met een 'normaler' seksueel gedragspatroon ook een kans krijgen in de kerk, en dat zou de stabiliteit en de morele geloofwaardigheid van de kerk alleen maar ten goede komen, aldus Berry. De teneur van zijn boek luidt dat hoe dan ook het katholicisme de crisis wel zal overleven, en dat ondanks - en dus zeker niet dank zij - de huidige kerkleiding.

Thomas J. K. M. Bersee

Geëmotioneerd kijken naar het schitterende jongenskoor

Koorknepen met onbedorven stemgeluid figureren in een film die volgens de makers een taboe moet gaan doorbreken. Geen acteurs, maar de echte knepen van het Noordhollands Jongenskoor - vermaard om hun oorspronkelijke vertolkingen van Bach-composities - vertonen hun zangkunst in een film over pedofilie.

Producent Lagestee Film uit Amsterdam zegt toestemming te hebben gekregen voor de opnames van dirigent H. Timmerman. Het koorbestuur voelt zich echter 'belazerd'. 'In november kregen we twee velleltjes informatie toegestuurd. Alleen in de laatste vier regels stond iets over pedofilie', zegt bestuurslid S. Molenaar.

Zeven jaar geleden kreeg het Noordhollands Jongenskoor een erfenis van ongeveer twee ton van een bekende liefhebber. De man overleed thuis, in zijn stoel. In zijn borstzak zat een programmaboekje van een concert dat het koor twee jaar eerder had gegeven. De man

was van die uitvoering bijzonder onder de indruk geraakt. **VK 6-5**

De documentairemaker zag in het legaat dat de man aan het koor achterliet, aanleiding om een film te maken. Volgens woordvoester I. Hogendijk van Lagestee Film is dat logisch. 'Pedofielen raken geëmotioneerd door de schitterende muziek van het jongenskoor. Soms zozeer, dat iemand z'n hele vermogen aan het koor nalaat.'

Op 30 oktober vorig jaar draaiden de camera's tijdens een optreden in de Sint Bavo in Haarlem. 'We hebben opnames gemaakt van het koor en vooral van pedofielen in het publiek', zegt de woordvoester. 'Het gaat om drie mannen die naar de jongens kijken. Met deze mannen hebben we ook interviews gemaakt.'

'Er wordt op geen enkele manier gesuggereerd dat de koorknepen bij pedofilie zijn betrokken. Het gaat om de persoonlijke ervaringen van de hoofdrolspelers', zegt Hogendijk. Omdat de mannen vaker in

beeld komen dan het koor, heeft een aantal bestuursleden de publiciteit gezocht.

'We zijn er niet over ingelicht dat het thema van de film pedofilie is', zegt bestuurder Molenaar. Hij vindt het dubieus dat de overleden koorliefhebber pedofiele praktijken wordt toegedicht. 'Dat maak je toch nergens uit op? Er bestaan geen papieren waarop staat dat de man pedofiel was.' Volgens Hogendijk echter heeft dirigent Timmerman zijn toestemming gegeven. 'Hij heeft de scenario's gelezen. Ik vraag me af waarom het bestuur een probleem van de film maakt. Pedofilie is kennelijk nog steeds een taboe. Daar willen we met deze film iets aan veranderen.'

Lagestee Film en het Noordhollands Jongenskoor gaan begin volgende week met elkaar praten. Hogendijk: 'Er zijn over en weer veel misverstanden gerezen. Voordat de zaak helemaal uit de hand loopt, moeten we eerst maar eens goed naar elkaar luisteren.' **Theo Brand**

Uitstel van gesprek NCRV en jongenskoor over pedofiliefilm

Van onze verslaggever

ALKMAAR - Het aangekondigde gesprek tussen het bestuur van het Noordhollands Jongenskoor, de NCRV en programmamaker Lagestee van een documentaire over pedofilie is uitgesteld. De partijen zouden afgelopen vrijdag met elkaar om tafel zitten. Het koor wil met het onderhoud voorkomen dat er televisiebeelden van de zangers worden uitgezonden.

Bij het gezelschap zingen enkele tientallen zangers tussen de acht en veertig jaar uit de regio Alkmaar. Dirigent Hendrik Timmerman van het koor meent dat hij door de makers van de documentaire om de tuin is geleid. Volgens hem is de zangers voorgehouden dat het

een programma rond het koor zou worden. Het thema pedofilie zou zijn verzwegen.

De NCRV en producent Lagestee benadrukken echter dat Timmerman met van alles op de hoogte was en zelfs het script tevoren heeft ingezien. Toch is de dirigent zeker van zijn zaak: 'Dit kan echt niet. Desnoods maken we er juridisch werk van. Als dit voor de rechter wordt uitgevochten, komt het nooit tot een uitzending.'

Een woordvoester van de NCRV noemt de reden tot uitstel van het gesprek 'slechts een agendakwestie'. Ze onderstreept dat het aangekondigde onderhoud duidelijk moet maken of de documentaire wordt uitgezonden. Timmerman meldt dat het gesprek nog deze week plaatsvindt.

TAZ 15.05.93

Schweden: Gericht muß Kinderpornographie verkaufen

„Ich mußte fast kotzen!“

Stockholm (faz) - Das Stockholmer Amtsgericht ist zum Pornoladen geworden. JedeR kann dort ohne weitere Begründung mit Kindern gedrehte Pornofilme bestellen und erhält sie zum Selbstkostenpreis von 500 Kronen (ca. 110 DM) zugesandt. Diese seltsame Folge des schwedischen „Öffentlichkeitsprinzips“ - jede „öffentliche Handlung“, jeder Brief, jeder Film, der Gegenstand von Verwaltungs-, Regierungs- oder Gerichtsvorgängen ist, kann in Schweden

grundsätzlich von jedem Bürger eingesehen werden - wurde vom Oberlandesgericht in Stockholm jetzt ausdrücklich bestätigt.

Die Filme mit den zu Pornoaufnahmen mißbrauchten Kindern - Polizeiinspektor Lars Lundin: „Ich arbeite seit 1985 mit solchen Sachen, es ist das Schlimmste und Perverseste, was ich bisher gesehen habe, ich mußte fast kotzen“ - sind Beweismittel in einem Prozeß gegen eine Gruppe von Pornofilmherstellern und -händlern. Das Amtsgericht hatte vor einigen Wochen erste Anfragen von InteressentInnen, die sich auf das Öffentlichkeitsprinzip beriefen, abgelehnt: dieses Prinzip dürfe nicht dazu führen, daß das Gericht auch noch zur weiteren Verbreitung des illegalen Schundes beitrage. Außerdem werde damit die Persönlichkeit der mißbrauchten Kinder noch zusätzlich verletzt. Die höhere Instanz sah es anders: es gebe nur eine einzige Einschränkung des Öffentlichkeitsprinzips, nämlich der Schutz von Staatsgeheimnissen. Das Persönlichkeitsrecht der zu Pornoaufnahmen mißbrauchten Kinder wurde ausdrücklich dem Öffentlichkeitsprinzip untergeordnet. Die illegalen Pornofilme müssen jetzt vom Amtsgericht zum Selbstkostenpreis und damit zu einem Preis, der

vielfach unter dem ehemaligen Ladenpreis liegt, geliefert werden. Der Justizkanzler als Vertreter der Regierung kann den Beschluß des Oberlandesgerichts nicht kritisieren: „Es ist unbefriedigend, aber entspricht ganz eindeutig der herrschenden Rechtslage.“ Ingemar Korfutsen, einer der Richter des Obersten Gerichts, gestand öffentlich: „Ich mußte gegen meine Meinung entscheiden, aber das Gesetz läßt keine andere Möglichkeit zu.“

„Öffentlich“ sind die Filme nur, so lange sie als Beweismittel in dem laufenden Prozeß dienen. Kommt es zu einer Verurteilung und zum allgemein erwarteten Urteilspruch, daß die Filme eingezogen und vernichtet werden müssen, steht dem das „Öffentlichkeitsprinzip“ nicht mehr entgegen. Eine der in den Prozeß verwickelten Pornofirmen hat deshalb selbst die Überlassung von Kopien beantragt: damit könnten die Filme unabhängig vom Prozeßausgang illegal in Schweden und im Ausland weiterverkauft werden.

Die Regierung bastelt jetzt an einer Eilvorlage für den Reichstag, um noch vor der Sommerpause das Gesetz zu ändern. Wenn es nach Justizministerin Gun Hellsvik geht, soll dann gleich der bloße Besitz von Kinder pornos verboten werden. **Reinhard Wolff**

De rechtbank in Stockholm staat op het punt om uit te groeien tot het grootste, en bovendien enige legale distributiecentrum van kinderporno in Zweden. Ook zit het er nog wel in dat de rechtbank de enige plaats in het hele land wordt waar kinderporno legaal kan worden bekeken.

Die eigenaardige positie heeft de rechtbank te danken aan de arrestatie van twee pornografen in de zomer van vorig jaar. De twee mannen hadden een hele serie videobanden met kinderporno in hun bezit, die grotendeels door de twee zelf zijn vervaardigd. Een van de twee mannen werd afgelopen donderdag op grond van onder meer deze videobanden veroordeeld wegens seksueel misbruik van kinderen.

Maar het was vooral het dossier met bewijsmateriaal dat de afgelopen weken tot grote opwindung, soms ook letterlijk, leidde. De Zweden hebben een zeer vergaande wet op de openbaarheid van bestuur. Elke burger heeft toegang tot alle officiële overheidsdocumenten, en dat geldt ook voor bewijsmateriaal bij een strafzaak. Alleen als de staatsveiligheid of de persoonlijke integriteit van individuen in het geding is, kan een uitzondering worden gemaakt. Voor kinderporno schijnt geen van beide bepalingen van toepassing te zijn.

Langzaam maar zeker kwamen de aanvragen binnen. Eerst van journalisten. Maar toen het publiek er lucht van kreeg, kwam er een ware stormloop los. Er kwamen

honderden aanvragen voor het toezenden van een kopie van de videobanden binnen, verkrijgbaar tegen kostprijs, en tientallen mensen kwamen bij de rechtbank inzage van het dossier eisen. De Zweedse televisie toonde belangstellenden voor de deur van de rechtbank die zich verscholen achter hun akten-tas, maar zich van daarachter wel beriepen op hun burgerrechten.

De Zweden zitten zeer in hun maag met de hele zaak. Weliswaar is er een noodwetje onderweg dat volgende week in het parlement wordt behandeld, maar het is nog lang niet zeker dat dat met terugwerkende kracht zal gelden. De rechtbank doet zijn best om de zaak te traineren, maar dat is een methode die Zweden van nature slecht af gaat. De kopieën zijn nog niet verspreid met een verwijzing naar de naderende wetswijziging. En inzage wordt niet meer gegeven 'omdat dat geen prioriteit heeft'.

Bovendien dreigt er al een politieke strijd om het noodwetje. De regering wil een uitzonderingsbepaling voor niets anders dan kinderporno, maar het parlement, meestal toch bijzonder volgzzaam, wil ook afbeeldingen van seksueel geweld of ander excessief geweld tegen kinderen of dieren onder de uitzonderingsbepaling hebben.

Inmiddels hebben enkele Zweden die niet met hun rechten willen laten sollen de rechter ingeschakeld. Zij eisen hun recht op inzage van de kinderporno op.

Zweden eisen kinderporno bij rechtbank

Gerard Reijn

EXP 04.04.93

Kinder pornos: Kölner (41) festgenommen

exp Köln - Festgenommen wurde ein 41jähriger Kölner, der Pornofotos mit Kindern angefertigt hat. Bei seiner Festnahme hatte er mehrere solcher Bilder bei sich. Im Polizeiverhör gestand er, die Fotos in seiner Wohnung mit den Töchtern (7, 11) seiner Bekannten aufgenommen zu haben. Gegen den Mann wird jetzt wegen sexuellen Mißbrauchs von Kindern ermittelt.

EXP 14.05.93

Kinder pornos: Täter entlarvt

exp Köln - Aufmerksame Fotolaboranten entlarvten einen Kinderschänder! Die Mitarbeiter eines Filmentwicklungslabors sahen die Bilder und informierten sofort die Polizei, die die Filme beschlagnahmte. Bei der Durchsuchung der

Wohnung des Täters fand die Kriminalpolizei weitere Fotos und Videobänder. Opfer sind Mädchen zwischen zwei und elf Jahren. Der 37jährige Täter ist bereits einschlägig in Erscheinung getreten. Er wurde gestern dem Haftrichter vorgeführt.

VK 29/5/93

STA 14.05.93

Onderzoek verantwoordelijkheid VTM-uitzending pedofilie start

BRUSSEL — Omdat de identiteit van de jonge slachtoffers van een pedofiel onvoldoende beschermd was in het VTM-uidingsprogramma „Telefacts” van dinsdag 12 maart 1991, stonden gisteren de toenmalige verantwoordelijke van „Telefacts”, Daniël Buyle, de maker van het programma, free-lance journalist Martin Coenen en directeur-generaal Leo Neels van de VTM voor de korrektonale rechtbank. De drie beschuldigen trachten gisteren met alle middelen om de verantwoordelijkheid van zich af te schuiven.

In 1990 vonden werknemers in het Sint-Jozefziekenhuis in Vilvoorde twee obscene videofilms. Ze herkenden een kollega die opnamen had gemaakt van zijn seksuele omgang met jongetjes. Zij poogden tevergeefs de pedofiel te chanteren. De pedofiel werd aangehouden en veroordeeld tot vijf jaar gevangenisstraf. De twee afpersers werden in januari '92 veroordeeld. Na de mislukte poging tot chantage slaagden ze erin de cassetten door te spelen aan de VTM.

Daniël Buyle verklaarde dat geen sensatie zocht, maar eerlijke informatie wilde bieden „over een gegeven dat in een maatschappelijke discussie moet kunnen worden gebracht”. Hij beweerde dat hij van bij de voorbereidingen van de pedofilie-uitzending nauw contact hield met Leo Neels, directeur-generaal van de VTM én erkend specialist in media-recht.

Neels bevestigde dat. Hij getuigde over een vergadering met de rijkswachtcommandant van Vilvoorde. „We gooiden het op een akkoord met de rijkswacht. We wilden de cassetten overhandigen, maar eerst moest onze uitzending er komen. We bespraken aan welke vereisten het programma moest beantwoorden. Ik heb tegen Buyle duidelijk gezegd dat er weinig beelden mochten worden getoond en zeker geen bewegende beelden, en dat de slachtoffers van het delict volledig onherkenbaar moesten worden gemaakt”.

Volgens Neels hielden Buyle en de maker van de reportage, Martin Coenen, zich niet aan die afspraken. Buyle beweert dat Neels het programma vooraf zag. Neels ontkent dat. Buyle en Coenen beweerden gisteren dat Leo Neels hen daags na de uitzending feliciteerde. Pas dagen later — na de vernietigende kritieken in de kranten — zou „Neels een bocht van 180 graden hebben gemaakt”, aldus Daniël Buyle.

Neels liet weten dat hij bedrijfsleider was bij de VTM en zeker geen hoofd van de redactie. Hij zou niet verantwoordelijk kunnen worden gehouden voor de inhoud van een nieuws- of uiddingsprogramma. Buyle vecht die stelling aan. Volgens hem gedroeg Neels zich als waarnemend hoofd van de redactie (ter herinnering: Jan Schodts was even voordien opgestapt als chef-nieuwsdienst en een driemanschap nam de zaken waar en rapporteerde aan Neels).

Buyle verwees voor zijn stelling naar de voorbereidende vergaderingen en naar de instructies die hij van Neels kreeg voor het maken van de pedofilie-uitzending. De rechtbank zal pogen vóór de gerechtelijke vakantie uitspraak te doen. (PVM)

Telefacts-uitzending over pedofilie voor Brusselse rechter VTM-directeur-generaal Neels: "Ik zag ze niet op voorhand"

GVA 14.05.93

Van onze redacteur

Voor de Brusselse correctionele rechtbank startte woensdag een uitzonderlijk proces tegen Leo Neels, directeur-generaal van VTM, Daniël Buyle, ex-eindredacteur van het uiddingsmagazine Telefacts en Martin Coenen, free lance-journalist. Ze worden verantwoordelijk geacht voor een uitzending over pedofilie op 12 maart 1991.

In dit omstreden programma werd een nachtportier van een Vilvoords ziekenhuis getoond in allerlei pedofiele standjes met jongens tussen 12 en 16 jaar. Buyle zei dat Neels de band vlak voor de uitzending zag en hem zelfs de volgende dag feliciteerde met zijn sobere aanpak, maar Neels ontkent dat. Buyle bleef er bij dat de uitzending journalistiek verantwoord was en geen sensatie beoogde, maar het taboebeladen vraagstuk van de pedofilie maatschappelijk wilde aanpakten.

Het proces is het laatste deel van een drieluik. De pedofiel zelf kreeg op 16 oktober 1991 5 jaar cel. De man had zijn eigen opnamen op video opgenomen en die cassettes waren toevallig in han-

den gekomen van twee personen, die hem hiermee tot 2 miljoen frank wilden afpersen. Toen dat niet lukte, contacteerden ze Daniël Buyle in de hoop dat VTM de cassettes zou uitzenden. De twee afpersers kregen op 29 januari 1992 zes maanden voorwaardelijk en 60.000 fr. boete. Omdat de slachtoffers, ondanks zwarte balkjes over hun ogen, toch nog herkenbaar waren op tv, stelde een van de ouders van twee verkrachte slachtoffers zich burgerlijke partij op grond van artikel 378 bis van het strafwetboek, dat door de wet van 4 juli 1989 werd ingevoerd. Wie de identiteit van verkrachte minderjarige slachtoffers op een of andere wijze bekend maakt kan twee maanden tot twee jaar gevangenisstraf krijgen én een boete van 30.000 tot 300.000 fr.

Woensdag ging rechter Paul-Félix Vernimmen alvast de uitzending bekijken om daarna de beklagden te ondervragen. Daniël Buyle zei dat hij van in het begin over dit programma met directeur-generaal Leo Neels had gesproken. „Ik contacteerde hem niet alleen als baas, maar ook als juridisch adviseur. Deze mediadeskundige heeft mij op geen enkel ogenblik over het nieuwe wetsartikel 378 bis gesproken, anders waren de beelden niet uitgezonden. Ik wist van deze wet niets af”, zo zei Buyle.

„Neels was plaatsvervangend hoofdredacteur-directeur informatie omdat Jan Schodts nog niet was vervangen. Neels verdedigde trouwens de belangen van de redactie in het directiecomité

van VTM. Op 3 maart was er een vergadering met een adjudant van de rijkswacht. Daar werd afgesproken dat VTM sommige beelden zo zakelijk mogelijk zou brengen. Zowel stilstaande als bewegende beelden uit de cassettes mochten op antenne. Dader en slachtoffers moesten onherkenbaar worden gemaakt. Ik leefde dat na en drong er zelfs op aan dat de balkjes op de ogen groter zouden worden gemaakt”.

Felicities

Buyle zei dat hij later van een regisseur vernam dat Neels de definitieve band van de uitzending op voorhand was gaan bekijken. „Neels feliciteerde mij de dag na de uitzending. Hij zei dat ze sober, zakelijk en sec was gemaakt. Toen hij nattigheid voelde na de kritiek in de pers, veranderde hij het geweer van schouder. Maar hij wist van alles af: ik ga toch niet met mijn kop tegen de muur lopen zonder gedekt te zijn”.

Voor Buyle waren de slachtoffers onherkenbaar. „Misschien zouden ze nog onherkenbaarder gemaakt kunnen worden, maar

het volstond. Voor mij blijft dit een evenwichtige uitzending. Wij wilden geen goedkope sensatie en hadden geen drift naar kijkcijfers, maar handelden uit journalistieke verantwoordelijkheidszin. Psychiaters drongen mee aan op de uitzending van deze schokkende beelden. Andere slachtoffers van pedofilie werden erdoor geholpen”.

Martin Coenen zei dat hij de uitzending maakte én monteerde. Hij deed alles in opdracht van en in overleg met Buyle en dacht dat Neels van alles afwist. „Mij werd niet gezegd dat ik geen bewegende beelden mocht gebruiken. De dag na de uitzending liep ik Neels tegen het lijf, hij zei mij dat ze sober en correct was gehouden”.

Directeur-generaal Leo Neels weerlegde een en ander. „Op VTM is de redactie wettelijk gezien onafhankelijk. Ik kon daar niet ingrijpen. In die periode berustte de redactionele verantwoordelijkheid bij een driemanschap (Buyle-Feyaerts-Simons), ik verdedigde hun belangen in het directiecomité, maar dat betrof uitsluitend aanwervingen en logistieke problemen, niet inhoudelijke redactionele items. Ik zag de twee tapes van de pedofiel samen met Buyle en de rijkswachtadjutant. Ik gaf Buyle opdracht, zo weinig mogelijk beel-

den uit te zenden, geen bewegende beelden te gebruiken én niemand herkenbaar te brengen. Dat was mijn mening als jurist. Ik ging er van uit dat Buyle mijn instructies zou opvolgen en stelde bij de uitzending vast dat dit niet zo was geweest. De tape van de uitzending zelf zag ik niet vooraf. De stelling van Buyle is nonsens. Hij heeft trouwens verschillende versies. Eerst zou hij mij de definitieve band die op antenne ging komen, gegeven hebben, daarna zou ik die band tijdens zijn afwezigheid gaan bekijken zijn. Dat is niet zo. Ik feliciteerde hem ook niet. Toen de hele pers de donderdag nadien over de uitzending viel, verdedigde ik VTM naar buiten uit. Dat is mijn baan. Vrijdag maakte ik echter een interne nota, waarin ik Buyle op zijn fouten wees. Het is nog nooit voorgekomen dat ik bij de VTM-redactie tussenbeide kwam rond een of ander inhoudelijk item, want dat mag niet van het kabeldecreet”, aldus nog Neels.

Buyle repliceerde nog dat Neels hem niet alleen juridisch advies gaf, maar zelfs suggereerde om de directeur van het ziekenhuis te interviewen, zogenaamd voor een reportage over ziekenhuizen. Volgende woensdag gaan de debatten voort.

Tandarts let te weinig op kindermishandeling

voor Maria Hendriks
VK (f-3)

EEN tandarts had als patiënt een twaalfjarig jongetje, dat twee voortanden miste. Later bleek dit ook het geval te zijn bij zijn zusje en jongere broertje. Was hier sprake van een familie waarbij de voortanden niet waren aangelegd? Toen bij het meisje echter opnieuw een tand verdween, vroeg de tandarts door en bleken de ouders het trekken van tanden als strafmiddel te hanteren.

Dit extreme verhaal, gepubliceerd in het Britse tijdschrift voor tandheelkunde, was voor de Amsterdamse hoogleraar sociale tandheelkunde M. Eyckman aanleiding zich af te vragen of tandartsen een

Tandartsen zien al deze verschijnselen min of meer regelmatig, maar slechts een op de drie à vijf keer denken ze daarbij aan kindermishandeling. Nog minder tandartsen (14 procent) hebben wel eens kindermishandeling vastgesteld; minder dan de helft van die groep (6 procent) heeft daarvan werk gemaakt.

Een lage score, vinden de onderzoekers, want tandartsen verkeren in een gunstige positie om lichamelijke mishandeling vast te stellen. In de helft van het aantal gevallen worden hals en hoofd getroffen, lichaamsdelen waarop tandartsen goed zicht hebben.

Tandartsen melden kindermishandeling nauwelijks omdat ze doodsbang zijn dat ten onrechte te

Tandartsen melden maar hoogst zelden gevallen van kindermishandeling. Toch moeten ze de symptomen ervan regelmatig zien, want juist hoofd en hals vangen veel klappen op. De tandartsen blijken echter bang om daarover te beginnen, zo ze al een vermoeden hebben. Want hoe bewijst je dat die verkleurde tand niet het gevolg is van een sportongelukje?

doen en omdat ze vaak niet weten of de dingen die ze zien, het gevolg zijn van een mishandeling of van een ongeluk. De onderzoekers vinden dan ook dat de kennis van de tandartsen op dit gebied groter moet worden en dat het onderwerp vaste prik moet worden bij bijvoorbeeld kindertandheelkunde.

De resultaten van het onderzoek worden binnenkort gepubliceerd in het *Tijdschrift voor Tandheelkunde*. Het artikel meldt niet hoe tandartsen straks kunnen onderscheiden of een tand verkleurd is door een ongelukkige klap met een hockeystick of dat er moedwillig op is geslagen. Tandartsen die echt werk willen maken van hun signalerende functie, kunnen een toelich-

tend protocol opvragen bij ACTA. Daarin staat dat de tandarts eerst het gedrag en uiterlijk van het kind en de ouders moet observeren. Verder wordt er ook naar hoofd, gezicht, nek, keel en mond van de patiënt en inspecteert hij het gebit. Als hij letsel aantreft, moet hij kind en ouder naar een verklaring vragen.

Het protocol geeft ook uitleg over de letsels. Blauwe plekken die ontstaan door vallen, doen zich vrijwel altijd voor op plekken die hard zijn, zoals de knie en het scheenbeen. Blauwe plekken op weke delen daarentegen zijn verdacht.

G. ter Horst, psychologe bij het ACTA en een van de onderzoekers, is niet bang dat een grotere alert-

heid van tandartsen zal leiden tot valse meldingen. Ze verwacht niet dat de tandartsen straks massaal bij de vertrouwensartsen op de stoep zullen staan. 'Nu zijn er juist te weinig meldingen. De tandartsen zijn erg voorzichtig.'

Van de meldingen van kindermishandeling bij de vertrouwensartsen komt 20 procent van huis- en schoolartsen, ziekenhuizen en consultatiebureaus. Het aantal meldingen door tandartsen is zo gering, dat het cijfer niet wordt genoemd in het jaarverslag. Daarom zou directeur B. Samsom van de Bureau Vertrouwensartsen het heel goed vinden als tandartsen beter letten op kindermishandeling. Tenslotte gaan er meer kinderen naar de tandarts dan naar enige andere dokter.

Stilte over kindermishandeling verbroken

Van onze mediaredactie

HILVERSUM — De daders zijn de slachtoffers, de slachtoffers kunnen daders worden. Dat is de boodschap die voortdurend doordreunt in de documentaire *Scared Silent: Exposure and Ending Child Abuse* over kindermishandeling, van Oprah Winfrey.

Winfrey werd ooit als kind zelf seksueel misbruikt. Ze zag kans zich aan alle ellende te onttrekken en is nu de ster van de Amerikaanse dagtelevisie. Naast haar dagelijkse praatprogramma pakt ze van tijd tot tijd speciale projecten aan, waarvan *Scared Silent* de meest opvallende is. Ze zegt daarover in de aankondiging: „Het was heel belangrijk voor mij om deze speciale documentaire te maken, omdat ik weet wat het is om slachtoffer te zijn van kindermishandeling. Zo draje als kind bent misbruikt is

je kindertijd voorgoed verbrij en verandert je leven voor altijd.”

Winfrey doet meer dan alleen maar constateren dat er zoets is als kindermishandeling. Ze weet precies wat ze met de documentaire wil: „Ons doel is om iedereen te helpen, de stilte te verbreken en een eind te maken aan de pijn, de mishandeling en de moorden.”

Scared Silent (22.00 uur, RTL 4) werd in het najaar van 1992 uitgezonden door de grootste Amerikaanse televisiestations. In totaal ken er vijftig miljoen mensen. Binnen 72 uur na de uitzending draaiden 113.000 mensen het speciale telefoonnummer van *Childhelp* om hun eigen verhaal te vertellen of een beroep te doen op een hulpverlener. RTL 4 voegt aan de op de Amerikaanse situatie toegevoegde documentaire een korte inleiding toe van Catherine

Keyl die in 1980 als een van de eerste Nederlandse journalisten een documentaire maakte over misbruik van kinderen. Bovendien wordt er in *Scared Silent* een stukje ingelast over hoe in Nederland de hulpverlening geregeld is.

In de indringende documentaire van Oprah Winfrey vertellen zes mensen hun eigen verhaal over seksueel, lichamelijk en geestelijk geweld. Onder hen zijn slachtoffers en daders. De meeste daders zijn zelf in hun jeugd mishandeld of misbruikt. Het is opvallend hoe open de daders spreken over de afschuwelijke dingen die ze kinderen hebben aangedaan.

De mensen die hun verhaal vertellen zijn op de één of andere manier met hulpverlening in aanraking gekomen. Voor hen is de keten van mishandeling doorbroken. Zo is de jonge vrouw Eva te zien, die door haar vader Del seksueel werd

misbruikt. Ze vertelt dat ze zich pas in staat voelde om in te grijpen, toen haar vader zich ook aan haar jongere zusje wilde vergrijpen. Ze zegt: „Wat ik voor mezelf niet kon stoppen, kon ik nu wel voor mijn zusje.”

Del, zelf als kind seksueel misbruikt, zegt min of meer op dit moment gewacht te hebben. Hij zegt: „Goddank dat het voorbij is.” Del heeft een jaar in de gevangenis gezeten om te boeten voor zijn wandaden, hij is in therapie en heeft drie jaar gescheiden van zijn gezin geleefd.

Later is een ontmoeting tussen Del en Eva te zien. Het is geen gemakkelijk gesprek, de sfeer is uiterst gespannen. Maar goed, ze praten weer. Het onbesprekbare is bespreekbaar geworden.

De beschrijving van dit soort gevallen stemt hoopvol: als het mogelijk is het misbruik te stoppen, is er een kans voor zo-

● Oprah Winfrey. FOTO RTL 4

wel de dader als het slachtoffer. De zwarte kant die in de documentaire zit, is dat er sprake is van een spiraal van geweld. Het lijkt bijna onontkoombaar te zijn dat veel slachtoffers zich na enige tijd te buiten gaan aan de dingen die hun zelf zijn aangedaan. Wie de verhalen tot zich door laat dringen, krijgt de indruk dat er bijna dwangma-

tig wordt gehandeld; dat de daders zich nauwelijks bewust zijn van de ellende die ze veroorzaken bij hun slachtoffers.

Er is het verhaal van de vijftigjarige Jill. Zij en haar broer zijn in hun jeugd ernstig misbruikt. „Een jeugd als een concentratiekamp”, noemen ze het zelf. De therapeut vertelt dat het geweld van generatie op generatie werd doorgegeven; de familie heeft een geschiedenis van 130 jaar kindermishandeling achter zich.

Jill kreeg kinderen, maar bleek met hen, ondanks alle goede bedoelingen, niet om te kunnen gaan. In een bui van drift en onmacht gooide ze een van de jongens iets naar het hoofd en dat werd hem fataal. Ze werd niet veroordeeld, omdat haar schuld niet kon worden bewezen, maar ze zegt zelf: „Toch ben ik verantwoordelijk. Ik heb mijn zoon gedood. Daar zal ik mee moeten leven.”

Vage grens tussen tik en mishandeling

DOOR THEO HAERKENS

„Ik zou toch voor de stok willen pleiten. Slaat men met de roede, dan wordt een breed huidoppervlak getroffen en is het bijna onontkoombaar dat eenzelfde stuk huid meerdere malen getroffen wordt. Met de stok heeft men precies in de hand dat eenzelfde stuk huid slechts een maal getroffen wordt en dat is beter”.

Het citaat komt niet uit de instructies voor de beul van een obscuur regime, maar uit een serieuze discussie tussen artsen en opvoeders, rond de eeuwwisseling.

Ze bogen zich over de vraag hoe een ondeugend kind met slaag op het rechte pad kan worden gehouden. Het is te vinden in het boek 'Opvoeden met alle geweld' van prof. H. Baartman van de Vrije Universiteit in Amsterdam.

Middels de geschiedenis toont hij hoe goedbedoelde, maar hardhandige opvoedingsmethoden ontsporen, en ontwaarden in regelrechte mishandeling waarbij doden vallen.

Via de literatuur van 1988 tot 1945 geeft Baartman in zijn bundel, vooral bedoeld voor aankomend leraren en studenten in de menswetenschappen, inzicht in opvoedkundige opvattingen uit het verleden waarvan de echo nog steeds weerklinkt. Weinig ouders immers hebben nog nooit een tik uitgedeeld.

Uit recent onderzoek blijkt dat slechts drie tot zes procent van de kinderen opgroeit zonder slaag. Een kwart tot zestig procent liep lichamelijk letsel op. Kindermishandeling is niets nieuws, concludeert de schrijver, maar bestrijding heeft weinig zin als we het alledaags geweld - eenvoudige tik op de vingers, klappen met zweep, Spaans rietje, pantoffel, stok, haarborstel, mattenklopper of riem - handhaven als opvoedmiddel.

Aandacht voor buitenissig geweld van opvoeders tegen kinderen zorgt voor een dubbele moraal waarin het 'gewone' geweld vanzelfsprekend blijft. De grenzen zijn immers niet erg scherp: mishandelen vindt nooit onder het eigen dak plaats, maar altijd elders door monsters.

Uit een onderzoek in 1988 blijkt dat zelfs mensen die letsel hebben opgelopen door de harde

hand van hun ouders - blauwe plekken, snijwonden, botbreuken, brandwonden en losse tanden - geneigd zijn mishandeling te ontkennen: drie procent gebruikte het woord.

Slaag is voor veel kinderen zo vanzelfsprekend dat ze het helemaal niet verwerpen: het hoort erbij.

Toch vinden ontwikkelingspsychologen dat een hardhandige opvoeding gedrag- en leerproblemen in de hand werkt en agressie bevordert. Een opvoeding waarbij ouders met het kind argumenteren en directe belangenconflicten vermijden, heeft een positief effect op creativiteit, sociale vaardigheid, zelfwaardering en moreel gedrag.

Toch is door de eeuwen heen discussie gevoerd over de vraag waar de grens ligt tussen de geoorloofde pedagogische tik en de afkeurenswaardige mishandeling. Ook brak men zich het hoofd over de beste wijze van tuchtigen.

De Grieken sloegen met uienloof, 19e-eeuwse pedagogen vonden dat een spelletje, en dat was natuurlijk niet de bedoeling: het moet wel pijn doen. Niet iedereen vond de liniaal, in de klas voor de hand liggend stuk, geschikt. Met de platte kant zijn kracht en scherpte moeilijk nauwkeurig te regelen, met de scherpe kant komt een tik al rap te hard aan.

Uit angst voor doofheid en schedelbreuk werd algemeen afgeraden weerspannige kinderen op het hoofd te meppen. Opgezwollen handen kunnen het kind hinderen bij schoolwerk, voor rug en billen geldt dat niet. Daarbij moe techter worden aangekend dat bij slaan op het zitvlak - liefst ontbloot zodat het resultaat goed controleerbaar is - het risico van onbetamelijke lustgevoelens loert.

Volgens Freud bedelden sommige kinderen werkelijk om bilenkoek.

H.E.M. Baartman, 'Opvoeden met alle geweld, hartnekkige gewoontes en hardhandige opvoeders', Uitgeverij: Stichting Welzijnspublicaties; f 39,50; ISBN 90-6665-095-8.

Theo Haerrens is redacteur in Den Haag.

Celstraf voor ontvoeren peuter

HAARLEM — De rechtbank in Haarlem heeft gisteren de 20-jarige N.V. voor ontvoering en oplichting veroordeeld tot twee en een half jaar gevangenisstraf, waarvan tien maanden voorwaardelijk. De vrouw nam 16 november vorig jaar een bijna 2-jarige peuter uit Heemskerk in haar auto mee naar een opvangcentrum in Zoetermeer. Daar werd zij vijf dagen later gearresteerd.

Zij zei dat zij de peuter had willen beschermen tegen zijn moeder, die het kind regelmatig zou slaan. Maar tegenover de politie had V. verklaard dat ze haar hele leven voor het kind wilde zorgen. De officier van justitie had tbs tegen V. geëist, om herhaling te voorkomen, maar de rechtbank vond dat gedwongen behandeling geen zin heeft.

N¹⁷/4 N 14. 5. 93

Mishandelingen jongensinternaat voor de rechter

ZWOLLE (ANP) — Vier van de zeven verdachten van mishandelingen in het justitieel jongensinternaat De Dreef in Wapenveld moeten op 27 mei voor de rechtbank in Zwolle verschijnen. Een van hen wordt ook verdacht van het plegen van ontucht met een aantal pupillen.

Het onderzoek naar de mishandelingen van pupillen in De Dreef is op gang gekomen nadat in oktober 1991 een groep dissidente medewerkers van het instituut de zaak aanhangig maakte.

Van de verdachten die terecht moeten staan werken er nu nog drie in De Dreef. Deze drie hebben afgelopen vrijdag hun tegen de dagvaarding ingediende bezwaarschrift bij de raadkamer van de rechtbank mogen toelichten.

Onderzoek na klachten tegen directeur van jeugdinternaat

Van onze correspondent

WAPENVELD — De officier van justitie in Zwolle laat een onderzoek instellen naar de praktijken van de 56-jarige J.A. Karrenbeld, directeur van het justitieel jongensinternaat De Dreef in Wapenveld. Aanleiding hiervoor is de aangifte die drie ex-pupillen van de De Dreef hebben gedaan van mishandeling en seksueel misbruik door de directeur.

Dat zou enkele jaren geleden hebben plaatsgevonden tijdens het verblijf van de jongens in de woning van de directeur en tijdens vakantietripjes. Onlangs maakte Karrenbeld aan het bestuur van De Dreef bekend om persoonlijke redenen af te willen treden. De directeur was gisteren niet voor commentaar bereikbaar.

Ex-pupillen De Dreef klagen directeur aan

ANP VK 25.5

ZWOLLE

Bij het Openbaar Ministerie in Zwolle zijn drie aangiften van misdrijven gedaan tegen directeur W. K. van het jongensinternaat De Dreef in Wapenveld. De aangiften zijn afkomstig van ex-pupillen van De Dreef. De misdrijven zouden in het verdere verleden zijn gepleegd, maar officier van justitie mr. D. Veurink wil niet zeggen waarom het gaat.

De Dreef huisvest jongens die door justitie zijn geplaatst. Het internaat kwam in september 1991 in opspraak toen werknemers bekendmaakten dat er flink op los werd geslagen. Donderdag moet de eerste groepsleider voor de rechtbank verschijnen.

WOENSDAG 26 MEI 1993

Onderzoek naar ontucht van directeur jongenshuis

Door onze correspondent

WAPENVELD, 26 MEI. Drie ex-pupillen van het justitieel jongensinternaat De Dreef in Wapenveld hebben aangifte gedaan van ontuchtige handelingen die de directeur van het instituut met hen zou hebben gepleegd. Justitie onderzoekt de klachten momenteel.

De directeur van het instituut heeft juist vorige week om medische redenen zijn ontslag aangekondigd en is direct met ziekteverlof gegaan. Volgens het bestuur van de dr. W.L. Slotstichting, waaronder de Dreef valt, heeft het ontslag niets met de aanklacht te maken. De Slotstichting overlegt eind deze week met het ministerie van justitie over de aanstelling van een interim-manager voor De Dreef.

In De Dreef worden 50 jongens die met justitie in aanraking zijn geweest, begeleid door zo'n 70 medewerkers. Tegen een aantal van die medewerkers loopt al een onderzoek wegens vermeende mishandeling van en ontucht met de pupillen. Morgen moet in Zwolle een groepsleider terecht staan die in maart op staande voet werd ontslagen en sindsdien door justitie wordt vastgehouden. Volgens waarnemend voorzitter P.A. Steffen van de Slotstichting heeft de groepsleider de beschuldigingen van ontucht met twee (inmiddels ex-)pupillen toegegeven.

Tegen zes andere (ex)personeelsleden van De Dreef loopt het onderzoek nog. Het gaat daarbij om aanklachten van mishandeling. De rijksrecherche was het onderzoek naar wantoestanden op De Dreef begonnen nadat zes personeelsleden daarvan in 1991 in AVRO's Televisier gewag hadden gemaakt. Volgens de medewerkers was 'de pedagogische klap' in De Dreef uit de hand gelopen. Het onderzoek van de rijksrecherche richtte zich op 128 incidenten die volgens getuigenissen in de loop der jaren waren voorgevallen.

De zes medewerkers die hun beklag hadden gedaan werden in 1992 met toestemming van de kantonrechter door het instituut ontslagen omdat zij door hun publieke uitlatingen de werkverhoudingen te zeer hadden verstoord. Twee van hen behoren tot de groep tegen wie justitie uiteindelijk aanklachten wegens mishandeling heeft opgesteld. Hun zaak zou eveneens deze week voorkomen, maar hun advocaten hebben de inschakeling van enkele extra externe deskundigen gevraagd.

Justitie wil geen vuile handen meer

Met het vertrek van de man die ruim 25 jaar 'het vuilnisvat van Nederland' heeft gerund, komt ook een einde aan de 'oude Dreef', waar zwaar criminele jongeren op niet mis te verstane wijze weer in het gareel werden gebracht. Volgens het ministerie van Justitie is voor een inrichting als De Dreef geen plaats meer in Nederland.

TR 26-5

Karrenbeld stond voor een behandeling van structuur en confrontatie, door zijn uittalingen discussieerde heel Nederland twee jaar geleden over de 'pedagogische mep'.

De jongens die zich jarenlang van niets en niemand wat hadden aangetrokken, leerden bij Karrenbeld dat zij zelf verantwoordelijk voor hun daden waren.

„Als we hun gedrag willen doorbreken, betekent dit dat wij bewust in conflict gaan, bewust eisen stellen”, zei Karrenbeld in 1991 in een interview met Trouw. „En als woorden niet meer helpen, grijpen we fysiek in.”

Een klap is vaak veel meer effect, bevestigde de directeur van een Dreef die toen nog geen tralies, isoleercellen of psychofarmaca kende.

Op dat moment werd hij ook nog gesteund door Justitie. Directeur-generaal H.B. Greven van het departement schreef Karrenbeld in augustus 1991 nog in een brief: „Mij is bekend dat De Dreef een directe, confronterende en niet loslatende behandelingsmethode hanteert... Dat die methodiek balanceert op de rand van effectieve hulpverlening en overschrijding van de persoonlijke levenssfeer van de jeugdigen, lijkt mij van een goede intentie te getuigen.”

Diezelfde Greven heeft nu het hoofd van Karrenbeld geëist en is de man achter het ultimatum: binnen een half jaar moet orde op zaken gesteld zijn, anders sluit hij de inrichting.

Nu is er in twee jaar tijd wel het nodige gebeurd in Wapenveld en het opmerkelijke is dat Karrenbeld die storm deels heeft zien aankomen. In juli 1991, dus nog voordat zes groepsleiders op tv melding maakten van structurele mishandelingen bij De Dreef, schreef Karrenbeld een nota voor de kinderrechters en Justitie waarin hij de omstrede behandeling nog eens uiteenzette. Hij benadrukte dat de jongens op De Dreef geen overwegend psychiatrische problematiek hebben, maar verwaarloosd of juist verwend zijn. Hij pleitte weer voor die indringende bemoeienis met deze jongens en waarschuwt dan al: „Een jongere die onze invloed niet wil, zal proberen deze hulpverlening of medewerkers hier binnen, in diskrediet te brengen. Een steviger benadering zal de jongere al snel als een aantasting van zijn geestelijke en lichamelijke onaantastbaarheid beleven en als zodanig naar buiten worden gebracht. In het algemeen wordt er snel geloof gehecht aan beweringen van jongeren in deze, zonder dat er een behoorlijk onderzoek naar de waarheid heeft plaatsgevonden.”

Even later barstte de bom. Voor de Avro-camera vertelden groepsleiders en ex-pupillen dat er stelselmatig wordt mishandeld in De Dreef, zowel geestelijk als lichamelijk. De groepsleiders die aan het programma meewerkten, vlogen direct de deur uit, maar de beschuldigingen waren wel aanleiding voor een onderzoek door de rijksrecherche dat later uitmondde in een gerechtelijk vooronderzoek.

„Maar”, schreef Karrenbeld in zijn nota aan de kinderrechters, „pedagogische bedoelingen in een open situatie kunnen niet worden uitgevoerd, als die situatie wordt bepaald door juridisch denken. Leven met elkaar is meer dan het naleven van voorschriften. We moeten durven samen vuile handen te maken.” Maar Justitie wil niet meer.

„Maar”, schreef Karrenbeld in zijn nota aan de kinderrechters, „pedagogische bedoelingen in een open situatie kunnen niet worden uitgevoerd, als die situatie wordt bepaald door juridisch denken. Leven met elkaar is meer dan het naleven van voorschriften. We moeten durven samen vuile handen te maken.” Maar Justitie wil niet meer.

„Maar”, schreef Karrenbeld in zijn nota aan de kinderrechters, „pedagogische bedoelingen in een open situatie kunnen niet worden uitgevoerd, als die situatie wordt bepaald door juridisch denken. Leven met elkaar is meer dan het naleven van voorschriften. We moeten durven samen vuile handen te maken.” Maar Justitie wil niet meer.

door Hans Marijnissen

Rechter

Morgen moet een eerste groepsleider, die tevens wordt verdacht van ontucht, zich voor de rechter in Zwolle verantwoorden. De zaak tegen de andere zes verdachte groepsleiders is uitgesteld, omdat nieuwe getuigen worden verhoord.

De lijst met verdachten groeide deze week toen ook de naam van Karrenbeld op het lijstje van de justitie kwam te staan. Drie pupillen deden deze week aangifte van ontucht. Karrenbeld zou hen in zijn woning en op een vakantie seksueel hebben misbruikt en mishandeld.

De rechter moet zich binnenkort over deze delicten uitspreken, maar Karrenbeld heeft in de tussentijd keer op keer laten weten dat het hem dwars zit dat De Dreef door het publiek schuldig wordt bevonden, zonder dat de zaak voor de rechter is geweest.

Hij voelt zich persoonlijk veroordeeld, zeker nu drie pupillen hem deze week persoonlijk beschuldigen. Karrenbeld ontken de aantijgingen tegen hem persoonlijk pertinent en heeft ook altijd volgehouden dat hij niet van de vermeende mishandelingen op de hoogte is geweest.

„Als er werkelijk is gebeurd wat de pupillen en de ex-groepsleden suggereren, dan is dat afschuwelijk. En als blijkt dat er is mishandeld, voel ik mij direct verantwoordelijk”, zei hij eerder tegen Trouw. „Dan hou ik ermee op, dan dien ik mijn ontslag in.”

Maar hij wilde wel eerst het rapport van de rijksrecherche zien, want over de verklaringen van de jongens heeft hij zo zijn twijfels: „Ze leven in een soort eenrichtingsverkeer, de ander wordt hooguit gebruikt als hen dat uitkomt. Ze maken een bijna instrumenteel gebruik van een medemens, zou je bijna kunnen zeggen”, en het doen van valse beschuldigingen zou in dat beeld kunnen passen.

Slaan

Karrenbeld heeft dan wel verklaard dat hij van de structurele mishandelingen niets afwist, maar dat er soms geslagen werd, daar stond hij achter. „Ik heb zelf nog nooit een jongen geslagen, ben persoonlijk ook tegenstander van slaan, maar heb onderscheid te maken tussen beleid en wat ik persoonlijk denk.”

We willen in De Dreef per se de baas blijven en dat kun je helemaal verkeerd uitleggen, maar ik bedoel het goed. Zeker in de eerste fase van de behandeling bepalen wij wat er wel of niet mag. Maar het regime bestaat niet alleen uit geboden en verboden. 'Liefde geven' is in de huidige inrichtingscultuur een wat overleefd begrip, maar daar draait het wel om, om zorg. Maar als woorden niet meer helpen, is er ook fysiek ingrijpen.”

Als een jongen onder de dekens blijft, kan een groepsleider hem uit zijn bed trekken, dat Karrenbeld indertijd als „gepast fysiek ingrijpen” omschreef. Daar hoeft geen klap bij te vallen, zei hij, maar dat zou wel kunnen. „Daar ben ik als directeur ook van op de hoogte. Als een jongen niet doet wat jij wil, kun je praten wat je wil, maar waarschijnlijk verlies je dat. Als je hem dan eens een draai om zijn oren geeft, kan dat een doorbraak betekenen. Een huiltijdje en een doorbraak.”

Wat wij over ons heen krijgen, hebben we natuurlijk voor een deel over ons zelf afgeroepen, wist Karrenbeld twee jaar geleden al. „Wij hanteren, dat is duidelijk, een omstreden methode. Slaan mag niet, dat zeg ik overal. Elke klap is strafbaar op basis van het Europese Verdrag voor de rechten van de mens.”

„Maar”, schreef Karrenbeld in zijn nota aan de kinderrechters, „pedagogische bedoelingen in een open situatie kunnen niet worden uitgevoerd, als die situatie wordt bepaald door juridisch denken. Leven met elkaar is meer dan het naleven van voorschriften. We moeten durven samen vuile handen te maken.” Maar Justitie wil niet meer.

Vier jaar geëist voor ontucht in jongerentehuis

De vroegere verslaggever van De Dreef, Jan Westerhof, schreef in zijn boek 'De klap en het koekie' dat was de populaire aanduiding van de therapeutische aanpak in jongerentehuizen van De Dreef in Wapenveld. We probeerden enerzijds affectie te bieden en daarnaast structuur. De structuur werd soms met harde hand aangebracht. Maar ook met de 'affectie' in de manier van werken zat het niet altijd lekker.

Van onze verslaggever van De Dreef, Jan Westerhof, schreef in zijn boek 'De klap en het koekie' dat was de populaire aanduiding van de therapeutische aanpak in jongerentehuizen van De Dreef in Wapenveld. We probeerden enerzijds affectie te bieden en daarnaast structuur. De structuur werd soms met harde hand aangebracht. Maar ook met de 'affectie' in de manier van werken zat het niet altijd lekker.

Van onze verslaggever van De Dreef, Jan Westerhof, schreef in zijn boek 'De klap en het koekie' dat was de populaire aanduiding van de therapeutische aanpak in jongerentehuizen van De Dreef in Wapenveld. We probeerden enerzijds affectie te bieden en daarnaast structuur. De structuur werd soms met harde hand aangebracht. Maar ook met de 'affectie' in de manier van werken zat het niet altijd lekker.

Van onze verslaggever van De Dreef, Jan Westerhof, schreef in zijn boek 'De klap en het koekie' dat was de populaire aanduiding van de therapeutische aanpak in jongerentehuizen van De Dreef in Wapenveld. We probeerden enerzijds affectie te bieden en daarnaast structuur. De structuur werd soms met harde hand aangebracht. Maar ook met de 'affectie' in de manier van werken zat het niet altijd lekker.

Van onze verslaggever van De Dreef, Jan Westerhof, schreef in zijn boek 'De klap en het koekie' dat was de populaire aanduiding van de therapeutische aanpak in jongerentehuizen van De Dreef in Wapenveld. We probeerden enerzijds affectie te bieden en daarnaast structuur. De structuur werd soms met harde hand aangebracht. Maar ook met de 'affectie' in de manier van werken zat het niet altijd lekker.

Van onze verslaggever van De Dreef, Jan Westerhof, schreef in zijn boek 'De klap en het koekie' dat was de populaire aanduiding van de therapeutische aanpak in jongerentehuizen van De Dreef in Wapenveld. We probeerden enerzijds affectie te bieden en daarnaast structuur. De structuur werd soms met harde hand aangebracht. Maar ook met de 'affectie' in de manier van werken zat het niet altijd lekker.

Van onze verslaggever van De Dreef, Jan Westerhof, schreef in zijn boek 'De klap en het koekie' dat was de populaire aanduiding van de therapeutische aanpak in jongerentehuizen van De Dreef in Wapenveld. We probeerden enerzijds affectie te bieden en daarnaast structuur. De structuur werd soms met harde hand aangebracht. Maar ook met de 'affectie' in de manier van werken zat het niet altijd lekker.

Van onze verslaggever van De Dreef, Jan Westerhof, schreef in zijn boek 'De klap en het koekie' dat was de populaire aanduiding van de therapeutische aanpak in jongerentehuizen van De Dreef in Wapenveld. We probeerden enerzijds affectie te bieden en daarnaast structuur. De structuur werd soms met harde hand aangebracht. Maar ook met de 'affectie' in de manier van werken zat het niet altijd lekker.

De mishandelingen op De Dreef kwamen in september 1991 aan het licht tijdens een televisie-uitzending van de AVRO. Na langdurige juridische procedures zijn zes medewerkers ontslagen vanwege hun medewerking aan het televisieprogramma.

Het Openbaar Ministerie is begin deze week begonnen met een strafrechtelijk onderzoek tegen de directeur van De Dreef. Drie ex-pupillen beschuldigen hem van ontucht en mishandeling.

In de ontuchtzaak van 't Z. doet de Zwolse rechtbank uitspraak op 10 juni. Samen met zes andere medewerkers...

Van onze verslaggever van De Dreef, Jan Westerhof, schreef in zijn boek 'De klap en het koekie' dat was de populaire aanduiding van de therapeutische aanpak in jongerentehuizen van De Dreef in Wapenveld. We probeerden enerzijds affectie te bieden en daarnaast structuur. De structuur werd soms met harde hand aangebracht. Maar ook met de 'affectie' in de manier van werken zat het niet altijd lekker.

Van onze verslaggever van De Dreef, Jan Westerhof, schreef in zijn boek 'De klap en het koekie' dat was de populaire aanduiding van de therapeutische aanpak in jongerentehuizen van De Dreef in Wapenveld. We probeerden enerzijds affectie te bieden en daarnaast structuur. De structuur werd soms met harde hand aangebracht. Maar ook met de 'affectie' in de manier van werken zat het niet altijd lekker.

Van onze verslaggever van De Dreef, Jan Westerhof, schreef in zijn boek 'De klap en het koekie' dat was de populaire aanduiding van de therapeutische aanpak in jongerentehuizen van De Dreef in Wapenveld. We probeerden enerzijds affectie te bieden en daarnaast structuur. De structuur werd soms met harde hand aangebracht. Maar ook met de 'affectie' in de manier van werken zat het niet altijd lekker.

Van onze verslaggever van De Dreef, Jan Westerhof, schreef in zijn boek 'De klap en het koekie' dat was de populaire aanduiding van de therapeutische aanpak in jongerentehuizen van De Dreef in Wapenveld. We probeerden enerzijds affectie te bieden en daarnaast structuur. De structuur werd soms met harde hand aangebracht. Maar ook met de 'affectie' in de manier van werken zat het niet altijd lekker.

Van onze verslaggever van De Dreef, Jan Westerhof, schreef in zijn boek 'De klap en het koekie' dat was de populaire aanduiding van de therapeutische aanpak in jongerentehuizen van De Dreef in Wapenveld. We probeerden enerzijds affectie te bieden en daarnaast structuur. De structuur werd soms met harde hand aangebracht. Maar ook met de 'affectie' in de manier van werken zat het niet altijd lekker.

Van onze verslaggever van De Dreef, Jan Westerhof, schreef in zijn boek 'De klap en het koekie' dat was de populaire aanduiding van de therapeutische aanpak in jongerentehuizen van De Dreef in Wapenveld. We probeerden enerzijds affectie te bieden en daarnaast structuur. De structuur werd soms met harde hand aangebracht. Maar ook met de 'affectie' in de manier van werken zat het niet altijd lekker.

Van onze verslaggever van De Dreef, Jan Westerhof, schreef in zijn boek 'De klap en het koekie' dat was de populaire aanduiding van de therapeutische aanpak in jongerentehuizen van De Dreef in Wapenveld. We probeerden enerzijds affectie te bieden en daarnaast structuur. De structuur werd soms met harde hand aangebracht. Maar ook met de 'affectie' in de manier van werken zat het niet altijd lekker.

Van onze verslaggever van De Dreef, Jan Westerhof, schreef in zijn boek 'De klap en het koekie' dat was de populaire aanduiding van de therapeutische aanpak in jongerentehuizen van De Dreef in Wapenveld. We probeerden enerzijds affectie te bieden en daarnaast structuur. De structuur werd soms met harde hand aangebracht. Maar ook met de 'affectie' in de manier van werken zat het niet altijd lekker.

Van onze verslaggever van De Dreef, Jan Westerhof, schreef in zijn boek 'De klap en het koekie' dat was de populaire aanduiding van de therapeutische aanpak in jongerentehuizen van De Dreef in Wapenveld. We probeerden enerzijds affectie te bieden en daarnaast structuur. De structuur werd soms met harde hand aangebracht. Maar ook met de 'affectie' in de manier van werken zat het niet altijd lekker.

Van onze verslaggever van De Dreef, Jan Westerhof, schreef in zijn boek 'De klap en het koekie' dat was de populaire aanduiding van de therapeutische aanpak in jongerentehuizen van De Dreef in Wapenveld. We probeerden enerzijds affectie te bieden en daarnaast structuur. De structuur werd soms met harde hand aangebracht. Maar ook met de 'affectie' in de manier van werken zat het niet altijd lekker.

Van onze verslaggever van De Dreef, Jan Westerhof, schreef in zijn boek 'De klap en het koekie' dat was de populaire aanduiding van de therapeutische aanpak in jongerentehuizen van De Dreef in Wapenveld. We probeerden enerzijds affectie te bieden en daarnaast structuur. De structuur werd soms met harde hand aangebracht. Maar ook met de 'affectie' in de manier van werken zat het niet altijd lekker.

Van onze verslaggever van De Dreef, Jan Westerhof, schreef in zijn boek 'De klap en het koekie' dat was de populaire aanduiding van de therapeutische aanpak in jongerentehuizen van De Dreef in Wapenveld. We probeerden enerzijds affectie te bieden en daarnaast structuur. De structuur werd soms met harde hand aangebracht. Maar ook met de 'affectie' in de manier van werken zat het niet altijd lekker.

Van onze verslaggever van De Dreef, Jan Westerhof, schreef in zijn boek 'De klap en het koekie' dat was de populaire aanduiding van de therapeutische aanpak in jongerentehuizen van De Dreef in Wapenveld. We probeerden enerzijds affectie te bieden en daarnaast structuur. De structuur werd soms met harde hand aangebracht. Maar ook met de 'affectie' in de manier van werken zat het niet altijd lekker.

Hilversum geschokt na arrestaties in Brazilië: Omroep werkte met kinderporno-bende

door Joost de Haas
HILVERSUM, donderdag

Omroepen en productiebedrijven in Hilversum hebben de afgelopen jaren betalingen verricht aan een Utrechts bedrijf dat zich volgens de Braziliaanse justitie bezighoudt met het op grote schaal verspreiden van kinderporno in Europa.

Het gaat daarbij om Cable Satellite Services (CSS), dat facturen heeft verstuurd namens één van de Nederlandse hoofdverdachten van de in Brazilië opgerolde kinderporno-bende, de 35-jarige freelance top-cameraman Peter R. uit Hoogland.

R. werd afgelopen zondag samen met de 42-jarige Hans B. uit Utrecht in de Braziliaanse stad Sao Paulo opgepakt op verdenking van de productie en distributie van films waarin jonge meisjes na te zijn verdoofd op brute wijze worden verkracht.

Inval

In de omroepwereld is gisteren geschokt gereageerd op de arrestatie van Peter R. Bijna alle omroepen hebben gebruik gemaakt van R.'s diensten. Zo werkte hij voor het Veronica-programma Pin Up Club en de 5 Uur Show van RTL4.

Bij een inval in een kinderporno-studio in Sao Paulo trof de politie vorige week 300 banden aan, klaar voor verschepping naar Nederland. Volgens de Braziliaanse justitie waren de video's bestemd voor CSS.

CSS staat niet ingeschreven in het Utrechtse handelsregister. Op de facturen die CSS voor het camerawerk van R. aan de omroepen en facilitaire bedrijven in Hilversum verstuurd staat wel een inschrijfnummer vermeld. Het gaat daarbij om de registratie van Studio Martis BV, een

groothandel en distributeur van video's, gevestigd in de Utrechtse binnenstad.

Professor

Hans B., die zich tegenover de Braziliaanse politie heeft uitgegeven als documentairemaker, stond van 1985 tot april vorig jaar ingeschreven als directeur van Studio Martis. De directie is nu in handen van zijn 20-jarige vriendin. Deze was gisteren niet bereikbaar voor commentaar.

Het vermeende kinderporno-duo werd zondag bij aankomst in Sao Paulo gearresteerd nadat hun Braziliaanse handlangers belastende verklaringen hadden afgelegd. De 28-jarige kunstleraar professor Osmar Borges heeft bekend dat hij in opdracht van zijn Nederlandse sponsors kinderen ronselde.

B. zou 5000 dollar per film hebben betaald, waarna hij de opnamen in Nederland vernoemde en verspreide. R. fungeerde als vaste begeleider van B. op diens porno-reizen naar Brazilië.

(advertenties)

Bij vergissing in ^{AD} cel voor kinderporno: ¹⁵⁻⁵ tweetal is van slag

door GERARD DEN ELT

UTRECHT — Het moesten opnamen worden voor 26 frivole 'erotische dagsluitingen' na afloop van een opwindend tv-avondje van Veronica. De meerderjarige Braziliaanse modellen waren gecontracteerd, de lokaties in de buurt van Sao Paulo waren uitgezocht. De opnamen voor de 'epiloog met knipoog' van Veronica konden beginnen.

Totdat producent Hans Burger en cameraman Peter Rutting zondag 2 mei op de luchthaven van Sao Paulo onverwachts werden ingere-

kend op verdenking van handel in kinderporno. Hun visitekaartjes waren immers aangetroffen bij een inval in het gecontracteerde modellenbureau van ene Osmar Borges.

Daar had de Braziliaanse politie achter een geheime wand een studio en 700 banden met kinderporno aangetroffen. Het verhaal over de 'uitschakeling' van de Nederlandse connectie haalde felle lofs de wereldpers. In de omroepwereld werd het tweetal terstond verketterd.

Vergissing

Nederlanders in Brazilië gepakt voor kinderporno

Van onze correspondent
SAO PAULO, woensdag

Twee Nederlandse producenten van kinderpornofilms zijn door de politie van de Braziliaanse stad Sao Paulo in de boeien geslagen.

Beide 'cineasten' en drie van hun plaatselijke handlangers zitten in het vochtige en overvolle cellenblok van het 28ste politiedistrict.

Het vijftal moet later deze week voor de rechter verschijnen. Er hangt hen een celstraf van twaalf jaar boven het hoofd. De Braziliaanse spil van de pornobende is de 28-jarige Osmar Borges, die als kunstonderwijzer door het leven gaat.

Hij recruteerde in opdracht van zijn Nederlandse sponsors kindermodellen via advertenties in dagbladen. „Dat deed ik om het hongerloontje dat de staat mij betaalt aan te vullen”, aldus de ronselaar.

De Nederlandse producent Hans B. (42), eigenaar van Cable Satellite Service in Utrecht, reisde met regelmaat naar Sao Paulo om de verrichtingen van zijn Braziliaanse vennoten te beoordelen.

Terug in Utrecht likt het tweetal zijn wonden. Hun betrokkenheid berust volgens de aanklager in Sao Paulo op een vergissing. Ook mevrouw B. Zwethsloot van Harer Majesteits consulaat beaamt dat Burger en Rutting 'overall in Brazilië kunnen gaan en staan waar zij willen'.

Aangeslagen vertellen Burger en Rutting over opdrachtgevers die hebben afgehaakt, kinderen die worden gepist en familieleden die uit het lood zijn geslagen. „Het ergste is het voor onze kinderen”, zegt Burger. „Ik heb er drie en Peter twee; die kregen van vrienden op straat en op school te horen dat hun vader zich met kinderporno had ingelaten. Wat mij betreft waren we in Brazilië gebleven om voldoende materiaal te filmen voor die 26 erotische dagsluitingen, maar we moesten wel terugkomen om onze gezinnen te kalmeren en de zakelijke schade zo veel mogelijk te beperken.”

Cameraman Rutting moppert dat zijn reputatie in duigen ligt: „Ik heb het gevoel dat ik na veertien jaar keihard werken helemaal opnieuw moet beginnen.” Het nieuws over zijn vermeende betrokkenheid bij de affaire was nauwelijks naar

Brazilië laat twee Nederlanders vrij

Arrestaties in zaak rond kinderporno blijkt misverstand

door Joost de Haas
SAO PAULO, zaterdag

De twee Nederlanders die afgelopen zondag in de Braziliaanse stad Sao Paulo werden gearresteerd op verdenking van de productie en distributie van kinderporno, blijken het slachtoffer van een enorme blunder van de Braziliaanse politie.

Hans Burger (42) uit Utrecht en Peter Rutting (35) uit Hoogland zijn vrijgelaten nadat duidelijk was geworden dat zij volstrekt niets te maken hebben met kinderporno.

Grof schandaal

De twee keren dit weekend terug naar Nederland, na een week van ontberingen in het vochtige en overvolle cellenblok van het 28e politiedistrict in Sao Paulo. Advocaat mr. Jan Boone: „Zij zijn zwaar gedupeerd door een gigantische miskleun van de Brazilianen, dit is een grof schandaal.”

Burger — een producent van soft-porno-films — en Rutting, freelance top-cameraman in de omroepwereld, werden zondag onmiddellijk na aankomst in Brazilië opgepakt. Daags daarvoor had de

buiten gekomen of de EO nam het drastische besluit zijn naam weg te halen van de aftiteling van het Praise The Lord-concert, dat hij onlangs in opdracht van de EO had opgenomen.

Zo ver kwam het bij RTL 4 niet. Catherine Keyl verhindert persoonlijk dat Ruttings naam verdween op de aftiteling van een programma over incest. „Ik heb alleen maar goede ervaringen met hem, hij levert prima camerawerk. Ik vond het onjuist als zijn naam zou sneuvelen, want iemand is onschuldig, totdat zijn schuld is bewezen. Ik ben er wel over verbaasd dat mensen mij hebben gevraagd om net te doen, alsof ik hem niet kende. Ik durf er best voor uit te komen dat ik niet geloofde dat Rutting bij de handel in kinderporno betrokken was.”

Ook programmamaker Willebrord Fréquin (KRO) neemt het op voor 'een van de vijf beste cameramensen van Nederland'. „Ik heb mijn programma Voor de Leeuwen met hem gedraaid. Dan leer je iemand kennen en dan weet je ook dat zo iemand zich niet met duistere zaken als kinderporno inlaat. Anders dan had ik dat heus wel gemerkt.”

Braziliaanse justitie met veel bombarie drie Brazilianen ingerekend die werden verdacht van de productie van films waarin kinderen na te zijn verdoofd op gruwelijke wijze worden verkracht.

De hoofdverdachte, kunstleraar professor Osmar Borges (28), had Burger en Rutting aangewezen als zijn 'Nederlandse sponsors'. Hun namen werden enkele dagen voor arrestatie al gepubliceerd in de Braziliaanse pers.

Bekentenis

Borges, eigenaar van een modellenbureau, had volgens de Braziliaanse politie bekend dat hij in opdracht van de Nederlanders jonge meisjes ronselde voor kinderporno-films.

De video's zouden voor 5000 gulden per band door Burger worden gekocht. Vervolgens zou deze de kinderporno op grote schaal verspreiden in Europa via zijn Utrechtse bedrijf Cable Satellite Services (CSS), aldus een bekendmaking van de politie in Sao Paulo. In een porno-studio lagen volgens de politie 300 banden klaar voor verschepping naar CSS.

Deze Braziliaanse beschuldigingen blijken nu ongegrond. De autoriteiten spreken van een 'misverstand'.

Burger en Rutting zouden hebben gewerkt met twee Braziliaanse schone die zich ten onrechte hadden gepresenteerd als meerderjarige modellen. De Nederlanders konden echter aantonen dat zij om de tuin zijn geleid.

De twee overwegen de Braziliaanse staat aansprakelijk te stellen wegens hun onrechtmatige detentie en de schade die zij zakelijk en privé hebben geleden door de drieste politie-actie.

Na hun aanhouding dook de Braziliaanse pers op het Nederlandse tweetal. Ze werden vier dagen verhoord en in die tijd had de politie er alle belang bij om de cameraman en de producent in de media zo zwart mogelijk af te schilderen. Zij zouden

„en. Zoiets wens je je ergste vijand niet toe.“

De verhoren van Burger en Rutting vonden plaats in een grote zaal. In de hoek zat een kleine man, met bril. Burger: „Hij was vastgeketend aan een stoel en jammerde aan één stuk door. Na onze vrijlating hoorden we dat deze man Osmer Borges was. Het feit dat wij hem totaal niet kenden, was volgens de politie een be-wijs van onze onschuld.“

Kranten

Burger: „Het is haast niet te geloven, wat er allemaal wordt beweerd als je eenmaal in de bak zit. Eén van de grootste kranten in Sao Paulo schreef zelfs dat wij een week eerder ook al opgepakt waren, maar dat wij toen kans zagen te ontsnappen. Schandalig!“

De twee werden bij wijze van excuus voor de pijnlijke miskleun door de Braziliaanse politie op een etentje getrak-teerd. Rutting: „Eén van de re-chercheurs vroeg ons zelfs of wij een reportage wilden ma-ken over de moordbrigade in Sao Paulo.“

Burger en Rutting overwe-ten tegen de Braziliaanse staat een eis tot schadevergoe-ting in te dienen wegens on-rechtmatige detentie. De twee zeggen veel opdrachten te zijn kwijtgeraakt door de affaire.

Rutting: „Producten en omroepen doen alsof ze ons niet kennen of laten weten dat sommige producties in de ijs-kast zijn gezet. Deze week zond RTL4 'n documentaire uit over incest. Ik stond op de afdeling vermeld als camera-man. De grote bazen in Lu-xemburg wilden mijn naam eraf halen. Dankzij Catherine Keijl is dat niet gebeurd. Maar ik heb veel problemen met de EO en de KRO. Juist voor de KRO heb ik in het verleden zo-veel documentaires gemaakt. Zij hebben er kennelijk moei-te mee te geloven dat wij echt onschuldig zijn.“

De ex-echtenote van Bur-ger voelde zich deze week zelfs gedwongen tegenover de klasgenootjes van hun zoon-tje tekst en uitleg te ge-ven, vertelt Burger. „Het is toch verschrikkelijk dat zij aan al die kindjes moest uit-leggen dat ik toch echt geen kinderverkrachter ben.“

politie-klucht

TEL 15-5

Licht-erotisch programma eindigde in

De twee — onafhankelijke documentairmakers en soft porno-producers — raakten in de affaire verzeild omdat hun Braziliaanse medewerker, bij de werving van modellen voor een nieuwe erotische reeks van Veronica, aanklopte bij een bedrijf waar in een geheime ruimte kinderporno werd ge-produceerd.

Burger en Rutting: „Wij zijn door een hel gegaan.“

Heel Brazilië was vorige week in rep en roer nadat de politie een internatio-nale kinderporno-bende had opgerold. Twee Nederlanders werden het slachtoffer van deze hysterie: Hans Burger en Peter Rutting. Zij werden ten on-rechte beschouwd als de hoofdver-dachten. Inmiddels staat hun onschuld vast en zijn ze weer vrij na een week van ontberingen in een overvol cellen-blok.

Een seksfilm met datzelfde meisje in de hoofdrol had de politie op het spoor van de kin-derporno-bende gezet. Drie weken voor de inval bezocht de buurman van Denilce één van de vele 'love motels', waar de Braziliaanse mannen mas-saal gebruik van maken om ongestoord met hun minna-ressen de liefde te bedrijven. Op het interne video-kanaal zag de man tot zijn stomme verbazing hoe zijn minderja-rige buurmeisje met twee mannen seks had. De buur-man kopieerde de band en schakelde de politie in. 'Porno-professor' Osmer

Borges legde na zijn arrestatie vrijwel onmiddellijk een be-kentenis af. Hij verklaarde zich op de kinderporno te heb-ben geworpen, omdat hij te weinig verdiende als leraar. Borges wees Bajon aan als de contactpersoon van zijn 'op-drachtgever'. En die kwam uit Holland: Hans Burger, zo ver-klaarde Borges.

De televisie-producent, de-ze week: „Achteraf blijkt dat Bajon bij zijn bezoek aan het modellenbureau van Borges mijn visitekaartje had afgege-ven. Die Borges — ik kan hem wel killen — gaf mijn kaartje aan de politie. Hij heeft toege-

Bajon. Deze bleek al drie da-gen vast te zitten. Er zat nog een man in deze cel: de 67-jari-ge advocaat Paulo Santana, die volgens de politie de studio van Eros Producties gebruikte om meisjes tussen 8 en 12 jaar te fotograferen.

Rutting: „Het was ver-schrikkelijk, we moesten bij gebrek aan matrassen op de vloer liggen en het was aarde-donker. Ik zal het nooit verge-

samen met de al eerder ge-noemde Borges kinderen hebben gedrogeerd en tot seksuele handelingen hebben gedwongen. Na vier dagen bleek er geen grond te zijn voor deze veronderstellin-gen.

Burger, die een huis bezit in Brazilië, spreekt niet te-gen dat hij wel degelijk met het modellenbureau van Borges contacten onder-hield. Deze onderwijzer dreef in zijn vrije tijd een modellenbureau. Via een tussenpersoon was hij met Borges in contact gekomen. Volgens Burger is het ma-ken van blootopnamen ('Soft, alles soft') in Brazilië geen probleem. „Je mag niet toplless op het strand lopen, maar daarbuiten is alles toe-gestaan, mits je dat niet in het openbaar doet.“

Het tweetal zegt min of meer slachtoffer van de si-tuatie te zijn geworden. De politie in Sao Paulo willen zij geen verwijten maken. „We gaan misschien zelfs een documentaire maken over het politiewerk in die stad met 23 miljoen inwo-ners“, zegt Rutting. Burger meent dat het logisch is dat zij werden verhoord over mogelijke betrokkenheid bij de affaire, als hun namen opduiken bij de hoofdver-dachte. „Dat risico loop ik ook als ik mijn visitekaartje geef aan iemand die vijf kilo cocaïne in huis heeft. Waar het mij om gaat is, dat er karaktermoord is gepleegd. Er zijn zonder enig bewijs de vreselijkste dingen over ons gezegd en geschreven.“

door JOOST DE HAAS

UTRECHT, zaterdag

Vier dagen deelden televisie-producent Hans Bur-ger (42) en cameraman Peter Rutting (35) met twee andere mannen een kille, donkere cel in het 72e poli-tiedistrict van de Braziliaanse metropool Sao Paulo. Bij hun vrijlating, vorige week woensdag, werden zij van alle blaam gezuiverd. De twee Nederlanders wa-ren ten onrechte opgepakt, zij hadden niets te maken met het grote kinderporno-schandaal, waarover heel Brazilië sprak.

Maar bij terugkeer in Ne-derland volgt de kater: op-drachtgevers in Hilversum trekken zich terug, het duo wordt nog steeds met de nek aangekeken. Want, denken de omroepboezem: waar rook is, is vuur.

„Het is echt een ramp wat ons is overkomen. Ik geloof dat je nog beter beticht kan worden van moord,“ aldus een nog steeds hevig geëmotio-neerde Hans Burger, deze week op het kantoor van Cable Satellite Services in de Utrechtse binnenstad.

Favoriet

Peter Rutting, de favoriete cameraman van RTL4-pre-sentatrice Catherine Keijl en Willebrord Frequin: „Mijn gezin is door een hel gegaan, ik ben geruïneerd. Wat ik in veertien jaar heb opgebouwd, is binnen enkele dagen volle-dig de grond ingeboord.“

Zondagavond 2 mei arri-veerden Burger en Rutting op het vliegveld van Sao Paulo.

De Braziliaanse medewer-ker van Burger, de 45-jarige Juan Bojan, besloot de model-len voor de nieuwe Veronica-serie aan te trekken via een nieuw bureau, Modette Agen-

'Relatie met mijn vrouw sterker uit affaire gekomen'

(Vervolg van pagina 1)
TIEL — „Dit is slechts een beetje eerherstel”, zegt de Tielse leraar Gert van den Hof (48) over de uitspraak van de Nationale Ombudsman. Deze onafhankelijke instantie, die klachten van burgers over het optreden van de overheid onderzoekt, heeft gezegd dat de politie afkeurenswaardig heeft gehandeld bij de aanpak van de kwestie Van den Hof. Hij werd in 1990 aangehouden naar aanleiding van een aanklacht over ontucht met een leerlinge. De Ombudsman heeft de Tielenaar op veel punten in het gelijk gesteld. De politie stelde Van den Hof's vrouw Femmy kort na zijn aanhouding op 7 mei 1990 op de hoogte. „Ze zeiden: uw man heeft bekend.” Het is een van de klachten. Zijn vrouw begreep er niets van. Alles kwam voor haar tegelijk: haar man had een verhouding gehad, werd beschuldigd van ontucht en was gearresteerd. Maar van een bekentenis over ontucht was geen sprake geweest. „Het houdt me nog steeds elke dag bezig, zij het dat de emoties nu wat minder zijn.” Hij meent dat de politie 'vooringenomen' aan het onderzoek begonnen was. Hij was tien dagen in een observatiecel gezet. En in een gesprek met een arts was hij als 'dader' aangeduid. Van den Hof meent dat niet alleen de aanklacht van de (ex)leerling hem parten heeft gespeeld. Volgens hem was dat ook de vloed aan artikelen over enkele geruchtmakende ontucht- en incestzaken die in die tijd speelden. „Wat ik bij de politie aandroeg werd niet onderzocht.” De Ombudsman oordeelde dat de politie veel meer terughoudendheid had moeten betrachten en niet tegen zijn vrouw en school had mogen zeggen dat er een bekentenis was. De ombudsman achtte de klacht dat Van den Hof op school was aangehouden en niet op het politiebureau was ontboden, niet gegrond. „Als de politie een ernstig delict onderzoekt, mag zij zo handelen”, is de strekking van het rapport. Maar zijn leven was hoe dan ook overhoop gegooid. Hij zat 24 dagen in voorarrest en hangende het onderzoek mocht hij van de officier van justitie vier maanden niet in Tiel komen. Ondanks de vrijspraak wilde de school hem niet terug. „Ik had geen kracht meer om nog terug te vechten. Mijn vrouw en ik wilden rust. Mijn voormalige collega's wilden absoluut geen contact meer. Een

collega zei: Je bent vrijgesproken wegens gebrek aan bewijs, dus je kunt het gedaan hebben. Ik ben elders gaan solliciteren.” „Ook een deel van de kerk trok partij. De predikant zei: ik zal altijd geloven dat je het gedaan hebt. Dat deed heel erg zeer. Zo gaat dat met een kleine hechte groep mensen. De kerk, met al zijn vergevingsgezindheid en verdraagzaamheid...” In september 1990 mocht hij weer in Tiel terugkeren. De familie Van den Hof vond een nieuwe kerk in de Hervormde gemeente van Tiel. „Men ving me goed op.” Ook heeft hij therapie gehad bij het Rlagg. „De relatie met mijn vrouw is uiteindelijk gesterkt uit de affaire gekomen.” De terugkeer naar het leven van alledag was moeizaam. Zijn nieuwe baan op een Havo-Atheneum in Waddinxveen kwam als een geschenk uit de hemel. „Het is een samenwerkingsschool, protestant, katholiek en algemeen. De achterliggende gedachte is tolerantie.” De ex-leerlinge heeft hij nooit meer gesproken. „Wat die relatie met haar betreft, je wordt als leraar bewonderd en daar val je dan voor. Dat ging vanzelf. Inmiddels is ze getrouwd en uit Tiel vertrokken. Mijn dochter - ze zat in hetzelfde koor - heeft geprobeerd om een gesprek met haar te voeren, maar dat was zinloos.” Over de redenen waarom zij hem beschuldigde van ontucht tast hij tot op de dag van vandaag in het duister. „Een meisje dat graag interessant deed en dat niet meer wist hoe ze terug moest nadat de aanklacht eenmaal was geuit,” beschrijft zijn vrouw Femmy. „Ze heeft nooit gewild dat er een rechtszaak van kwam.” Ook Femmy van den Hof deed een poging om met haar te praten, maar de poging bleef vruchteloos. Hij heeft ook gesprekken met de burgemeester en de commissaris van politie gevoerd omdat hij vond dat het nooit tot een rechtszaak had mogen komen. „Onbevredigende gesprekken. Toen heb ik me gewend tot de Ombudsman.” Met de bevindingen van de Ombudsman doet hij verder niets. Wel wil hij nog graag een gesprek met de burgemeester. Frank Brugman, woordvoerder van de burgemeester, zegt dat de punten waarop Van den Hof in het gelijk is gesteld door de Ombudsman besproken zullen worden met de politie.

Tielse leraar uitgestoten ondanks vrijspraak in ontuchtzaak

Volk oordeelt harder dan rechter

(Door Ton Voermans)
TIEL — De rechter sprak hem een jaar geleden vrij van ontucht met een leerling. Veel van zijn klachten over de aanpak van de Tielse politie werden enkele dagen geleden door de Nationale Ombudsman geïrond geacht. Maar toch was Gert van den Hof (48), leraar aan de christelijke Mavo in Tiel, veroordeeld: door zijn bureau, zijn (gereformeerde) kerk, bijna door de hele gemeenschap. De verhuishozen staan nu klaar. Hij gaat met zijn gezin naar Waddinxveen. Voor enkele uren les per week pendeide hij daar eerst vanuit Tiel steeds naartoe. Nu hij daar meer lesuren heeft gekregen, heeft hij besloten te gaan verhuizen.

onvrede voelen, vooral over de aanpak door de politie. Zo was hij bruusk uit een lerarenvergadering geplukt. „Waarom niet even gevraagd naar het bureau te komen?” Hij was tien dagen in een observatiecel gezet. Tegen zijn vrouw en de school zou gezegd zijn dat hij de ontucht bekend had. Daarom schreef hij de Ombudsman. De nu 26-jarige ex-leerlinge heeft hij nooit meer gesproken. Ze is inmiddels getrouwd en uit Tiel vertrokken. Volgens Van den Hof heeft ze nooit het idee gehad dat de aanklacht tot een rechtszaak zou leiden en heeft ze dat ook niet nagestreefd. **OP PAGINA 9:** 'Relatie met mijn vrouw sterker uit affaire gekomen'.

Ontuchtzaak voor tweede keer aangehouden

ALMELO - De rechtbank in Almelo heeft de strafzaak tegen een 42-jarige Hardenberger voor de tweede keer aangehouden. De zaak wordt nu op 15 juni opnieuw door de rechtbank behandeld. De man heeft zich schuldig gemaakt aan misbruik van zijn kinderen. Als reden voor deze aanhouding geeft de rechtbank in haar tussenvonnis dat zij tbs wil opleggen, echter niet met dwangverpleging in een tbs- of rijksinrichting, maar met begeleiding van de reclassering in een particuliere psychiatrische inrichting. De reclassering is gevraagd een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheden. Zij zal op 15 juni worden gehoord. De Hardenberger heeft zich schuldig gemaakt aan seksueel misbruik van zijn twee kinderen van tien en vier jaar. Hij zou zijn tienjarige zoontje daarbij herhaalde malen hebben vastgebonden en wasknijpers op de tepels hebben geplaatst. De officier van Justitie van de rechtbank Almelo eiste hiervoor een gevangenisstraf van één jaar met tbs. De tbs-eis stond lijnrecht tegenover het advies van het Pieter Baan Centrum, die geen heil zag in tbs omdat ze de man niet voor verbetering vatbaar achtte. De zaak werd toen aangehouden om de psychiater van het Pieter Baan Centrum te kunnen horen. In de extra terechtzitting op 11 mei zei de psychiater dat ze de kans op herhaling groot vond, maar dat ze tbs-verpleging een te zware straf zou vinden. Officier van Justitie, mr. Oosterhof, bleef bij zijn eis, temeer omdat de man eerder voor dergelijke feiten was veroordeeld. De rechtbank hield de zaak opnieuw aan. Dit om de reclassering een onderzoek in te laten stellen naar de mogelijkheden van tbs in een particuliere instelling met begeleiding van de reclassering.

Hoogveens Court 19-5-93

Verkrachten is gelijk aan afpersen

De Napolitaanse politiemans R. R. wist het goed gemaakt met de Colombiaanse vrouw die hij had ontmaskerd als een illegale vreemdeling. Natuurlijk, de wet schreef voor dat hij haar het land moest uitzetten. Maar, zei hij, ze kon er zelf voor zorgen dat dat niet zou gebeuren. Na de verkrachting diende het slachtoffer een klacht in. Andere vrouwen meldten zich om te zeggen dat zij hun uitzetting op dezelfde manier hadden afgekocht. De zaak is uitgevonden tot voor het Hof van Cassatie. Dat heeft bepaald dat de agent strafbaar is. Maar niet vanwege verkrachting of geweldpleging, maar vanwege afpersing. Een vrouw verkrachten kan in Italië dus hetzelfde zijn als smeergeld eisen. **VK 15-5 Jan van der Putten**

Jaar cel en tbs geëist na seksueel misbruik kinderen

ALMELO - De officier van justitie bij de rechtbank in Almelo heeft dinsdag een jaar cel en tbs geëist tegen een 42-jarige man uit Hardenberg. Hij zou zijn twee kinderen, tien en vier jaar oud, seksueel hebben misbruikt. De verdachte zou daarbij bij herhaling wasknijpers op de tepels van zijn zoon (10) hebben geplaatst. In een eerdere behandeling van deze zaak eiste de officier dezelfde straf. De zaak werd aangehouden omdat de rechtbank een psychiater van het Pieter Baan Centrum nader wilde horen. Deze herhaalde dinsdag zijn visie dat tbs een te zware straf voor de man zou zijn. Een psychiatrische begeleiding van de man komt in de ogen van de psychiater eerder in aanmerking. De raadsman van de man vroeg een voorwaardelijke tbs en een voorwaardelijke gevangenisstraf. Voor de verdachte zou een onvoorwaardelijke gevangenisstraf erg zwaar zijn. De Hardenberger zit al in de cel en zou daar door de medegevangenen niet worden geaccepteerd. Hij is daarom eerder overgeplaatst van de strafinrichting in Hoozevee naar de gevangenis in Arnhem. De rechtbank doet op 18 mei uitspraak.

Hgv Court 12-5

Man veroordeeld wegens ontucht

Den Haag - De Haagse rechtbank heeft gisteren een 35-jarige Delftenaar veroordeeld tot twaalf maanden celstraf, waarvan drie maanden voorwaardelijk, wegens ontucht met een minderjarig jongetje. Het ventje werd vorig jaar samen met andere jochies opgepikt in een zwembad te Rijswijk. Bij de Delftenaar mochten ze computerspelletjes doen en op een fruitautomaat spelen. Maar volgens de kinderen had de man zich ook aan hen vergrepen. Hij gaf na een aanvankelijke hardnekkige ontkenning gedeeltelijk toe. De rechtbank achtte bewezen dat er in ieder geval eenmaal sprake was geweest van ontucht. Een 39-jarige medeverdachte uit Den Haag zal zich binnenkort moeten verantwoorden. De Delftenaar had een strafblad op dit gebied. De rechtbank vonniste overeenkomstig de eis van de aanklager.

UN 5/5

Toch schuldig

Een Amerikaan die vorig jaar werd vrijgesproken van verkrachting omdat zijn slachtoffer hem vroeg een condoom te gebruiken, is donderdag door een rechtbank in het Texaanse Austin toch schuldig bevonden. Een jury sprak de man vorig jaar vrij omdat het slachtoffer hem had gesmeekt een condoom te gebruiken. De jury volgde de redenering van de verkrachter dat de vrouw, door haar uitdrukkelijke wens, instemde met seksueel contact. Na luide protesten kwam de zaak voor een tweede jury, die J. V. wel schuldig verklaarde. Het slachtoffer zei dat zij om een condoom vroeg om zich te beschermen tegen aids en zwangerschap. V. kan nu rekenen op een straf van vijf jaar voorwaardelijk tot levenslang. **Reuter**

ASSISES DE BRUGES

LDH 17.05.93

Des fillettes abusées...

BRUGES - « C'est Fernand, le chauffeur du bus scolaire et qui est aussi l'homme à tout faire dans notre école, qui m'a appris toutes ces choses-là. » C'est ainsi que s'est confiée à sa mère, un jour de l'été 1990, une fillette de 8 ans.

Sa maman venait de lui parler de l'une ou de l'autre chose concernant la vie et intéressant en premier lieu toute adolescente. La brave dame n'en revenait pas de tout ce que sa fille lui révélait alors sur les relations sexuelles. Au début, elle croyait que la gamine fabulait mais, rapidement, en insistant adroitement, la gosse allait tout lui raconter au sujet de ses relations avec Fernand, dans l'atelier que celui-ci possédait au cœur du complexe scolaire. La maman

n'a pas hésité longtemps avant de s'adresser à la police. Et c'est ainsi qu'on a finalement découvert le scandale dans une école flandrienne (région de Courtrai).

Les faits odieux que l'on reproche à Ferdinand N., âgé de 63 ans, sont examinés dès ce matin par la cour d'assises de Flandre occidentale siégeant à Bruges. Comme on peut le deviner aisément, le procès dans des affaires aussi délicates, puisque les nombreuses victimes du malade sont uniquement des fillettes âgées de 7 à 12 ans, se déroulera à huis clos. C'est dire aussi que rares sont les détails qui ont filtré, tant du côté des enquêteurs que du côté de la justice.

Précisons cependant que le cas que constitue l'accusé est raconté dans un volumineux dossier. Il est vrai aussi que ces faits extrêmement graves se sont déroulés dans une école pendant plusieurs années et ce avec une vingtaine de gamines, sans que l'on n'ait rien découvert de louche. En effet, ce violeur - il n'y a pas d'autre mot pour le qualifier - a pu satisfaire de cette façon ses instincts pendant, lisez bien, 15 années ! Incroyable, n'est-ce pas...

Dans certains cas, il y a eu réellement viol. Dans d'autres cas, le détraqué a obligé ses petites victimes à se soumettre à des manipulations inimaginables ou à procéder à des attouchements sur leur ami et confident. Dans d'autres cas

encore, le chauffeur du bus scolaire et l'homme à tout faire de cette école a exploité les gamines comme figurantes dans des scènes pornographiques qu'il n'a cessé de tourner. L'accusé reconnaît tout.

Certaines de ses voisines le qualifient d'exhibitionniste parce qu'il se montrait nu aux fenêtres. Mais, pour tout le reste, l'individu cachait bien son jeu. Et dire qu'il est marié et père de quatre enfants. Son entourage familial n'a jamais rien constaté d'anormal chez lui. Et, à l'école, il était considéré comme un employé modèle. Là non plus, personne n'avait jamais rien remarqué d'anormal dans ses relations avec les enfants.

R.d.W.

Ontvoerd meisje teruggevonden

ZANDVOORT - Een vierjarig Zandvoorts meisje dat woensdagmiddag uit haar woonplaats verdween, is terecht. Een nog onbekende man, in wiens gezelschap zij het voor laatst in Zandvoort werd gezien, heeft haar met een auto meegevoerd naar Weert in Limburg. Daar werd het kind rond middernacht uit de auto gezet. Een inwoner die zag dat het meisje op straat werd achtergelaten, schakelde de politie in.

Het meisje speelde woensdag samen met twee andere kinderen in de duinen aan de zuidkant van Zandvoort. Ze keerde in tegenstelling tot de twee andere kinderen niet terug bij haar ouderlijke woning. Volgens de moeder is het meisje niet misbruikt. Van de man ontbreekt elk spoor.

Lehrer des sexuellen Mißbrauchs verdächtigt

Nürnberg (dpa) - Gegen einen 50jährigen Lehrer einer Grundschule in der Nähe von Nürnberg ist vor dem Landgericht Nürnberg-Fürth Anklage wegen fortgesetzten sexuellen Mißbrauchs von Kindern erhoben worden. Der Beschuldigte, der nach Angaben eines Nürnberger Justizsprechers ein Teilgeständnis abgelegt hat, soll sich über Jahre hinweg an mindestens 20 Schülern beiderlei Geschlechts vergangen haben.

Laut Anklage gibt es allerdings keine Anhaltspunkte für Gewaltanwendung und Geschlechtsverkehr. Der Lehrer sitzt seit Juni des vergangenen Jahres in Untersuchungshaft.

SDZ 18.05.93

Assisenproces in Brugge met gesloten deuren

GVA 18.05.93

Chauffeur van schoolbus beticht van verkrachting kinderen

Voor het assisenhof in Brugge is gisteren het proces begonnen tegen de 63-jarige Ferdinand Noppe, een onderhoudsman en chauffeur uit Harelbeke. Hij wordt beschuldigd van verkrachtingen van minderjarige meisjes, van wie één jonger dan 10 jaar.

Om de privacy van de meisjes te beschermen vroegen zowel het openbaar ministerie als de verdediging een proces achter gesloten deuren. In een tussenarrest stemde het hof daarmee in.

De feiten werden tussen 1975 en 1990 gepleegd in Wevelgem, Gullegem en Harelbeke. In totaal gaat het om zestien feiten. De man moet zich ook verantwoorden voor openbare zedenschennis en aanranding op de eerbaarheid van de jonge meisjes. De man leerde zijn slachtoffertjes kennen in zijn hoedanigheid van schoolbuschauffeur-klusjesman van de rijksbasisschool van Gullegem.

De feiten kwamen aan het licht toen een moeder uit Gullegem eind juni 1990 bij de politie klacht indiende. Tijdens een gesprek met haar zeventja-

rig dochttertje over de menselijke voortplanting stelde de moeder vast dat het kind daarover verbazend veel wist. Ze had dit alles vernomen van "Fernand de busschauffeur", die haar boekjes had laten zien en haar ook tot spelletjes had gedwongen.

Toen Ferdinand Noppe hierover werd ondervraagd, gaf hij de feiten toe en bekende meteen een reeks andere zedenfeiten die hij in een periode van vijftien jaar had gepleegd. Tijdens een huiszoeking in zijn woning vond de politie pornografische tijdschriften en foto's waarop naakte meisjes, soms in het gezelschap van de beschuldigde, stonden afgebeeld.

Het hof wordt voorgezeten door raadsheer Paul Boudolf. Het openbaar ministerie wordt waargenomen door procureur Koen Defoort. Ferdinand Noppe wordt verdedigd door mrs. Jan Leysen en Piet Lombaerts. De jury bestaat uit zeven vrouwen en vijf mannen. Er worden twaalf getuigen opgeroepen. Het arrest wordt dinsdagavond verwacht.

T.H.

GVA 18.05.93

Drie jaar wegens verkrachting van minderjarigen

Gent - De correctionele rechtbank van Gent heeft Luc V.H. (48), uit Brakel, bij verstek veroordeeld tot een gevangenisstraf van 3 jaar. Hij werd schuldig bevonden aan ver-

krachting van twee meisjes beneden de 14 jaar in Ecklo in 1992, met als verzwarende omstandigheid dat de meisjes hem waren toevertrouwd voor een leeropdracht.

Aanranding dochter bijzit leidt tot drie jaar cel

Kortrijk - Wegens verkrachting van de minderjarige dochter van zijn bijzit veroordeelde de correctionele rechtbank van Kortrijk maandagmorgen Julien Dekeyser uit Meulebeke tot een gevangenisstraf van drie jaar zonder uitstel, 20.000 fr. boete en een ontzetting uit zijn burgerrechten voor de duur van vijf jaar. In deze betuigeling lagen ook straffen voor aanranding op de eerbaarheid van nog meer meisjes vervat.

Een andere man uit Roeselare hoorde zich door de Kortrijkse strafrechtbank eveneens wegens een serie zedenfeiten veroordelen tot een voorwaar-

delijke gevangenisstraf van twee jaar, tot 50.000 fr. boete en tot een ontzetting uit zijn burgerrechten gedurende vijf jaar. Met de toestemming van haar ouders leefde de man een tijdlang samen met een meisje van dertien jaar. Dit leidde tot geslachtsverkeer, wat bij de wet verboden is.

De rechtbank was van oordeel dat de betichte verondersteld was dit te weten. Ook de ouders van het minderjarige meisje liepen beiden een veroordeling op van zes maanden voorwaardelijk en 10.000 fr. boete. Zij zijn tevens gedurende vijf jaar van hun burgerrechten beroofd.

GVA 18.05.93

10

stad en streek

N v/h N 13-5

DR.EM.AS.ND.

Jaar celstraf geëist voor misbruik meisje (11)

Van onze justitiemedewerkster ASSEN - De 53-jarige H.R. uit Emmen hoorde gisteren voor de rechtbank in Assen een jaar gevangenisstraf waarvan de helft voorwaardelijk en verplicht reclasseringstoezicht tegen zich eisen. De man heeft toegegeven dat hij zich vanaf begin 1991 tot mei 1992 schuldig heeft gemaakt aan seksueel misbruik van de 11-jarige

dochter van zijn toenmalige vriendin.

De officier van justitie mr. K.R. van der Velde acht meervoudige verkrachting bewezen. Dit gebeurde meestal in de Duitse plaats Dorpen waar het meisje woont. De verdachte kwam daar twee maal per week. Ook is hij een keer samen met het kind gaan kamperen. De zaak kwam

aan het licht toen het meisje een briefje aan haar moeder gaf waarin stond dat pappa -zo noemde ze R.- overal aan zat. Hij gaf haar cadeautjes om haar het zwijgen op te leggen en dreigde haar bij haar moeder weg te halen als ze iets zou vertellen.

De officier heeft er in zijn eis rekening mee gehouden dat de man een zwakke persoonlijkheid

heeft. Hij woont nog bij zijn moeder. Volgens deskundigen zou het beter voor zijn ontwikkeling zijn als hij zelfstandig ging wonen. Hij is niet geschikt voor een behandeling. Er wordt overigens ook niet gevreesd voor herhaling van dit soort feiten. De officier heeft geen bezwaar tegen vervanging van de celstraf door een werkstraf.

Raadsman mr. E.J.P. Cats vertelde dat zijn cliënt veel berouw heeft. Hij is erg geschrokken van de reactie van Justitie. De drie maanden voorarrest hebben grote indruk op hem gemaakt. Cats bepleitte een onvoorwaardelijke straf die niet langer is dan het voorarrest.

Uitspraak 26 mei.

binnenland

'Monster van de Jura' mag uitgeleverd aan Zwitserland

Nieuwsblad van het Noorden • woensdag 5 mei 1993

Van onze redactie binnenland
AMSTERDAM — De rechtbank in Amsterdam heeft gisteren bepaald dat de Zwitser René O. (38), ook wel het 'Monster van de Jura' genoemd, en diens vriendin Augusta S. (22) uitgeleverd mogen worden aan Zwitserland. De Zwitserse autoriteiten hadden hier eerder dit jaar om verzoekt. Het paar wordt verdacht van tal van misdrijven, waaronder seksuele kindermishandeling en moord.

De rechtbank acht de uitlevering van O. toelaatbaar wegens verdenking van seksuele kindermishandeling, poging tot uitlokking van mensenhandel, ontvoering, poging tot moord, zware mishandeling, aanranding en verkrachting. Het Zwitserse uitleveringsverzoek was gebaseerd op veertien verdenkingen.

De rechtbank wees het verzoek ten aanzien van hoofdverdachte O. op vijf punten af. Opmerkelijk was dat de rechtbank overwoog dat deze handelingen „op grond van de resultaten van het Nederlandse strafrechtelijk onderzoek” niet strafbaar zijn.

De handelingen bestonden eruit dat O. en S. in een auto door Nederland hebben gereden, op zoek naar kinderen die zij zouden kunnen ontvoeren. De auto bevatte een kist met luchtgaten, waarin de slachtoffertjes zouden worden vervoerd.

Met de beslissing loopt de uitleveringskamer vooruit op de strafzaak die in Nederland tegen het Zwitserse duo aanhangig is gemaakt. Een van de zwaarste beschuldigingen betreft juist de genoemde ontvoeringspogingen. O. en S. werden in januari gearresteerd in Amsterdam en zullen eerst in Nederland terechtstaan.

De raadslieden besloten hier toe uit protest tegen de weigering van de rechtbank om de zaak te verdedigen. Door deze uitzonderlijke stap van de advocaten was de rechtbank alsnog gedwongen de rechtszitting te openen.

De Amsterdamse hoofdofficier van justitie heeft inmiddels een klacht ingediend bij de deken van de Orde van Advocaten over de beide raadslieden van het Zwitserse paar, de advocaten mr. J.P. Plasman en mr. V. Bakker. De hoofdofficier verwijt de advocaten obstructie van procesrecht en belemmering van voortgang van het rechtsgeding.

Nederland levert Jura-monster uit

TUC 5/5

AMSTERDAM, woensdag

De rechtbank in Amsterdam heeft gisteren bepaald dat de Zwitser René O. (38) en diens vriendin Augusta S. (22) uitgeleverd mogen worden aan Zwitserland. De Zwitserse autoriteiten hebben hier eerder dit jaar om verzoekt. Het paar wordt verdacht van tal van misdrijven, waaronder seksuele kindermishandeling en moord.

De rechtbank acht de uitlevering van O., het monster van de Jura, toelaatbaar wegens verdenking van seksuele kindermishandeling, poging tot uitlokking van mensenhandel, ontvoering, poging tot moord, zware mishandeling, aanranding en verkrachting.

De rechtbank wees het verzoek ten aanzien van hoofdverdachte O. op vijf punten af. Opmerkelijk was dat het verzoek wegens „poging tot vrijheidsberoving” in Nederland niet is gehonoreerd. De rechtbank overwoog dat deze handelingen „op grond van de resultaten van het Nederlandse strafrechtelijk onderzoek” niet strafbaar zijn.

O. en S. reden in een auto door Nederland, op zoek naar kinderen die zij zouden kunnen ontvoeren. De auto bevatte een kist met luchtgaten, waarin de slachtoffertjes zouden worden vervoerd.

• Augusta S. • René O.

Met de beslissing loopt de uitleveringskamer vooruit op de strafzaak die in Nederland tegen het Zwitserse duo aanhangig is gemaakt. Een van de zwaarste beschuldigingen betreft juist de genoemde ontvoeringspogingen.

O. en S. werden in januari gearresteerd in Amsterdam en zullen eerst in Nederland terechtstaan.

O. en S. werden in januari gearresteerd in Amsterdam en zullen eerst in Nederland terechtstaan.

Verdachten van moord op Britse peuter ontkennen

LIVERPOOL (Rtr./UPI/AP) — De twee tienjarige Britse jongens die worden verdacht van de ontvoering van en moord op de tweejarige James Bulger in februari, hebben gezegd onschuldig te zijn tegen de rechter die het proces gaat leiden.

De rechtszaak begint op 1 november in Preston, 50 kilometer ten noorden van Liverpool. De zittingen zijn niet in Liverpool, waar de kleuter is vermoord, om onrust onder de bevolking te voorkomen. De stad in Noordwest-Engeland raakte in maart al in rep en roer toen de twee verdachten voor de eerste keer voor de rechter moesten verschijnen.

Twee jongens namen op 12 februari de kleuter James aan de hand mee naar buiten, toen zijn moeder even afgeleid was in een overdekt winkelcentrum. Camera's van de bewaking legden de kidnaping vast. Het lichaam van het jongetje werd twee dagen later op een spoorlijn teruggevonden. Volgens de politie had de kleuter al verschrikkelijke verwondingen, voordat hij werd overreden door een trein.

Eerder deze week maakte de 25-jarige moeder van de vermoorde James bekend zwanger te zijn en in december een kind te verwachten.

Jongens ontkennen

LIVERPOOL — De twee tienjarige jongens, verdacht van de ontvoering en moord op de tweejarige James Bulger in februari dit jaar, hebben in Liverpool gezegd onschuldig te zijn.

De rechtszaak begint op 1 november in Preston, 50 kilometer ten noorden van Liverpool. De zittingen zijn niet in Liverpool, waar de kleuter is vermoord, om onrust onder de bevolking te voorkomen.

Twee jongens namen op 12 februari James aan de hand mee, toen zijn moeder even afgeleid was in een overdekt winkelcentrum. Bewakingscamera's legden de kidnaping vast. Het verminkte lichaam van het jongetje werd twee dagen later op een spoorlijn teruggevonden.

'Juramonster' in hongerstaking; proces verdaagd

Van onze correspondent

AMSTERDAM — De Zwitser René O., die wordt verdacht van het verkrachten en mishandelen van jonge kinderen, is vandaag in het penitentiair ziekenhuis in Scheveningen opgenomen. Een hongerstaking heeft zijn gestel zo verzwakt, dat men hem infuusvoeding toedient. Het uitleveringsproces tegen O., dat vandaag zou dienen, is daarom verdaagd.

De Zwitser, die vanwege zijn gruwelijke voorliefdes het 'monster van de Jura' wordt genoemd, is enkele weken geleden opgehouden met eten en drinkt alleen nog maar water. O. protesteert daarmee tegen zijn behandeling in de Bijlmerbajes, waar hij in afzondering wordt gehouden.

Hoewel O. juist processen voert om in Nederland te worden terechtgesteld, zegt hij zeer te lijden onder het strenge gevangenisregime. Zo zou hij bezoek alleen van achter een glazen wand kunnen spreken en slechts eenmaal per week mogen telefoneren. Verder zijn tal van verzorgingsmaatregelen genomen om hem ervan te weerhouden zelfmoord te plegen, zoals hij heeft aangekondigd.

Lijk van vermist Drents meisje in bos gevonden

UN 12/5

RUINEN (ANP) — Een politielijk overschot gisteren het stoffelijk overschot gevonden van de 15-jarige Andrea Lutten uit Ruinen (Drenthe). De politie gaat ervan uit dat ze is vermoord. Andrea werd sinds maandag vermist. Sectie moet uitwijzen of ze seksueel is misbruikt.

Andrea ging maandag om half vier van school in Hoozeveer op de fiets naar huis. Medeleerlingen hebben haar even na vier uur nog zien fietsen. Toen zij niet thuis kwam, hebben haar ouders 's avonds haar vermist. Sectie moet uitwijzen of ze seksueel is misbruikt.

Gisteren werd het zoeken voortgezet, waarbij de politie speurhonden inzette. Op een fietspad door het bos bij Gijssele vond de vader van het meisje een haarspeld van zijn dochter. Met behulp van een speurhond werd nog geen tien meter vanaf het zandpad het stoffelijk overschot van het meisje aangetroffen.

N 1/4 N 25-5-93

N 1/4 N 15.5

N 1/4 N 29.5.93

n
2
z
g
k
n
s
b
o
k
v
c
t
t

NYHM 29-5

Münchhausen

In Engeland staat een jeugdige verpleegster terecht wegens viervoudige moord op baby's en kleuters en nog eens een zestal pogingen daartoe. Haar naam is Beverley Allitt. De populaire pers schildert haar af als een gemene seriemoordenaar, een geperverteerde heks zonder weerga. Uit medische rapporten over Allitt zelf blijkt inmiddels dat zij lijdster is aan een zeldzame psychiatrische stoornis, het syndroom van Münchhausen by Proxy.

De ziekte uit zich in het dwangmatig toebrengen van letsel aan anderen, meestal kinderen, om ze vervolgens medisch te behandelen. Dat verschaft de daders emotionele bevrediging. "By proxy" betekent: plaatsvervangend. Er is namelijk ook nog zoiets als het 'syndroom van Münchhausen rechtstreeks'. Degene die daaraan lijdt doet herhaaldelijk pogingen zichzelf te verwonden, om daardoor de aandacht van anderen te trekken en in aanmerking te komen voor medische behandeling. Liefst ook voor opname in een ziekenhuis.

Nu snapt u ook waarom deze afwijking het etiket 'Münchhausen' heeft gekregen. De legendarische Duitse baron van die naam was immers een ziekelijke leugenaar, er constant op uit gefantaseerde belevenissen voor waar te laten doorgaan. Met eigenhandig veroorzaakt letsel of hardnekkige simulatie proberen lijders aan het syndroom van Münchhausen keer op keer in het hospitaal te belanden. Of, indien ze daar al waren, er zo lang mogelijk te blijven.

In elk ziekenhuis kan men u vertellen dat het aantal patiënten zich zeker voordoen dan zij in werkelijkheid zijn, veel hoger ligt dan door de medische staf hard gemaakt kan worden. De schattingen variëren zelfs van een derde tot de helft van alle langdurige opnames. Indien dit echt zo is, rijst bij mij het vermoeden dat het syndroom van Münchhausen in een meer algemene vorm helemaal niet zo'n zeldzame afwijking is. Integendeel, dan zou het een van de meest voorkomende kwalen zijn van deze tijd. Het lijkt dan verdacht veel op de klacht van hele volksdelen dat de overheid niet goed genoeg voor hen zorgt.

Van de staat, de hogere en lagere overheden, de diensten en instellingen wordt tegenwoordig verwacht dat zij dag en nacht klaarstaan om hordes van kleuterachtig klagende en zeurende burgers op hun wenken te bedienen. Het liefst zou men volledig verzorgd willen worden, naar maat, zonder daar zelf iets van werk of inspanning tegenover te hoeven stellen. Elke week meldt zich wel een nieuwe zielige minderheid, die moord en brand schreeuwt dat zij gediscrimineerd wordt. Individuen en groepen menen allen, dat juist zij recht hebben op speciale behandeling en consideratie. Niets mag hun 'zelfontplooiing' in de weg staan.

De ultieme democratisering houdt in, dat de consument een soevereine monarch geworden is. Alle rechten komen hem of haar toe en alle plichten berusten bij de dienstverlenende instanties. Waartoe een dergelijke infantiele levensopvatting kan leiden als zij extreme psychiatrische vormen aanneemt, leert de spectaculaire kindermoord in Engeland.

Peter Hofstede

De affaire Kien Rombout

Rosmalen

Een natuurlijke dood kun je een plaats geven in je leven. Maar dit niet. Dat een ander beslist over het leven van je kind." Het gezicht van Jo Rombout blijft strak in de plooi. Hij en zijn vrouw Annie vertellen 'hun verhaal' over zoon Kien, die op een zondag in november naar IJmuiden zou gaan en van wie ze zestien maanden later in een gesloten kist afscheid moesten nemen. Zij een woordenwaterval, haar handen voortdurend in beweging. Hij bedachtzaam formulerend.

De koffie wordt geserveerd in Brabants bont. Boven de tafel wat extra licht om de donkerte te verdrijven. Op een stoel vlakbij het raam herinnert een onafgeschilderd van Jo aan de zandverstuiving in Rosmalen, waar het lichaam van hun zoon begraven lag. In het zand, vlakbij wat bomen. Aan de wand een schilderij van hun twee jongens, Kien en Romano, en een tekening van hun jongste.

"Voor ons was het belangrijkste, Kien weer terug te hebben. Als we hadden geweten wie de dader was, maar we hadden Kien niet terug gehad, was dat erger geweest. Dan is het moeilijker om het te accepteren. Want dan moet je het verhaal geloven," zegt Jo. Nu kon er afscheid genomen worden. "We mochten vijf dagen naar Kien toe. Hij lag in een gesloten kist. Daar hadden we het schilderij bij gezet." Tot het definitieve afscheid van hun jongste zoon is het leven van het gezin Rombout lang op 3 november 1991 blijven hangen. "Kien vinden. Dat was het. Verder kwam je niet", zegt Annie. "Het leven gaat zijn gangetje. Je hobbelt door om voor zijn broer ook het leven in stand te houden. Zo normaal mogelijk door te leven. Maar dat is geforceerd."

IJmuiden

Op die derde november stapte Kien de deur uit om met Peter, de zoon van 'de oma waar hij altijd koffie krijgt' naar IJmuiden te gaan. Peter ligt in scheiding en woont zolang in het bejaardenhuisje van zijn moeder, die zes weken eerder overleden is, weten Annie en Jo. "Hij was in de zomer ook al eens een dagje met Peter en zijn kinderen naar IJmuiden geweest. Het weer was die zondag niet zo best, dus we spraken af met Kien dat hij voor elf uur terug zou zijn, als het uitstapje niet door ging. Dan kon hij met ons mee naar de Brabantallen in Den Bosch." Om tien voor elf 's morgens heeft een fietser hem nog gegroet op straat. Hij was de laatste die hem heeft gezien. Met het avondeten was Kien nog niet thuis. "En ik had net iets dat hij graag at", zegt zijn moeder. "Je denkt, hij komt elk moment

thuis. Je denkt, een jongen van vijftien, zestien, hij kan voor de eerste keer zijn gaan stappen. Maar tegen elf uur waren we in paniek." Ze rijden naar het bejaardenhuisje. "De bel deed het niet. Niemand deed open." Ze hadden eerst het exacte huisnummer nog moeten navragen, want dat wisten ze niet precies. Weten jullie wel dat die Peter gokt, had hun kennis nog gezegd. "Dan ga je denken, misschien heeft hij de auto wel vergokt en kunnen ze niet naar huis", zegt Annie. De hele nacht zitten ze op. "Bij elke auto dacht je: dat is 'm." Het was hem niet.

's Ochtends vroeg wordt de politie gebeld. Er volgt onmiddellijk een onderzoek. Jo: "Ze hadden zelf ook het gevoel dat er iets was." Annie: "Peter zegt dan tegen de politie dat Kien die zondag niet daar is geweest. Hij komt hierheen en zegt tegen ons dat hij om negen uur thuis was en meteen naar bed was gegaan. Een van

de politie-agenten heeft zijn auto die avond echter om half tien gezien bij de zandverstuiving. Dat was de eerste leugen, maar dat viel me die maandag nog helemaal niet op. Peter was wel naar IJmuiden geweest. Hij werd signaleerd in een snackbar. Hij had er het jaar ervoor drie weken op een camping gestaan en zich zo opvallend gedragen dat hij op die zondag onmiddellijk werd herkend. Zijn kinderen, die mee zouden gaan, waren bij zijn ex-vrouw in Maastricht."

Het is die eerste dagen een gekkenhuis in huize Rombout. Veel mensen over de vloer, en ook Peter komt nog een paar keer langs. Annie: "Op dinsdag vertelt hij een raar verhaal over een bouvier. Op woensdag komt hij met een fout telefoonnummer van ons dat hij van Kien zou hebben gekregen. Het was niet Kiens handschrift, bovendien stond er de naam Rombouts op. Met een s dus." Annie: "Ik had instinctief een afkeer van hem. We lieten de politie weten de man liever niet meer zien."

Afpersing

Het politieonderzoek levert niets op. Dan wordt Jo Rombout op 13 januari gebeld door een Duitssprekende man. Kien zou aan het eind van de maand terug zijn als zijn ouders hem 20 voor de tip en 20 na de tip zouden geven. Twintigduizend gulden wel te verstaan. Twee dagen later belt de man weer. Deze keer luistert Annie mee. Ze herkent de stem. "Aan de g. Het was Peter." De politie houdt de Maastrichtenaar in de gaten. "Romano zou het geld op het station van Den Bosch aan de afperser overhandigen. Hij had een route beschreven, die moesten we volgen. Mijn zoon is twintig, vijftig minuten op het station geweest. Peter liep

daar rond. Toen greep de politie in. Ze vonden dat het te lang duurde voor mijn zoon." Achteraf zegt Peter dat hij hen probeerde af te persen, omdat hij boos op hen was. Hij wordt later veroordeeld tot een gevangenisstraf van 18 maanden.

Na drie maanden politie-inspanning, aandacht van radio, kranten en televisie en 120 tips is er nog steeds geen spoor van Kien. Dan wordt in maart 1992 de paraplu, het zakmes en het horloge van Kien gevonden. Vlakbij het ouderlijk huis. "Dan denk je, je vindt een spoor. Maar het gerechtelijk laboratorium heeft er niets op kunnen vinden, dat ons verder kon helpen." Rond die tijd wordt het signalement van Kien ook via *Opsporing Verzocht* verspreid. Veel te laat, vinden Kiens ouders nu nog. "Zolang je geen keihard bewijs hebt dat het om een misdrijf gaat, komt er geen oproep. Dat is frustrerend. Dat is ons pijn blijven doen." Details zijn belangrijk bij de opsporing, en die raken na verloop van tijd verloren. Mensen vergeten, zegt Jo. Het gezin Rombout roept in november 1992, Kien is dan al een jaar zoek, de hulp in van een vertrouwensman. Tips die bij hem binnenkomen, blijven anoniem, maar ook dat leidt niet tot resultaat. Jo: "Op de dag dat Kien werd gevonden, werd pater Van Berkom nog gebeld door iemand die zei dat al dat graven niks zou opleveren. Dat Kien daar niet lag." Dan komt medio januari van dit jaar Peter vrij. Hij heeft een jaar van zijn straf uitgezeten. "Vijf weken later neemt hij contact op. Hij wil een gesprek en vraagt ons naar de stationsrestauratie van Sittard te komen." Jo vertrekt in gezelschap van twee politieagenten naar Limburg. Annie: "Daar vertelde hij een hoop klets. Hij wilde wel wat meer vertellen, maar niet waar de agenten bij waren." Jo herhaalt het gesprek dat zich toen gedurende twintig minuten heeft afge-

speeld. "Ik ben vragen gaan stellen. Ik vroeg, 'leeft Kien nog?' Hij zei, 'nee'. Toen heb ik gevraagd, 'hoe?' Hij zei, 'ze hebben een doek voor zijn mond gehouden en hij is gestikt'. De informatie komt uit de onderwereld, gehoord van criminelen, zei hij. 'Waarom', vroeg ik. Hij: 'daar heb ik niet om gevraagd, ik heb zelf een gezin'. Daarna heb ik doorgevraagd over dat chanteren. Toen zei hij: 'ik ben het aan mijn moeder verplicht jullie te helpen'. Onze Kien had veel met zijn moeder op. Ik vroeg: 'waar ligt Kien dan?' 'Duitsland', liet hij zich eerst ontvallen. 'In het oostelijke deel. Nee, nee, nee van Rosmalen. In het open gebied, richting Mariaoord. Ik heb daar een week geleeden een Bavaria-bierblikje neer-

gelegd. Als je vandaar af veertig passen maakt, twintig zo en twintig zo en je trekt een cirkel, daar ligt hij.' Ik vroeg hem nog eens: 'waarom?' Maar daar had hij geen antwoord op. 'Wie dan van de onderwereld', vroeg ik. Hij zei: 'ik ben geen informant'. Toen zei hij niks zinnigs meer en heb ik mijn verhaal aan de politie verteld."

Dezelfde middag nog is de politie naar de zandverstuiving gegaan. Daar lagen wel achtien, negentien Bavariablikjes, zegt Jo. "De plek zoals Peter die mij beschreven had, was moeilijk te vinden. Daarop heeft een agent opnieuw contact opgenomen met Peter. Die herhaalde het verhaal dat hij mij had verteld. De politie vroeg hem of hij de plek niet wilde komen aanwijzen. Dat zou hij 's zaterdags willen doen."

Annie: "Donderdags belt de politie op. Peter zou de plaats komen aanwijzen. Om tien over zes kwam hij aan en liep naar een plaats toe, waar inderdaad een blikje had gelegen. Achteraf was dat precies de begraafplaats van Kien." Jo: "Vrijdags werd er overlegd, en vergunning gevraagd om te graven. Op maandag werd er met honden gezocht. Niks gevonden. Hier heeft echt geen lichaam gelegen, zei men. Wilden ze half april nog eens gaan graven. We zeiden, dan doen we het zelf. Zijn ze toch op dinsdag gestart."

Secuur

Annie: "We zijn regelmatig gaan kijken. Aan het begin van de verdwijning hadden we telkens het idee, hebben ze het wel goed gedaan. Nu wilden we zeker weten dat het secuur werd gedaan. Op dinsdag werd er niets gevonden, 's woensdags werd verder gegraven. Zijn we weer verscheidene keren gaan kijken. Om half drie zeiden we: nu blijven we."

Jo: "Om kwart voor vijf, tien voor vijf hadden we echt het gevoel dat we het hadden gehad. Dat het een kletsverhaal was en dat hij straks met een tweede versie zou komen, en dan weer met een verhaal. We gingen naar huis, mijn vrouw moest nog een cadeautje gaan halen voor een verjaardagsfeestje 's avonds. Ik zat 'rustig' naar de tv te kijken. Om ongeveer half zes kwamen er twee agenten boven. Net met hun gezicht om de deur. Dat was voor mij voldoende. Ze knikten ja. Dan sla je op tilt. Dan komt alles eruit. Woede. Zestien maanden zoeken. Eigenlijk al vanaf het moment dat zijn paraplu gevonden is denk je dat Kien niet meer leeft. Maar toch heb je altijd een vleugje moed gehad. Die onzekerheid is nu weg. Toch valt er dan een last van je af."

De politie zei in eerste instantie dat het voor 60-70 procent Kien was, vult Annie aan. "Ze hielden

een slag om de arm. Maar voor ons gevoel was het Kien." Het gezin kreeg steun van vrienden en familie. "Op zo'n avond komt alles eruit. Er gaat zoveel door je heen. Woede, maar ook een gevoel van 'we hebben gewonnen'. Vanaf het begin hebben we publiciteit gezocht om 'die andere kant' geen rust te gunnen." Annie: "Ik dacht dat Peter 't gedaan had. Dat het opgelost zou zijn."

Onbevredigend

Voor Annie en Jo is de afloop zonder meer onbevredigend. "Het is een pak van ons hart dat we hem terug hebben, ook al zijn we hem dan kwijt. Maar het waarom weten we nog niet. En de dader loopt nog vrij rond."

"Dat wat Peter verteld heeft, is geen bewijs. De politie heeft alles onderzocht. Peter had verteld dat hij het had gehoord van een blanke man die vast zat. Ze hebben een boek gemaakt van iedereen die in het huis van bewaring in Den Bosch en in De Geerhorst in Sittard met hem heeft vastgezeten, maar Peter kon niemand aanwijzen. Hij had hem niet aangekeken, zei hij." Voor Annie en Jo Rombout blijft Peter nog steeds de hoofdverdachte. Voor de politie ook. Het onderzoek ligt volgens een politiewoordvoerder op dit moment stil. "Omdat er niks meer te onderzoeken valt". De politie hoopt op nieuwe tips. De ouders van Kien hopen dat Peter nog meer zal vertellen.

Annie en Jo hebben zo hun eigen manier om het verdriet te verwerken. Hij gaat naar het water, vissen. Zij praat liever, met kennissen. "Je moet niet van elkaar verwachten dat je het op dezelfde manier verwerkt." Verwijten doen ze elkaar niets. Door te praten en met de hulp van politic, arts en de Riagg is hun relatie goed gebleven, zeggen Annie en Jo.

Het gezin Rombout, oudste zoon Romano inclusief, heeft psychische hulp. "Dat is belangrijk. Er zijn altijd dingen die je niet kwijt wil. Die je terugdringt. Zij gaan net zo lang door tot je het zegt. Zonder hen kun je zo'n tijd niet doorkomen", zegt Jo. De dokter komt wekelijks langs. "Er zijn zaken die je niemand mag vertellen. Die kun je dan aan hem kwijt." Hun leven heeft een flinke deuk gekregen. "Je krijgt steeds minder vertrouwen in de mensen." Verjaardagen en Moederdag zijn moeilijke dagen. Annie: "Maar eigenlijk zijn ze het allemaal nog." "En toen zijn schoolgenoten hier waren, daar had Kien bij moeten zijn. Dat zijn moeilijke momenten. Eerst deed je alles met liefde en plezier. En nu, uitbundig ben je nooit meer", zegt Jo. "Hoe sterk we nu ook in onze schoenen staan. Zeggen dat het goed gaat, is de goden verzocken."

„Kinderprostitutie is krimineel“

TAZ 22.05.93

■ Kampagnen tegen seksuele Ausbeutung von Kindern: Auf einer internationalen Konferenz in Stuttgart zogen Hilfsorganisationen eine Bilanz ihrer Arbeit

Einige Momente lang sinnierte Martin Stähler, Tourismusexperte der Evangelischen Kirche in Deutschland, über die karitative Arbeit und meinte etwas bitter, daß man sich mit den Scherben der Konsumorientierung dieser Gesellschaft befasse. Das wird er nicht falsch interpretiert haben: Während international großartig am Prostitutionstourismus verdient wird, thematisieren die Vertreter internationaler Hilfsorganisationen, die ins Tagungszentrum der evangelischen Kirche angereist waren, die menschlichen Schäden, die daraus entstehen. Schätzungsweise jeder zweite Thailand-Tourist reist des Sexabenteuers wegen nach Asien. Der Ressourcenverschleiß für die touristischen Bedürfnisse macht nicht halt bei Landschaft, Natur und Kultur, sondern ist in den letzten 20 Jahren massiv zur Ressource „Körper“ vorgegriffen. Der Prostitutionstourismus boomt und neuerdings vor allem die Kinderprostitution.

Der sexuelle Mißbrauch von Kindern hat eine beeindruckende Zahl von Hilfsorganisationen zu einer internationalen Kampagne gegen Kinderprostitution, der ECPAT (End Child Prostitution in Asian Tourism), zusammenfinden lassen. Die Initiative ging 1990 von Thailand aus. Neben der internationalen Kampagne mit Sitz in Bangkok (Träger: Ecumenical Coalition on Third World Tourism, Christian Conference of Asia, Federation of Asian Bishop's Conference, Unicef, Internationales Katholisches Kinderbüro, North American Network on Tourism, Third World Tourism European Ecumenical Network) agieren auf den Philippinen, in Thailand, Sri Lanka und Taiwan Länderbüros; in zahlreichen Ländern wurden nationale Unterstützungskomitees gegründet. Die deutsche Kampagne beispielsweise wird ihrerseits von 26 Initiativen getragen, die schweizerische von über 30 Verbänden. Das Ziel der Arbeit besteht für ECPAT vor allem darin, die Öffentlichkeit wachzurütteln und für die Vorgänge auf dem Sexmarkt mit Kindern zu sensibilisieren. Denn die Situation ist kraß, wie die Konferenzteilnehmer mit blanken Zahlen verdeutlichten: In Manila allein soll es 20.000 Kinderprostituierte (Jungen wie Mäd-

chen) geben, für Indien wird eine Zahl von 300.000 bzw. 400.000 angegeben, die Schätzungen für Thailand schwanken zwischen 200.000 und 800.000, in Sri Lanka werden 30.000, überwiegend Jungen, in der Prostitution vermutet, in Taiwan 70.000 Kinder, für Pakistan und Vietnam sollen nochmals etwa 80.000 hinzukommen. Kinder werden gar verschleppt, beispielsweise aus Nepal nach Indien; oder neuerdings auch – wie aus Thailand – exportiert. Die Kinderprostitution ist beileibe nicht auf den asiatischen Raum beschränkt: In Brasilien und Kenia wird eine ähnlich krasse Situation vermutet; New York soll Manila zahlenmäßig in nichts nachstehen, und selbst in Großstädten wie Paris sollen 8.000 Kinder in der Prostitution arbeiten. Exakte Zahlen gibt es nicht, man bewegt sich in der Grauzone von Legalität und Illegalität und ist mit eisernem Schweigen konfrontiert.

Nicht überall geht die Kinderprostitution auf die touristische Expansion zurück. Worauf die Schweizer Initiative in ihren Untersuchungen hinweist, nehmen in Ländern wie Brasilien vor allem Einheimische die Sexleistungen in Anspruch; in Thailand wird der Markt von Einheimischen wie Touristen bestimmt; es sind vor allem Sri Lanka und die Philippinen, deren Kinderprostitutionsmarkt auf die Nachfrage durch Ausländer zurückgeht. Insgesamt hat die Nachfrage nach Kindern gravierend zugenommen. Der internationale Tourismus hat daran vor allem im asiatischen Raum einen entscheidenden Anteil. In diesen Raum transportiert er beispielsweise auch die patriarchalen Grundmuster westlicher Gesellschaften: Es werden Abhängigkeiten geschaffen, die in einen „Teufelskreis“ münden. Die touristische Nachfrage trifft hier auf die wachsende Verelendung großer Bevölkerungsschichten, deren hilflose Lage schlicht ausgebeutet wird. Es gibt kein Schuldbewußtsein unter den Männern, die im Ausland Kinder mißbrauchen, ganz im Gegenteil verstehen sie sich in der Regel als Glücksbringer, die armen Kindern etwas Gutes tun.

„Kinderprostitution ist krimineel.“ Die Position der Kampagne ist eindeutig und wird in dieser Schärfe auch von der Präsidentin des Deutschen Bundestages, Rita Süßmuth, geteilt, die den Eröffnungsvortrag hielt. Heidi Sörensen von der Evangelischen Landeskirche fand drastische Worte und bezeichnete den Mißbrauch als „eines der widerwärtigsten Symptome menschlicher Perversion“. Krimineel ist Kinderprostitution vor allem deshalb, weil sie die kindliche Abhängigkeit ausnutzt und die psychosexuelle Entwicklung eines Menschen schwer beeinträchtigt. Eine Ausstellung zum sexuellen Mißbrauch an Kindern in Deutschland, die während der Konferenz gezeigt wurde, informierte über die seelischen Schäden, die Kindern zugefügt werden. Von asiatischen Hilfsorganisationen ist zu erfahren, wie schwierig die Rehabilitationsarbeit ist: Die Traumatisierungen sind so stark und Alternativen zur Prostitution so spärlich, daß für die betroffenen Kinder kaum Aussichten für eine andere Lebensplanung gegeben sind. Ob Kinder nun von ihren Familien verstoßen wurden, ob sie verkauft oder verschleppt wurden, ob sie von selbst die familiären Verhältnisse flüchteten oder gar freiwillig in die Prostitution gegangen sind, um ihre Familien zu ernähren – in der Prostitution haben sie die einzig noch tragfähige Überlebensstrategie gefunden.

In den drei Jahren ihrer Aktivität verbuchte ECPAT jetzt vor allem als Erfolg, daß das Schweigen gebrochen ist und die Kinderprostitution öffentlich thematisiert wird. Von den Betroffenen ausgehend, wurde die Problematik von den Entsendeländern aufgegriffen. In der Schweiz wurde die Kampagne bewußt in den Zusammenhang mit dem Kindesmißbrauch im eigenen Land gestellt, um „Parallelen zwischen der sexu-

ellen Gewalt gegen Kinder in der Ersten und Dritten Welt aufzuzeigen“. Man kehrte vor der eigenen Haustür, denn, so das Argument, die sexuelle Gewalt gegen Kinder nehme nicht nur in der Dritten Welt zu; sexuelle Gewalt sei kein individuelles, sondern ein gesellschaftliches Problem, das enttabuisiert werden müsse. Die deutsche Kampagne konzentriert sich weiterhin auf die Ursachenforschung für sexuellen Kindesmißbrauch, um gesicherte Erkenntnisse über die Tätermotivation zu erzielen.

Wie geht die Arbeit international weiter? Martin Stähler von der evangelischen Kirche thematisierte nur am Rande der Konferenz die entwicklungspolitische Dimension einer Hilfe für die Dritte Welt, die er in einer gezielten Unterstützung ländlicher Regionen sieht. ECPAT wird sich weiterhin darauf konzentrieren, ein öffentliches Bewußtsein für die katastrophalen Zustände zu schaffen. Die parlamentarische Unterstützung, die die Kampagne mittlerweile erfahren hat, signalisiere ein neues politisches Niveau, und die vom Deutschen Bundestag geplante Verschärfung des Sexualstrafrechts sei ein Erfolg, an den sich anknüpfen läßt. Um deutsche Sextouristen, wie geplant, für ihre Taten auch in der Bundesrepublik belangen zu können, sind bilaterale Rechtshilfeabkommen nötig. Interpol ist an einer Zusammenarbeit mit ECPAT interessiert und entsandte zur Konferenz bereits eine Vertreterin. Und last, but not least will man in Deutschland gezielt auf Reiseveranstalter zugehen: Die Veranstalter sollen sich der Verantwortlichkeit für ihre Angebote stellen. Denn so harmlos, wie sie es hinstellen, sei die Werbung mit schön verpackten Sexbotschaften auch nicht.

Christel Burghoff

Kinderen voor sekstoerisme

Striemen getuigenis over mensenhandel

JAN VAN DER PIERRE

MARIE-FRANCE BOTTE

BRUSSEL — Op een totale bevolking van 60 miljoen mensen zitten in Thailand 250.000 kinderen en 800.000 volwassenen in de prostitutie. Marie-France Botte, de Franse Vrouw van 1991, citeerde de cijfers dinsdagnamiddag voor de leden van de parlementaire onderzoekscommissie over mishandeling van mensen.

Maar deze verdigster van de kinderen die in Zuid-oost-aziatische landen in de prostitutie belanden, liet het niet bij cijfers. Ze legde een indroevig getuigenis af over de toestand waarin deze kinderen zich, meer bepaald in Thailand, bevinden en laakte de subtiel wervingsmethoden van bepaalde homofiele tijdschriften.

Botte spreekt uit ervaring. In de bordelenwijk van de Thaise hoofdstad leerde ze de nog geen acht jaar oude Sonta kennen. Het uit Noord-Thailand afkomstige kind werd ongetwijfeld naar Bangkok gelokt met een (vals) arbeidscontract dat haar Thai-ouderkondige en analofte ouders voorgeschoteld werd tenzij het werd ontvoerd. Ouders van kinderen onder de twaalf jaar laten hun kroost doorgaans niet zo maar het oudertijk huis verlaten.

Het kind vertoonde sporen van mishandelingen over het hele lichaam. Drie maanden later werd het uitgeputte, bijna psychotische meisje voor 800 dollar (circa 26.500 frank) verkocht aan de hotelteigenaar waar ze opgesloten was, alsof het een hond of een kat was...

Dank zij Marie-France Botte en

de vereniging „Terre des Hommes“ vond ze haar familie terug maar Sonta overleed acht maanden geleden aan Aids.

Botte hield de subtiliteit waarmee in bepaalde advertenties een homofiel cliënteel wordt aangesproken maar in feite een pedofiel publiek gelokt wordt. Dat zo'n advertenties niet enkel in „gespecialiseerde“ publikaties maar ook in massabladen verschijnen deed commissievoorzitter Johan Vande Lanotte wijzen op de verantwoordelijkheid van de pers.

Vande Lanotte wees na dit getuigenis op drie punten waardoor de onderzoekscommissie zich bij haar actie zou moeten laten leiden: de advertenties in kranten en publicaties; de werkmethode van bepaalde reisbureaus (zelfs al gaat het hier niet om een algemeen verschijnsel) en de manier waarop pedofilie hier doelmatig kan worden bestreden. Want het gaat immers hoofdzakelijk om westerlingen die naar Aziatische landen reizen eerder dan kinderen uit die regio's die naar ons land overkomen.

—B

Schandelijke handel in knuffel-kinderen

Marie-France Botte getuigt voor commissie Mensenhandel over andere kant van Thailands *seksisme*

BRUSSEL — „Uitgevers van seksgidsen voor pedofielen als „Spartacus“ en „Sex Maniac“ liepen al diverse veroordelingen op. Toch lagen maandag in Brusselse boekhandels en krantekiosken aan het Sint-Katelijneplein de jongste edities van hun bladen met het kinder-aanbod 1993 in clubs en hotels in de sekswijken van Bangkok en Pattaya“, getuigde Marie-France Botte gisteren voor de onderzoekscommissie Mensenhandel van de Kamer. De vrouw werkt sinds 1989 in Thailand en hielp er in vier jaar tweeduizend kinderen uit de prostitutie. Volgens haar treedt het Belgische gerecht tegen dit soort pervers sekstoerisme niet op, omdat het strafrecht op dat vlak teveel hiaten vertoont. Unicef-België zet eind dit jaar een informatie-campagne op, in samenwerking met bona fide-reisbureaus.

De Kamercommissie Mensenhandel onderzoekt hoe in België netwerken handel voeren in exotische en Oosteuropese vrouwen, bestemd voor de prostitutiecircuits. Gisteren spitste het onderzoek zich toe op het deelaspect kinderprostitutie.

Maar de getuigenis van mevrouw Botte raakte het onderzoeksterrein van de Kamercommissie eigenlijk maar zijdelings: de problematiek, waarin de vrouw zich verdiept, betreft niet de trafiek van kinderen richting Westeuropese bars. Botte organiseert met

steun van onder meer Artsen Zonder Grenzen (AZG) een opvangnet voor de ruim 250.000 meisjes en jongens, die in Thailand in de kinderprostitutie belanden als pervers zijluik van het Westers sekstoerisme naar dat land.

Marie-France Botte hing de Kamerleden een beeld op van de manier, waarop de seksmafia in Europa openlijk pedofiele „toeristen“ rekruteert langs gespecialiseerde bladen als Spartacus en Sex Maniac. Zij verklaarde ook dat zij in een hotel in Pattaya de getuigenissen van 3 Belgen, 2 Fransen en

4 Nederlanders optekende, die er allen voor uit kwamen dat hun vertrouwde reisbureau om de hoek hen een seksreis á la carte had samengesteld: volpension, alles inbegrepen, ook het knuffel-knaapje of meisje dat een week lang aan hun zijde vertoefde.

Volgens getuige Botte verloopt de rekrutering van de kinderen voor de seksmarkt volgens een vast stramien. Vrouwen ronselen in de dorpen van het arme noorden kinderen voor de arbeidsmarkt in de hoofdstad en andere toeristische paradijzen. Zij duwen de ongelletterde ouders nep-kontrakten onder de neus voor korte termijn-interimwerk in kapsalons en ateliers. Amper enkele weken later blijken de kinderen spoorloos.

Marie-France Botte slaagde erin door te dringen tot de kinderhandel, door zelf in een hotel een kind te bestellen. Het was de 8-jarige Sonta, die het verhaal van haar deportatie uit de docken deed en vertelde hoe zij en haar lotgenootjes opgesloten, misbruikt en geterroriseerd werden door de Chinese hotelbazen. Toen Botte met het kind uit het hotel wou verdwijnen, belette het personeel haar

dat. Toen de Belgische vrouw voorstelde het kind te kopen, ging de hotelbaas wel direct akkoord: 28.000 frank (800 dollar) en Sonta verwisselde van eigenaar. „Wij zochten met Sonta de weg terug naar haar ouders. Het is ons niet gelukt. Eind '92 overleed het kind aan Aids“, besloot Botte.

Van de zes miljoen inwoners van Bangkok zit 1 miljoen in de prostitutie. Bijna een kwart van hen zijn kinderen. Samen met AzG en een Thailandse stichting voor slachtoffers van kinderhandel bouwde Botte een actieplan uit dat prioritair probeert kinderen weg te krijgen uit de sekshotels.

„Pas recentelijk heeft de actie echt succes, omdat de Thailandse regering pas nu echt de operatie steunt. In twee maanden bevrijdden wij tweeduizend kinderen. Niet slecht voor een fenomeen, dat tot voor kort door de Thailandse overheid hardnekkig werd geminimaliseerd.“ (HEC)

seksisme

Indroevig getuigenis voor kamercommissie Mensenhandel

Kinderen als consumptie aangeboden via reisbureaus en homofielentijdschriften

Op een totale bevolking van 60 miljoen mensen zitten in Thailand 250.000 kinderen en 800.000 volwassenen in de prostitutie. Marie-France Botte, de Franse Vrouw van het Jaar anno 1991, citeerde deze cijfers dinsdagmiddag voor de leden van de parlementaire onderzoekscommissie over mishandeling van mensen.

Maar deze verdedigster van de zaak der kinderen die in Zuidoostaziatische landen in de prostitutie belanden, liet het niet bij cijfers. Ze legde een indroevig, overweldigend getuigenis af over het sekstoerisme - meer bepaald

in Thailand - en laakte de subtiel wervingsmethoden van bepaalde homofiele tijdschriften.

Ze spreekt over haar eigen onderzoek in Thailand. In de bordelenwijk van de Thaise hoofdstad leerde ze de kleine Sonta -- nog geen acht jaar oud -- kennen. Het uit Noord-Thailand afkomstige kind werd ongetwijfeld naar Bangkok gelokt met een (vals) arbeidscontract dat haar Thai-onkundige en analfabete ouders voorgeschoteld werd tenzij het werd ontvoerd. Ouders van kinderen onder de twaalf jaar laten hun kroost doorgaans niet zo maar het ouderlijk huis verlaten.

Het kind vertoonde sporen van mishandelingen over het hele lichaam. Drie maanden later werd het uitgeputte, bijna psychotische meisje voor 800 dollar (ca. 26.500 BF) verkocht aan de hoteleigenaar waar ze opgesloten was, alsof het een hond of een kat was...

Dank zij Marie-France Botte en de vereniging "Terre des Hommes" vond ze haar familie terug maar Sonta overleed acht maanden geleden aan de gevolgen van haar seropositiviteit.

Botte hekelde de subtiliteit waarmee in bepaalde advertenties een homofiel cliënteel wordt

aangesproken maar in feite een pedofiel publiek gelokt wordt. Dat zo'n advertenties niet enkel in "gespecialiseerde" publicaties maar ook in massabladen verschijnen deed commissievoorzitter Vande Lanotte wijzen op de verantwoordelijkheid van de pers.

De Franse getuige vermeldde het systeem van het zgn. "peterschap" over kinderen en vertelde ook over bepaalde toeristische netwerken waardoor "kinderconsumumenten", zoals de Franse ze noemde, via bepaalde reisagentschappen aan adressen geraken in eigen land.

Voorzitter Vande Lanotte wees na dit getuigenis tenslotte op drie punten waardoor de onderzoekscommissie zich bij haar actie zou moeten laten leiden: de advertenties in kranten en publicaties; de werkmethode van bepaalde reisbureau's (zelfs al gaat het hier niet om een algemeen verschijnsel) en ten slotte de manier waarop pedofilie hier doelmatig kan worden bestreden.

Want het gaat immers hoofdzakelijk om westerlingen die naar Aziatische landen reizen eerder dan kinderen uit die regio's die naar ons land overkomen.

Hulpproject geeft straatkinderen Brazilië hoop

Van onze correspondenten
Ineke Holtwijk **VK**

SALVADOR, Brazilië

Als je steelt is nooit iets van jezelf, zegt Renato de Jesus Santos (16) uit Salvador. Hij was jarenlang een van de jeugdige straatdieven voor wie toeristen op de vlucht slaan. Instructies kreeg hij van volwassen criminelen die op straat leefden. Zij wezen slachtoffers aan en Renato ging erop af met een afgebroken flesshals als wapen. Geef op je geld of ik perforer je, zei hij dan. Het werkte meestal.

Het lijkt vele levens geleden. Renato, een aanhankelijke stotteraar, werkt sinds een half jaar met nog zeven straatjongens in de bouw. Tussen de kolossen van kerels op de steiger werd hij weer kind. Van zijn eerste salaris als leerling-metselaar kocht hij een bermuda en een bloes. Het pukkelgezicht straalt onder de plastic bouwvakkershelm. 'En ik heb ook schoenen. Helemaal van mezelf'.

Renato was wat hulpverleners een zwaar geval noemen. Agressief en onbetrouwbaar. Een uitvaller die niets te verliezen heeft. Hij slaapt een nacht in een opvanghuis, vecht met de anderen en verdwijnt de volgende ochtend spoorloos met de dekens uit de slaapzaal.

Hoe krijg je zo'n jongen zover dat hij zijn leven op het trottoir opgeeft? Een gastgezin? Tuinieren buiten de stad? Een inloopatelier? Georganiseerd sporten? Een beroepencursus? In Brazilië, waar zeven miljoen kinderen overdag op straat rondhangen en werken, houdt een bataljon hulpverleners zich dagelijks bezig met deze vraag.

Cesar Peflorio la Rocca, een enigszins gezette en joyeuze vijftiger van Italiaanse origine, werkte jarenlang voor Unicef in Brazilië. Teveel projecten worden uitgedacht aan een bureau, meent de pedagoog/advocaat. Omdat geldschieters resultaten willen zien, schuimen straathoekwerkers de straat af om zoveel mogelijk jeugd mee te krijgen. 'Dat werkt niet. De volgende dag is zo'n kind weer weg'.

Na decennia evaluatierapporten wilde de stuurman aan wal zijn eigen ideeën uitproberen en bovenal laten zien dat het mogelijk is hulp te geven en tegelijkertijd de situatie te veranderen. Een Italiaanse hulporganisatie, de Wereldraad van Kerken en het Braziliaanse ministerie van Sociale Zaken staken geld in het experiment. Peflorio koos Salvador als zijn proeftuin. Het project kreeg de naam Axe hetgeen 'energie' betekent en in Salvador een bekende groet is. De pedagoog en zijn medewerkers begonnen met niets en op straat: ze tekenden, plakten, maakten muziek en voetballen met zwervertjes.

Hun oogmerk was het vertrouwen van de kinderen winnen en hen verleiden tot dromen. De 'pedagogische flirt' in Axe-terminologie. Want wie op straat leeft, verdringt het verleden en wil niet aan de toekomst denken, zegt de pedagoog. Het verleden maakt bitter en de toekomst bang. Je weet niet waar je morgen slaapt. Misschien overleef je de nacht helemaal niet, word je beroofd of verjaagd door de politie. Peflorio: 'De kunst is luisteren naar kinderen. Wat zijn hun verborgen wensen? Stap twee is met hen een toekomstplan maken'.

Renato de Jesus Santos was een van de eersten die licht zag en besloot dat toch niet alles verloren

Twee jeugdige straatprostituées in het Braziliaanse Salvador da Bahia.

FOTO CAREL VAN HEES - HOLLANSE HOOGTE

was. Inmiddels zijn er meer dan tweeduizend kinderen die meedoen aan Axe. Nog steeds wordt er op straat getekend en gevoetbald. Voor wie echt aan de slag wil, zijn er alfabetiseringsklassen, een kinder-circus dat ook op toernee gaat, muziek-, dans en theatergroepen. Er is zelfs een eigen papierfabriekje, een smederij en een zeefdrukkerij die t-shirts produceert.

Axe heeft verrassende neveneffecten. Sinds het project loopt, is in Salvador het aantal berovingen door minderjarigen drastisch afgenomen. En een kleine achthonderd jeugdige straatbewoners keerden terug naar het ouderlijk huis. De situatie thuis is niet veranderd, maar de kinderen kunnen er beter mee omgaan, denken de stafleden.

Het succes van Axe is op straat zichtbaar. Cesar Peflorio krijgt als hij een neus buiten de deur steekt 'Axe, axe' gillende kinderen achter zich aan. Iedere dag dienen zich bezoekers uit binnen- en buiten-

land aan. De Franse televisie filmde. Onlangs vulde Axe een van de best bekeken programma's op de vrijdagse televisieavond in Brazilië. De stafleden zijn voortdurend op reis om collega's elders te adviseren.

Geld is niet de sleutel. De bureaucratische overheidsinstellingen rekenen 2000 dollar per 'opgevangen straatkind' per maand. Cesars Axe zit op minder dan 150 dollar. Er zijn evenmin toverformules, maar de aanpak is net even anders. Om te beginnen verdelen de hulpverleners geen broodjes en er zijn geen gratis maaltijden of bedden. Geven schept een valse vertrouwensrelatie en het ondermijnt het organisatievermogen van kinderen, zeggen de straathoekwerkers.

Zij spreken de zwervertjes niet aan, maar posteren zich dagelijks op een bank in het park of op de stoep. Ze wachten tot de kinderen, nieuwsgierig geworden, het initiatief nemen. Er zijn evenmin streefcijfers of tijdschema's. Pas als de

straatkinderen zelf vragen of ze kunnen meedoen, worden ze meegenomen. Eigen initiatief is volgens de Italiaan voorwaarde tot succes.

Alle programma-onderdelen zijn 'in de groep geboren'. De alfabetiseringsklasjes kwamen er omdat bijna alle kinderen zeiden dat ze naar school wilden. Peflorio: 'Studeren zien de meesten als een paspoort voor een beter leven'. Daarna is er een plek op een gewone school en hulp na schooltijd.

Muziek en capoeira scoorden hoog op de wensenlijst. Vanzelf, want Salvador is de stad van capoeira, de vechtdans die de slaven meebrachten, reggae en Olodum, de drumband die met Paul Simon wereldfaam vergaarde. Waarom iets organiseren dat er volop is? Cesar sloot met de bands akkoorden. Zij geven een paar maal per week onderricht aan de jongsten. Olodum heeft zelfs een jeugdband die optreedt.

Meetrommelen betekent een wa-

terscheiding in de beleving van de eigen huidskleur. Een straathoekwerker: 'De meeste kinderen geloven dat ze nooit op straat terecht zouden zijn gekomen als ze blank waren geweest. Zwart associëren ze met ellende. Door de muziek is hun kleur opeens positief'.

Werken bleek een stille wens van veel tieners. Een schoenpoetsersproject of een autowassersvakbond bevestigt de straatkinderen in hun rol en doet niets voor het zelfbewustzijn. Het liefst wilden de Axe'ers iets met milieu doen. Zo werd de papierfabriek geboren.

In een koloniaal pand in het centrum, afgestaan door de kerk, hangen jongens in overall boven weekbakken met computerpapier. In de zaal naast de 'kantine' knippen anderen sisal voor de menglase. Het eindresultaat is gekleurd postpapier. Zo prachtig dat een Japanse ondernemer reeds 50 duizend vel bestelde.

Zijn 'pedagogisch orgasme' kreeg Peflorio in de papierfabriek. De jonge werknemers gingen in staking. Ze eisten betaling. Waarvan moeten wij eten als we niet meer op straat kunnen bedelen en hier voor nop werken, was de klacht. Sindsdien krijgen alle Axe'ers die studeren of werken een 'beurs': maaltijdbonnen, een buskaartje en omgerekend negen gulden per week.

Het project groeit met de deelnemers mee. De stad ook. De nieuwste aanwinst zijn de stageplaatsen. Een bouwbedrijf en een supermarktketen gaven Axe'ers werk. Nu de eerste ervaringen met de Renato's boven verwachting goed uitpakken, is de koudwatervrees van andere ondernemers verdwenen. Peflorio heeft in zijn agenda een afspraak staan met de Vereniging van Speelgoedfabrikanten voor een nationaal banenplan.

Het overleg met pensionhouders verloopt stroever. Maar er is een groep waar de ex-straatkinderen welkom zijn. Ze betalen zelf de huur en Axe houdt de achterwacht. 'De bezwaren komen van andere huurders', zegt de supervisor. Vooroordelen zijn hardnekkig. Veel Brazilianen vinden straatkinderen vies en gevaarlijk. De politie mept graag en veel onder het motto 'de dief van vandaag is de moordenaar van morgen'.

Axe werkt aan mentaliteitsverandering. De politie van Salvador bijvoorbeeld krijgt bijscholing. Hetzelfde gebeurt met onderwijzers op scholen waar Axe'ers terecht komen. Iedere dag komen er mensen met giften op het kantoor. Ook armen die eten of kleren willen geven voor de kinderen. Deze worden eindelijk weer als kinderen gezien nu de jeugdcriminaliteit is afgenomen.

Zijn er fouten gemaakt? Genoeg, meent de Italiaanse inspirator. Bij het personeelsbeleid bijvoorbeeld. 'We dachten dat engagement belangrijker was dan pedagogische kennis'. Niet dus. Aan het contact met de bureaucratie wilden de pedagoog en zijn staf in het begin geen energie verspillen. Dat ziet hij achteraf als een strategische fout. 'Dan krijg je een houding van: straatkinderen? Ach daar is Axe voor'.

Dan zijn er nog de dromen. Ook vijftigers hebben stille wensen. Met de gemeente en de pedagoog Paulo Freire werkt de Italiaan aan een modellschool, die goedkoop, leuk en goed is. Want de droom is dat Axe als bruggetje naar de formele wereld staaks overbodig is, omdat de scholen (straat)kindgericht worden.

Groene-essay

Met een blocnote in de rechtszaal

Bestaan ze nog, die etters in bef en toga, die in hun rechtsgeleerde waanwijsheid de verdachte zo onbeschoft bejegenen dat de hele zittingszaal rood van plaatsvervangende schaamte wordt?

Ja, ze bestaan nog, getuige het tafereel dat zich niet al te lang geleden bij de Haarlemse rechtbank heeft afgespeeld. De verdachten – een echtpaar, noemen wij het Talma – had de sociale dienst voor twintigduizend gulden oppelicht. Hoe laakbaar dit ongetwijfeld ook is, niets rechtvaardigde de inquisitoire toon van de dienstdoende officier van justitie.

worden geconstateerd dat veel van de misdaad- en rechtbankverslaggeverij puur om zijn amusementswaarde wordt bedreven. Ik heb nog een heel dossier liggen over de Limburgse verpleger X, die zich in 1976 voor de Maastrichtse rechtbank moest verantwoorden voor de honderdtwaalf tot tweehonderdnegenenvijftig bejaarden die hij met de insulinespuit om het leven zou hebben gebracht. Daar is in een deel van de dagbladen zonder enige ranzigheid over bericht, hoe opwindend de materie op zichzelf ook was. In andere kranten was Spuitreus Frans, Frans de Vrome, Vrome broeder Frans, de Broeder des Doods, de Zwoegende Spuitreus, Pleegbroeder Valium, de Dikke Goliath, de Vlezige Goliath, de Transpirerende Goliath een dagelijks terugkerend circusnummer.

Het moge, hoe dan ook, geen reden zijn om de rechtszaal voor journalisten gesloten te verklaren. Er woedt inmiddels een hele discussie over de vraag of het geen tijd wordt om de televisie tot de paleizen van justitie toe te laten. Waarom wordt aan de schrijvende pers een recht gegund dat aan de audiovisuele media wordt onthouden?

Voor een deel is deze discussie achterhaald. Bij kort gedingen tussen de gemeente Amsterdam en de hoofdstedelijke taxichauffeurs of bij het rechtsgeschil tussen de Nederlandse Toonkunstenaars Bond en De Groene Amsterdammer zijn de heren cameramedia en de dames geluidsvrouwen allang van harte welkom. Het betreft hier immers een vorm van rechtspraak waarbij geen individuele gevoeligheden in het geding zijn, anders dan als het de beroepsinbreker C te D of de winkeldiefvegge D te C betreft.

De televisieverslaggever Ralph Pagano heeft zich aan het hoofd gesteld van het principiële Hilversum dat niet anders dan de schrijvende collega's wenst te worden behandeld. Het is een strijd een beter doel waardig. Hij spreekt fier over 'de vrije pers' en 'de toepassing van rechtsbeginselen als openbaarheid van rechtspraak en persvrijheid in onze democratische rechtsstaat'. Loze termen, even hol als de akoestiek van de zittingszaal van het voormalige paleis van justitie aan de Amsterdamse Prinsengracht. Het principe van de persvrijheid wordt reeds gewaarborgd door de aanwezigheid van al die dames en heren met hun volgekraabde blocnotes, een vorm van berichtgeving waaraan de audiovisuele pers niets heeft toe te voegen, behalve Gooise relbelustheid en het bedremmelde gezicht van de verdachte. God zal je bewaren als je straks, als berouwvolle delinquent, weer op vrije voeten komt. Dank zij die vrije, openbare, democratische audiovisuele pers word je dan op elke straathoek als een ontsnapte brontosaurus aangestaard, je kunt je in geen café meer vertonen en je werkgever moet wel zéér humaan zijn als hij bereid is je weer op de werkvloer toe te laten.

'Na de fictie snakt het publiek naar non-fictie en men is maar al te graag bereid aan die behoefte gevolg te geven. Hoezo persvrijheid? Daarmee heeft deze gang van zaken toch niets van doen?' (E. Hirsch Ballin in het *liber amicorum* van mediarechter B. J. Asscher).

En wéér heeft onze toberige minister van Justitie gelijk. Een rechtszitting hoort geen *media event* te zijn. Anders dan in bijvoorbeeld de Verenigde Staten, een maatschappij die nóg opener dan de onze oogt. Daar troont de rechter hoog boven de partijen, als was hij Gods plaatsvervanger op aarde. De officier van justitie bekreunt zich donderprekend om de kiezersgunst. De advocaat is een kloon van Perry Mason, zijn glansrol spelend in een psychologisch drama met messcherpe dialogen. Het laatste woord wordt uiteindelijk op schijn democratische wijze gesproken door het volk, vertegenwoordigd door twaalf juryleden, die door de aanklager en de verdediger niet zozeer met de ter zake doende paragrafen uit het wetboek van strafrecht worden bestookt, als wel met het retorisch geschut uit het repertoire van de getrainde volkstribun.

Het is een ongetwijfeld meeslepend proces, heel wat minder slaapverwekkend dan het justitiële gewik en gewegg te ontent. Aan een levendiger procesgang bestaat echter, in het bedaaide Nederland, geen behoefte. Een advocaat, rechter, officier van justitie en procureur-generaal hoort humaan, bekwaam, onbevooroordeeld en onomkoopbaar te zijn. Onder het controlerend oog van het publiek, in eerste instantie vertegenwoordigd door de perstribune. Als het publiek, over de ruggen van die ongelukkigigen in de verdachtenbank, zo nodig wenst te worden *vermaakt*, begeve het zich liever naar de

plaatselijke schouwburg of bioscoop.

Er valt aan zo'n rechtszitting trouwens niet veel te visualiseren. De participanten, de advocaten en de zittende en staande magistratuur zijn over het algemeen weinig dramatische, hoogst omslachtig formulerende personages. Toneelrijpe hoogtepunten ter terechtzitting zijn zeldzaam. Vinnige woordenwisselingen komen niet of nauwelijks voor, behalve als meneer de officier het dit keer zó bont heeft gemaakt dat de raadsman beleefd, zéér beleefd begint te protesteren. Nederland heeft geen retorische traditie. Dat merk je aan het gehakkel in het parlement en dat merk je aan de gang van zaken in de rechtszaal. Ja, in elke rechtszaak is er wel één moment waarop de bloedarme rituelen worden doorbroken, hetgeen wellicht een paar beelden oplevert die zich ertoe lenen dezelfde avond op *crime time* te worden uitgezonden. Maar dat vergt uren en uren zitvlees en vele kilometers vergeefs verschoten materiaal – en nóg zal het gebodene zo tam ogen dat het kijkerspubliek teleurgesteld voor zich uit mompelt: 'Nou, als het bij het gebefte gajes zo stomvervelend toe gaat, word ik net zo lief géén inbreker of kinderverkrachter.'

Het loont ongetwijfeld de moeite om via de beroeps-waarnemers de gang van zaken in de paleizen van justitie nauwgezet te volgen. Het leert ons iets van de menselijke aandriften, waaraan wij allen bloot staan, ook diegenen die toevallig nog niet achter de tralies zijn beland. Eigenlijk zijn de ogenschijnlijk spectaculaire affaires (De Moord in de Engelburgstraat, uit 1924, of De Laatste Nacht van Zwarte Jeannet, uit 1962) maatschappelijk gezien van minder belang. Zij zijn uitzondering, geen regel. Men kan hoogstens constateren dat zij tegenwoordig, gegeven de voorschrijdende normvervaging, maximaal een tweekoloms bericht op pagina vier zouden halen.

Beter wordt de sociale evolutie weerspiegeld door de gang van zaken bij de politierechter, beroepsbeoordelaar van mensen die zelden tot de beroeps-criminelen behoren en veeleer uitgegleden dan ontspoord zijn. De zittingen van de politierechter zijn laagdrempelig van aard en genieten van journalistieke zijde een speciale belangstelling. Het betreft vijf, zes korte, overzichtelijke zaken per dagdeel, door één meneer of mevrouw in toga behandeld, met verdachten die in kennelijke staat achter het stuur hebben gezeten, de bijstand hebben getild, de buurman over zijn eigen ligusterhaag hebben getrokken of de buurvrouw voor vuile teringhoer hebben uitgescholden. Het is de amateursectie van de menselijke misstap, gebonden aan een maximum straf die nochtans nog altijd zes maanden bedraagt.

Men stelle zich zes maanden celstraf voor. Of desnoods slechts drie of vier maanden onttrekking aan het publieke verkeer. Het is een veelal diep ingrijpende cesuur in een mensenleven. Het plaatst de betrokkene in een pijnlijke positie ten opzichte van zijn verwanten, in een riskante positie tegenover zijn werkgever en in een gniffelijke positie ten overstaan van zijn buurtgenoten, vooral als het plaatselijke sufferdje in alle details heeft bericht hoe Lolke S. (34) te Roordahuizum, adjunct-directeur van de plaatselijke Rabo-bank en voorzitter van de plaatselijke postharmonie, wegens meervoudige bedrieglijke bankbreuk voor de rechtbank heeft staan zweten. Hoeveel slachtoffers van de publieke opinie hadden liefst niet zes maanden maar twee maal zes maanden gezeten als hun op deze wijze de secundaire straf van de publieke schande bespaard was gebleven?

Er zijn een paar boeken met gebundelde politierechterzaken. Het genre behoort immers tot de *verstrooiende* sector van de journalistiek, net als het dagelijkse cursiefje. Ik ken er drie. Zij omvatten zo'n zestig jaar politierechterverslaggeverij. Het oudste boek, Johan Lugers *De kleine misdaad*, is ongedateerd, maar moet vóór de oorlog zijn verschenen, getuige antiquiteiten als het rijwielplaatje, vierduitsstukken, Duitse dienstbodes en rijksveldwachters-met-sabel. Jan Lamers' boek *Op het matje bij de rechter* stamt uit 1959. Toen werd er in de rechtszaal, zo te lezen, nog onbekrompen getutoeyerd. 'Nou moet je es luisteren naar een ouwere en wijzere man...' 'En wat zegt je man daar nou wel van...?' 'Nou moet je niet denken dat ik op 't achtelijke schooltje ben geweest...' 'Zes weken zul je brommen...' Het meest recente boek (*Onder verdenking*), verschenen in het voorjaar van 1993, is geschreven door Frits Abrahams. Het is een bundeling van bijdragen aan NRC Handelsblad en behoort tot het beste en meest respectabele op het gebied der rechtbankverslaggeving dat ik ken.

De rechters worden steeds beleefder. Ze spreken de verdachten inmiddels zelfs met 'u' aan. De pers heeft daarentegen de neiging steeds brutaler te worden en een zo groot mogelijke openbaarheid van de rechtsgang te eisen. Natuurlijk is er niets tegen openbaarheid. Zolang de identiteit van de verdachte maar onnaspeurbaar blijft. Behalve als het omroepbaas Marcel P. A. van D. (55) te Soest betreft.

door Martin van Amerongen

De rechter wierp een bezorgde blik op de advocaat en de verslaggever, NRC Handelsblad-redacteur Frits Abrahams, die dit verbale pak slaag een paar dagen later in zijn krant rapporteerde, een verslag dat binnen de diverse paleizen van justitie – die te Haarlem niet in de laatste plaats – voor de nodige beroering zal hebben gezorgd.

Er zijn twee soorten rechtbankverslaggevers, de ene ziet het als zijn taak om zo zorgvuldig mogelijk de rechtsgang te bewaken, de andere streeft, over de rug van de verdachte heen, naar een zo smakelijk mogelijk verhaal. De zelfkant van de samenleving als publicitair lustobject, het is een gespreksonderwerp tussen pers en justitie waar het eerste noch het laatste woord over is gesproken.

Het was minister Ernst Hirsch Ballin die een paar jaar geleden het Openbaar Ministerie *nieuwe richtlijnen* voorschreef. Hij pleitte voor een zekere *terughoudendheid*, zowel bij politie als justitie. Er dienden geen inlichtingen meer te worden gegeven over de persoonlijke omstandigheden van een verdachte en hetzelfde gold voor mededelingen over zijn nationaliteit, etnische afkomst of seksuele geaardheid.

Daar is kritisch door de journalistieke organisaties op gereageerd, de Nederlandse Vereniging van Journalisten en het Genootschap van Hoofdredacteurs op kop. Zij gewaagden van persbreidel en het beknotten van het recht op informatie. Niettemin had minister Hirsch Ballin, tegen zijn gewoonte in, het grootste gelijk ter wereld.

Richtlijnen zijn onnodig, vindt de NVJ. De journalisten hebben bewezen 'op een goede en terughoudende wijze' met de van justitiezijde verstrekte gegevens te kunnen omgaan. Inderdaad, een krant als De Gooi- en Eemlander, bijvoorbeeld, publiceert sedert enkele jaren van de verdachte (en zijn slachtoffer) slechts de leeftijd en de plaats van inwoning. 'Het is niet aan de krant iemand extra aan het kruis te nagelen', zegt de hoofdredacteur. Het Haarlems Dagblad heeft inmiddels dezelfde weg ingeslagen. Ook deze krant probeert zowel de dader als zijn slachtoffer zoveel mogelijk te anonimiseren. Behalve als de betrokkene een publieke functie bekleedt. Het heeft immers geen zin om de identiteit van wethouder X te verzwijgen, om het even of hij (slachtoffer) door de dronkenlap Y is doodgereden, dan wel of hij (dader) zijn collega-wethouder Q bij een caféruzie overhoop heeft gestoken.

Het is wijs beleid, dat inmiddels door menig dagblad wordt geïmiteerd. Niet door de populistische pers, van oudsher bereid hoogstpersoonlijk een moord te plegen als daardoor een paar honderd extra exemplaren worden verkocht. Alle hooggestemde woorden ten spijt moet

Het boek van Luger bevat veel barokke, de meeste politierechterslaggeverij kenmerkende lolbroekerij. 'De schilder vond dat de benedenbuur beschenken was geweest, edoch hij zelf was, hoewel hij alcohol genuttigd had, in geen deele buiten de grenzen van het normale geraakt.' Eerlijkheid is geboden: de schrijver heeft, binnen de risico's van deze publicitaire discipline, begrip voor 'de boosheden des menschenliken geslachts'.

Het boek van Lamers bevat eveneens veel komiekerijen uit het journalistencafé. 'De pikketanusjes waren er gesmeerd ingegaan, en toen de kellner, behorende tot het dure gilde der forensen, de laatste bus pakte naar de voorstad, waar hij zich metterwoon had gevestigd, was zijn stemming van-je-fiederalderalde-hopsasa.' *Fair enough*, ook Lamers is niet zonder erbarmen voor de in het strafrechtelijk ongereede geraakte medemens. De politierechter waaraan hij zijn stukjes ontleende moet echter een vreemd portret zijn geweest. Het moest zijn inziens *afgelopen* zijn met stelende werksters. 'Julie denken: die ouwe is op zijn achterhoofd gevallen.' Een week cel. 'Voor de rest hoop ik dat 't in alle kranten komt.'

Je ziet zo'n wijfje voor je, de weduwe Aaltje S. (54), uit Schellingwoude, in tranen boven het veelgelezen ochtendblad. Geen enkel maatschappelijk belang is ermee gediend, de betrokkene kan het beste verhuizen en geen enkele tot diefachtigheid geneigde werkster zal door zo'n kranteverslag ervan worden weerhouden haar vingers in de huishoudkas te steken.

Het boek van Abrahams is koel, rapporterend, zonder grappenmakerij, met een scherp oog voor bevooroordeelde officieren, slecht ingelichte rechters en luie advocaten, en een niet minder scherp oog voor de rechtsgeleerden die zich in de praktijk *voortreffelijk* van hun taak trachten te kwijten. De eigentijdse politierechter is niet zo'n voorstander van gevangenisstraf, zo blijkt. 'U in de bak zetten heeft geen zin. Dat levert geen betere burgers op.' Hij of zij kiest liever voor een voorwaardelijke straf of plaatsvervangende arbeid, wat wijst op een zekere humanisering van de rechtspraak en op het nijpende cellentekort.

Abrahams' verslagen zijn met mededogen geschreven en worden, door ons, met mededogen gelezen. De heroineverslaafde *Caroline* (30) heeft voor f 18,20 aan tabak, koffie en biefstuk gestolen. 'Voor ons aller geestesoog doemt het imposante raderwerk van Justitie

op. Officieren, dagvaardingen, dossiers, griffiers, de rechter – zij vormen een magische cirkel van zwoegende werkbijen rond dat ene verpletterende cijfer: achttien gulden en twintig cent.' De zaak wordt niet ontvankelijk verklaard. À propos, wat moet de samenleving in vredesnaam beginnen met *Abdul* (23), die zich aan een hele waslijst van inbraken en mishandelingen schuldig heeft gemaakt? De officier van justitie kiest voor de straffe hand: vijf maanden cel plus tenuitvoerlegging van de twee maanden voorwaardelijk die de jongen nog boven zijn hoofd heeft hangen. 'Dilemma voor de politierechter. Nu moet ze een diep ingrijpende beslissing nemen over iemands leven, zonder ruggespraak en zonder veel tijd voor reflectie – dat is nu eenmaal haar vak.' Godzijdag, zij kiest voor 230 uur dienstverlening – werkzaamheden van verzorgende aard.

Een humaan vervolgingsbeleid richt zich op een gemoderende straf, de mogelijkheid van reclustering en de maximale beteugeling van de publicitaire ellende. In de grote, spectaculaire strafzaken is het laatste niet te voorkomen, vooral als het een publieke figuur betreft. Het is nutteloos en hypocriet te gewagen van Marcel P. A. van D. (55) te Soest, voorzitter ener omroepvereniging, ervan verdacht op of omstreeks 30 januari 1993 des nachts om 5.30 uur in beschenken toestand in de kantine van de KRO-studio te zijn aangetroffen.

Hetzelfde geldt voor de drugsmoordenaar A, de omgekochte wethouder B en de in een zedenschandaal verwikkelde staatssecretaris C. De anonimisering van hun criminele belevenissen heeft geen nut. Criminelen van deze soort zijn, als wij ons buigen over de publicitaire effecten van hun berechting, geen norm – norm zijn die duizenden schlemielen die op de ochtend na de zitting met sidderende hand hun krant openslaan, in de bange wetenschap dat...

De Amsterdamse advocaat mr. J. Knap, voormalig voorzitter van de Coornhertliga, zou het liefst de openbare afhandeling ener rechtszaak willen afschaffen. 'Publikatie in een krant treft een verdachte of een slachtoffer vaak dieper dan het vonnis zelf.' Dat is waar. Maar er is een vorm van berichtgeving denkbaar waarbij van publicitaire schade geen sprake is. Zoals voornoemde Abrahams die bedrijft. Of zijn excellente collega Jac. van Veen, vroeger in Het Parool, thans in Vrij Nederland. Hij is het voorbeeld van de rechtbankverslaggever die zijn vak niet als een verlengstuk

van de amusementsindustrie beschouwt. Zelf ben ik geneigd voor de maximale openheid te pleiten, inclusief inzage van het hele strafdossier. Onder voorwaarde van de complete, compromisloze versluiting van de identiteit van de verdachte, zonder naam en voornaam, zonder initialen, zonder woon- en verblijfplaats, zonder leeftijd en zonder beroep, zodat de betrokkene door zijn schandaalbeluste buurt- of dorpsgenoten op geen enkele wijze traceerbaar is.

Zeker, je moet, als Koningin der Aarde, *alles* te weten willen komen. Of dat uiteindelijk allemaal in de krant moet komen, is vers twee.

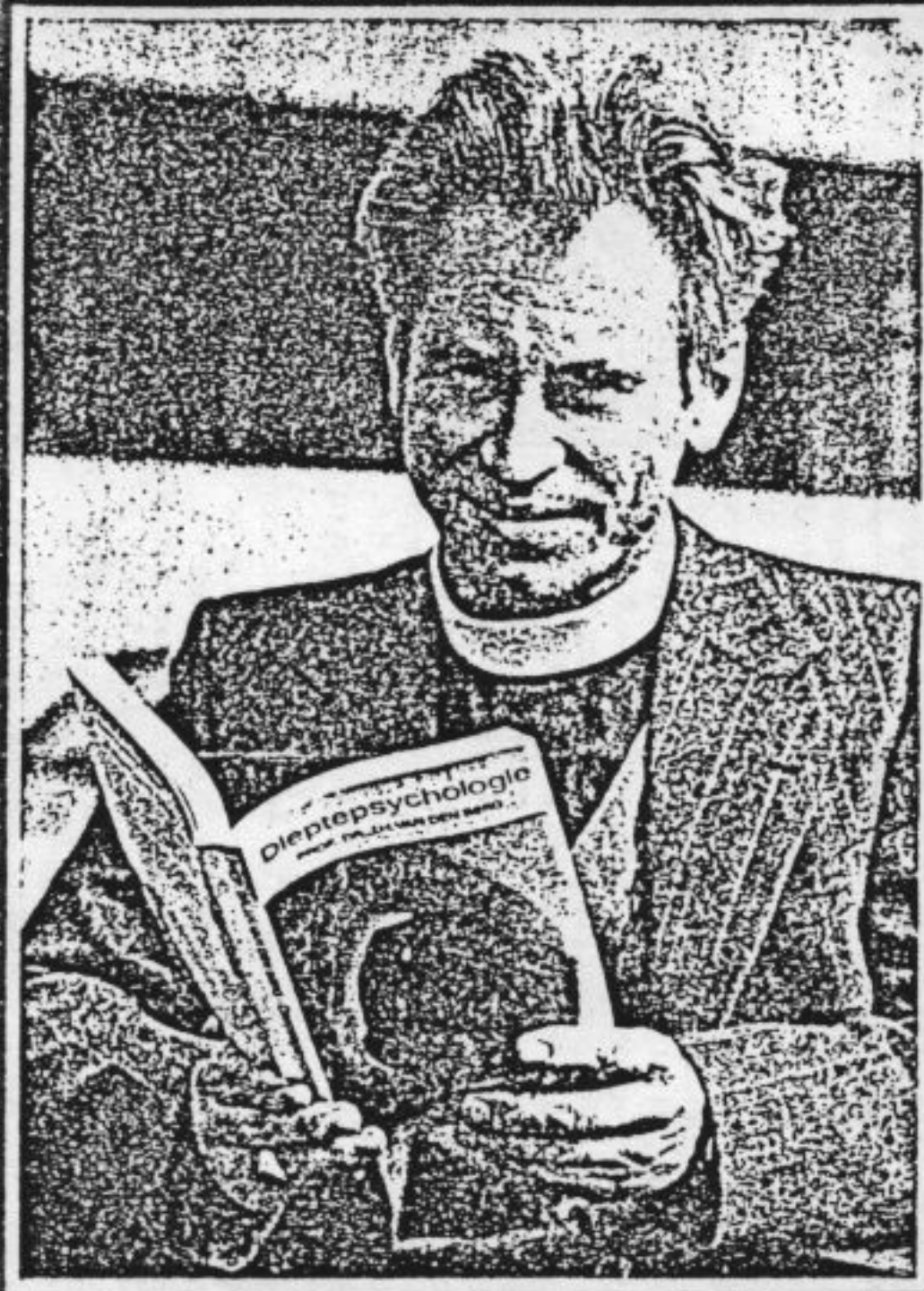
De ooit zo geïsoleerd opererende justitie en de vaak zo slaafs verslaggevende kranten zijn elkander inmiddels een eind tegemoetgekomen. Water en brood geldt niet meer als de hoogste wijsheid. Het ge-jij en ge-jouw is afgeschaft. Niettemin beluistert men voor en achter de mosgroene tafel helaas nog steeds veel 'eigengereidheid, onbegrip, geestelijke luiheid en arrogantie' (Jac. van Veen, *Journalist in de rechtszaal*, 1988). Toch beginnen de dames en heren magistraten steeds meer op gewone mensen te lijken. 'Tegenwoordig ontleen je je gezag niet meer aan je toga of aan je bureaustoel die toevallig iets hoger staat' (de pas benoemde Amsterdamse president mr. R. C. Gisolf, op 22 mei 1993 in Het Parool).

Zijn Haagse collega, de kinderrechtster mr. P. Kalbfleisch, werd op zijn beurt dezelfde dag in NRC Handelsblad geïnterviewd. Waar Gisolf nog een zekere reserve jegens de media demonstreert, wil Kalbfleisch tot mijn lichte verbazing ook de zittingen van *minderjarigen* tot openbaar domein verklaren, wat mij een al te liberaal standpunt lijkt. Wat doe je die kinderen, in al hun ellende, aan als straks Kalbfleisch zijn zin krijgt...? Het is duidelijk, de discussie over het wankele evenwicht tussen pers en justitie, openbare mening en de straffende hand van de rechterlijke macht, duurt voorlopig nog even voort.

Frits Abrahams, *Onder verdenking: Drama's in de rechtszaal*. Uitgeverij Balans, 144 blz., f 24,90

9
De Groene
Amsterdammer
26 mei 1993

VOOR ALLES PASTOR

de zorg van Joseph Doucé
voor seksuele minderheden

DABAR/LUYTEN

Op 19 juli 1990 verdween dominee Joseph Doucé uit zijn pastorale centrum voor seksuele minderheden in Parijs. Later bleek dat hij vermoord was – een moord die in een beschamende geheimzinnigheid blijft gehuld, mede door de merkwaardige betrokkenheid bij deze zaak van de Franse politie en justitie. Doucé werd 45 jaar oud. Hij was een gedreven, evangelisch bewogen mens. Als pasteur van de Eglise Baptiste de France richtte hij zijn pastorale zorg steeds meer op seksuele minderheden in de ruimste zin, die hij in hun pijn begreep vanuit zijn eigen homofiele geaardheid. Als psycholoog, seksuoloog, publicist, maar vooral als pastor wijdde hij zich aan de dikwijls door hun omgeving vertrapte mensen die om hulp vroegen.

Vanuit Nederland werd hij financieel gesteund, in Frankrijk werd hij door overheid en kerk, zelfs door zijn eigen kerk, met weezin en achterdocht bejegend. Laster werd Doucé niet bespaard, vooral niet toen bleek dat hij, als pastor, gestrafte pedofielen in hun gevangenis bezocht. Is dit laatste mede oorzaak van zijn gewelddadige dood?

Dit boek is een uiting van eerbied en vriendschap voor Joseph Doucé. Een aantal uiteenlopende auteurs heeft er een bijdrage aan geleverd, onder andere over de verschillende vormen van afwijkende seksuele geaardheid. Daardoor is dit boek eveneens een document geworden waarin een meedogend licht schijnt op de mensen die op raadselachtige wijze anders geschapen zijn en daardoor moeten lijden.

DABAR/boekmakerij Luyten, Aalsmeer.
ISBN 90 6416 245 x

Dan wordt alles anders. Hij krijgt snorharen, haar borsten beginnen te groeien. Vlinders in de buik, weggetreiterd worden, liefdesverdriet, zelfmoordgedachten, ongesteld worden en als je goed kijkt zie je van die vreselijke jeugdpuistjes op je gezicht: „Waarom ben ik zo lelijk?“ Non willen worden en een dikke rooie kop krijgen als je hem voorbij ziet fietsen. De puberteit: stralende zon afgewisseld met flinke buien.

NB 22-5

Door Hans Jacobs

Het gebeurt op klaarluchte dag. Haar ogen verdwalen in het fietsenbos op het plein voor het leslokaal. Binnen zoemt een Engelse les ver weg op de achtergrond. Dan verschijnt hij in haar rechterooghoek en voordat hij uit het blikveld is verdwenen, dertelen de vlinders door haar buik. Ze is verliefd. Voor de eerste keer, tot over haar oren. Een gevoel dat ze nog nooit heeft gehad in haar jonge bestaan.

„Ik voel me vlinderig, fijn en dépri als hij niet naar mij kijkt. Ik probeer altijd over die jongen te dromen, maar dat lukt nooit.“

Thuis sluit ze zich op op haar kamertje. Ze staat voor de spiegel en kijkt kritisch naar haar lichaam. Naar die pukkels, die puntige neus, die brede heupen. Zou hij me ook wel mooi vinden? Waarom ben ik nou niet knap?

Huilend valt ze op het bed. Eten lukt niet en op school zijn de gedachten er ook niet bij. Ze is dertien, in haar puberteit, waar lief en leed heel dicht bij elkaar liggen. Maar dat weet ze nog niet, want het is allemaal nog zo nieuw.

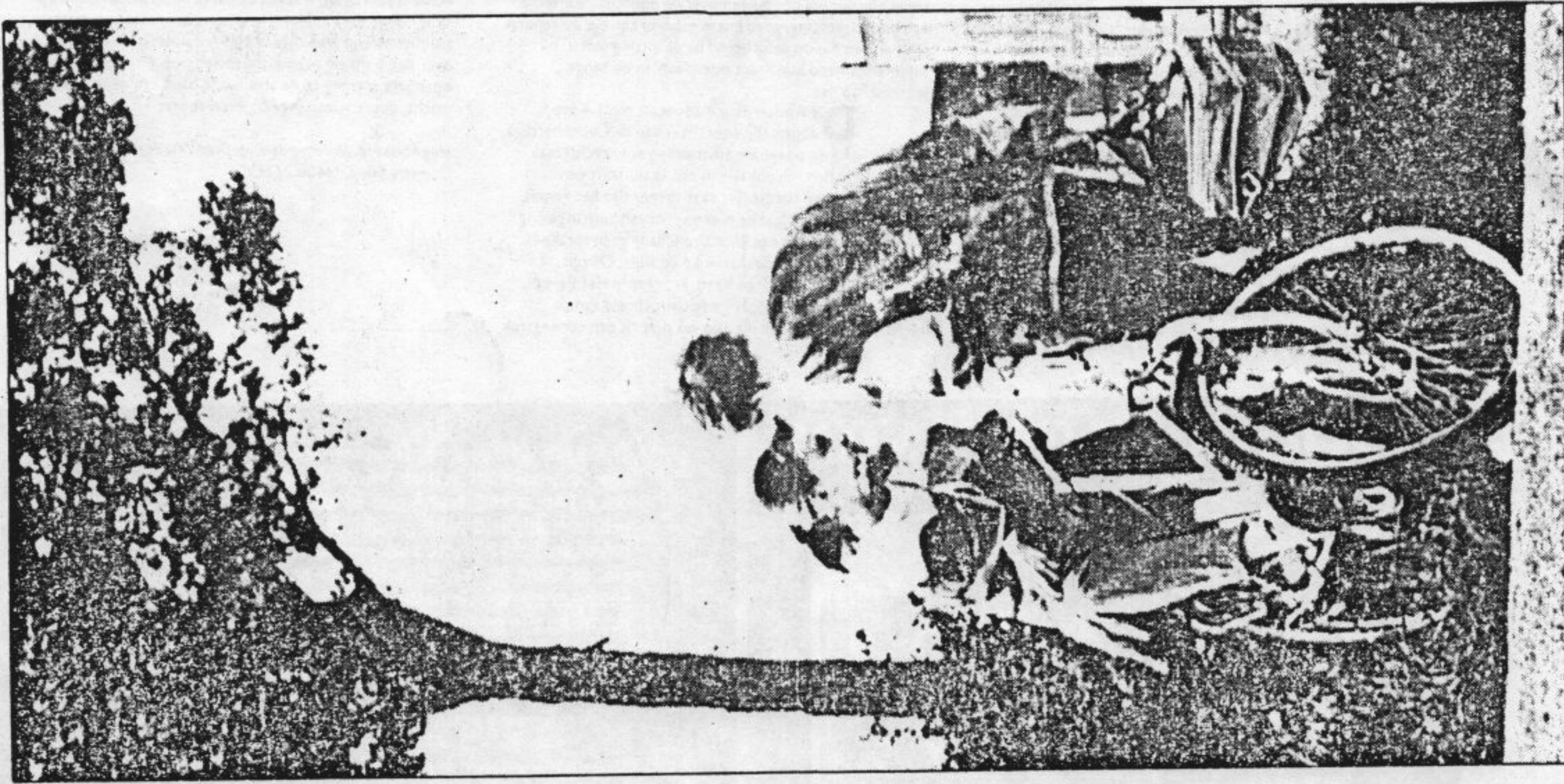
Natuurlijk heeft ze alles over verliefdheid in de boektrekks gelezen of op tv gezien, maar het nu zelf voelen, zelf beleven is het heel iets anders.

En uren rijdt ze door de straat waar hij woont, of zorgt ze dat ze in de disco komt waar hij is. Maar er komt geen reactie en met pijn in de buik schrijft ze vertwijfeld gedachten.

Maar hij hoort niets, hij kijkt niet eens. Woedend stampend jaagt ze de trap naar boven op. Met een klap slaat ze de deur van haar kamer dicht. Het is thuis al de derde ruzie van deze week en de week is nog maar pas begonnen.

Openhartig

Het prille leven op weg naar volwassenheid: de puberteit. De tijd dat alles anders wordt.

Puberteit:

Als alles helemaal anders wordt

NB 22-5

vrolijk, dan weer verdrietig. „Schrijf het van je af, zeg ik dan. Blijf niet met je negatieve gedachten zitten. Huil, dan ben het het kwijt.“

Want ook zij is geschrokken van de zelfmoordgedachten die veel jongeren met zich meedragen als ze niet met hun verdriet en hun onzekerheid om kunnen gaan. „Minstens iedereen denkt over zelfmoord, allemaal kennen ze wel iemand die zelfmoord gepleegd heeft en een aantal jongeren weet precies hoe ze het zullen gaan doen.“

„Ik wilde me voor een auto gooien toen mijn vriend ontkwam bij een ongeluk.“ Miranda 14 jaar.

Lenny Duijvelaar: „Veel ouders hebben niet in de gaten wat er zich bij hun kinderen afspeelt. Ze zijn teveel met zichzelf bezig. Als de kinderen naar de middelbare school gaan, denken ze dat ze groot genoeg zijn. Die hebben ons niet meer nodig. Zo komt er weer ruimte voor hun eigen loopbaan. Maar dat is niet zo. Op de kamertjes boven is veel meer aan de hand dan je denkt: als de cijfers slecht zijn, of als ze vertiefd zijn. Vaak wijzen ze hulp af. Maar ik zeg tegen die ouders: ga door. Maak de sleutel van die kamer kwijt. Al vragen ze er niet om, juist nu hebben ze hulp hard nodig. Breng ze desnoods weer gewoon naar bed zoals vroeger.“

De 300 zeer openhartige brieven geven een boeiend beeld van wat jongeren in hun puberteit bezig houdt. Volwassenen krijgen weer het gevoel terug dat ze dat ze misschien al lang vergeten zijn waardoor ze de taal van hun kinderen soms moeilijk begrijpen. Voor de jongeren vertellen de citaten het verhaal dat ze niet alleen op hun kamertje zitten, dat ze niet alleen puistjesproblemen hebben, dat ze niet alleen te-leurgesteld zijn als ze voor het eerst met

iemand naar bed gaan, dat ze niet alleen pech hebben in de liefde. Alles hoort bij de stappen naar volwassenheid.

Sukkels

Lenny Duijvelaar: „De onzekerheid die ik vroeger had is nog steeds aanwezig bij de jongeren van deze tijd. Misschien dat moeders en dochters wat dichter bij elkaar zijn gekomen, maar door echtscheidingen is wat er aan vooruitgang was, teniet gedaan. Er is nog steeds geen openheid. Condooms kopen? Ondanks dat ze bij de kassa liggen ze durven het nog steeds niet. Jongens zijn nog steeds van die sukkel als het om de eerste keer gaat. Nog steeds hebben zij van die stoere verhalen, maar als het er op aan komt moet zij het doen. Aan de andere kant zijn de jongeren van nu niet die losbollen die je zou verwachten. Ze zijn zeer serieus, ze zijn bezorgd om hun lijf, zuinig op hun lijf. Voor drugs kijken ze wel uit. Ze weten hoe ver ze kunnen gaan.“

Roken: nee, want daar krijg je kanker van. Drank? Nee, hoor want ze zien hun vader die teveel drinkt. Je denkt als ouders: nu zijn ze volwassen. Maar na meer dan 300 brieven zeg ik: nee hoor. Echt niet.“

Met een klap slaat ze haar dagboek dicht:

Zeg me nu, wat wil je nou?

Ik wil het weten en wel gauw

Ik kijk in zijn ogen

en zie dat hij mij heeft voorgelogen.“

Ik wil nooit meer een jongen, zo neemt ze zich voor en kwaad over zoveel onrecht draait ze het volume van de stereo omhoog om haar eerste liefde te vergeten. Een van de donkere dagen in haar puberteit gaat voorbij.

Puberteit een rot tijd? Bart (17):

„Stralende zon

afgewisseld met flinke

buien...“

„Alles wordt anders“, Bert Bakker

f 34,90.

• Romantiek in de puberteit.

Foto Do Visser